

FREEDOM OF RELIGION IN THE USA

СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ В США

CONTENTS

ЗМІСТ

Pg./стр

**RELIGIOUS LIBERTY IN
THE US: AN
INALIENABLE RIGHT**

1

**СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ В
США: НЕВІД'ЄМНЕ ПРАВО**

**WHAT DOES FREEDOM OF
RELIGION MEAN?**

25

**ЩО ТАКЕ «СВОБОДА
ВІРОСПОВІДАННЯ»?**

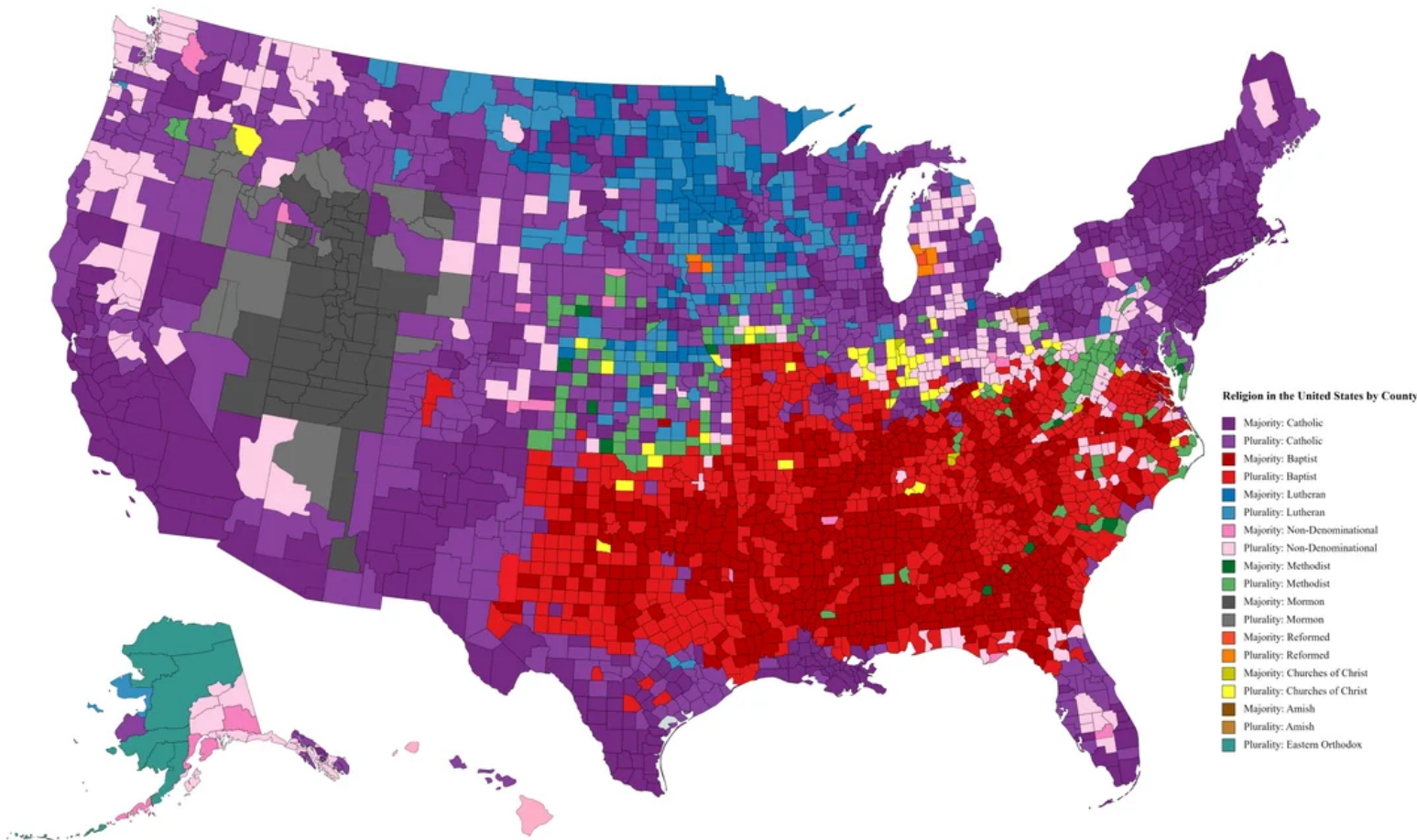
FIRST AMENDMENT

37

ПЕРША ПОПРАВКА

RELIGIOUS LIBERTY: LANDMARK SUPREME COURT CASES	46	СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ: ЗНАКОВІ СПРАВИ ВЕРХОВНОГО СУДУ
FREEDOM OF RELIGION AND EDUCATION	78	СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ І ОСВІТА
Religion And Public Schools	78	Релігія і державні школи:
Student Religious Expression	81	Релігійне самовираження учнів
Baccalaureate Services	88	Богослужіння
Accommodation of student religious needs and requirements	89	Врахування релігійних потреб і вимог учнів
Rights And Responsibilities Of Teachers And Administrators	94	Права та обов'язки вчителів і адміністрації
Teaching About Religion	97	Викладання релігії
Access Of Religious Groups To Public School Facilities	104	Доступ релігійних груп до приміщень державних шкіл
Us. Supreme Court Decisions Involving Religion And Public Schools	107	Рішення верховного суду США, пов'язані з релігією та державними школами
The Changing Relationship Between Religion And Higher Education	111	Зміни у відносинах між релігією і вищою освітою
Legal Debates and the Free Exercise of Religion on College Campuses	113	Правові дебати і свобода визнання релігії в університетських кампусах
CRS EXAMINES RESTRICTIONS ON CHURCHES' POLITICAL CAMPAIGNING ACTIVITIES	120	ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА КОНГРЕСУ США РОЗГЛЯДАЄ ОБМЕЖЕННЯ НА УЧАСТЬ ЦЕРКОВ У ВИБОРЧИХ КАМΠΑНИЯХ
Tax Law	123	Податкове законодавство
Constitutionality of the Prohibition.	129	Конституційність заборони.

Campaign Finance Law	133	Законодавство про фінансування виборчих кампаній
Examples of Church Inquiries	137	Приклади податкових запитів щодо церков
Legislation in the 110th Congress	140	Законодавчі ініціативи в Конгресі 110-го скликання
DEPARTMENT OF JUSTICE – FEDERAL LAW PROTECTIONS FOR RELIGIOUS LIBERTY	143	МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ — ЗАХИСТ СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ ФЕДЕРАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ
Principles of Religious Liberty	144	Принципи свободи віросповідання
Guidance for Implementing Religious Liberty Principles	160	Керівництво з реалізації принципів релігійної свободи
Constitutional Protections	165	Конституційні заходи захисту
Statutory Protections	173	Законодавчий захист
Employment	184	Питання зайнятості
Government Programs	196	Державні програми
Government Mandates	203	Постанови уряду
HOW RELIGIOUS ARE AMERICANS?	207	НАСКІЛЬКИ РЕЛІГІЙНИМИ Є АМЕРИКАНЦІ?
FAITH ON THE HILL	254	ВІРА НА КАПІТОЛІЙСЬКОМУ ПАГОРБІ
Breakdown by denomination	257	Конфесійний склад

RELIGIOUS LIBERTY IN THE UNITED STATES: AN INALIENABLE RIGHT

FIRE (Foundation for Individual Rights in Education)

<https://www.thefire.org/news/religious-liberty-united-states-inalienable-right>

Since its founding more than two decades ago as the Foundation for Individual Rights in Education, FIRE has become the nation's leading defender of fundamental rights on college campuses through our unique mix of programming, including student and faculty outreach, public education campaigns, individual case advocacy, and policy reform efforts.

СВОБОДА ВИРОСПОВІДАННЯ В США: НЕВІД'ЄМНЕ ПРАВО

FIRE (Фонд захисту індивідуальних прав у сфері освіти)

<https://www.thefire.org/news/religious-liberty-united-states-inalienable-right>

За більш ніж двадцять років свого існування НКО FIRE (раніш - Фонд захисту індивідуальних прав у сфері освіти) стала провідним захисником основоположних прав на території університетських кампусів завдяки унікальному поєднанню просвітницьких та інформаційних програм, що охоплюють як студентів, так і викладачів, правозахисту та адвокації, а також зусиллям, спрямованим на реформування

In 2022, FIRE changed its name to the Foundation for Individual Rights and Expression and announced an expansion initiative into off-campus free speech advocacy and legal defense.

Religious liberty in the United States: An inalienable right

Religious liberty is among the most important American freedoms, and our government must not target or discriminate against religious faiths or those who practice them.

No freedom may be more central or important to the human spirit and condition than freedom of religion and conscience — and none may be more dangerous to limit. Religious liberty is the ability to believe and practice one’s religious faith, or to practice none at all, free from governmental interference.

As former FIRE president David French writes in FIRE’s “[Guide to Religious Liberty on Campus](#)”: “America is a nation, that, from its founding, has proclaimed the rights of religious liberty and religious diversity.” As David emphasizes, for James Madison and his fellow Founders, “religious liberty was an inalienable right.”

нормативної бази. У 2022 році FIRE змінила назву на «Фонд захисту індивідуальних прав і свободи вираження» (Foundation for Individual Rights and Expression) і оголосила про розширення своєї діяльності, винісши свої зусилля з відстоювання свободи слова і правового захисту за межі кампусів ВНЗ.

Свобода віросповідання в США: невід'ємне право

Свобода віросповідання – одна з найважливіших американських свобод; держава не має права переслідувати або дискримінувати релігійні конфесії та їх прихильників.

Мабуть, для людського духу і самої природи людини не існує свободи важливішої і фундаментальнішої, ніж свобода віросповідання і совісті – і немає свободи, обмежувати яку було б настільки ж небезпечно. Свобода віросповідання – це можливість вільно сповідувати свою віру і діяти відповідно до неї або не сповідувати жодної віри взагалі, без втручання держави.

Як пише колишній президент FIRE Девід Френч у Довіднику з питань свободи віросповідання на кампусі («[Guide to Religious Liberty on Campus](#)»): «Америка – це країна, яка з моменту свого заснування проголошувала право на свободу віросповідання і релігійне розмаїття. Як підкреслює Френч, для Джеймса Медісона і його соратників – батьків-засновників – «свобода віросповідання була невід'ємним правом».

The first sixteen words of the Bill of Rights contain the two religious liberty clauses of the First Amendment: the Establishment Clause and the Free Exercise Clause.

The first 10 words of the First Amendment collectively comprise the Establishment Clause —

“Congress shall make no law respecting an establishment of religion.”

The next six words — “or prohibiting the free exercise thereof” — comprise the Free Exercise Clause.

The Establishment Clause is the part of the First Amendment that prevents the state from controlling or mandating religion.

The Free Exercise Clause is the part that protects our religious belief and practice. We can believe in God, Buddha, the Flying Spaghetti Monster, or nothing at all.

The Free Exercise Clause protects the deeply devout to the fiercely atheistic — and everything in between.

Neither a state nor the Federal Government can, openly or secretly, participate in the affairs of any religious organizations or groups, and vice versa.

At times the two clauses are complementary, as they both generally require the government to be neutral with respect to religion. At times, however, the two clauses can exert competing pressures.

Перші шістнадцять слів Білля про права містять два положення про свободу віросповідання, закріплених у Першій поправці: Положення про заборону встановлення державної релігії та Положення про вільне віросповідання. Перші десять слів Першої поправки – «Congress shall make no law respecting an establishment of religion» («Конгрес не має права видавати закони, що встановлюють будь-яку релігію») – складають суть Положення про заборону встановлення державної релігії; наступні шість слів – «or prohibiting the free exercise thereof» («або забороняють вільне сповідання такої») – складають Положення про свободу віросповідання.

Положення про заборону встановлення державної релігії – це складова Першої поправки, яка не дозволяє державі контролювати або нав'язувати релігію. Положення про вільне віросповідання захищає наші релігійні переконання і право діяти відповідно до них. Ми можемо вірити в Бога, Будду, в Церкву Летючого Макаронного Монстра – або взагалі ні в що не вірити: Положення про вільне віросповідання захищає всіх – від глибоко віруючих до переконаних атеїстів, і всіх, хто знаходиться між ними.

Ані влада штатів, ані федеральний уряд не мають права – відкрито, чи тємно – втручатися в справи релігійних організацій або груп, і навпаки.

Іноді обидва положення доповнюють одне одного, оскільки в цілому вимагають від держави нейтралітету в питаннях релігії. Однак іноді вони можуть вступати в конфлікт, створюючи взаємні протиріччя.

Consider a public high school valedictorian who wants to deliver a religious message in her graduation speech.

She seeks to assert her free-exercise clause rights to practice religious liberty.

But school officials claim that allowing her to share a religious message before this audience at a school-sponsored event like graduation will violate the Establishment Clause and effectively result in the government promoting religion.

Establishment clause of the First Amendment

Those first ten words of the First Amendment may be subject to more differing interpretations than any in the entire Constitution. As a result, author Stephen Mansfield called these “[Ten Tortured Words](#),” using this phrase in part because of how differently these ten words have been interpreted through the years.

The Supreme Court explained the meaning of the Establishment Clause in [‘Everson v. Board of Education’](#) (1947), a case involving a law that allowed school districts to reimburse parents for the costs of bus transportation to and from religious schools. Writing for the majority, Justice Hugo Black explained:

The “establishment of religion” clause of the First Amendment means at least this: neither a state nor the Federal Government can set up a church.

Уявімо випускницю-відмінницю державної середньої школи, яка хоче включити послання релігійного характеру в свою промову на церемонії випуску. Вона прагне відстояти своє право на вільне сповідання релігії, гарантоване Положенням про свободу віросповідання. Однак адміністрація школи стверджує, що дозвіл озвучити релігійне послання перед аудиторією на заході, що проводиться школою (такому як випускний), порушить Положення про заборону встановлення державної релігії і фактично буде свідченням того, що держава надає підтримку релігії.

Положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії

Навряд чи якісь інші рядки Конституції викликали стільки суперечок і розбіжностей, як перші десять слів Першої поправки.

Письменник Стівен Менсфілд навіть назвав їх «[Ten Tortured Words](#)» («десять багатостраждальних слів») – великою мірою через те, наскільки суперечливо вони тлумачилися протягом стількох років.

Верховний суд (ВС) роз'яснив зміст Положення про заборону встановлення державної релігії у справі «[Everson v. Board of Education](#)» (1947). Справа стосувалася закону, який дозволяв шкільним округам відшкодовувати батькам витрати на проїзд дітей автобусом до релігійних шкіл і назад. Висловлюючи думку більшості, суддя ВС Хьюго Блек дав таке пояснення:

«Положення Першої поправки про «заснування релігії» означає як мінімум наступне: ані штати, ані федеральний уряд не мають права засновувати церкву.

Neither can pass laws which aid one religion, aid all religions, or prefer one religion over another.

Neither can force nor influence a person to go to or to remain away from church against his will or force him to profess a belief or disbelief in any religion . . .

Neither a state nor the Federal Government can, openly or secretly, participate in the affairs of any religious organizations or groups, and vice versa.

In the words of Jefferson, the clause against establishment of religion by law was intended to erect “a wall of separation between church and State.”

In that case, the law was upheld. But fifteen years later, the Court created massive public controversy when it invalidated the longstanding practice of educator-led prayer in public schools. In [‘Engel v. Vitale’](#) (1962), the Court explained “[i]t is neither sacrilegious nor antireligious to say that each separate government in this country should stay out of the business of writing or sanctioning official prayers and leave that purely religious function to the people themselves and to those the people choose to look to for religious guidance.”

Ні ті, ні інші не мають права приймати закони, які надавали б підтримку будь-якій одній релігії або всім релігіям відразу, або віддавали б перевагу одній релігії перед іншою.

Ні ті, ні інші не мають права ані примушувати людину відвідувати церкву, ані перешкоджати їй у цьому всупереч її волі, а також примушувати її сповідувати віру або невіру в будь-яку релігію...

Ані влада штатів, ані федеральний уряд не мають права – відкрито чи таємно – втручатися в справи релігійних організацій або груп, і навпаки.

За словами Джефферсона, положення про заборону встановлення релігії законом було покликане звести «стіну, що розділяє церкву і державу».

У тому конкретному випадку закон був залишений в силі. Однак п'ятнадцять років по тому Верховний суд спровокував масштабну суспільну полеміку, визнавши неприпустимою давню традицію молитов під керівництвом педагогів у державних школах. У рішенні у справі [«Енгел проти Вітала»](#) (1962), Верховний суд пояснив: «Твердження про те, що будь-який орган влади в нашій країні повинен утримуватися від складання або офіційного дозволу молитов, не є ні блюзнірством, ні проявом антирелігійності. Цю суто релігійну функцію слід залишити самим людям і тим, кого вони обирають своїми духовними наставниками».

The Lemon test and its eventual demise

In 1971's '[Lemon v. Kurtzman](#)', the Court laid out what would come to be known as the "Lemon test" for evaluating whether a law violated the Establishment Clause.

To survive that test, the law

- (1) must have a secular purpose;
- (2) its primary effect must neither advance nor inhibit religion;
- and (3) it must not result in excessive government entanglement with religion.

While the Lemon test would be used in some form for many years, it took only 11 years before exceptions started to crop up. In '[Marsh v. Chambers](#)' (1983), a case involving a challenge to the Nebraska legislature's practice of hiring a chaplain to open legislative sessions with a prayer, the Court focused instead on the history and tradition of prayer in legislative bodies, including the U.S. House of Representatives.

"The opening of sessions of legislative and other deliberative public bodies with prayer is deeply embedded in the history and tradition of this country," wrote Chief Justice Warren Burger for the majority, which upheld the practice.

Тест Лемона і поступова відмова від його використання

У справі [«Лемон проти Курцмана»](#) (1971) Верховний суд сформулював критерії, які стали відомі як «тест Лемона», для оцінки того, чи порушує той чи інший закон Положення про заборону встановлення державної релігії.

Щоб пройти тест, закон мав відповідати трьом вимогам:

- (1) мати світську мету;
- (2) головний результат його застосування не має права заохочувати релігію, або чинити їй перешкод;
- (3) він не повинен призводити до надмірної залученості держави в справи релігії.

Хоча тест Лемона в тій чи іншій формі застосовувався довгі роки, вже через 11 років почали з'являтися перші винятки.

У справі [«Марш проти Чемберса»](#) (1983), де оскаржувалася практика залучення капелана для відкриття молитвою засідань законодавчого органу Небраски, Верховний суд, замість використання тесту Лемона, зосередився на історії та традиції молитов у законодавчих органах, включаючи Палату представників Конгресу США.

«Відкриття сесій законодавчих та інших дорадчих органів молитвою глибоко вкоренилося в історії та традиціях нашої країни», – писав Голова Верховного суду Уоррен Бергер, висловлюючи думку більшості судді ВС, яка визнала цю практику законною.

The following year, in her concurring opinion in [Lynch v. Donnelly](#), a case involving the display of a creche alongside several secular Christmas symbols (reindeer and Santa Claus), Justice Sandra Day O'Connor offered what she called a "clarification" of Lemon: the "endorsement test."

Justice O'Connor explained that impermissible "[e]ndorsement sends a message to nonadherents that they are outsiders, not full members of the political community, and an accompanying message that they are insiders, favored members of the political community."

The Lemon test continued to come under fire as the years went on.

Perhaps most famously (or infamously, depending on your perspective), Justice Scalia called Lemon "some ghoul in a late-night horror movie" that "still stalks our Establishment Clause jurisprudence" in [Lamb's Chapel v. Center Moriches Union Free School District](#) (1993), complaining about the Court's inconsistency in applying the test and noting that five of the current justices wrote opinions opposing its use in various circumstances.

Despite the Supreme Court's criticism, Lemon remained a part of Establishment Clause jurisprudence and, in fact, remained the dominant test used in the lower courts for almost 50 years.

In the 2010s, however, multiple Supreme Court cases started to walk back

Наступного року у справі [«Лінч проти Доннеллі»](#) – суперечці про встановлення різдвяного вертепу поруч зі світськими символами (оленьми і Санта-Клаусом) – суддя ВС Сандра Дей О'Коннор, погоджуючись з рішенням більшості, але формулюючи при цьому свою окрему мотивацію, запропонувала те, що вона назвала «уточненням» до тесту Лемона – «тест на прихильність». О'Коннор пояснила, що таке неприпустиме схвалення «посилає сигнал тим, хто не сповідує відповідну релігію, про те, що вони – чужинці, а не повноправні члени політичної спільноти; і одночасно посилає сигнал прихильникам підтримуваної релігії про те, що вони – «свої», привілейовані члени політичної спільноти».

З роками критика на адресу тесту Лемона тільки наростала. Мабуть, найвідоміше – або скандальне, як подивитися – порівняння навів суддя ВС Скалія у справі [«Церква Лембс Чепел проти шкільного округу Сентер Морічес»](#) (1993).

Він покаржився на непослідовність суду в застосуванні даного тесту і назвав його «таким собі упирем з нічного фільму жахів», «який, як і раніше, переслідує нашу судову практику щодо Положення про заборону встановлення державної релігії», зазначивши, що п'ять діючих суддів ВС вже виступали і виносили рішення проти нього в різних обставинах.

Незважаючи на критику з боку Верховного суду, тест Лемона залишався частиною правової доктрини щодо справ, що стосуються Положення про заборону встановлення державної релігії, і фактично був основним стандартом у практиці нижчих судів впродовж майже 50 років.

Однак у 2010-ті роки в ряді рішень Верховний суд

the Lemon endorsement test and instead ask whether a challenged religiously expressive monument, symbol, or practice has been in place for a long time without being banned under the Establishment Clause, with reference to historical practices and understandings.

Thus, in *Town of Greece v. Galloway* (2014), a town board meeting could begin with a prayer, and in *American Legion v. American Humanist Association* (2019), a World War I cross monument to fallen soldiers could remain on public land, regardless of whether opening prayers or cross monuments passed the Lemon test, because they were longstanding practices.

Finally, in [Kennedy v. Bremerton School District](#) (2022), the Supreme Court fully overruled Lemon. Justice Neil Gorsuch's majority opinion declared: "[T]his Court long ago abandoned Lemon and its endorsement test offshoot."

Following Lemon's demise, the landscape has changed. "With Lemon finally dead, the question is what comes next," the U.S. Court of Appeals for the Fourth Circuit recently wrote in *Firewalker-Fields v. Lee* (4th Cir. 2023) (internal citations omitted):

Kennedy gives the answer: "In place of Lemon and the endorsement test, this Court has instructed that the Establishment

почав поступово відходити від застосування тесту Лемона.

Замість цього судді почали задаватися питанням: чи існує предмет спору – будь то пам'ятник, символ або звичай – вже тривалий час, не суперечачи Положенню про заборону встановлення державної релігії, – з урахуванням історично сформованих звичаїв і уявлень.

Так, у справі «Мерія м. Гріс проти Геллоуея» (2014), суд дозволив розпочинати засідання міської ради з молитви, а у справі «Американський легіон проти Американської гуманістичної асоціації» (2019) – зберегти на державній землі меморіальний хрест на згадку про вояків, які загинули в Першій світовій війні – незалежно від того, чи відповідають тесту Лемона молитви на початку засідань або встановлені хрести, оскільки вони мають характер історично сформованих звичаїв.

Нарешті, у справі [«Кеннеді проти шкільного округу Бремертон»](#) (2022), Верховний суд остаточно відмовився від застосування тесту Лемона. За висновком більшості суддів ВС, що її сформулював суддя ВС Ніл Горсач: «Наш суд давно відмовився і від тесту Лемона, і від тесту на прихильність».

З відмовою від тесту Лемона ситуація змінилася. «Тепер, коли з тестом Лемона покінчено, питання в тому, що буде далі?» – як нещодавно зазначив Апеляційний суд США по Четвертому округу в рішенні у справі «Файруокер-Філдс проти Лі» (4-й Апел. Округ, 2023)

Відповідь дана у справі Кеннеді: «Відмовившись від тесту Лемона і тесту на прихильність, суд постановляє тлумачити Положення про заборону

Clause must be interpreted by ‘reference to historical practices and understandings.’” From now on, historical practice and understanding “must” play a central role in teasing out what counts as an establishment of religion.

It appears that Lemon has finally been interred, and the key factor in Establishment Clause cases is now whether a practice is rooted in historical traditions, similar to the analysis Chief Justice Burger conducted writing for the majority in Marsh.

The Free Exercise Clause

The Free Exercise Clause guarantees Americans absolute protection for freedom of religious belief, and protects religious conduct so long as it does not irreconcilably violate a neutral public health, safety, and welfare law.

For example, in *Wisconsin v. Yoder* (1972), the state of Wisconsin required all children to attend public or private school until age 16. Jonas Yoder, Wallace Miller, and Adin Yutzy were all convicted of violating this law for pulling their children out of school after the eighth grade, as required by their Amish and Mennonite faiths.

They challenged their criminal convictions as violations of their religious liberty.

встановлення державної релігії, спираючись на «історично сформовані звичаї та уявлення»». Відтепер усталені звичаї та уявлення повинні відігравати ключову роль при визначенні того, що саме підпадає під поняття встановлення релігії.

Схоже, що тест Лемона остаточно відійшов у минуле, і тепер ключовим фактором у справах, пов'язаних з Положенням про заборону встановлення державної релігії, є питання: чи має спірна практика коріння в історичних традиціях? Цей підхід аналогічний тому, який використовував Голова Верховного суду Бергер, висловлюючи думку більшості у справі Марш.

Положення про вільне віросповідання

Положення про вільне віросповідання гарантує американцям абсолютний захист свободи релігійних переконань, а також захищає продиктовану вірою поведінку до тих пір, поки вона не вступає в непримиренну суперечність з нейтральними законами в сфері громадського здоров'я, безпеки і добробуту.

Наприклад, у справі «Штат Вісконсін проти Йодера» (1972) розглядався закон штату Вісконсін, що зобов'язує всіх дітей відвідувати державну або приватну школу до 16 років.

Джонас Йодер, Уоллес Міллер і Адін Ютзі були визнані винними в порушенні цього закону, оскільки забрали своїх дітей зі школи після восьмого класу, як того вимагала їхня віра амішів і менонітів.

The Supreme Court agreed with Yoder. It held that while there is “no doubt as to the power of a State, having a high responsibility for education of its citizens, to impose reasonable regulations for the control and duration of basic education,” a government’s interest in education “is by no means absolute to the exclusion or subordination of all other interests.” As such, Wisconsin’s interest did not outweigh Amish parents’ sincere religious belief that their children should not attend school past a certain age.

By contrast, in [Reynolds v. United States](#) (1879), George Reynolds faced prosecution for polygamy, but argued that the prosecution violated his religious liberty rights because that practice was compelled by his religious faith.

But the U.S. Supreme Court ruled in favor of the government and against Reynolds because marriage is an “important feature of social life” and society, and as such Congress could define its outer bounds. “To permit this would be to make the professed doctrines of religious belief superior to the law of the land, and, in effect, to permit every citizen to become a law unto himself,” wrote Chief Justice Morrison Waite for the Court. “Government could exist only in name under such circumstances.”

In the early 1960s, the Supreme Court ruled that the government could not infringe upon a person’s free-exercise rights unless the

Вони оскаржили вирок на підставі порушення свободи віросповідання.

Верховний суд погодився з Йодером.

Суд постановив, що, хоча «не підлягає сумніву право штату, який несе високу відповідальність за освіту своїх громадян, встановлювати розумні норми контролю і тривалості базової освіти», інтерес держави в цій сфері «аж ніяк не є настільки абсолютним, щоб повністю виключати або підпорядковувати собі всі інші інтереси».

Таким чином, інтереси штату Вісконсін не переважали щирих релігійних переконань батьків-амішів, які вважали, що їхні діти не повинні відвідувати школу після досягнення певного віку.

Протилежний приклад – справа [«Рейнольдс проти Сполучених Штатів»](#) (1879). Джордж Рейнольдс зазнав кримінального переслідування за полігамію, але на свій захист він стверджував, що таке переслідування порушує його право на свободу віросповідання, оскільки дотримання цього звичаю диктувалося його релігійними переконаннями.

Однак Верховний суд виніс рішення на користь уряду і проти Рейнольдса, оскільки «шлюб є найважливішим інститутом суспільного життя», а тому Конгрес має право визначати його параметри.

«Допустити інше означало б поставити сповідувані релігійні доктрини вище закону країни і, по суті, дозволити кожному громадянину стати законом для самого себе, – писав від імені Верховного суду його Голова Моррісон Уейт. – За таких обставин уряд міг би існувати лише номінально».

На початку 1960-х років Верховний суд постановив, що держава не має права утискати права людини на вільне віросповідання, якщо дії

government's action could survive "strict scrutiny" — that is, a showing that the regulation burdening this freedom was advancing a compelling governmental interest in the least restrictive way possible. In the 1963 decision [Sherbert v. Verner](#), the Court ruled that the state of South Carolina violated the free-exercise rights of Seventh Day Adventist Adele Sherbert by denying her unemployment compensation when she was terminated for refusing to work on Saturday, her Sabbath day.

But the Court changed course abruptly in [Employment Division v. Smith](#) (1990), a case also involving unemployment compensation benefits and religious faith. Alfred Smith and Galen Black, members of the Native American Church, were fired after they ingested peyote, a hallucinogenic drug, for religious reasons. The state of Oregon denied their application for benefits, citing state policy against illegal drug use.

In his majority opinion, Justice Antonin Scalia ruled that the government does not violate the Free Exercise Clause when it acts pursuant to a neutral and generally applicable law that does not target religion but merely has an incidental effect on it.

"We have never held that an individual's religious beliefs excuse him from compliance with an otherwise valid law prohibiting conduct that the State is free to regulate," Justice Scalia wrote, harkening back to the George Reynolds polygamy

держави не витримують «ретельної перевірки» (strict scrutiny) – тобто обґрунтування того, що нормативний акт, який обтяжує дану свободу, служить забезпеченню нагальної державної необхідності і здійснюється у найменш обмежувальний спосіб. У рішенні 1963 року у справі [«Шерберт проти Вернера»](#), Верховний суд постановив, що штат Південна Кароліна порушив права на вільне віросповідання адвентистки сьомого дня Адель Шерберт, відмовивши їй у виплаті допомоги по безробіттю після того, як вона була звільнена за відмову працювати в суботу – день, який вона шанувала як священний.

Однак у справі [«Служба зайнятості проти Сміта»](#) (1990), яка також стосувалася допомоги по безробіттю та релігійних переконань, Верховний суд різко змінив свою позицію. Альфред Сміт і Гейлен Блек, члени Церкви корінних американців, були звільнені після того, як з релігійних міркувань вжили галюциногенну речовину пейот. Штат Орегон відхилив їхню заявку на отримання допомоги, пославшись на існуючі в штаті норми щодо вживання заборонених наркотичних речовин.

Висловлюючи позицію більшості суддів ВС, Антонін Скалія зазначив, що уряд не порушує Положення про вільне віросповідання, якщо діє на підставі нейтрального закону загальної дії, який не спрямований спеціально проти релігії, а торкається її лише побічно.

«Ми ніколи не вважали, що релігійні переконання звільняють людину від дотримання правомірного закону, що забороняє поведінку, яка підпадає під державне регулювання», – сформулював суддя ВС Скалія, посилаючись на рішення у справі про багатоженство Джорджа Рейнольдса.

decision.

Others viewed the decision as a significant loss of religious liberty.

In her concurring opinion, Justice Sandra Day O'Connor wrote: "In my view, today's holding dramatically departs from well-settled First Amendment jurisprudence, appears unnecessary to resolve the question presented, and is incompatible with our Nation's fundamental commitment to individual religious liberty."

What has not changed is the law's general recognition that religious liberty is among the central foundations of American freedom, and that our government must not target or discriminate against religious faiths or those who practice them.

Since Smith, the Court has clarified that being "neutral" and "generally applicable" is a high bar.

For example, three years after Smith, the Court invalidated a Florida city ordinance that targeted the Santeria practice of animal sacrifice. Justice Anthony Kennedy explained in [Church of the Lukumi Babalu Aye v. City of Hialeah](#) (1993): "Legislators may not devise mechanisms, overt or disguised, designed to persecute or oppress a religion or its practices."

The laws here in question were enacted contrary to these constitutional principles, and they are void."

Багато хто розцінив це рішення як серйозний удар по свободі віросповідання.

Підтримавши вердикт більшості, але виступивши з особливою позицією щодо його мотивування, суддя ВС Сандра Дей О'Коннор зазначила: «На мій погляд, прийняте сьогодні рішення різко розходиться з усталеною судовою практикою щодо Першої поправки, не є необхідним для вирішення даної справи і несумісне з фундаментальною прихильністю нашої країни до індивідуальної свободи віросповідання».

Незмінним залишається загальне визнання в законі того, що свобода віросповідання є одним з наріжних каменів американської свободи і що держава не має права переслідувати або дискримінувати релігійні конфесії та їх прихильників.

Після справи Сміта Верховний суд роз'яснив, що вимоги до «нейтральності» і «загальної дії» є надзвичайно високими. Наприклад, через три роки після рішення у справі Сміта Верховний суд визнав недійсною постанову мерії міста у Флориді, спрямовану на заборону ритуальних жертвоприношень, що їх практикують послідовники сантерії. У справі [«Церква Лукумі Бабалу Айє проти мерії м. Хайаліа»](#) (1993) суддя ВС Ентоні Кеннеді дав роз'яснення: «Законодавці не мають права розробляти явні або приховані механізми, спрямовані на переслідування або утиск релігії або релігійних практик. Розглянуті тут акти були прийняті всупереч цим конституційним принципам, а тому є

In recent years, the Court has also applied strict scrutiny to invalidate laws that bar religious access to generally available programs.

For example, in *Fulton v. City of Philadelphia* (2021), the Court held that a city ordinance requiring foster care organizations to allow placements with gay couples was not generally applicable to a Catholic foster care organization because the ordinance allowed exceptions to the rule. And in *Carson v. Makin* (2022), the Court held that Maine violated the Free Exercise Clause when it withheld a state-funded tuition benefit to parents who wanted to send their children to religious schools, because the benefit was generally available to be used at any other type of school.

The Religious Freedom Restoration Act and the Religious Land Use and Institutionalized Persons Act

Worried that the *Smith* decision would have a dramatically negative impact on free-exercise protections in the country, Congress passed the [Religious Freedom Restoration Act](#) (RFRA) in 1993, which restored the compelling-interest test articulated in the *Sherbert* decision.

недійсними».

В останні роки Верховний суд також застосовував процедуру «ретельної перевірки» позбавлення сили законів, що закривають релігійним організаціям доступ до загальнодоступних програм. Наприклад, у рішенні у справі «Фултон проти мерії м. Філадельфія» (2021) Верховний суд постановив, що постанова мерії, яка зобов'язує організації з розміщення дітей у тимчасових прийомних сім'ях, працювати, зокрема, з одностатевими парами, не має загальнозастосовного характеру щодо католицької організації, оскільки сама постанова допускала винятки з цього правила. А в рішенні у справі «Карсон проти Макіна» (2022) Верховний суд визначив, що уряд штату Мен порушив Положення про вільне віросповідання, відмовивши батькам, які бажають відправити дітей до релігійних шкіл, у виплаті фінансованої штатом допомоги на оплату навчання, оскільки дана допомога була загальнодоступною для використання в школах будь-якого іншого типу.

Закон про відновлення свободи віросповідання (RFRA) та Закон про використання земель релігійними організаціями та про громадянські права осіб, які утримуються в закритих установах (RLUIPA)

Побоюючись, що рішення у справі *Сміта* може мати вкрай негативні наслідки для захисту свободи віросповідання в країні, у 1993 році Конгрес прийняв [Закон про відновлення свободи віросповідання](#) (RFRA). Цей закон знову затвердив стандарт «нагальної державної необхідності», сформульований у рішенні по справі *Шерберт*.

Under RFRA, the government cannot substantially burden the free exercise of religion unless the government advances a compelling governmental interest in the least restrictive means.

Effectively, RFRA represented a legislative overturning of the Court's decision.

A few years later, the Supreme Court ruled that Congress exceeded its bounds in applying RFRA to state and local governments in [City of Boerne v. Flores](#) (1997). Essentially, the Court said Congress trampled on states' rights by deciding the question for states. However, RFRA still applies to federal actions.

After Flores, Congress once again responded with another federal religious law called [the Religious Land Use and Institutionalized Persons Act](#) (RLUIPA), which was similar to RFRA but not quite as broad. It applied to land use and prisoner cases and was grounded on Congress's Commerce Clause and Spending Clause powers, rather than just Congress's powers under Section 5 of the Fourteenth Amendment.

Many states have also enacted state RFRA that would apply to state law and several state courts have interpreted their state constitutions in a more religious-freedom protective manner than Smith.

Згідно з RFRA, держава не має права істотно обтяжувати свободу віросповідання, якщо не доведе, що це продиктовано нагальною державною необхідністю і досягається найменш обмежувальними засобами. Фактично, прийнявши RFRA, законодавці скасували рішення Верховного суду.

Кілька років по тому, у рішенні у справі [«Мерія м. Берне проти Флореса»](#) (1997), Верховний суд постановив, що Конгрес перевищив свої повноваження, поширивши дію RFRA на органи влади штатів і органи місцевого самоврядування. По суті, Верховний суд вказав, що Конгрес порушив права штатів, вирішивши це питання за них. Однак RFRA, як і раніше, застосовується до дій федеральних властей.

У відповідь на рішення у справі Флореса, Конгрес прийняв черговий федеральний закон – [Закон про використання земель релігійними організаціями та про громадянські права осіб, які утримуються в закритих установах](#) (RLUIPA). За своєю суттю він був аналогічний RFRA, проте мав більш вузький предмет регулювання: закон стосувався питань землекористування та релігійних прав ув'язнених і ґрунтувався на повноваженнях Конгресу, передбачених конституційним Положенням про регулювання торгівлі та Положенням про витрачання коштів, а не тільки на Розділі 5 Чотирнадцятої поправки. Багато штатів також прийняли власні аналоги RFRA, що застосовуються на рівні штату, а суди ряду штатів почали тлумачити свої конституції як такі, що надають більш широкий захист свободи віросповідання, ніж стандарт, встановлений

What this means is that often, individuals — and even some corporations — may have greater religious liberty protections under federal statutes (either RFRA or RLUIPA), state constitutions, or state statutes than under the Constitution through the Free Exercise Clause.

That’s why individuals often file statutory claims for religious liberty under RFRA or RLUIPA, instead of constitutional claims under the Free Exercise Clause.

This pattern may change given that in recent years, the Supreme Court has emphasized the importance of the Free Exercise Clause and it appears to be strengthening its protections. For example, in his majority opinion in *Kennedy*, Justice Gorsuch spoke of the First Amendment’s “double protection for religious expression” under both the Free Exercise and Free Speech Clauses of the First Amendment.

In that case, the Court found that school district policies that led the district to punish a football coach for praying on the 50-yard-line at the conclusion of games were not neutral and generally applicable.

And in recent decisions like *Fulton v. City of Philadelphia*, the Court has emphasized that laws or policies departing from Smith’s requirements of neutrality and general application are subject to strict scrutiny.

рішенням у справі Сміта.

Це означає, що часто фізичні особи – і навіть деякі корпорації – можуть мати вищий рівень захисту релігійної свободи на підставі федеральних законів (RFRA або RLUIPA), конституції або законів штатів, ніж на підставі Положення про вільне віросповідання Конституції США. Саме тому фізичні особи часто подають позови з вимогами про захист релігійної свободи, виходячи з положень законів RFRA або RLUIPA, а не на підставі положень Конституції США, зокрема, Положення про вільне віросповідання.

Ця тенденція може змінитися, оскільки в останні роки Верховний суд підкреслює важливість Положення про свободу віросповідання і, мабуть, посилює надані ним гарантії. Наприклад, у рішенні у справі *Кеннеді*, у висновку більшості, що його сформулював суддя Горсач, йдеться про «подвійний захист релігійного самовираження», гарантований одночасно двома нормами Першої поправки: Положенням про вільне віросповідання та Положенням про свободу слова. У цій справі Верховний суд постановив, що правила шкільного округу, які послужили підставою для покарання тренера за молитву на центральній лінії поля після закінчення матчів, не мали нейтрального характеру і не були правилами загальної дії. А в недавніх рішеннях, наприклад, у справі *Фултон проти мерії м. Філадельфія*, Верховний суд підкреслив, що закони або норми, які не відповідають сформульованим у справі Сміта вимогам нейтральності та загальної дії, підлягають процедурі «ретельної перевірки».

Further cases involving the intersection between anti-discrimination laws and religious liberty are inevitable, and may well provide even more guidance as to the level and meaning of the Free Exercise Clause to this current Court.

Religious liberty: An essential freedom

The Supreme Court has been active recently in both the Establishment and Free Exercise areas. In the Establishment Clause arena, the Court has abandoned the test set out in *Lemon* in favor of an analysis based on history and tradition — a standard that will often be more permissive of policies that allow government interaction with religion.

Meanwhile, the Court has emphasized and strengthened the vitality of the Free Exercise Clause, but exactly how much remains to be seen.

What has not changed is the law's general recognition that religious liberty is among the central foundations of American freedom, and that our government must not target or discriminate against religious faiths or those who practice them.

Неминучі й подальші судові спори, що виникають на стику антидискримінаційного законодавства і свободи віросповідання. Вони, цілком ймовірно, дадуть нові орієнтири щодо того, як нинішній склад Верховного суду розуміє обсяг гарантій і зміст Положення про вільне віросповідання.

Релігійна свобода: одна з основоположних свобод

Останнім часом Верховний суд проявляє високу активність у справах, що стосуються як Положення про заборону встановлення державної релігії, так і Положення про вільне віросповідання. У справах, що стосуються Положення про заборону встановлення державної релігії, суд відмовився від тесту Лемона на користь аналізу, що спирається на історію і традиції. Цей стандарт часто є більш лояльним до норм, що допускають взаємодію держави і релігії. Разом з тим, Верховний суд акцентував увагу на Положенні про вільне віросповідання і посилив його дієвість, однак наскільки глибокими будуть ці зміни — покаже час.

Незмінним залишається загальне визнання в законі того, що свобода віросповідання є одним з наріжних каменів американської свободи і що держава не має права переслідувати або дискримінувати релігійні конфесії та їх прихильників.

<https://www.uscourts.gov/>

<https://www.uscourts.gov/>

First Amendment and Religion

The First Amendment has two provisions concerning religion: the Establishment Clause and the Free Exercise Clause. The Establishment clause prohibits the government from "establishing" a religion. The precise definition of "establishment" is unclear. Historically, it meant prohibiting state-sponsored churches, such as the Church of England.

Today, what constitutes an "establishment of religion" is often governed under the three-part test set forth by the U.S. Supreme Court in *Lemon v. Kurtzman*, 403 U.S. 602 (1971). Under the "Lemon" test, government can assist religion only if

- (1) the primary purpose of the assistance is secular,
- (2) the assistance must neither promote nor inhibit religion,
- and (3) there is no excessive entanglement between church and state.

Перша поправка і релігія

Перша поправка містить два положення, що стосуються релігії: Положення про заборону встановлення державної релігії та Положення про вільне віросповідання. Перше з них забороняє державі «встановлювати» релігію. Точне визначення терміна «встановлення» неясне. Історично під цим малася на увазі заборона на створення державних церков, подібних до англіканської церкви.

Сьогодні питання про те, що вважати «заснуванням державної релігії», часто розглядається крізь призму тесту Лемона – трьох критеріїв, сформульованих Верховним судом США у справі «Лемон проти Курцмана», 403 U.S. 602 (1971). Згідно з тестом Лемона, держава має право надавати підтримку релігії лише за дотримання таких трьох умов: (1) основна мета допомоги є світською; (2) вона не має права ані заохочувати релігію, ані чинити їй перешкоди; (3) вона не має права призводити до надмірної залученості держави в справу релігії.

The Free Exercise Clause protects citizens' right to practice their religion as they please, so long as the practice does not run afoul of a "public morals" or a "compelling" governmental interest.

For instance, in *Prince v. Massachusetts*, 321 U.S. 158 (1944), the Supreme Court held that a state could force the inoculation of children whose parents would not allow such action for religious reasons.

The Court held that the state had an overriding interest in protecting public health and safety.

Sometimes the Establishment Clause and the Free Exercise Clause come into conflict. The federal courts help to resolve such conflicts, with the Supreme Court being the ultimate arbiter.

Положення про вільне віросповідання захищає право громадян вільно сповідувати свою релігію і діяти відповідно до неї, за умови, що це не суперечить суспільній моралі або нагальній державній необхідності.

Наприклад, у справі «Принс проти штату Массачусетс» Верховний суд виніс рішення, що влада штату має право вимагати обов'язкової вакцинації дітей, навіть якщо батьки не дають на це згоди з релігійних мотивів.

Суд постановив, що інтерес штату в захисті громадського здоров'я та безпеки є пріоритетним.

Іноді Положення про заборону встановлення державної релігії та Положення про вільне віросповідання вступають у суперечність. Вирішувати такі колізії покликані федеральні суди, при цьому Верховний суд виступає в ролі вищого арбітра.

Facts and Case Summary - Engel v. Vitale

Facts and case summary for *Engel v. Vitale*, 370 U.S. 421 (1962)
School-sponsored prayer in public schools is unconstitutional.

Facts

A New York State law required public schools to open each day with the Pledge of Allegiance and a nondenominational prayer in which the students recognized their dependence upon God.

The law allowed students to absent themselves from this activity if they found it objectionable. A parent sued on behalf of his child, arguing that the law violated the Establishment Clause of the First Amendment, as made applicable to the states through the Due Process Clause of the Fourteenth Amendment.

Issue

Whether school sponsored non denominational prayer in public schools violates the Establishment Clause of the First Amendment.

Ruling

Yes (6-1)

Обставини та короткий виклад справи: «Енґел проти Віталє»

Обставини та короткий виклад справи «Енґел проти Віталє», 370 U.S. 421 (1962)
Читання молитов у державних школах, санкціоноване школою, визнано неконституційним.

Обставини справи

Закон штату Нью-Йорк зобов'язував державні школи починати кожен навчальний день з Присяги на вірність прапору та позаконфесійної молитви, під час якої учні визнавали свою залежність від Бога. Закон передбачав можливість для учнів не бути присутніми на цій церемонії, якщо вони вважали її неприйнятною. Батько одного з учнів подав позов на захист інтересів своєї дитини, стверджуючи, що закон порушує Положення про заборону встановлення державної релігії згідно з Першою поправкою, дія якого поширюється на штати на підставі Положення про належну правову процедуру, що її викладено в Чотирнадцятій поправці до Конституції США.

Правове питання

Чи порушує практика проведення позаконфесійних молитов під егідою школи в державних школах Положення про заборону встановлення державної релігії Першої поправки?

Рішення

Так (6 голосів проти 1)

Reasoning

The majority, via Justice Black, held that school-sponsored prayer violates the Establishment Clause of the First Amendment.

The majority stated that the provision allowing students to absent themselves from this activity did not make the law constitutional because the purpose of the First Amendment was to prevent government interference with religion. The majority noted that religion is very important to a vast majority of the American people. Since Americans adhere to a wide variety of beliefs, it is not appropriate for the government to endorse any particular belief system.

The majority noted that wars, persecutions, and other destructive measures often arose in the past when the government involved itself in religious affairs.

Concurrence

Justice Douglas

In his concurrence, Justice Douglas took an even broader view of the Establishment Clause, arguing that any type of public promotion of religion, including giving financial aid to religious schools, violates the Establishment Clause.

Правове обґрунтування

Рішенням більшості, сформульованим суддею ВС Блеком, Верховний суд постановив, що молитви під егідою школи порушують Положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Більшість суддів ВС визначила, що положення, яке дозволяє учням відмовитися від участі в даній церемонії, не робить закон конституційним, оскільки мета Першої поправки полягає в запобіганні втручанню держави в релігійну сферу.

Більшість зазначила, що релігія відіграє дуже важливу роль для переважної більшості американців.

Однак, оскільки американці дотримуються найрізноманітніших вірувань, уряду не слід надавати підтримку будь-якій певній системі вірувань.

Більшість підкреслила, що в минулому втручання держави в релігійні питання часто призводило до воєн, переслідувань та інших руйнівних наслідків.

Збіжний висновок

Суддя ВС Дуглас

Підтримавши рішення більшості, але виступивши з особливою позицією щодо його мотивування, суддя Дуглас висловився за ще ширше тлумачення Положення про заборону встановлення державної релігії. Він стверджував, що будь-які форми державного заохочення релігії, включаючи фінансову допомогу релігійним школам, порушують зазначене Положення Конституції.

Dissent

Justice Stewart

Justice Stewart argued in his dissent that the Establishment Clause was only meant to prohibit the establishment of a state-sponsored church, such as the Church of England, and not prohibit all types of government involvement with religion. In particular, he found that the nondenominational nature of the prayer and the "absentee" provision removed constitutional challenges.

Similar Cases - Engel v. Vitale

Everson v. Board of Education,

330 U.S. 1 (1947)

Providing bus rides to parochial school students is constitutional.

The School Board of Ewing Township allowed its buses to transport children to a Catholic school. The Supreme Court rejected an Establishment Clause challenge to this practice, and held that the School Board was merely providing a financial benefit to the children and their parents, and was in no way promoting religious beliefs that are associated with the parochial school.

Окрема точка зору

Суддя ВС Стюарт

У своїй окремій думці суддя Стюарт стверджував, що Положення про заборону встановлення державної релігії спочатку призначалося лише для недопущення створення державної церкви (такої як англійська церква), а не для заборони будь-яких форм залучення держави до справ релігії.

На його думку, позаконфесійний характер молитви і можливість неучасті в ній знімали питання про неконституційність.

Судові прецеденти, аналогічні справі «Енгел проти Віталє»

«Еверсон проти Правління шкіл»,

330 U.S. 1 (1947)

Надання автобусів для перевезення учнів парафіяльних шкіл є конституційним.

Правління шкіл муніципального району Юїнг дозволило використовувати свої автобуси для перевезення дітей до католицької школи. Верховний суд відхилив оскарження даної практики на підставі Положення про заборону встановлення державної релігії, і постановив, що Правління лише надавало фінансову допомогу дітям та їхнім батькам і жодним чином не заохочувало релігійні переконання, пов'язані з парафіяльною школою.

Abington School District v. Schempp,
374 U.S. 203 (1963)

School-sponsored Bible reading before class is unconstitutional.

A Pennsylvania law required that each school day open with the Pledge of Allegiance and a reading from the Bible. The law permitted students to absent themselves from this activity if they found it objectionable. Citing *Engel*, the Court held that school-sponsored Bible reading constituted government endorsement of a particular religion, and thus violated the Establishment Clause of the First Amendment.

Westside Community Schools v. Mergens,
496 U.S. 226 (1990)

Public schools may not prohibit student religious groups from meeting on school grounds after hours.

Westside School District prevented a student religious club from meeting on its property after hours, citing First Amendment concerns.

The club argued that the school's action violated their Free Exercise rights and the federal Equal Access Act.

The Equal Access Act was passed by Congress to ensure that any school receiving federal funds could not prevent religious and other groups from using school property after hours.

«Правління шкільного округу Абінгтон проти Шемпа», 374 U.S. 203 (1963)

Читання Біблії перед початком занять під егідою школи є неконституційним.

Закон штату Пенсільванія вимагав починати кожен навчальний день з Присяги на вірність прапору та читання Біблії.

Закон дозволяв учням не бути присутніми при цьому, якщо вони вважали це для себе неприйнятним.

Спираючись на рішення у справі *Енгела*, Верховний суд постановив, що читання Біблії під егідою школи є втіленням державної підтримки конкретної релігії і тим самим порушує Положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

«Шкільний округ Вестсайд проти Мергенс»,
496 U.S. 226 (1990)

Державні школи не мають права забороняти релігійним групам учнів збиратися на території школи в позаурочний час.

Шкільний округ Вестсайд заборонив релігійному клубу учнів проводити збори на території школи після уроків, пославшись на побоювання порушити Першу поправку. Учасники клубу стверджували, що дії школи порушують їхнє право на свободу віросповідання та положення федерального Закону про рівний доступ. Цей закон прийнятий Конгресом, щоб гарантувати релігійним та іншим групам рівний доступ до шкільних приміщень у позаурочний час у школах, які отримують федеральні кошти. Верховний суд підтвердив конституційність Закону про рівний доступ,

The Supreme Court upheld the Equal Access Act against an Establishment Clause challenge, saying that "neutrality" and no "hostility" to religion is all that is required by the First Amendment.

Santa Fe Independent School District v. Doe, 530 U.S. 290 (2000)

Students may not use a school's loudspeaker system to offer student-led, student-initiated prayer.

Before football games, members of the student body of a Texas high school elected one of their classmates to address the players and spectators.

These addresses were conducted over the school's loudspeakers and usually involved a prayer. Attendance at these events was voluntary. Three students sued the school arguing that the prayers violated the Establishment Clause of the First Amendment.

A majority of the Court rejected the school's argument that since the prayer was student initiated and student led, as opposed to officially sponsored by the school, it did not violate the First Amendment. The Court held that this action was school-sponsored prayer because the loudspeakers that the students used for their invocations were owned by the school.

відхиливши заперечення на підставі Положення про заборону встановлення державної релігії, і вказав, що Перша поправка вимагає лише «нейтралітету», а не «ворожості» по відношенню до релігії.

«Незалежний шкільний округ Санта-Фе проти Доу», 530 U.S. 290 (2000)

Учні не мають права використовувати шкільну систему гучного зв'язку для молитов, ініційованих і виконуваних самими учнями.

Перед початком футбольних матчів учні тexasької середньої школи обирали одного зі своїх однокласників, який звертався до гравців і глядачів.

Ці звернення транслювалися через шкільну систему гучного зв'язку і зазвичай включали молитву. Відвідування матчів було добровільним. Троє учнів подали позов проти школи, стверджуючи, що молитви порушують Положення про заборону встановлення державної релігії, закріплене в Першій поправці до Конституції США.

Більшість суддів ВС відхилила доводи школи про те, що молитва не порушувала Першу поправку, оскільки з ініціативою і читанням молитви виступали самі учні, а не школа.

Суд постановив, що дана акція все ж була молитвою під егідою школи, оскільки гучномовці, що використовувалися для релігійних звернень, належали навчальному закладу.

Zelma v. Simmons Harris, 536 U.S. 639 (2002)

Certain school voucher programs are constitutional.

The Ohio Pilot Scholarship Program allowed certain Ohio families to receive tuition aid from the state. This would help offset the cost of tuition at private, including parochial (religiously affiliated) schools. The Supreme Court rejected First Amendment challenges to the program and stated that such aid does not violate the Establishment Clause.

«Зелма проти Сіммонс-Гарріс», 536 U.S. 639 (2002)

Певні програми шкільних ваучерів є конституційними.

Експериментальна стипендіальна програма штату Огайо дозволяла деяким сім'ям отримувати від штату допомогу в оплаті навчання, яка частково відшкодовувала витрати на навчання в приватних школах, включаючи парафіяльні (релігійні) школи. Верховний суд відхилив аргументи про неконституційність даної програми, засновані на Першій поправці, і постановив, що така допомога не порушує Положення про заборону встановлення державної релігії.

WHAT DOES RELIGIOUS FREEDOM MEAN?

<https://www.pbs.org/video/what-does-religious-freedom-mean-uyupym/>

Hi, I'm John Green, and I am a lifelong learner.

Welcome to Crash Course Religions.

So listen, today we're talking about religious freedom and to do that we're going to have to talk about drugs.

Like, is peyote, for instance, a sacred substance or an illegal drug?

Peyote is an edible type of cactus, a few centimeters in size, that's been used for thousands of years in Native American

ЩО ТАКЕ «СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ»?

<https://www.pbs.org/video/what-does-religious-freedom-mean-uyupym/>

Привіт усім – я Джон Грін, і я, як написано на моїй футболці, вчуся все життя.

Ласкаво просимо на прискорений курс на тему: «Релігії».

Сьогодні ми говоримо про свободу віросповідання, і для цього ми торкнемося теми наркотиків.

Ось, наприклад: пейот – це священна рослина чи заборонений наркотик?

Пейот – це невеликий їстівний кактус розміром всього в кілька сантиметрів; корінні народи Америки тисячоліттями використовували його в

religious ceremonies.

Many tribes think of it as an incarnation of the Peyote spirit. And when you ingest it, you can speak directly to god.

But, in 1990, two men in Oregon were prosecuted and fired from their jobs for participating in this ceremony.

Which raises big questions about religious freedom – like, do we have it?

And what are the limits?

So okay, I believe in religious freedom.

And that's something I'm comfortable saying because – it's not a particularly controversial position, right?

But it's when we start to try and define religious freedom and its limits that we find ourselves in tricky territory. Territory that forces us to ask hard questions.

Like: are there any cases when a person's religious beliefs should exempt them from the law?

And what happens when one person's religious freedom makes it harder for another person to exercise theirs?

Or makes it harder to access government services?

These questions are both older than my country, the United States, and, in some ways, more topical now than they've ever been.

Religious freedom is something the United States has prided itself on since almost the beginning.

I mean, it's right there in the First Amendment of our Constitution along with freedom of speech, the press, and

своїх релігійних обрядах.

Багато племен вважають його втіленням духу Пейота і вірять, що з'ївши цей кактус, людина може говорити з богом безпосередньо.

Однак у 1990 році двох чоловіків в Орегоні судили і звільнили з роботи за участь у такому ритуалі.

Звідси виникають серйозні питання про свободу віросповідання – чи існує вона взагалі? І які її межі?

Отже – я вірю у свободу віросповідання.

І мені легко про це говорити – адже це не особливо суперечлива позиція, правда?

Але варто нам спробувати дати визначення свободі віросповідання і встановити її межі, як ясності стає все менше, а складних питань все більше.

Наприклад: чи є випадки, коли релігійні переконання дають людині право не дотримуватися закону?

І що робити, якщо свобода віросповідання однієї людини заважає іншій людині здійснювати свою?

Або обмежує доступ до державних послуг?

Подібні питання старі як світ – вони виникли задовго до появи моєї країни – США – і сьогодні вони, в певних аспектах, актуальні як ніколи.

США пишалися свободою віросповідання майже з самого свого заснування.

Вона прямо прописана в Першій поправці до нашої Конституції – поряд зі свободою слова, свободою преси і свободою зібрань.

assembly.

It's usually understood as the right to believe and practice – or abstain from – religion, without interference or persecution.

So, this constitutional protection in the First Amendment means that there can be no “official religion” in the United States – which certainly isn't true for all countries.

A major alternative to religious freedom is religious nationalism, which is super complex and can be understood in a number of ways.

But one simple definition is: when a government recognizes one religion over others, deeming only members of that religion to be worthy of protection, equipped for leadership, and essentially fully valid as citizens.

Now, of course, the U.S. was founded on the idea that this wasn't the way to run a country, right?

The pilgrims left England and came to the New World in search of religious freedom. Or at least that's the story we've heard.

But here's the rub: religion in the colonies had a very narrow definition at the time, right?

Like, eight of the original thirteen colonies had “official” churches, just like England did.

What I'm saying is: the Mayflower didn't exactly come over with, like, a Coexist bumper sticker on it.

It wasn't until folks like Thomas Jefferson started talking about separation of church

Зазвичай під цим розуміють право сповідувати будь-яку релігію і дотримуватися її приписів – або не сповідувати жодної – без будь-яких втручань і переслідувань.

Отже, згідно з конституційними положеннями, що містяться в Першій поправці, в США не може бути «офіційної релігії» – чим можуть похвалитися далеко не всі країни.

Однією з основних альтернатив свободі віросповідання є релігійний націоналізм – явище вкрай складне і багатопланове.

Але якщо дати просте визначення, то релігійний націоналізм – це коли держава ставить одну релігію вище за інші, вважаючи, що лише її послідовники заслуговують на захист держави, здатні керувати країною і взагалі є повноцінними громадянами.

Але ж США, зрозуміло, були засновані на ідеї, що так країною керувати не можна, чи не так?

Перші поселенці покинули Англію і вирушили до Нового Світу заради свободи віросповідання.

Або, у всякому разі, так прийнято вважати.

Але тут є одна заковика: в колоніях того часу поняття «релігія» трактувалося дуже вузько, чи не так?

Адже вісім із тринадцяти перших колоній мали свої «офіційні» церкви — точно так, як в Англії.

Я це до того, що на кормі «Мейфлауер» наклейок із закликами до релігійної толерантності не спостерігалось.

Тільки коли в кінці XVIII століття такі постаті, як Томас Джефферсон, заговорили про відокремлення

and state in the late 18th century that anything resembling our modern understanding of religious freedom existed – at least, in the United States.

And even then, we often fell short of our promises.

In much of the South, for example, there were laws restricting African American religious practices.

Such as one policy in Georgia that made it illegal for any person of color “to preach, to exhort, or join in any religious exercise with any persons of color, either free or slave, there being more than seven persons of color present.” Folks in power were concerned that these religious gatherings could lead to political organizing and revolts by enslaved people.

After all, there were different Biblical messages happening in these spaces.

White pastors could emphasize the Bible’s acceptance of slavery, or Jesus’s teaching to render unto Caesar what is Caesar’s, and so on.

While Black preachers were more likely to focus on Jesus’ teaching that the last shall be first, that all are equal in the eyes of God, and that the poor and imprisoned are especially blessed.

In any case, the founding fathers, with all of their contradictions, were largely inspired by Enlightenment ideas first brought forward in Europe.

They hoped that by protecting the freedom to worship as you pleased, in what was already becoming a religiously diverse

церкви від держави, з’явилося щось, що нагадує сучасне розуміння свободи віросповідання – принаймні, в США.

Але навіть після цього ми часто не відповідали заявленим нами ж принципам.

Наприклад, у багатьох південних штатах США діяли закони, що обмежували релігійні обряди афроамериканців.

Один з таких законів у Джорджії прямо забороняв будь-якому «темношкірому проповідувати іншим темношкірим – як вільним, так і рабам – наставляти їх або відправляти з ними релігійні обряди в разі, якщо присутні більше семи темношкірих».

Влада побоювалася, що такі збори можуть перерости в політичні організації і привести до повстань рабів.

Зрештою, різні постулати Біблії могли наводитися в різних спільнотах: білі проповідники могли робити наголос на прийнятності рабства в Біблії або на словах Ісуса про те, що потрібно віддавати кесарю кесарево і так далі.

У той же час, темношкірі проповідники частіше говорили про те, що останні стануть першими, що всі рівні перед Богом, і що особливо блаженні убогі духом і ті, хто в неволі.

Так чи інакше, батьки-засновники США, при всіх своїх суперечностях, багато в чому надихалися ідеями Просвітництва, що зародилися в Європі.

Вони сподівалися, що, захистивши свободу сповідувати віру так, як тобі заманеться, в країні, яка вже ставала релігійно різномірною, вони

country, they could avoid the kinds of endless wars Europe had faced in previous centuries.

But just to be clear, religious freedom already existed in plenty of cultures before the Enlightenment.

Like, going back to the 3rd Century BCE in India, Emperor Ashoka – himself a follower of Buddhist teachings – declared freedoms for “all religious sects” to practice their own beliefs.

And you know who else offered religious freedom to just about everyone – Daoists notwithstanding?

Wait for it....

The Mongols.

There have also been plenty of communities that just didn't really conceive of religions as rivals with distinct claims on “the truth,” places where religious freedom was just kind of implied.

Like in Bengal, prior to the partition of India, Hindus and Muslims practiced overlapping customs, even meeting simultaneously in shared spaces of worship.

And traditions like the Bahá'í Faith have long held that all religions extend from the same divine origin.

So, the promise of religious freedom is not a new idea, and definitely not exclusive to Western society.

And yet, despite its centuries-long history, nobody's quite mastered it yet.

In the U.S., there have been some major flashpoints in recent decades, with

зможуть уникнути нескінченних воєн, що мучили Європу століттями.

Але давайте прояснимо: свобода віросповідання існувала в багатьох культурах задовго до епохи Просвітництва.

Подивімося, наприклад, на Індію III століття до н. е.: імператор Ашока – сам буддист – надав свободу віросповідання «всім релігійним сектам».

І знаєте, хто ще надавав релігійну свободу практично всім (даосисти – це окремий випадок)?

Готові?...

Монголи.

Було й безліч спільнот, які просто не сприймали інші релігії як конкурентів з претензією на «істину» в останній інстанції.

Там свобода віросповідання мала на увазі сама собою.

Наприклад, в Бенгалії до поділу Індії у індуїстів і мусульман були деякі спільні традиції, вони навіть могли збиратися одночасно в одних і тих же місцях релігійного поклоніння.

А в таких релігійних течіях, як бахаїзм, здавна вважається, що всі релігії сходять до єдиного божественного джерела.

Тож свобода віросповідання – ідея зовсім не нова і вже точно не ексклюзив західного суспільства.

І все ж, незважаючи на те, що їй вже багато століть, досконало її поки ніхто не освоїв.

У США в останні десятиліття виникали серйозні осередки напруги, коли Верховний суд вирішував,

Supreme Court cases deciding, and re-deciding, and re-re-re-deciding how religious freedom gets enforced, what its limits are, and whose religious freedom trumps whose.

Some have even argued that failure is inevitable.

The legal scholar Winnifred Sullivan wrote a book declaring religious freedom to be “fundamentally impossible,” because it would require a definition of religion that everyone agrees on.

And as we’ve seen throughout this series... you know, that’s pretty challenging.

But for a snapshot of ways we’ve tried religious freedom, let’s start with the very first Supreme Court case on religious liberty, in 1879.

The Civil War was still fresh on Americans’ minds, and many had moved west in search of new lives.

And in what was then just the territory of Utah, a man by the name of George Reynolds had been convicted of practicing polygamy, or being married to multiple people at once.

Two people, to be precise.

Probably not enough for a TLC show.

But enough for a Supreme Court case.

Reynolds argued that, as a Mormon man, his religion compelled him to marry more than one woman – a practice that was illegal under U.S. law.

переглядав і знову переглядав – неодноразово – як саме повинна забезпечуватися свобода віросповідання на практиці, в яких параметрах і чия релігійна свобода вагоміша.

Деякі навіть стверджують, що дана ситуація приречена на провал.

Правознавець Вінніфред Салліван у своїй книзі прямо стверджує, що свобода віросповідання «неможлива в принципі», тому що для неї було б потрібно визначення релігії, з яким згодні всі.

А це, як ми бачили протягом усього курсу, – завдання не з легких.

Але щоб отримати уявлення про те, як ми намагалися забезпечити свободу віросповідання, давайте почнемо з найпершої справи Верховного суду з цієї теми – зі справи 1879 року.

Громадянська війна була ще свіжою в пам’яті, і багато хто перебирався на Захід у пошуках нового життя.

На території сьогоdnішнього штату Юта (тоді це була просто територія) людина на ім’я Джордж Рейнольдс була засуджена за полігамію – тобто за шлюб одночасно з декількома жінками.

З двома, якщо бути точним.

Замало для реаліті-шоу на каналі TLC.

Але достатньо для розгляду апеляції у Верховному суді.

Рейнольдс стверджував, що як мормона релігія зобов’язує його мати більше однієї дружини, що суперечило законам США.

Reynolds took his case all the way to the Supreme Court, arguing that the law violated his First Amendment right to the free exercise of religion.

But ultimately, the court ruled that the First Amendment protected religious belief – but not necessarily religious actions, if they violated the law.

And with that, a new legal precedent was set, one that would go on to influence decades of religious freedom cases to come: the belief-action dichotomy.

The ruling established that the First Amendment's guarantee to the free exercise of religion did not exempt religious people from the law.

Reynolds had the right to believe in polygamy, just not to practice it.

So according to the belief-action dichotomy, I can worship Diet Dr Pepper if it becomes illegal, I just can't drink it.

Still, there were a lot of kinks to work out in how to apply this rule.

Like, in the 1960s, a Seventh-day Adventist named Adell Sherbert was fired for refusing to work on Saturdays, a day of rest in her religion, and she had trouble finding another job that didn't hold the same requirement.

So, she filed for unemployment benefits, which were denied on the basis that she hadn't accepted, quote, "suitable work when offered." But then, in what would become a landmark decision, the Supreme Court ruled that the unemployment policy

Рейнольдс дійшов до Верховного суду, доводячи, що закон порушує його право на вільне сповідання релігії згідно з Першою поправкою.

Але в підсумку суд постановив, що Перша поправка захищає релігійні переконання, але не обов'язково релігійно мотивовані дії, якщо вони порушують закон.

Так був створений новий правовий прецедент, якому судилося десятиліттями впливати на справи про свободу віросповідання – принцип розділення релігійних вірувань і вчинків.

Суд постановив, що гарантоване Першою поправкою право на свободу віросповідання не звільняє віруючих від дотримання закону.

Рейнольдс мав право вірити в полігамію, але не практикувати її.

Тобто, слідуючи цій логіці: я можу, наприклад, поклонятися дієтичній колі, навіть якщо її раптом заборонять, але пити її стане протиправним.

При цьому залишалось багато непорозумінь у питаннях практичного застосування цього принципу.

Наприклад, у 60-ті адвентистку сьомого дня Адель Шерберт звільнили за відмову працювати по суботах.

У її релігії це день спокою, і їй було непросто знайти роботу з іншим графіком.

Вона звернулася за допомогою по безробіттю, але їй відмовили, пославшись на те, що вона не погодилася на «відповідну роботу, коли така була їй запропонована». Однак пізніше, у своєму знаковому рішенні, Верховний суд визнав, що правила виплати допомоги порушували свободу віросповідання

violated Sherbert's religious freedom.

And this wasn't just her freedom to believe that Saturdays should be a day of rest, but also her freedom to act on that belief.

And more to the point, her freedom to receive the same government benefits as any other citizen while also staying true to her religion.

The Sherbert v. Verner case introduced a new precedent: compelling interest.

Basically, if a government isn't going to make accommodations for religious actions, it better have a good, compelling reason.

What is the good, compelling reason for polygamy being illegal?

Too many TLC shows.

They would take over.

But listen, I don't always have good reasons for things, do you?

Like, people don't make any sense.

And governments, are made out of people.

So, there were more kinks to work out.

Which brings us back to peyote.

In 1990, Alfred Smith and Galen Black were fired from their jobs for taking the hallucinogen as part of a Native American religious ceremony.

And, like Sherbert, they, too, were denied unemployment benefits – in this case, because they had been fired for misconduct.

But this time, the Supreme Court ruled against them.

Justice Antonin Scalia wrote that the First Amendment, quote, “does not insulate

Шерберт.

Причому мова йшла не просто про її право вважати суботу днем відпочинку, а й про свободу діяти відповідно до цієї віри.

І, що ще важливіше, про її право на ті ж пільги, що й у інших громадян, не зраджуючи при цьому своєї релігії.

Справою «Шерберт проти Вернера» був встановлений новий прецедент: «нагальна необхідність».

Суть проста: якщо держава не готова йти назустріч релігійним переконанням громадян, у неї повинна бути на те дуже вагома причина.

Яка ж вагома причина у заборони на багатоженство?

Надлишок реаліті-шоу про полігамні сім'ї на каналі TLC;

загроза того, що вони заповонять весь ефір.

Але, жарти в сторону, адже ми не завжди керуємося лише вагомими причинами? Люди взагалі не завжди логічні. А уряди складаються з людей.

Так що різних викривлень завжди вистачало.

Краще повернемося до пейоту.

У 1990 році Альфреда Сміта і Гелена Блека звільнили за вживання галюциногену під час релігійного обряду корінних американців.

Їм, як і Шерберту, відмовили в допомозі по безробіттю – в даному випадку через звільнення «за проступок».

Але цього разу Верховний суд не став на бік позивачів.

Суддя ВС Антонін Скаліа вказує в рішенні, що Перша поправка «не звільняє релігійно мотивовані

religiously motivated actions from laws, unless the laws single out religion for disfavored treatment.” It was kind of the opposite of the Sherbert case.

And there are dozens of cases like this, where rulings on religious freedom bounce back and forth over this very fuzzy line between belief and action.

Now, a lot of people on both sides of the political aisle felt the Smith case was unfair, and they wanted more cases to be ruled like the Sherbert one, so that freedom of religious practice and freedom of religious beliefs could be better protected.

So, a few years later, Congress passed the Religious Freedom Restoration Act, which tried to make the whole “compelling interest” thing less of a vibe and more of a law.

But this continued to not exactly clarify things.

Because what did our friend Winnifred tell us?

Perfecting religious freedoms is impossible!

And yet, like Sisyphus, we gotta keep doing the thing.

So, RFRA aimed to strengthen religious freedom claims, and, starting in the early aughts, more conservative Supreme Court justices were appointed.

And then, we started to see a pretty significant shift.

For most of the 20th century, the Supreme Court tended to rule in favor of about half

вчинки від дотримання законів, якщо тільки закон не цілеспрямовано утискає релігію». Це було практично повною протилежністю рішення у справі Шерберт.

І таких справ – десятки: рішення, пов'язані зі свободою віросповідання, коливаються по обидва боки цієї дуже нечіткої лінії, покликаної відокремлювати вірування від діянь.

Багато представників обох політичних таборів визнали результат справи Сміта несправедливим. Вони хотіли, щоб суди частіше спиралися на логіку справи Шерберт – для кращого захисту як свободи релігійних переконань, так і свободи жити за вірою.

Тому через пару років Конгрес прийняв Закон про відновлення свободи віросповідання (RFRA). Він мав перетворити концепцію «вагомих підстав» з розпливчастого принципу на чітку правову вимогу.

Але і це не призвело до очікуваного вирішення суперечностей.

Пам'ятаєте, що говорила наша приятелька Вінніфред Салліван?

Домогтися ідеальної свободи віросповідання неможливо!

І все ж, подібно до Сізіфа, ми приречені на все нові зусилля.

Закон RFRA був спрямований на посилення позицій захисників свободи віросповідання, а на початку «нульових» до Верховного суду прийшли більш консервативні судді.

І ось тут почався серйозний зсув.

Більшу частину XX століття суд задовольняв позови віруючих приблизно в половині випадків.

of religious freedom claims.

But in 2005, they upheld 81 percent of religious freedom claims.

After that, religious freedom claims started clashing with a wider variety of rights.

Like, in 2014, the court ruled in favor of Hobby Lobby, a company whose Christian ownership disputed a law requiring them to provide employee health insurance with guaranteed birth control coverage.

And that raised big questions about what was more important – an employer’s right to exercise religious beliefs against birth control, or an employee’s right to access birth control.

And in 2018, the court ruled in favor of a baker who refused to make a wedding cake for a same-sex couple on the basis of religious beliefs against homosexuality.

Which raised big questions about discrimination. Beyond that, contemporary legal scholars have argued there’s an imbalance of religious freedom in our country, with conservative Christianity often getting special treatment.

One oft-cited example: In a 2019 case, the court ruled against a Muslim inmate who wished to have an Imam present during his execution—despite permitting Christian inmates to have pastors at theirs.

Or, in a much broader case from 2018, the court upheld former President Donald Trump’s blanket ban of travelers from Muslim-majority countries.

Але в 2005 році цей показник зріс до 81%.

І ось після цього судові позови про свободу віросповідання почали вступати в конфлікт з дедалі ширшим колом прав.

Наприклад, у 2014 році суд став на бік Hobby Lobby – компанії, власники якої, християни, оскаржили вимогу включати контрацепцію в медичну страховку співробітників.

Тут же виникло складне питання: що важливіше – право роботодавця відкидати контрацепцію з релігійних мотивів або право працівниці на доступ до неї?

У 2018 році суд підтримав пекаря, який відмовився робити весільний торт для одностатевої пари через свої релігійні переконання, що не сприймають гомосексуальність. Що, в свою чергу, ставить питання про прояв дискримінації?

Крім того, сучасні правознавці стверджують: в нашій країні спостерігається дисбаланс релігійної свободи, оскільки має місце непропорційно прихильне ставлення до поглядів консервативного християнства.

Нерідко наводиться приклад 2019 року, коли суд відмовив ув'язненому-мусульманину в присутності імама на страті, хоча ув'язненим-християнам в аналогічних випадках дозволяли присутність пастора.

Або більш масштабний випадок 2018 року: суд підтримав введену Дональдом Трампом повну заборону на в'їзд для громадян низки мусульманських країн. Важливо зазначити, що, як

Importantly, the ban was created, as stated by the then-president himself, as a ban on Muslims specifically.

Although justified by the court as a matter of national security, many opponents have claimed that the case never would have stood a chance if it were attempting to ban Christians.

So, where does that leave us today?

Are we any closer to understanding the limits of religious freedom?

It's hard to say.

Freedom of religion is a constitutional right, but it can't be enshrined without limits. If, say, your religious traditions necessitate killing people, that conflicts with other people's rights.

That's an obvious example, but there are plenty of less obvious ones as we've seen.

Throughout history, religious freedom has been used as a tool of oppression, to uphold the rights of some religions more than others.

But it's also provided a space for the articulation of minority rights, making room for more people to live out their beliefs.

We may not ever get it perfect, but maybe that's exactly the point.

Keeping a flexible and nuanced view of religion and the law lets us hang onto a flexible and nuanced view of each other.

The second we think we've reached a

заявив сам тодішній президент, ця заборона була введена цілеспрямовано щодо мусульман.

Хоча суд обґрунтував це рішення міркуваннями національної безпеки, багато критиків впевнені: будь на місці мусульман християни, така заборона не мала б жодного шансу.

До чого ми прийшли сьогодні?

Чи стали ми ближчими до розуміння меж свободи віросповідання?

Важко сказати.

Свобода віросповідання – конституційне право, але воно не може бути безмежним.

Якщо, скажімо, ваша віра вимагає вбивати людей, це очевидно суперечить правам інших індивідів.

Це крайній приклад, але, як ми бачили, вистачає і не настільки очевидних.

В історії людства свободу віросповідання використовували і як інструмент гноблення, перетворюючи її на інструмент захисту прав одних конфесій за рахунок інших. І, в той же час, вона відкривала шлях до вираження необхідності захисту прав меншин, дозволяючи більшій кількості людей жити відповідно до своїх переконань.

Можливо, ми ніколи не досягнемо ідеалу, але, не виключено, що в цьому є якийсь сенс.

Зберігаючи гнучкий і виважений погляд на релігію і право, ми вчимося гнучкіше ставитися один до одного.

Як тільки ми вирішимо, що знайшли остаточну

stable answer, we've boxed things in.
So maybe the trick is just to keep going.

відповідь, ми затиснемо себе в жорсткі рамки. Так
що, можливо, секрет у тому, щоб просто не
зупинятися.

FIRST AMENDMENT

NATIONAL CONSTITUTION CENTER

<https://youtu.be/54XZ2d8Jo2w?si=CBQjU1zxodATmYwY>

I'm Jeffrey Rosen, and I'm here at the National Constitution Center in front of the First Amendment tablet. Let's talk about why the founders believed that Congress can make no law abridging the freedom of speech, press, religion, assembly, and petition.

ПЕРША ПОПРАВКА

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЦЕНТР

<https://youtu.be/54XZ2d8Jo2w?si=CBQjU1zxodATmYwY>

Я – Джеффри Розен, і зараз я перебуваю в Національному конституційному центрі, біля стели з текстом Першої поправки. Давайте обговоримо, чому засновники вважали, що Конгрес не повинен приймати закони, які обмежують свободу слова, друку, віросповідання, зібрань і петицій.

Well, they had four reasons, which have been developed by the Supreme Court over the course of American history.

First, freedom of conscience is an unalienable right, because people have the right and the duty to think for themselves.

Second, free speech makes our representatives accountable to "We, the people". Third, free speech is necessary for the discovery of truth and the rejection of falsehood. And fourth, free speech allows the public discussion necessary for democratic self-government.

Remarkably, all four of these reasons are clearly and brilliantly expressed in two texts that we're going to talk about today. Thomas Jefferson's original draft of his Virginia Bill for Establishing Religious Freedom from 1777 and Justice Brandeis' opinion in *Whitney v. California* from 1927.

Let's begin with Jefferson's bill, which he drafted after returning to Virginia from Philadelphia when he wrote the Declaration of Independence. Jefferson considered his religious freedom bill among the three most important accomplishments of his life, important enough to be inscribed on his tombstone, along with his having drafted the Declaration of Independence and founded the University of Virginia.

Under Virginia's colonial religious code at the time, all dissenters were required to support and attend the established Anglican church. Presbyterians and

У них було чотири аргументи, які отримали розвиток у практиці Верховного суду протягом історії США.

По-перше, свобода совісті – це невід'ємне право, оскільки люди мають право і обов'язок самостійного судження.

По-друге, свобода слова робить обраних нами законодавців підзвітними «нам, народіві». По-третє, свобода слова необхідна для здобуття істини і викриття брехні.

По-четверте, свобода слова забезпечує умови для суспільної дискусії, необхідної для демократичного самоврядування.

Примітно, що всі чотири аргументи чітко і блискуче викладені в двох текстах, про які ми сьогодні поговоримо: у вихідній редакції «Вірджинського законопроекту про встановлення релігійної свободи» Томаса Джефферсона 1777 року і у формулюванні судді Брендایса рішення Верховного Суду у справі «Вітні проти штату Каліфорнія» (*Whitney v. California*) 1927 року.

Почнемо з законопроекту Джефферсона, текст якого він склав після повернення до Вірджинії з Філадельфії, де він став одним з авторів Декларації незалежності.

Джефферсон вважав свій законопроект про релігійну свободу одним з трьох найважливіших досягнень свого життя – настільки важливим, щоб бути висіченим на його надгробку, разом зі словами про те, що він склав Декларацію незалежності і заснував Університет Вірджинії.

Згідно з тодішнім колоніальним релігійним кодексом Вірджинії, представники всіх релігій були зобов'язані підтримувати офіційну англіканську церкву і відвідувати її служби.

Baptists could be arrested for practicing their faith or preaching the gospel. Quakers and Jews and other dissenters could be denied the freedom to marry or to have custody of their own children. Jefferson proposed not only to disestablish the Anglican church and remove all criminal punishments for dissent, but also to prohibit all compelled support for religion of any kind.

He concluded that because freedom of conscience is a fundamental right, government can regulate overt acts against peace and good order, but it lacks all power to intrude into the field of opinion. Let's review each of Jefferson's four reasons.

First, freedom of conscience is an unalienable right because people have the right and the duty to think for themselves. Jefferson said "well aware that the opinions and beliefs of men depend not on their own will, but follow involuntarily the evidence proposed to their minds... God hath created the mind free and manifested his supreme will, that free it shall remain by making it altogether insusceptible of restraint..." In other words, Jefferson argued, freedom of conscience is by definition an unalienable right, one that can't be alienated or surrendered to government, because our opinions are the involuntary result of the evidence contemplated by our reasoning minds.

We can't give presidents or priests or teachers or fellow citizens the power to

Пресвітеріани і баптисти могли бути заарештовані за дотримання своєї віри або проповідування Євангелія.

Квакерам, юдеям та іншим іновірцям могли відмовити в праві на вступ у шлюб або на опіку над власними дітьми. Джефферсон запропонував не тільки позбавити англіканську церкву статусу державної і скасувати всі кримінальні покарання за іновір'я, а й заборонити будь-яку примусову підтримку релігії в будь-якій формі.

Він дійшов висновку: оскільки свобода совісті – право фундаментальне, уряд має право регулювати явні діяння, спрямовані проти миру і громадського порядку, але повністю позбавлений права втручатися в сферу думок.

Давайте розберемо кожен з чотирьох аргументів Джефферсона.

По-перше, свобода совісті – це невід'ємне право, оскільки люди мають право і обов'язок самостійного судження.

Джефферсон писав: «Усвідомлюючи, що думки і вірування людей залежать не від їхньої власної волі, але мимоволі слідують за доказами, представленими їхньому розуму...

Господь створив розум вільним і виявив свою вищу волю в тому, щоб він таким і залишався, зробивши його абсолютно несприйнятливим до примусу...».

Іншими словами, Джефферсон стверджував, що свобода совісті за визначенням є невід'ємним правом, яке не може бути відчужене або передане уряду, тому що наші думки є мимовільним результатом доказів, розглянутих нашим розумом.

Ми не можемо наділити президентів, священників, вчителів або співгромадян правом мислити за нас,

think for us even if we wanted to, because we are endowed by our creator with the capacity to reason, and therefore we can't help thinking for ourselves.

Second, free speech makes our representatives accountable to "We, the people". In his religious freedom bill, Jefferson emphasized that it's crucial in a democracy for citizens to be able to criticize public officials because legislators and religious leaders, being themselves fallible and uninspired, as Jefferson said, will always try to impose their own opinions and modes of thinking on others.

Jefferson's prediction came to a head in the controversy over the Alien and Sedition Acts in 1798, when the Federalist Congress made it a crime to criticize the Federalist President, John Adams, but not the Republican Vice President, Thomas Jefferson.

Third, free speech is necessary for the discovery of truth and the rejection of falsehood. Jefferson concludes his religious freedom bill with words expressing his unshakable faith in the power of reason and reasoned deliberation to distinguish truth from error, and the words that he used are inscribed in marble on the Jefferson Memorial in Washington. "...truth is great and will prevail if left to herself... she is the proper and sufficient antagonist to error and has nothing to fear from the conflict unless by human

навіть якби захотіли, – адже Творець наділив нас здатністю міркувати, а тому ми не можемо не думати самостійно.

По-друге, свобода слова робить наших представників підзвітними «нам, народові».

У своєму законопроекті про релігійну свободу Джефферсон підкреслював: для демократії життєво важливо, щоб громадяни могли критикувати посадових осіб.

Адже законодавці і релігійні лідери – будучи, за висловом Джефферсона, людьми недосконалими і ніяким божественним одкровенням не наділеними, – завжди будуть прагнути нав'язати іншим свої думки і спосіб мислення. Застереження Джефферсона підтвердилися в повному обсязі під час суперечок навколо Законів про іноземців і підбурювання до заколоту 1798 року. Тоді підконтрольний федералістам Конгрес оголосив злочином критику президента-федераліста Джона Адамса, але не віце-президента-республіканця Томаса Джефферсона.

По-третє, свобода слова необхідна для здобуття істини і викриття брехні.

Джефферсон завершує свій законопроект словами, що віддзеркалюють його непохитну віру в силу розуму і раціональної дискусії, що дозволяють відрізнити істину від омани.

Його слова висічені на мармурі Меморіалу Джефферсона у Вашингтоні:

«... істина велика і переможе, якщо залишити її самій собі... вона є належним і достатнім противником омани, і їй нема чого боятися в цьому зіткненні, якщо тільки внаслідок людського втручання вона не виявиться

interposition, disarmed of her natural weapons, free argument and debate...”

Fourth, free speech allows the public discussion necessary for democratic self-government. Jefferson believed that in a democracy, all citizens have an equal right and responsibility to exercise their rights of conscience.

As he put it in the Virginia Bill, “...proscribing any citizen as unworthy of the public confidence by laying upon him an incapacity of being called to offices of trust and emolument, unless he professes or renounces this or that religious opinion, is depriving him injuriously of those privileges and advantages to which, in common with his fellow citizens, he has a natural right...”

In 1927, in the greatest free speech opinion of the 20th century, Justice Louis Brandeis distilled Jefferson's four reasons for protecting free speech into a few inspiring paragraphs. The case was called *Whitney v. California*, and here we see the first Jewish justice insisting on the right of Anita Whitney, a white woman, to make a speech defending anti-lynching laws, which were designed to protect the life and liberty of African Americans.

Whitney made her speech at a Communist Party meeting, and she was convicted under a California law that made it a crime to associate with organizations that advocated doctrines that might lead people to break the law.

позбавленою своєї природної зброї – вільної аргументації та дискусії...».

По-четверте, свобода слова забезпечує умови для суспільної дискусії, необхідної для демократичного самоврядування. Джефферсон вважав, що в умовах демократії кожен громадянин має рівне право і обов'язок слідувати велінням свого сумління.

Як він писав у Вірджинському законопроекті, «... оголошувати громадянина негідним суспільної довіри, позбавляючи його права обіймати відповідальні та оплачувані посади лише на тій підставі, що він сповідує або відкидає ту чи іншу релігійну думку, – означає чинити йому несправедливість, позбавляючи тих прав і переваг, на які він, як і його співгромадяни, має природне право...».

У 1927 році, у найвизначнішому судовому рішенні у справі про свободу слова в ХХ столітті, суддя Луїс Брендайс виклав квінтесенцію чотирьох аргументів Джефферсона в декількох натхненних абзацах. Йдеться про справу «Вітні проти штату Каліфорнія», і тут ми бачимо, як перший в історії єврей-член Верховного суду відстоює право білої жінки, Аніти Вітні, виступити з промовою на захист законів проти лінчування, покликаних захистити життя і свободу афроамериканців.

Вітні виступила з промовою на зборах Комуністичної партії і була засуджена за законом штату Каліфорнія, згідно з яким причетність до організацій, що проповідують доктрини, які могли б привести людей до порушення закону, вважалася злочином.

In 1926, Brandeis had read Jefferson's original draft of the Virginia Bill for establishing religious freedom, and in his Whitney opinion, the following year, Brandeis adopted and refined Jefferson's standard for ensuring that government could only punish overt acts of lawbreaking and not the expression of dangerous opinions.

As Brandeis put it in Whitney, “fear of serious injury cannot alone justify suppression of free speech in assembly. Men feared witches and burnt women. It is the function of speech to free men from the bondage of irrational fears.

To justify suppression of free speech, there must be reasonable ground to fear that serious evil will result if free speech is practiced, and there must be reasonable ground to believe that the danger apprehended is imminent.”

Brandeis's inspiring test for protecting free speech, namely, government can only ban speech if it's intended to and likely to cause imminent and serious injury, was based on his Jeffersonian faith in the power of what he called free and fearless reasoning to expose falsehood through public discussion.

As Brandeis put it, “if there be time to expose through discussion the falsehoods and fallacies, to avert the evil by the processes of education, the remedy to be applied is more speech, not enforced silence.

У 1926 році Брендайс ознайомився з початковою редакцією Вірджинського законопроекту про встановлення релігійної свободи, і в своєму рішенні у справі Вітні, сформульованому в наступному році, він прийняв і вдосконалив стандарт Джефферсона, покликаний гарантувати, що держава може карати лише за явні правопорушення, а не за висловлення небезпечних думок.

Як висловився Брендайс у рішенні у справі Вітні: «Страх перед серйозною шкодою сам по собі не може служити виправданням для придушення свободи слова і зібрань. Люди боялися відьом і спалювали жінок.

Призначення мови – звільняти людей від кайданів ірраціональних страхів. Щоб виправдати придушення права на свободу слова, повинні бути вагомі підстави побоюватися, що реалізація цього права призведе до серйозного зла; при цьому повинні бути розумні підстави вважати, що передбачувана небезпека неминуча».

Блискучий критерій Брендайса для захисту свободи слова – а саме: влада має право забороняти висловлювання лише тоді, коли вони завідомо спрямовані на заподіяння неминучої і серйозної шкоди і з великою ймовірністю призведуть до неї, – ґрунтувався на джефферсонівській вірі в силу того, що він називав вільним і не схильним до побоювань міркуванням, здатним викрити брехню в ході суспільної дискусії.

Як сформулював Брендайс: «Якщо є час для того, щоб в ході дискусії викрити брехню і логічні помилки, а також запобігти злу через просвіту, то належним засобом має бути відповідне слово, а не нав'язане мовчання.

Only an emergency can justify repression.”

Brandeis's test was finally adopted by the Supreme Court in 1969 in the Brandenburg case, and as a result, the U.S. Supreme Court and the United States of America now protect free speech more vigorously than any other country in the world.

Brandeis went on in Whitney to summarize Jefferson's four reasons for why government can't make laws designed to restrict free speech, and in the process, Brandeis achieved a kind of constitutional poetry. I'm now going to read Brandeis's central passage. Listen closely for each of Jefferson's four reasons. Here we go. “Those who won our independence believed that the final end of the state was to make men free to develop their faculties, and that in its government the deliberative forces should prevail over the arbitrary.

They valued liberty both as an end and as a means. They believed liberty to be the secret of happiness and courage to be the secret of liberty.” That's a quotation from Pericles' funeral oration.

“They believed that freedom to think as you will and to speak as you think are means indispensable to the discovery and spread of political truth...” “...that without free speech and assembly, discussion would be futile. That with them, discussion affords ordinarily

Лише надзвичайна ситуація може служити виправданням для обмежень».

Критерій Брендایса був остаточно прийнятий Верховним судом у 1969 році у справі «Бранденбург проти штату Огайо» (Brandenburg v. Ohio). В результаті сьогодні Верховний суд США і Сполучені Штати Америки захищають свободу слова більш рішуче, ніж будь-яка інша країна в світі.

У справі Вітні Брендайс узагальнив чотири аргументи Джефферсона, що пояснюють, чому держава не має права видавати закони, спрямовані на обмеження свободи слова, створивши свого роду конституційну поезію. Зараз я прочитаю ключовий уривок з думки Брендайса. Слухайте уважно – в ньому відображено кожен з чотирьох аргументів Джефферсона: «Ті, хто завоював нашу незалежність, вірили: вище призначення держави – надати людям свободу розвивати свої здібності; вони вірили, що в державному управлінні сили розумної дискусії повинні переважати над свавіллям.

Вони цінували свободу і як мету, і як засіб.

Вони вірили, що свобода – це запорука щастя, а мужність – запорука свободи».

Це цитата з «Надгробної промови» Перікла.

«Вони вірили, що свобода думати на власний розсуд і говорити те, що думаєш, – незамінні засоби для здобуття і поширення політичної істини...»;

«...що без свободи слова і зібрань будь-яка дискусія була б безплідною; що за їх наявності дискусія зазвичай забезпечує достатній захист

adequate protection against the dissemination of noxious doctrine...” That the greatest threat to freedom is an inert people. That public discussion is a political duty, and that this should be a fundamental principle of the American government.”

Well, that's the most inspiring paragraph on free speech ever written.

But as that paragraph shows, all four of Jefferson and Brandeis's reasons for protecting free speech are based in an overwhelming faith in reason itself.

The First Amendment is based on that faith, that people will take time to develop their faculties of reason through education and public discussion, that public discussion will be a check on arbitrary and partisan demagogues rather than enabling them, that more speech will lead to the spread of more truth rather than more falsehood, and that people will in fact take time for discussion and deliberation rather than making impulsive decisions.

All four of these founding faiths are being challenged in a polarized age of social media, which is based on a business model of enrage and engage.

Twitter and Facebook and other platforms have accelerated public discourse to warp speed, creating virtual versions of the mob. Inflammatory posts based on passion travel farther and faster than arguments based on reason, and rather than encouraging deliberation, mass media can

проти поширення згубних доктрин...»;

«...що найбільша загроза свободі – пасивність народу; що участь у громадській дискусії є політичним обов'язком, і саме цей принцип повинен бути одним з основоположних принципів американського державного устрою».

Що ж, це, мабуть, найнадихаючіший текст про свободу слова з усіх, що коли-небудь були написані.

Але, як показують ці рядки, всі чотири аргументи Джефферсона і Брендайса на захист свободи слова ґрунтуються на всеосяжній вірі в сам розум.

Перша поправка заснована на цій вірі – в те, що люди будуть приділяти час розвитку своїх розумових здібностей через освіту і суспільні дискусії; що суспільне обговорення стане засобом стримування упереджених демагогів, а не буде потурати їм; що відповідне слово призведе до поширення істини, а не брехні, і що люди дійсно знайдуть час для обговорення і роздумів, а не будуть приймати імпульсивні рішення.

Всі чотири стовпи цієї віри сьогодні проходять перевірку на міцність в нашу охоплену поляризацією епоху соціальних мереж, бізнес-модель яких побудована на принципі «розлютити і не відпускати».

Twitter, Facebook та інші платформи розігнали суспільний дискурс до надсвітлових швидкостей, створивши віртуальні втілення розлюченого натовпу. Підбурювальні пости, що закликають до роздмухування пристрастей, поширюються ширше і швидше, ніж аргументи, засновані на розумі. Замість того щоб заохочувати осмислення,

undermine it by creating filter bubbles and echo chambers in which citizens see only those opinions they already embrace.

For these reasons, some are calling for America's free speech tradition to be reconsidered or amended.

Here at the National Constitution Center, in front of the First Amendment tablet, we are proud to preserve, protect, and defend the faith in reasoned deliberation that is the foundation of the freedom of conscience protected by the First Amendment, which encompasses the five freedoms of speech, press, religion, petition, and assembly.

As America's leading platform for non-partisan constitutional education and debate, we bring together Americans of different perspectives to cultivate their faculties of reason only by listening to the best arguments on all sides of the constitutional questions at the center of American life. Can you exercise your right and duty to make up your own mind?

Like Jefferson and Brandeis and Frederick Douglass and Ruth Bader Ginsburg and all of these great free speech heroes of American history, we are dedicated to what Jefferson called the illimitable freedom of the human mind.

For here, as Jefferson said, we are not afraid to follow truth wherever it may lead, nor to tolerate any error so long as reason is left free to combat it.

мас-медіа можуть підривати його, створюючи «інформаційні кокони» і «ехо-камери», в яких громадяни чують лише ті думки, які вже поділяють.

У зв'язку з цим лунають заклики переглянути або змінити американську традицію свободи слова.

Ми ж тут, у Національному конституційному центрі, перед стелою з текстом Першої поправки, вважаємо за честь зберігати, оберігати і захищати віру в раціональне обговорення.

Саме вона служить наріжним каменем свободи совісті, захищеної Першою поправкою. Сама ж поправка охоплює п'ять великих свобод: свободу слова, друку, віросповідання, право на петиції та право зібрань.

Будучи провідною у США позапартійною платформою для вивчення Конституції та ведення дебатів, ми об'єднуємо американців найрізноманітніших поглядів.

Ми допомагаємо їм розвивати здатність тверезо міркувати – а зробити це можна лише вдумливо розбираючи кращі аргументи всіх сторін з конституційних питань, які займають центральне місце в житті Америки. Чи здатні ви реалізувати своє право і виконати свій обов'язок – прийти до власних висновків? Подібно до Джефферсона і Брендайса, Фредеріка Дугласа і Рут Бадер Гінзбург – всіх великих героїв свободи слова в нашій історії – ми вірні тому, що Джефферсон називав необмеженою свободою людського розуму.

Бо тут, як казав Джефферсон, ми не боїмося слідувати за істиною, куди б вона не вела, і не боїмося допускати існування помилок, поки наш розум вільний боротися з ними.

**RELIGIOUS LIBERTY:
LANDMARK SUPREME COURT
CASES**

BILL OF RIGHTS INSTITUTE

<https://billofrightsinstiute.org/e-lessons/religious-liberty>

Reynolds v. United States (1879)

The Court examined whether the federal anti-bigamy statute violated the First Amendment's Free Exercise Clause, because plural marriage is part of religious practice. It unanimously upheld the federal law banning polygamy, noting that the Free Exercise Clause forbids government from

**СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ:
ЗНАКОВІ СПРАВИ ВЕРХОВНОГО
СУДУ**

ІНСТИТУТ БІЛЛЯ ПРО ПРАВА

<https://billofrightsinstiute.org/e-lessons/religious-liberty>

Рейнольдс проти Сполучених Штатів (1879)

Суд розглянув питання, чи порушує федеральний закон про боротьбу з двоєженством положення Першої поправки про свободу віросповідання з огляду на те, що багатоженство є частиною релігійної практики.

Суд одностайно підтримав федеральний закон, який забороняє багатоженство, зазначивши, що

regulating belief, but does allow government to punish activity judged to be criminal, regardless of an activity's basis in religious belief.

Minersville School District v. Gobitis (1940)

The Court looked at whether a Pennsylvania law requiring students in school to salute the United States flag infringed on liberties protected by the First and Fourteenth Amendments. It decided 8-1 in favor of the school policy, ruling that the government could require respect for the flag as a key symbol of national unity and a means of preserving national security. In 1943, the Court reversed this ruling in another case, *West Virginia State Board of Education v. Barnette*

Cantwell v. Connecticut (1940)

The Court considered whether a Connecticut statute requiring a permit to solicit for religious or charitable purposes violated First Amendment Free Speech or Free Exercise rights. It ruled unanimously against the state, noting that although general regulations on solicitation are legitimate, in allowing local officials to determine which causes were religious and which ones were not and to issue and deny permits accordingly, the state of Connecticut took on the role of determining

положення про свободу віросповідання забороняють державі регулювати віросповідання, але дозволяють їй карати за дії, які визнані злочинними, незалежно від того, чи ґрунтуються вони на релігійних переконаннях.

Шкільний округ Майнерсвілл проти Гобітіса (1940)

Суд розглянув питання про те, чи порушує закон штату Пенсильванія, що зобов'язує школярів віддавати честь прапору Сполучених Штатів, свободи, захищені Першою і Чотирнадцятою поправками.

Суд ухвалив рішення (8 голосами проти 1) на користь шкільних правил, постановивши, що держава може вимагати поваги до прапора як ключового символу національної єдності та засобу захисту національної безпеки.

У 1943 році Суд скасував це рішення в іншій справі (Рада з освіти Зах. Вірджинії проти Барнетта).

Кантвелл проти штату Коннектикут (1940)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Коннектикут, що вимагає дозволу на збір пожертв у релігійних або благодійних цілях, права на свободу слова і свободу віросповідання, закріплені Першою поправкою.

Суд одноголосно виніс рішення проти штату, зазначивши, що, хоча загальні правила щодо збору пожертв є законними й дозволяють місцевим чиновникам визначати, які цілі є релігійними, а які ні, і відповідно видавати або відмовляти у видачі дозволів, штат Коннектикут взяв на себе функцію встановлення релігійної істини, порушивши цим

religious truth-which violated the First and Fourteenth Amendments. The Court also held that the peaceful expression of beliefs is protected by the First Amendment from infringement by not only the federal government, but also by state governments. This was the first time the Court applied the Free Exercise Clause to the states.

Everson v. Board of Education (1947)

The Court examined whether a New Jersey law allowing reimbursements to parents who sent their children on buses operated by the public transportation system to public and private schools, including parochial Catholic schools, was indirect aid to religion and thus a violation of the Establishment Clause of the First Amendment.

In a 5-4 decision, the Court ruled that the law was constitutional, because the transportation reimbursements were provided to all students regardless of religion.

Also, the reimbursements were made directly to parents and not to any religious institution. This case also applied the Establishment Clause to the actions of state governments.

Першу і Чотирнадцяту поправки.

Суд також постановив, що мирне вираження переконань захищене Першою поправкою від посягань не тільки з боку федерального уряду, але й урядів штатів.

Це був перший випадок, коли Суд застосував положення Першої поправки про свободу віросповідання до штатів.

Еверсон проти Ради з освіти (1947)

Суд розглянув питання, чи є закон штату Нью-Джерсі, який дозволяє відшкодування витрат батькам, що відправляють своїх дітей до державних і приватних шкіл, у т. ч. парафіяльних католицьких, автобусами системи громадського транспорту, непрямою підтримкою релігії і, таким чином, порушенням положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Своїм рішенням (5-4) Суд постановив, що закон є конституційним, оскільки відшкодування транспортних витрат надавалося всім учням незалежно від релігійної приналежності.

Крім того, відшкодування виплачувалося безпосередньо батькам, а не релігійним установам. Як і в попередній, у цій справі положення про заборону встановлення державної релігії було застосовано до дій урядів штатів.

Braunfeld v. Brown (1961)

The Court looked at whether a Pennsylvania “blue law”—which allowed only certain types of stores to remain open for business on Sundays—violated the Free Exercise Clause of the First Amendment by imposing an undue economic burden on members of the Orthodox Jewish community, whose faith requires them to close their businesses from nightfall Friday to nightfall Saturday. In a 6-3 decision, the Court held that the blue law did not violate the Free Exercise Clause, because it had a secular basis and did not make any religious practices unlawful.

Torcaso v. Watkins (1961)

The Court considered whether the Establishment Clause of the First Amendment was violated by a Maryland requirement that a candidate for public office declare a belief in God to be eligible for the position. In a unanimous decision, the Court held that the requirement violated the Establishment Clause by giving preference to candidates who believed in God and were willing to state their beliefs, over other candidates. In this, Maryland effectively aided religions involving a belief in God at the expense of religions or beliefs that do not, a position that a state is expressly prohibited from taking.

Браунфельд проти Брауна (1961)

Суд розглянув питання про те, чи порушує т. зв. «синій закон» Пенсильванії, що дозволяє працювати в неділю тільки певним типам крамниць, положення Першої поправки про свободу віросповідання, накладаючи надмірне економічне навантаження на членів ортодоксальної єврейської громади, чия віра вимагає від них зачиняти всі свої торговельні підприємства з настанням вечора п'ятниці до настання вечора суботи.

Суд постановив (6-3), що «синій закон» не порушує положення про свободу віросповідання, оскільки має світське підґрунтя і не робить жодні релігійні обряди незаконними.

Торкасо проти Воткінса (1961)

Суд розглянув питання, чи порушує вимога штату Меріленд, згідно з якою кандидат на державну посаду повинен заявити про свою віру в Бога, щоб мати право на цю посаду, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Одностайним рішенням суд постановив, що ця вимога порушує положення про свободу віросповідання, оскільки надає перевагу кандидатам, які вірять у Бога й готові заявити про це, перед іншими кандидатами.

Таким чином, штат Меріленд фактично підтримував релігії, що передбачають віру в Бога, на шкоду релігіям або переконанням, які цього не передбачають, що штатам прямо заборонено.

Engel v. Vitale (1962)

The Court looked at whether the daily reading of a state-composed nondenominational prayer in school violated the Establishment Clause of the First Amendment.

In a 6-1 decision, the Court ruled that New York's official prayer to begin the school day was an unconstitutional violation of the Establishment Clause. (Citation: 370 U.S. 421)

Sherbert v. Verner (1963)

The Court examined whether the state of South Carolina violated the Free Exercise Clause of the First Amendment in denying unemployment benefits to a person for turning down a job, because it required him or her to work on the Sabbath. The Court ruled 7-2 that the South Carolina statute did impede a person's right to freely exercise religion, in violation of the Free Exercise Clause.

School District of Abington Township, Pennsylvania v. Schempp (1963)

The Court considered whether a Pennsylvania law and policy of the Abington School District requiring public-school students to participate in classroom exercises involving daily Bible verse reading violated the religious freedom of

Енґел проти Віталє (1962)

Суд розглянув питання, чи порушує щоденне читання в школі складеної в штаті загальноконфесійної молитви положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

У рішенні, прийнятому співвідношенням голосів 6 до 1, Суд постановив, що офіційна молитва, з якої починався навчальний день у штаті Нью-Йорк, була неконституційним порушенням положення, що забороняє встановлення державної релігії (див. 370 U.S. 421).

Шєрберт проти Вернера (1963)

Суд розглянув питання, чи порушив штат Пд. Кароліна положення Першої поправки про свободу віросповідання, відмовивши позивачеві в допомозі по безробіттю за відмову від роботи, на якій той мав би працювати в суботу.

Суд постановив 7 голосами проти 2, що закон Пд. Кароліни дійсно утискає право людини на вільне віросповідання, що є порушенням названого положення Першої поправки.

Шкільний округ Абінґтон штату Пенсильванія проти Шемппа (1963)

Суд розглянув питання, чи порушують закон штату Пенсильванія і правила шкільного округу Абінґтон, що зобов'язують учнів державних шкіл брати участь у щоденному читанні в класі Біблії, свободу віросповідання учнів відповідно до Першої та Чотирнадцятої поправок.

students under the First and Fourteenth Amendments. In an 8-1 decision, the Court found that the Pennsylvania law and school-district practice violated the Establishment Clause and the Free Exercise Clause.

Murray v. Curlett (1963)

The Court examined this case in combination with *Abington v. Schempp* (1963), determining whether Baltimore, Maryland, public schools violated the Establishment Clause in conducting daily opening exercises involving reading of the Bible and reciting of the Lord's Prayer. As with *Abington v. Schempp*, the Maryland school-day religious exercises were declared a violation of the Establishment Clause.

Epperson v. Arkansas (1968)

The Court looked at whether an Arkansas law prohibiting the teaching of evolution violated the free-speech rights of teachers and/or the Establishment Clause of the First Amendment. In its unanimous decision, the Court held that the law did violate the Establishment Clause because, as Justice Abe Fortas wrote in the Court's opinion, "Arkansas has sought to prevent its teachers from discussing the theory of evolution, because it is contrary to the belief of some that the Book of Genesis must be the

У рішенні 8 голосами проти 1 Суд постановив, що закон Пенсильванії та практика шкільного округу порушують положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії та про свободу віросповідання.

Меррей проти Керлетта (1963)

Суд розглянув цю справу разом зі справою *Абінгтон проти Шемппа* (1963), щоб визначити, чи порушують державні школи Балтімора, штат Меріленд, положення про заборону встановлення державної релігії, проводячи щоденні ранкові заходи, що включали читання Біблії й молитви «Отче наш».

Як і у справі *Абінгтон проти Шемппа*, такі релігійні заходи у школах штату Меріленд були визнані порушенням положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Епперсон проти Арканзасу (1968)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Арканзас, що забороняє викладання теорії еволюції, право вчителів на свободу слова та/або положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Суд одностайно постановив, що закон справді порушує зазначене положення, оскільки, як написав суддя Ейб Фортас у висновку суду, «штат Арканзас прагнув перешкодити вчителям своїх шкіл розповідати про теорію еволюції, оскільки вона суперечить переконанням деяких людей, що Книга Буття повинна бути єдиним джерелом вчення

exclusive source of doctrine as to the origin of man. No suggestion has been made that Arkansas's law may be justified by considerations of state policy other than the religious views of some of its citizens." The Court further ruled that the First Amendment does not permit a state to require teaching and learning to be tailored to the principles or prohibitions of any religious sect or dogma.

Lemon v. Kurtzman (1971)

The Court considered whether a Pennsylvania law reimbursing religious schools with state funds for textbooks and teacher salaries for non-public, non-secular schools violated the Establishment Clause of the First Amendment. In an 8-0 decision, the Court set out a three-pronged test for the constitutionality of a statute, by which a statute is constitutional if:

- (1) it has a primarily secular purpose;
- (2) its principal effect neither aids nor inhibits religion;
- and (3) government and religion are not excessively entangled.

On this basis, the Court struck down the Pennsylvania law as in violation of the Establishment Clause, finding that the statute constituted an excessive government entanglement with religion.

про походження людини.

Не було наведено жодних аргументів на користь того, що даний закон Арканзасу може бути обґрунтований міркуваннями політики штату, а не релігійними поглядами частини його громадян». Суд також постановив, що Перша поправка не дозволяє штату вимагати, щоб викладання й навчання відображали принципи чи заборони будь-якої релігійної групи чи догми.

Лемон проти Курцмана (1971)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Пенсильванія, що передбачає виплату релігійним школам коштів штату на заробітну плату вчителів і підручники з нерелігійних, світських предметів, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії. Одностайним рішенням (8-0) Суд установив тест на конституційність закону за трьома критеріями, згідно з яким закон є конституційним, якщо:

- (1) він переслідує переважно світську мету;
- (2) його основна дія не сприяє і не перешкоджає релігії;
- і (3) у ньому немає надмірного злиття державних та релігійних інтересів.

На цій підставі Суд скасував згаданий закон Пенсильванії як такий, що порушує положення про заборону встановлення державної релігії, оскільки він являє собою надмірне злиття інтересів держави і релігії.

Wisconsin v. Yoder (1972)

The Court examined whether the state of Wisconsin's requirement that all parents send their children to school at least until age 16 violated the First Amendment by criminalizing the conduct of parents who refused to send their children to school for religious reasons. In their unanimous decision, the Court ruled that Amish adolescents could be exempt from the state law requiring school attendance for all 14 to 16-year-olds, because their religion required living apart from the world and worldly influence. The state's interest in having students attend 2 additional years of school did not outweigh the individual's right to free exercise of religious belief.

McDaniel v. Paty (1978)

The Court looked at whether a Tennessee law that barred members of the clergy from serving in public office violated the First and Fourteenth Amendments. The Court ruled unanimously that the statute violated the Free Exercise Clause of the First Amendment as applied to the states by the Fourteenth Amendment, because it made the ability to exercise civil rights conditional on the surrender of religious rights.

Вісконсин проти Йодера (1972)

Суд розглянув питання, чи порушує вимога штату Вісконсин, що всі батьки зобов'язані навчати своїх дітей у школі щонайменше до 16 років, Першу поправку, криміналізуючи поведінку батьків, які відмовляються відправляти своїх дітей до школи з релігійних міркувань.

Одностайним рішенням Суд ухвалив, що підлітки з родин амішів можуть бути звільнені від дотримання закону штату, що вимагає відвідування школи всіма дітьми у віці від 14 до 16 років, оскільки їхня релігія вимагає життя подалі від світу і мирських впливів.

На думку Суду, зацікавленість штату в тому, щоб учні відвідували школу додаткові 2 роки, не переважає право людини на вільне сповідання релігійних переконань.

Макденіел проти Паті (1978)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Теннессі, що забороняє членам кліру обіймати державні посади, Першу і Чотирнадцяту поправки. Суд одностайно ухвалив, що цей закон порушує положення Першої поправки про свободу віросповідання, застосовне до штатів відповідно до Чотирнадцятої поправки, оскільки ставить здійснення громадянських прав у залежність од відмови від релігійних прав.

Stone v. Graham (1980)

The Court considered whether a Kentucky state law mandating the display of the Ten Commandments in public school classrooms violated the Establishment Clause of the First Amendment. Applying the three-prong test from *Lemon v. Kurtzman* (1971), the Court found 5-4 that the Kentucky law was unconstitutional, because it had no secular legislative purpose. The Court also found that by mandating posting of the Commandments under the guidance of the legislature, the state was providing official support of religion, which was a violation of the Establishment Clause.

Mueller v. Allen (1982)

The Court examined whether a Minnesota state law allowing taxpayers to deduct from their state income tax expenses incurred in providing tuition, textbooks, and transportation for their children's elementary or secondary school education—including for private secular and parochial schools—violated the Establishment Clause of the First Amendment.

In a 5-4 decision, the Court upheld Minnesota's tax-credit law as constitutional because—applying the three-pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971)—the tax credits did not have the effect of advancing religion (primarily secular purpose), were available to all parents and applied to

Стоун проти Грэма (1980)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Кентуккі, що зобов'язує вивішувати Десять заповідей у класах державних шкіл, положення Першої поправки про свободу віросповідання. Застосувавши тест за трьома критеріями зі справи Лемон проти Курцмана (1971), Суд 5 голосами проти 4 ухвалив, що закон штату Кентуккі є неконституційним, оскільки не переслідує світської законодавчої мети.

Суд також ухвалив, що, зобов'язуючи вивішувати заповіді за вказівкою законодавчого органу, штат надавав офіційну підтримку релігії, що було порушенням положення про заборону встановлення державної релігії.

Мюллер проти Аллена (1982)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Міннесота, що дозволяє платникам податків вираховувати з суми свого штатного податку на прибуток витрати на навчання, підручники та транспорт для своїх дітей, які відвідують початкову або середню школу, включаючи приватні світські та парафіяльні школи, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

У рішенні, ухваленому 5 голосами проти 4, Суд визнав закон Міннесоти про податкові пільги конституційним, оскільки, застосувавши тест за трьома критеріями зі справи Лемон проти Курцмана (1971), установив, що податкові пільги не сприяли просуванню релігії (тобто мали переважно світську мету), були доступні всім батькам і

sectarian and nonsectarian tuition (principal effect neither aids nor inhibits religion), and did not excessively entangle government and religion.

Marsh v. Chambers (1983)

The Court looked at whether the Nebraska legislature violated the Establishment Clause of the First Amendment in its practice of opening each of its sessions with a prayer offered by a chaplain paid out of public funds. In a 6-3 decision, the Court held that the Nebraska Legislature's chaplaincy practice does not violate the Establishment Clause; however, in that decision, it looked past the three-pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971), which the practice does not pass, to the long historical custom of the practice-dating back to the Continental Congress and the first Congress that framed the Bill of Rights. In the opinion for the majority, Chief Justice Warren Burger wrote, "In light of the unambiguous and unbroken history of more than 200 years, there can be no doubt that the practice of opening legislative sessions with prayer has become part of the fabric of our society. To invoke Divine guidance on a public body entrusted with making the laws is not, in these circumstances, an 'establishment' of religion or a step toward establishment; it is simply a tolerable acknowledgment of beliefs widely held among the people of this country."

застосовувалися до навчання як у релігійному, так і в нерелігійному дусі (тобто основна дія закону не сприяла і не перешкоджала релігії) і не призводили до надмірного злиття інтересів держави і релігії.

Марш проти Чемберса (1983)

Суд розглянув питання, чи порушили законодавці штату Небраска положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, відкриваючи свої сесії молитвою, що її промовляє капелан, посада якого оплачується з державних коштів.

У своєму рішенні (6-3) Суд постановив, що практика капеланства законодавчого органу штату Небраска не порушує положення про заборону встановлення державної релігії, проте не став застосовувати тест за трьома критеріями, який ця практика не пройшла б, а послався на її давню історичну традицію, що сходить до Континентального конгресу і першого Конгресу, який сформулював Білль про права.

У думці більшості суддів голова Суду Воррен Бергер зазначив:

«У світлі недвозначної і безперервної, протягом більше 200 років, практики відкриття законодавчих сесій молитвою не може бути сумніву в тому, що така практика стала складовою частиною нашого суспільства.

За цих обставин звернення до Божественного провидіння щодо державного органу, уповноваженого приймати закони, не є «установленням» релігії або кроком до нього; це тільки лиш допустиме визнання вірувань, широко поширених серед населення нашої країни».

Lynch v. Donnelly (1984)

The Court considered whether the city of Pawtucket, Rhode Island, violated the Establishment Clause of the First Amendment by including a nativity scene in the Christmas display in a public park, among other figures and decorations traditionally associated with Christmas. The Court applied the three-pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971) and, in a 5-4 decision, held that “notwithstanding the religious significance of the creche, the city of Pawtucket has not violated the Establishment Clause of the First Amendment.” The principal purpose of the nativity scene was to celebrate and depict the origins of a national holiday, and in that, it passed the three-pronged test.

Wallace v. Jaffree (1985)

The Court examined whether an Alabama law authorizing a period of silence for “meditation or voluntary prayer” (the law’s wording) violated the Establishment Clause of the First Amendment. In a 6-3 decision, the Court struck down the law as violating the Establishment Clause, because it had no secular purpose (thus failing the 3-pronged test from *Lemon v. Kurtzman*, 1971), and because the addition of “and voluntary prayer” to the wording of an almost identical earlier statute “indicate[d] that the State intended to characterize prayer as a

Лінч проти Доннеллі (1984)

Суд розглянув питання, чи порушило місто Потакет, штат Род-Айленд, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, включивши сцену Різдва Христового в різдвяну експозицію в громадському парку серед інших фігур і прикрас, що традиційно асоціюються з Різдром.

Застосувавши тест за трьома критеріями зі справи Лемон проти Курцмана (1971), Суд своїм рішенням (5-4) ухвалив, що «незважаючи на релігійний зміст різдвяного вертепу, місто Потакет не порушило положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії». Основна мета сцени Різдва полягала в тому, щоб відзначити і представити походження національного свята, і в цьому сенсі вона пройшла тест за трьома критеріями.

Воллес проти Джаффі (1985)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Алабама, що дозволяє період мовчання для «медитації або добровільної молитви» (формулювання закону), положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

У рішенні 6 голосами проти 3 Суд скасував закон як такий, що порушує положення Першої поправки, оскільки він не мав світської мети (тобто не пройшов тест за трьома критеріями), а також тому, що додавання слів «і добровільної молитви» до формулювання майже ідентичного більш раннього закону «вказувало, що штат мав намір

favored practice, effectively endorsing a religion.”

Estate of Thornton v. Caldor, Inc. (1985)

The Court looked at whether a Connecticut statute providing employees with the absolute and unqualified right not to work on their chosen Sabbath violated the Establishment Clause of the First Amendment.

In a 7-1 decision, the Court held that the Connecticut statute violated the Establishment Clause, because it effectively gave Sabbath religious concerns automatic control over all secular interests at the workplace and took no account of the convenience or interests of the employer or of other employees who do not observe a Sabbath. In this, the statute had a primary effect of advancing a particular religious practice.

Thus, the statute failed all parts of the 3-pronged secular purpose test from *Lemon v. Kurtzman*

Goldman v. Weinberger (1986)

The Court considered whether a U.S. Air Force regulation regarding wearing of headgear violated the Free Exercise Clause of the First Amendment by preventing an Orthodox Jewish soldier from wearing his

представити молитву як кращу практику, фактично підтримавши одну з релігій».

Спадкоємці Торнтон проти корпорації Колдор (1985)

Суд розглянув питання, чи порушує положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії закон штату Коннектикут, що надає працівникам повне і беззастережне право не працювати, за своїм вибором, у шабат.

Рішенням, прийнятим співвідношенням голосів 7 до 1, Суд ухвалив, що закон штату Коннектикут порушує це положення, оскільки фактично надає релігійним інтересам, пов'язаним з дотриманням суботи, автоматичну перевагу над усіма світськими інтересами на робочому місці і не враховує зручності або інтереси роботодавця та інших працівників, які не додержують суботи.

У цьому випадку основною дією закону було просування певної релігійної практики.

Отже, закон не відповідав усім трьом критеріям тесту зі справи Лемон проти Курцмана.

Голдман проти Вайнбергера (1986)

Суд розглянув питання, чи порушує розділ статуту ВПС США про носіння головних уборів положення Першої поправки про свободу віросповідання, забороняючи ортодоксальному юдею носити кіпу під час несення служби у військовій формі.

yarmulke while on duty and in uniform. The Court ruled 5-4 that the Air Force regulation did not violate the Constitution. In the opinion, Chief Justice William Rehnquist noted that the Court's "review of military regulations challenged on First Amendment grounds is far more deferential than constitutional review of similar laws or regulations designed for civilian society" and that "to accomplish its mission, the military must foster instinctive obedience, unity, commitment, and esprit de corps." The Air Force's purpose in its dress regulations is uniformity, and it "reasonably and evenhandedly regulate[s] dress in the interest of" that need.

Thus, the First Amendment does not prohibit the Air Force from applying the challenged regulation to the wearing of a yarmulke by a soldier on duty and in uniform, even though that effectively restricts the wearing of headgear required by one's religious beliefs.

Edwards v. Aguillard (1987)

The Court examined whether a Louisiana law that forbade the teaching of the theory of evolution in public schools unless accompanied by instruction in "creation science" violated the Establishment Clause of the First Amendment as applied to the states through the Fourteenth Amendment. In a 7-2 decision, the Court held that the Louisiana statute violated the Establishment Clause, because it failed all parts of the 3-

Суд постановив (5-4), що правило ВПС не порушує Конституцію.

У своєму висновку голова Суду Вільям Ренквіст зазначив, що конституційний контроль Суду «щодо положень військового статуту, оскаржуваних на підставі Першої поправки, має значно більш шанобливий характер, ніж щодо аналогічних законів або правил, призначених для цивільної частини суспільства», і що «для виконання своїх завдань збройні сили повинні виховувати інстинктивну покірність, єдність, відданість і дух військового товариства».

Метою ВПС у статутних правилах носіння уніформи є однотайність, і «носіння уніформи розумно і неупереджено регулюється в інтересах цієї потреби.

Таким чином, Перша поправка не забороняє ВПС застосовувати оскаржуване правило щодо носіння кіпи військовослужбовцями під час несення служби у військовій формі, навіть якщо це фактично обмежує носіння головного убору, необхідного за релігійними переконаннями.

Едвардс проти Агіяра (1987)

Суд розглянув питання, чи порушує закон штату Луїзіана, що забороняє викладання теорії еволюції в державних школах, якщо не супроводжується викладанням «вчення про створення світу», положення Першої поправки, застосовне до штатів відповідно до Чотирнадцятої поправки.

Своїм рішенням (7-2) Суд постановив, що закон Луїзіани порушував положення про заборону встановлення державної релігії, оскільки не відповідав усім трьом критеріям тесту, а саме:

pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971), in that it: (prong 1) lacked a clear secular purpose, (prong 2) endorsed religion by advancing the religious belief that a supernatural being created humankind, and (prong 3) entangled the interests of church and state by seeking “to employ the symbolic and financial support of government to achieve a religious purpose.”

County of Allegheny v. ACLU (1989)

The Court looked at whether Allegheny County and the City of Pittsburgh, Pennsylvania, violated the Establishment clause by the county’s public holiday display of a Christmas nativity scene (creche) and the city’s display of an 18-foot-tall Chanukah menorah next to a 45-foot decorated Christmas tree.

In a 5-4 decision, the Court held that the creche display was unconstitutional, but the menorah was permissible.

The creche was displayed alone in the courthouse and included an angel holding a banner that said “Gloria in Excelsis Deo” (Latin for “Glory to God in the highest”). The Court said that by including that message and displaying the creche with nothing around it to detract from this religious message, the county was not just celebrating Christmas as a national holiday—which in *Lynch v. Donnelly* (1984) was ruled permissible despite the holiday’s

(критерій 1) не мав чіткої світської мети, (критерій 2) підтримував релігію, просуваючи релігійні уявлення, що людина створена якоюсь надприродною істотою, і (критерій 3) змішував інтереси церкви і держави, прагнучи «використовувати символічну і фінансову підтримку держави для досягнення релігійної мети».

Округ Аллегейні проти Американського союзу громадянських свобод (1989)

Суд розглянув питання про те, чи порушили округ Аллегейні та місто Пітсбург (штат Пенсильванія) положення про заборону встановлення державної релігії, коли округ виставив на свято різдвяний вертеп, а місто – ханукальну менору висотою 18 футів поруч із 45-футовою прикрашеною різдвяною ялинкою.

У своєму рішенні (5-4) Суд постановив, що встановлення різдвяного вертепу було неконституційним, але менора була допустимою. Різдвяний вертеп був встановлений окремо в будівлі суду і включав фігуру ангела, що тримає прапор з написом «Gloria in Excelsis Deo» (лат. «Слава у вишніх Богу»).

Суд постановив, що, включивши це послання і виставивши різдвяний вертеп без будь-яких елементів, що відволікають увагу від цього релігійного послання, округ не просто відзначав Різдво як національне свято – що у справі *Лінч проти Доннеллі* (1984) було визнано допустимим, незважаючи на релігійне походження свята – але також «підтримував явно християнське послання:

religious origins-but also was “endorsing a patently Christian message:

Glory to God for the birth of Jesus Christ,” and thus violated the Establishment Clause. The city’s menorah and decorated Christmas tree were displayed just outside the City-County building, with a sign at the foot of the tree with the mayor’s name and text declaring the city’s “salute to liberty.” The Court held that by including the menorah with the tree and the sign saluting liberty, “the city conveyed a message of pluralism and freedom of belief” and thus did not violate the Establishment Clause.

Board of Education of Westside Community Schools v. Mergens (1990)

The Court considered whether the Equal Access Act (1990) prohibits a high school from denying a student religious group permission to meet on school premises during non-instructional time, and if it does, whether the Act itself violates the Establishment Clause of the First Amendment. In an 8-1 decision, the Court affirmed the lower court’s judgement that, because the school allows other non-curricular groups to meet, it is bound by the Act to permit other groups to meet and cannot deny such permission on the basis of religious content of those meetings. The Court further ruled that the Act did not violate the Establishment Clause, because it passes the 3-pronged test outlined in *Lemon v. Kurtzman* (1971) in that it grants equal

Слава Богу за народження Ісуса Христа», порушуючи тим самим положення про заборону встановлення державної релігії.

Менора і прикрашена різдвяна ялинка міста були виставлені прямо перед будівлею міської та окружної ради, а біля підніжжя ялинки стояла табличка з імям мера і текстом «привітання Свободі» від міста.

Суд постановив, що, включивши менору в композицію з ялинкою і табличкою, що вітає свободу, «місто висловило ідеї плюралізму та свободи віросповідання», а отже, не порушило положення про заборону встановлення державної релігії.

Рада з питань освіти шкільного округу Вестсайд проти Мергенса (1990)

Суд розглянув питання, чи забороняє середній школі Закон про рівний доступ (1990) відмовляти релігійній групі учнів у дозволі проводити збори на території школи в позаурочний час, і якщо так, то чи порушує сам закон положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

У своєму рішенні (8-1) Суд підтвердив рішення суду нижчої інстанції про те, що, оскільки школа дозволяє проводити збори іншим позакласним групам, вона зобов'язана відповідно до закону дозволяти збори різним іншим групам і не може відмовляти в такому дозволі на підставі релігійного змісту цих зборів.

Суд далі постановив, що закон не порушує положення про заборону встановлення державної релігії, оскільки відповідає тесту за трьома критеріями, створюючи рівні можливості для світських і релігійних виступів (світська мета), а

access to both secular and religious speech (secular purpose), and it expressly limits participation by school officials at student religious group meetings and requires that such meetings be held during non-instructional time (does not advance religion and avoids excessive entanglement of religion and government).

Employment Division v. Smith (1990)

The Court examined whether the Free Exercise Clause of the First Amendment allowed the state of Oregon to deny unemployment benefits to someone fired from a job for smoking peyote as part of a religious ceremony.

Peyote is a controlled substance under Oregon law, and its possession is a criminal offense.

The Court first determined whether such prohibition is constitutional and found that it is constitutional, because the law is “valid and neutral,” applying to everyone and not specifically aimed at a physical act engaged in for a religious reason. In a 6-3 decision, the Court then held that, because ingestion of peyote was prohibited under Oregon law, and because that prohibition is constitutional, Oregon did not violate the Free Exercise Clause in denying persons unemployment compensation when their dismissal results from use of the drug.

також прямо обмежує участь шкільних посадових осіб у зборах релігійних груп учнів і вимагає, щоб такі збори проводилися в позаурочний час (не просуває релігію та уникає надмірного злиття інтересів релігії і держави).

Відділ зайнятості проти Сміта (1990)

Суд розглянув питання, чи дозволяє положення Першої поправки про свободу віросповідання штату Орегон відмовляти в допомозі по безробіттю особам, звільненим за куріння мескаліну в рамках релігійної церемонії.

За законом штату Орегон мескалін є контрольованою речовиною, а його зберігання – кримінальним злочином.

Суд спочатку визначив, чи є така заборона конституційною, і відповів ствердно, оскільки закон є «дійсним і нейтральним», застосовується до всіх і не спрямований конкретно на фізичну дію, що вчиняється з релігійних мотивів.

У рішенні, прийнятому 6 голосами проти 3, Суд ухвалив, що, оскільки штат Орегон забороняє вживання мескаліну і ця заборона є конституційною, штат Орегон не порушив положення про свободу віросповідання, відмовивши особам у допомозі по безробіттю у випадку, коли їх було звільнено через вживання цього наркотику.

Lee v. Weisman (1992)

The Court looked at whether officially approved, clergy-led prayer at public school graduations in Providence, Rhode Island, violated the Establishment Clause of the First Amendment.

The Court applied the 3-pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971) and in a 5-4 decision, held the practice to be a violation of the Establishment Clause.

In the Court's opinion, Justice Anthony Kennedy wrote that the state government's involvement in the practice of the clergy-led graduation prayer was pervasive "to the point of creating a state-sponsored and state-directed religious exercise in a public school."

Church of the Lukumi Babalu Aye v. City of Hialeah (1993)

The Court considered whether ordinances passed by the city of Hialeah, Florida, banning animal sacrifice violated the Free Exercise Clause.

The texts of these laws and the way they operated showed that they were not neutral and generally applicable, but instead targeted the Santeria religion, in which animal sacrifice is an important ritual. In a unanimous decision, the Court held that because the ordinances were designed to persecute or oppress a religion or its

Лі проти Вейсмана (1992)

Суд розглянув питання, чи порушує офіційно затверджена колективна молитва, що проводиться духовенством на випускних церемоніях у державних школах Провіденса, штат Род-Айленд, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Застосувавши тест за трьома критеріями зі справи Лемон проти Курцмана (1971), Суд своїм рішенням (5-4) ухвалив, що ця практика порушує згадане положення Першої поправки.

У висновку Суду суддя Ентоні Кеннеді вказав, що участь уряду штату в колективній молитві, що проводилася духовенством на випускних церемоніях, була настільки поширеною, що «призвела до створення спонсорованого і керованого державою релігійного обряду в державній школі».

Церква Лукумі Бабалу Айє проти міста Хаялія (1993)

Суд розглянув питання про те, чи порушують заборони на жертвопринесення тварин, прийняті містом Хаялія, штат Флорида, положення Першої поправки про свободу віросповідання.

Текст цих міських постанов і порядок їх застосування свідчить, що вони не були нейтральними і загальноприйнятними, а були спрямовані проти релігії сантерія, в якій жертвопринесення тварин є важливим ритуалом. Суд одностайно ухвалив, що, оскільки ці постанови були спрямовані на переслідування або пригнічення конкретної релігії або її обрядів, вони

practices, they violated the Free Exercise Clause.

Zobrest v. Catalina Foothills School District (1993)

The Court examined whether, based on the Establishment Clause of the First Amendment, a school district may refuse to provide a sign-language interpreter to accompany a deaf student to classes at a religious high school. In a 5-4 ruling, the Court held that the Establishment Clause does not prevent a school district from furnishing a disabled child enrolled in a sectarian school with a sign-language interpreter to facilitate the child's education.

Kiryas Joel School District v. Grumet (1994)

The Court looked at whether a New York state law creating a special school district to benefit disabled children in the Satmar Hasidic Jewish neighborhood Kiryas Joel violated the Establishment Clause of the First Amendment. In a 6-3 decision, the Court found the law to be unconstitutional, because it failed the second prong of the 3-prong test set out in *Lemon v. Kurtzman* (1971), in that it advanced religion by creating a school district unit of government that coincided with the neighborhood boundaries of a religious group.

порушують згадане положення про свободу віросповідання.

Зобрест проти шкільного округу Каталіна-Футгіллс (1993)

Суд розглянув питання, чи може шкільний округ на підставі положення про заборону встановлення державної релігії відмовити в наданні сурдоперекладача глухому учневі на заняттях у релігійній середній школі.

Своїм рішенням (5-4) Суд постановив, що назване положення Першої поправки не заважає шкільному округові надавати дитині з інвалідністю, яка навчається в релігійній школі, сурдоперекладача для допомоги в навчанні.

Шкільний округ Кір'яс-Джоел проти Грумета (1994)

Суд розглянув питання про те, чи порушує закон штату Нью-Йорк про створення особливого шкільного округу для дітей з інвалідністю в районі Кір'яс-Джоел, населеному сатмарськими хасидами, положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії. Своїм рішенням (6-3) Суд визнав закон неконституційним.

Закон не відповідав другому з трьох критеріїв, встановлених у справі Лемон проти Курцмана (1971), оскільки створення шкільного округу, межі якого збігалися з межами району проживання релігійної групи, сприяло просуванню релігії.

Capitol Square Review and Advisory Board v. Pinette (1995)

The Court considered whether the Advisory Board of Columbus, Ohio, violated the free speech rights of the Ku Klux Klan when it used the Establishment Clause to deny them permission to erect an unattended cross on Capitol Square (the state-house square) during the Christmas season.

Under Ohio law, Capitol Square is a forum for discussion of public questions and for public activities, and so is a space that is open to all on equal terms.

In a 7-2 decision, the Court held that the denial of permission did violate the Ku Klux Klan's free speech rights. In the opinion, Justice Antonin Scalia wrote that the display of the cross "was private religious speech that is as fully protected under the Free Speech Clause as secular private expression" and that, because Capitol Square is a traditional public forum, "the Board could regulate the content of the Klan's expression there only if such a restriction is necessary, and narrowly drawn, to serve a compelling state interest."

Консультативна рада з питань Капітол-сквер проти Пінетта (1995)

Суд розглянув питання про те, чи порушив Консультативна рада Колумбуса, штат Огайо, право Ку-клукс-клану на свободу слова, коли використав положення про заборону встановлення державної релігії для відмови організації в дозволі встановити хрест на Капітол-сквер (площі перед будівлею законодавчих зборів штату) в період Різдва.

За законами штату Огайо ця площа є форумом для обговорення суспільних питань і проведення громадських заходів, тобто публічним простором, відкритим для всіх на рівних умовах.

Своїм рішенням (7-2) Суд постановив, що відмова в дозволі порушила права Ку-клукс-клану на свободу слова.

У своєму висновку суддя Антонін Скаліа зазначив, що демонстрація хреста «була приватним вираженням релігійних переконань, яке повною мірою, як і нерелігійні приватні висловлювання, захищається положеннями про свободу слова», і що, оскільки площа перед Капітолієм є традиційним громадським форумом, «Рада могла б регулювати зміст висловлювань Ку-клукс-клану на цій площі тільки в тому випадку, якщо б таке обмеження було необхідним, і в вузьких рамках, з метою забезпечення нагальних інтересів штату».

Santa Fe Independent School District v. Doe (2000)

The Court examined whether the state of Texas' Santa Fe Independent School District's policy permitting student-led, student-initiated prayer at football games violated the Establishment Clause of the First Amendment. In a 6-3 decision, the Court held that it did, upholding the appeals court's earlier ruling. In their decision, the Court rejected the school district's view that, because students controlled the pregame invocation by voting on and delivering its content, it was private speech protected by the Free Speech and Free Exercise Clauses of the First Amendment. Rather, Justice John Paul Stevens wrote in the Court's opinion that it was public speech, because "the delivery of such a message-over the school's public address system, by a speaker representing the student body, under the supervision of school faculty, and pursuant to a school policy that explicitly and implicitly encourages public prayer-is not properly characterized as 'private' speech." Because of this and the context of the message's delivery being an official school event, the school district's policy impermissibly "involve[d] both perceived and actual endorsement of religion." In addition, the Court applied the 3-pronged test from *Lemon v. Kurtzman* (1971), which the policy failed for having no secular purpose (prong 1), because it "was implemented

Незалежний шкільний округ Санта-Фе проти Доу (2000)

Суд розглянув питання про те, чи порушують правила незалежного шкільного округу Санта-Фе штату Техас положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, дозволяючи колективну молитву перед грою, що проводиться на футбольних матчах з ініціативи та під керівництвом учнів.

Суд підтвердив (6-3), що порушують, і підтримав винесене раніше рішення апеляційного суду.

Суд відхилив думку шкільного округу про те, що, оскільки зміст молитви визначали учні, спільно затверджуючи текст і потім зачитуючи його, молитва є приватним висловлюванням, захищеним положеннями Першої поправки про свободу слова і свободу віросповідання.

Навпаки – суддя Джон Пол Стівенс зазначив у висновку Суду, що молитва є публічним висловлюванням, оскільки «зачитування такого тексту через шкільну систему оповіщення представником учнів під наглядом викладачів і відповідно до правил школи, які явно і неявно заохочують публічні молитви, не можна назвати приватним висловлюванням».

З огляду на вищезазначене, а також оскільки текст молитви був зачитаний в рамках офіційного шкільного заходу, правила шкільного округу «справляли враження і представляли собою фактичну підтримку релігії», що є неприпустимим. Крім того, ці правила шкільного округу не витримали тест за трьома критеріями через відсутність світської мети (критерій 1), оскільки «виконувалися з метою підтримки загальношкільної молитви».

with the purpose of endorsing school prayer.”

Mitchell v. Helms (2000)

The Court looked at whether Chapter 2 of the Education Consolidation and Improvement Act of 1981, as applied in Jefferson Parish, Louisiana, violated the Establishment Clause of the First Amendment. Chapter 2 was a federal program that through state and local agencies provided educational materials and equipment (e.g., library and media materials and computer software and hardware) to public and private elementary and secondary schools to implement secular, neutral, and nonideological programs.

At the time of the case, about 30% of Chapter 2 funds spent in Jefferson Parish went to private schools, most of which were religiously affiliated. In a 6-3 decision, the Court held that Chapter 2 was “not a law respecting an establishment of religion” simply because many of the private schools receiving Chapter 2 aid in the parish are religiously affiliated, but rather what is important is whether the government assistance was neutral toward religion. For this, the Court set out three primary criteria for whether government aid has the effect of advancing religion, under which it does so if it:

- (1) results in governmental indoctrination,
- (2) defines its recipients by reference to

Мітчелл проти Гелмса (2000)

Суд розглянув питання, чи порушує Розділ 2 Закону про консолідацію та вдосконалення програм навчання 1981 року положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії в окрузі Джефферсон, штат Луїзіана.

Розділ 2 передбачав створення федеральної програми, в рамках якої через штатні та місцеві відомства державним і приватним початковим та середнім школам надавалися навчальні матеріали та обладнання (бібліотечні та медіа-матеріали, комп'ютери, програмне забезпечення) для реалізації нерелігійних, нейтральних, позбавлених ідеології програм.

На момент розгляду справи близько 30 % коштів, виділених в окрузі Джефферсон за Розділом 2, надходило приватним школам, більшість з яких були релігійними.

У своєму рішенні (6-3) Суд постановив, що Розділ 2 «не є законом, що передбачає встановлення релігії» лише через те, що багато приватних шкіл в окрузі, які отримують допомогу в рамках Розділу 2, є релігійними; важливіше з'ясувати, чи була ця державна допомога нейтральною стосовно релігії. З цією метою Суд встановив три основні критерії, за якими можна визначити, чи сприяє державна допомога просуванню релігії.

Сприяє, якщо: (1) призводить до державної індоктринації, (2) розрізняє одержувачів за релігійною ознакою або (3) призводить до надмірного злиття інтересів держави і релігії.

religion, or

(3) creates an excessive entanglement.” According to these three criteria, as applied in Jefferson Parish, the Chapter 2 aid was religiously neutral and so did not violate the Establishment Clause.

Good News Club v. Milford Central School (2001)

The Court considered two questions: (1) whether Milford Central School in New York state violated the free speech rights of the Good News Club, a private Christian organization for children, when it excluded the club from meeting after hours at the school, and (2) whether any such violation was justified by Milford’s concern that permitting the club’s activities would violate the Establishment Clause of the First Amendment. In a 6-3 decision, the Court concluded that Milford’s restriction did violate the club’s free speech rights and that no Establishment Clause concern justified that violation. As Justice Clarence Thomas wrote in the Court’s opinion, “When Milford denied the Good News Club access to the school’s limited public forum on the ground that the Club was religious in nature, it discriminated against the Club because of its religious viewpoint in violation of the Free Speech Clause of the First Amendment.” The Court also rejected Milford’s Establishment Clause concern as justification for their exclusion

Згідно з цими трьома критеріями, допомога за Розділом 2 в окрузі Джефферсон була нейтральною щодо релігії і, отже, не порушувала положення про заборону встановлення державної релігії.

Клуб «Добра вість» проти школи « » Мілфорд-Сентрал (2001)

Суд розглянув два питання: (1) чи порушила школа Мілфорд-Сентрал у штаті Нью-Йорк право на свободу слова клубу «Добра вість», приватної християнської організації для дітей, коли заборонила клубу проводити збори після уроків у школі, і (2) чи було таке порушення виправдане побоюваннями, що дозвіл клубу на проведення зборів порушить положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

У своєму рішенні (6-3) Суд дійшов висновку, що заборона справді порушила право клубу на свободу слова і жодні міркування, пов’язані з положенням про заборону встановлення державної релігії, її не виправдовують.

Як написав суддя Кларенс Томас у висновку суду: «Коли школа Мілфорд відмовила клубу «Добра вість» у використанні своїх приміщень для зборів на підставі його релігійної спрямованості, вона дискримінувала клуб через його релігійні погляди, порушивши тим самим положення Першої поправки про свободу слова».

Суд також відхилив аргумент школи Мілфорд про заборону на встановлення державної релігії як виправдання своєї заборони, зазначивши, що малоімовірно, що учні початкових класів

of the club, noting that it is unlikely that elementary schoolchildren would perceive Milford's allowance of the club as endorsing it, and because children could not participate in the club without the written permission of their parents, it was unlikely that they would have felt coerced to participate in its religious activities.

Zelman v. Simmons-Harris (2002)

The Court examined whether the state of Ohio's Pilot Project Scholarship Program violated the Establishment Clause in providing tuition vouchers for certain students in the Cleveland City School District to attend participating public or private-including religious and nonreligious-schools of their parents' choosing.

In a 5-4 decision, the Court held that the program aid was neutral in all respects toward religion, and that therefore the program did not violate the Establishment Clause.

Tuition aid under the program was distributed to parents according to financial need, and where the aid was spent depended solely on where parents chose to enroll their children.

сприйняли б дозвіл школи як підтримку діяльності клубу, а оскільки діти не могли брати участь у діяльності клубу без письмового дозволу батьків, то мало ймовірно, що вони відчували б будь-який примус до участі в його релігійних заходах.

Зельман проти Сіммонс-Гарріс (2002)

Суд розглянув питання про те, чи порушує пілотний проєкт стипендій штату Огайо положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, надаючи ваучери на оплату навчання певних учнів шкільного округу міста Клівленда, щоб ті могли відвідувати державні або приватні школи, що беруть участь у програмі, як релігійні, так і нерелігійні, за вибором батьків.

Суд ухвалив рішення (5-4), що допомога в рамках програми в усіх її аспектах була нейтральною щодо релігії і, отже, не порушувала згаданого положення. Допомога в оплаті навчання виділялася батькам відповідно до їхніх фінансових потреб, а місце її використання залежало виключно від того, до якої школи батьки вирішили віддати своїх дітей.

Elk Grove Unified School District v. Newdow (2004)

The Court looked at whether California's Elk Grove Unified School District's pledge policy violates the Constitution. The policy requires each elementary school class to recite daily the Pledge of Allegiance. Michael Newdow, the father of a child in one of the district's schools, challenged the constitutionality of the district's policy, because the Pledge contains the words "under God." In a unanimous decision, the Court found that Newdow, as a non-custodial parent, did not have standing to bring the case to court. Therefore, it reversed the lower court's finding that Newdow did have standing and that the Pledge policy was unconstitutional. From this position, the Court procedurally could not proceed to answer the constitutional question. However, Justices William Rehnquist, Sandra Day O'Connor, and Clarence Thomas (for part) wrote separate, concurring opinions that also examined the constitutionality question. They wrote that "on the merits" they concluded that the school district's policy that requires reciting the Pledge of Allegiance, which includes the words "under God," does not violate the Establishment Clause. Further, they noted, "the phrase 'under God' in the Pledge seems, as a historical matter, to sum up the attitude of the Nation's leaders, and to manifest itself in many of our public observances. Examples of patriotic

Єдиний шкільний округ Елк-Гроув проти Ньюдоу (2004)

Суд розглянув питання про те, чи порушують Конституцію правила шкільного округу Елк-Гроув (Каліфорнія) щодо Присяги на вірність прапору Сполучених Штатів.

Згідно з цими правилами, усі учні початкової школи повинні щодня виголошувати Присягу на вірність.

Майкл Ньюдоу, батько дитини, яка навчається в одній зі шкіл округу, оскаржив конституційність правила, оскільки в Присязі є слова «під Богом». Одностайно Суд ухвалив, що як батько без права опіки Ньюдоу не мав права звертатися до суду. Тим самим Суд скасував рішення суду нижчої інстанції про те, що Ньюдоу мав право звертатися до суду і що правило про принесення Присяги на вірність було неконституційним.

Після цього, згідно з процедурою, Суд не міг приступити до розгляду питання про конституційність.

Однак судді Вільям Ренквіст, Сандра Дей О'Коннор і Кларенс Томас (щодо частини питання) представили окремі збіжні думки, в яких розглянули також конституційність проголошення Присяги.

«По суті справи» вони дійшли висновку, що правило шкільного округу про виголошення Присяги на вірність, яка включає слова «під Богом», не порушує положення про заборону встановлення державної релігії.

Крім того, вони зазначили, що «з історичної точки зору слова «під Богом» в Присязі виражають, як видається, спільне ставлення лідерів нації і звучать під час багатьох наших публічних церемоній.

invocations of God and official acknowledgments of religion's role in our Nation's history abound." They concluded that "the recital, in a patriotic ceremony pledging allegiance to the flag and to the Nation, of the descriptive phrase 'under God' cannot possibly lead to the establishment of a religion, or anything like it."

Locke v. Davey (2004)

The Court considered whether the state of Washington's decision not to award scholarship funds to college students pursuing devotional divinity degrees violated the Free Exercise Clause. The Court held 7-2 that Washington's exclusion of the pursuit of a devotional theology degree from its otherwise inclusive scholarship aid program does not violate the Free Exercise Clause. In its opinion, the Court noted that Washington's program "imposes neither criminal nor civil sanctions on any type of religious service or rite. It neither denies to ministers the right to participate in community political affairs [...] nor requires students to choose between their religious beliefs and receiving a government benefit." Rather, the Court said, the state of Washington has simply chosen not to fund a particular category of instruction.

Прикладів патріотичних закликів до Бога й офіційного визнання ролі релігії в історії нашої країни більш ніж достатньо». Судді дійшли висновку, що «виголошення описової фрази «під Богом» під час патріотичної церемонії Присяги на вірність прапору і нації не може призвести до встановлення державної релігії або чогось подібного».

Локк проти Дейві (2004)

Суд розглянув питання, чи порушує положення про свободу віросповідання рішення штату Вашингтон не надавати стипендії студентам факультетів, де присуджується ступінь з богослов'я.

Суд постановив співвідношенням голосів 7 до 2, що виключення Вашингтоном ступеня з богослов'я зі своєї в цілому інклюзивної програми стипендіальної допомоги не порушує положення про свободу віросповідання.

У своєму висновку Суд зазначив, що програма штату Вашингтон «не накладає ні кримінальних, ні цивільних санкцій на будь-який різновид релігійних служб або обрядів.

Вона також не позбавляє священнослужителів права брати участь у політичному житті суспільства [...] і не вимагає від студентів вибирати між релігійними переконаннями та отриманням державної допомоги».

Суд постановив, що штат Вашингтон просто вирішив не фінансувати певну сферу навчання.

Van Orden v. Perry (2005)

The Court examined whether the Establishment Clause of the First Amendment allows the display of a monument on the Texas State Capitol grounds that is inscribed with the Ten Commandments. In a 5-4 decision, the Court held that the Texas display of the monument falls on the permissible side of the constitutional line and so does not violate the Establishment Clause. The state placed the Ten Commandments monument next to the Texas State Capitol with 38 other monuments and markers representing different aspects of Texas's political and legal history. In the Court's opinion, Justice William Rehnquist noted that its religious message notwithstanding, the monument was presented in a context conveying a "secular moral message about proper standards of social conduct and a message about the historic relation between those standards and the law." Because of its context, Justice Rehnquist wrote that the public visiting the grounds would tend to consider the religious aspect of the tablets' message as part of that broader message about cultural heritage.

Ван Орден проти Перрі (2005)

Суд розглянув питання, чи дозволяє положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії встановити на території Капітолію штату Техас пам'ятник з вирізьбленими на ньому Десятьма заповідями.

У своєму рішенні (5-4) Суд постановив, що встановлення пам'ятника в Техасі є в межах допустимого з погляду конституційного права і тому не порушує названого положення.

Влада штату встановила пам'ятник з Десятьма заповідями поруч із Капітолієм штату разом з 38 іншими пам'ятниками та пам'ятними знаками, що відтворюють різні аспекти політичної та правової історії Техасу.

У висновку Суду суддя Вільям Ренквіст зазначив, що, незважаючи на його релігійне послання, пам'ятник представлено в контексті «світських етичних міркувань про норми суспільної поведінки та історичного зв'язку між цими нормами і законом».

Завдяки цьому контексту, провадив далі суддя Ренквіст, відвідувачі розглядатимуть релігійний аспект написів на скрижальях скоріше як частину ширшого послання про культурну спадщину.

McCreary County v. American Civil Liberties Union of Ky. (2005)

The Court reviewed the lower court's ruling of unconstitutionality of a display of the Ten Commandments in 2 Kentucky county courthouses, and within that, looked at whether the counties' purpose was a sound basis for ruling on the Establishment Clause complaints, and whether evaluation of the counties' claim of secular purpose for the final displays possibly considered how the displays evolved.

In each of the courthouses, 2 large, framed copies of the Ten Commandments were displayed alone. In response to the lower court's first 2 rulings that the displays lacked a secular purpose and were not religiously neutral and therefore violated the Establishment Clause, the counties twice changed the displays. The third version displayed the Ten Commandments with a grouping of other "foundational" documents that oddly included the words to "The Star-Spangled Banner" but omitted the Fourteenth Amendment and quoted more of the Commandments' purely religious language than the first 2 displays had done. The lower court had found the counties' newly-claimed secular "educational" purpose to be disingenuous and again found the display to be unconstitutional.

In a 5-4 decision, the Supreme Court acknowledged that the history of the displays and the litigation are legitimate to

Округ Маккрірі проти Американського союзу громадянських свобод штату Кентуккі (2005)

Суд переглянув рішення суду нижчої інстанції про неконституційність зображень Десяти заповідей у будівлях двох окружних судів штату Кентуккі і в цьому контексті розглянув, чи була мета влади округів достатньою підставою для винесення рішення за скаргами, що посиляються на положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, а також, чи враховувалося при оцінці твердження влади округів про світський характер зображень в їхньому остаточному варіанті те, як змінювався характер зображення.

У кожному випадку в будівлі суду було виставлено два великі зображення Десяти заповідей в рамках, без будь-якого супровідного тексту.

У відповідь на перші два рішення суду нижчої інстанції про те, що зображення не мають світської мети і не є релігійно нейтральними, а, отже, порушують положення про заборону встановлення державної релігії, влада округу двічі змінила зображення.

У третьому варіанті Десять заповідей були представлені поряд з іншими «засадничими» висловами, серед яких не зовсім зрозумілим чином з'явилися слова гімну «Зоряний прапор», але була відсутня Чотирнадцята поправка, і було більше суто релігійних цитат із Заповідей, ніж у перших двох варіантах.

Суд нижчої інстанції визнав нову заявлену владою округів світську «освітню» мету зображень надуманою і знову визнав їхній характер неконституційним.

consider, and it upheld the appeals court's ruling based on the merits. In the Court's opinion, Justice David Souter wrote that the Court "saw no integration [of secular purpose] here because of a lack of a demonstrated analytical or historical connection between the Commandments and the other documents" in the display, and that furthermore, "the sectarian spirit of the resolutions found enhanced expression in the third display" in the additional quoted religious language of the Commandments.

Cutter v. Wilkinson (2005)

The Court considered whether the Religious Land Use and Institutionalized Persons Act of 2000 (RLUIP) violates the Establishment Clause of the First Amendment.

RLUIP prohibits government from burdening prisoners' religious exercise unless the burden furthers a "compelling government interest." In a unanimous decision, the Court held that RLUIP did not violate the Establishment Clause. In the Court's opinion, Justice Ruth Bader Ginsburg wrote that Section 3 of RLUIP (which covers state-run institutions) is "a permissible accommodation" under the Establishment Clause, because it alleviates exceptional burdens on private religious exercise created by the degree of control exerted by government in a prison.

У своєму рішенні (5-4) Верховний суд визнав, що історія зображень і судових розглядів є законним предметом розгляду, і підтримав рішення апеляційного суду по суті справи.

У висновку Суду суддя Девід Соутер написав, що Суд «не вбачав тут інтеграції [світської мети] через відсутність наочно продемонстрованого логічного або історичного зв'язку між Заповідями та іншими висловами» в зображеннях; більше того, «вузькоконфесійна спрямованість зображень була посилена в третьому варіанті» розширеним цитуванням релігійних формулювань Заповідей.

Каттер проти Вілкінсона (2005)

Суд розглянув питання, чи порушує Закон 2000 року про землекористування для релігійних організацій та свободу віросповідання для ув'язнених (RLUIP) положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії. RLUIP забороняє уряду обмежувати релігійну практику ув'язнених, за винятком випадків, коли такі обмеження відповідають «нагальним інтересам держави».

Одноставним рішенням Суд постановив, що RLUIP не порушує положення про встановлення державної релігії.

У висновку Суду суддя Рут Бадер Гінзбург зазначила, що Розділ 3 RLUIP (стосується державних виправних закладів) є «допустимою поступкою» згідно з положенням Першої поправки про заборону встановлення державної релігії, оскільки пом'якшує виняткові обмеження на індивідуальне відправлення релігійних обрядів, що

That degree of control is unparalleled in civilian society and severely disabling to private religious exercise.

In addition, RLUIP does not differentiate among bona fide faiths, and gives no privileged status to any particular religious sect.

Gonzales v. O Centro Espírita Beneficente União do Vegetal (2006)

The Court reviewed the appeals court's ruling in favor of O Centro Espírita Beneficente União do Vegetal (UDV), finding that the government did not prove a compelling interest in barring the church's sacramental use of hoasca—an illegal drug under the Controlled Substances Act—for religious purposes. The government maintained that the use of hoasca carried with it health risks and that the Controlled Substances Act could accommodate no exceptions. The church had filed for relief under the Religious Freedom Restoration Act of 1993 (RFRA), which prohibits the government from substantially burdening a person's religious exercise unless the government demonstrates that the application of the burden to the person was the least restrictive means of advancing a compelling interest. In a unanimous ruling, the Court affirmed the appeals court's ruling, noting that RFRA requires that a compelling-interest test be performed to

створюються наявним у державних місцях ув'язнення ступенем контролю. Цей ступінь контролю не має аналогів у цивільному житті і є серйозною перешкодою для дотримання ув'язненими вимог своєї віри. Крім того, RLUIP не проводить відмінностей між тією чи іншою вірою за умови щирості релігійних переконань і не надає привілейованого статусу будь-якій конкретній релігії чи церкві.

Гонзалес проти O Centro Espírita Beneficente União do Vegetal (2006)

Суд переглянув рішення апеляційного суду на користь O Centro Espírita Beneficente União do Vegetal (UDV) і постановив, що держава не довела наявності нагального інтересу в тому, щоб цій церкві було заборонено в релігійних ритуалах використовувати аяуаску — незаконний наркотик згідно із Законом про контрольовані речовини.

За твердженням держави, використання аяуаски пов'язане з ризиком для здоров'я і Закон про контрольовані речовини не допускає винятків. Церква UDV подала клопотання про надання захисту згідно із Законом про відновлення свободи віросповідання 1993 року (RFRA), що забороняє державі істотно обмежувати релігійну практику (сповідання релігії) людини, якщо тільки держава не доведе, що це буде найменш обмежувальним засобом для забезпечення нагальних державних інтересів.

Одноставно рішенням Суд підтвердив рішення апеляційного суду, зазначивши, що RFRA вимагає проведення тесту на наявність нагального інтересу для розгляду конкретної практики, яка є предметом спору.

address the particular practice at issue. Applying such a test, the Court concluded “that the courts below did not err in determining that the Government failed to demonstrate, at the preliminary injunction stage, a compelling interest in barring UDV’s sacramental use of hoasca,” because the government’s evidence on health risks and the UDV’s countering evidence were equally balanced. In addition, the government’s claim that the Controlled Substance Act could hold no exceptions did not stand up, because there was already an exception made for the Native American religious use of peyote.

Hein v. Freedom From Religion Foundation (2007)

The Court looked at whether taxpayers have standing to bring an Establishment Clause challenge against executive branch actions funded by general appropriations rather than by specific congressional grants. The George W. Bush administration issued executive orders creating an Office of Faith-Based and Community Initiatives for the purposes of allowing religious charity organizations to gain federal funding and hold conferences to promote those initiatives.

The Freedom From Religion Foundation sued, asserting this to be a violation of the Establishment Clause, because the conferences would favor religious organizations over nonreligious ones.

Застосувавши такий тест, Суд дійшов висновку, що «нижчі суди не помилилися, визначивши, що на стадії попередньої судової заборони держава не продемонструвала наявності нагального інтересу для заборони UDV використовувати аяаску в релігійних ритуалах», оскільки докази держави про ризики для здоров'я і докази UDV про протилежне мали рівну вагу.

Крім того, твердження уряду, що Закон про контрольовані речовини не допускає винятків, не витримувало критики, оскільки на той час уже існував виняток для релігійного використання мескаліну корінними американцями.

Гайн проти Фонду свободи від релігії (2007)

Суд розглянув питання, чи мають платники податків право оскаржувати дії виконавчої влади, що фінансуються із загальних асигнувань, а не зі спеціальних грантів Конгресу, на підставі положення Першої поправки про заборону встановлення державної релігії.

Адміністрація Джорджа Буша видала виконавчі укази про створення Управління віросповідань і громадських ініціатив з метою дозволити релігійним благодійним організаціям отримувати федеральне фінансування і проводити конференції для просування цих ініціатив.

Фонд свободи від релігії подав позов, стверджуючи, що це є порушенням положення про заборону встановлення державної релігії, оскільки конференції створюватимуть для релігійних організацій кращі умови порівняно з

The Court ruled 5-4 to uphold the lower court's ruling that taxpayers do not have standing to bring Establishment Clause challenges against programs funded by the executive branch of the government, because "Establishment Clause challenges to the constitutionality of exercises of congressional power under the taxing and spending clause of Art. I, §8."

Christian Legal Society v. Martinez (2010)

The Court considered whether Hastings College of the Law (Hastings), a school within the University of California public-school system, violates the First Amendment by refusing to officially recognize a student organization unless it allows all students to join the group, even if that requires a religious organization to admit gay students who do not adhere to the group's core beliefs. Hastings officially recognizes student groups through a "Registered Student Organization" (RSO) program. Having this status confers valuable benefits to a group, such as use of school funds, facilities, and channels of communication, and use of Hastings's name and logo. In exchange, RSOs must abide by certain conditions, including Hastings's

нерелігійними.

Співвідношенням голосів 5 до 4 Суд підтримав рішення суду нижчої інстанції, що платники податків не мають права оскаржувати програми, фінансовані виконавчою владою, на підставі названого положення Першої поправки і постановив, що для того, щоб платники податків, які ґрунтують своє право на звернення до суду на своєму статусі платників податків, могли оскаржити дію Конгресу, така дія мала би бути здійснена відповідно до повноважень Конгресу, передбачених Статтею 1, пунктом 8, а не якимись іншими положеннями Конституції.

Християнське юридичне товариство проти Мартінеса (2010)

Суд розглянув питання, чи порушує Школа права ім. Гастінґса (далі, Гастінґс) – один із навчальних закладів у системі Каліфорнійського університету, фінансованих державою – Першу поправку, відмовляючись офіційно визнавати студентську організацію, якщо та не дозволяє вступати до неї всім бажаючим студентам (інакше релігійна організація мала б приймати студентів-геїв, які не поділяють її ключових переконань).

Гастінґс офіційно визнає різні студентські об'єднання в рамках програми «Зареєстровані студентські організації» (RSO).

Наявність статусу RSO надає студентській організації цінні переваги, такі як використання коштів, приміщень та можливостей зв'язку, назви й логотипу Гастінґса.

В обмін на це RSO повинні дотримуватися певних умов Гастінґса, зокрема, правил щодо недопущення

nondiscrimination policy, which follows state law barring discrimination on a number of bases, including religion and sexual orientation. Under this, RSOs must follow an “all comers” policy, allowing any student to participate, become a member, or seek leadership positions, regardless of her status or beliefs. In a 5-4 decision, the Court held that Hastings’s all-comers policy “is a reasonable, viewpoint-neutral condition on access to the RSO forum” and “therefore does not transgress First Amendment limitations.”

дискримінації, які, слідом за законами штату, забороняють дискримінацію за рядом ознак, включаючи релігію та сексуальну орієнтацію.

RSO повинні дотримуватися політики «відкритості для всіх», що дозволяє будь-якому студентові брати участь, ставати членом, обиратися на керівні посади організації незалежно від його або її статусу та переконань.

У своєму рішенні (5-4) Суд постановив, що така політика Гастінгса «є розумною і нейтральною, щодо різних поглядів, умовою приєднання до спільноти RSO» і «тому не порушує обмежень Першої поправки».

FREEDOM OF RELIGION AND EDUCATION

СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ І ОСВІТА

RELIGION AND PUBLIC SCHOOLS

РЕЛІГІЯ І ДЕРЖАВНІ ШКОЛИ:

Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.

Конгрес не має права видавати будь-які закони, що стосуються встановлення релігії, або забороняють вільне сповідання її, або обмежують свободу слова чи преси, або права людей мирно збиратися і звертатися до Уряду з петиціями про задоволення скарг.

The First Amendment to the U.S. Constitution

Перша поправка до Конституції США

The first two clauses of the First Amendment are the constitutional provisions guaranteeing freedom of religion.

Despite periodic outbreaks of religious discrimination and conflict in our history, the United States under the First Amendment remains today one of the boldest and most successful experiments in religious freedom the world has seen.

In the 21st century, however, religious, political and ideological divisions threaten our capacity to live and work together as citizens of one nation.

Public schools can play a key role in addressing this challenge by modeling and teaching the constitutional framework provided by the First Amendment for living with deep differences in our diverse democracy:

Under the establishment clause (Congress shall make no law respecting an establishment of religion), public schools may neither inculcate nor inhibit religion. Schools must be places where religious and nonreligious convictions are treated with fairness and respect.

Under the free exercise clause (Congress shall make no law ... prohibiting the free exercise thereof ...) and the free speech clause (Congress shall make no law ... abridging the freedom of speech), public schools must protect religious freedom and free speech.

Перші дві тези Першої поправки є конституційними положеннями, що гарантують свободу віросповідання.

Незважаючи на періодичні спалахи релігійної дискримінації та конфліктів у нашій історії, Сполучені Штати відповідно до Першої поправки залишаються сьогодні одним з найсміливіших і найуспішніших експериментів у галузі свободи віросповідання, які коли-небудь бачив світ.

Однак у XXI столітті релігійні, політичні та ідеологічні розбіжності ставлять під загрозу нашу здатність жити і працювати разом як громадяни єдиної країни. Державні школи можуть відіграти ключову роль у вирішенні цієї проблеми, демонструючи та роз'яснюючи конституційні правові основи, передбачені Першою поправкою, покликані гарантувати права на нормальну життєдіяльність, незважаючи на глибокі відмінності в нашому сповненому різноманіттю демократичному суспільстві:

Відповідно до положень про свободу віросповідання (Конгрес не має права приймати закони, що встановлюють державну релігію), державні школи не мають права ні насаджувати, ні забороняти релігію. Школи повинні бути місцем, де до релігійних і нерелігійних переконань ставляться справедливо і з повагою.

Відповідно до положень про свободу віросповідання (Конгрес не має права приймати закони, що забороняють вільне віросповідання) і свободу слова (Конгрес не має права приймати закони, що обмежують свободу слова), державні школи зобов'язані захищати свободу віросповідання і свободу слова.

This guide addresses frequently asked questions about issues concerning religion in K-12 public schools. The answers are intended to reflect current law as interpreted by the U.S. Supreme Court and represent broad agreement among many religious, civil liberties and educational groups about the state of the law concerning religion in public schools.

The guide is not intended to render legal advice on specific legal questions; it is designed to give general information about the place of religion in public schools. If users of the guide have specific legal questions, the services of a qualified, licensed attorney in your jurisdiction should be sought. Public school educators seeking legal advice are encouraged to contact the school board attorney for their school district.

У цьому посібнику розглядаються часто задавані питання, що стосуються релігії в державних середніх школах (К-12).

Відповіді на них відображають чинне законодавство в тлумаченні Верховного суду США і представляють собою загальну згоду багатьох релігійних, цивільних та освітніх груп щодо стану законодавства, що стосується релігії в державних школах.

Цей посібник не призначений для надання юридичних консультацій з конкретних правових питань; він лише покликаний дати загальну інформацію про місце релігії в державних школах. Якщо у користувачів посібника є конкретні правові питання, їм слід звернутися до послуг кваліфікованого ліцензованого юриста у своїй юрисдикції. Викладачам державних шкіл, які потребують юридичної консультації, рекомендується звернутися до юрисконсульта Правління державних шкіл свого шкільного округу.

STUDENT RELIGIOUS EXPRESSION

Is it constitutional for students to pray and, in other ways, practice their faith in k-12 public schools?

Yes. Students are free to pray alone or in groups. In their free time, they may read their scriptures and gather for worship and prayer.

They may say grace or a blessing before or after a meal, either alone or as part of a group. They may also share their religious beliefs with classmates. School officials, however, should intercede if student religious or nonreligious speech is disruptive or rises to the level of harassment of other students.

Contrary to a widespread misconception, the U.S. Supreme Court did not banish prayer or religion from public schools in the 1960s “school prayer” decisions. Instead, the high court struck down state-sponsored religious exercises in public schools, ruling that the establishment clause prohibits government from promoting religion.

The justices underscored that guarding against state imposition of religion in public schools is particularly important to protect the rights of young people who are required by attendance laws to be in school.

In many public schools today, students may be seen praying at the flagpole before

РЕЛІГІЙНЕ САМОВИРАЖЕННЯ УЧНІВ

Чи є конституційно допустимим для учнів молитися або іншим способом відправляти ритуали своєї релігії в державних школах?

Так. Учні можуть молитися поодиноці або в групах.

У вільний час вони можуть читати священні писання і збиратися для поклоніння і молитви. Вони можуть промовляти молитву перед їжею або після неї, поодиноці або в групі. Вони також можуть ділитися своїми релігійними переконаннями з однокласниками. Однак шкільна влада зобов'язана втрутитися, якщо релігійні або нерелігійні висловлювання учнів заважають навчальному процесу або доходять до рівня тиску на інших учнів.

Всупереч поширеній помилці, Верховний суд США не заборонив молитви або релігію в державних школах у 1960-х роках у своїх рішеннях у справі «молитви в школі».

Натомість, вищий суд скасував спонсоровані державою релігійні обряди в державних школах, постановивши, що положення про розділення церкви і держави забороняють уряду просувати релігію.

Судді ВС підкреслили, що захист від нав'язування державою релігії в державних школах особливо важливий для захисту прав молодих людей, які за законом зобов'язані відвідувати школу.

Сьогодні в багатьох державних школах можна побачити, як учні моляться біля флагштока перед

school, saying grace at meals, worshipping together in student-led religious clubs, and, in other ways, expressing their faith while at school.

Can student speakers include religious content, including prayers, in their speeches at graduation programs and other school-sponsored events?

School officials may not mandate or organize prayer at graduation or other school-sponsored events. Student speakers at graduation, student assemblies and noncurricular activities such as sporting events may not be selected on a basis that either favors or disfavors religious perspectives.

According to guidance issued by the U.S. Department of Education, “Where student speakers are selected on the basis of genuinely content-neutral, evenhanded criteria and retain primary control over the content of their expression, that expression is not attributable to the school and therefore may not be restricted because of its religious (or anti-religious) content, may include prayer.

By contrast, where school officials determine or substantially control the content of what is expressed, such speech is attributable to the school and may not include prayer or other specifically

початком занять, промовляють молитву перед їжею, разом беруть участь у богослужіннях у релігійних клубах, організованих учнями, та іншими способами висловлюють свої релігійні почуття в школі.

Чи можуть учні включати релігійний контент, у тому числі молитви, у свої виступи на випускних церемоніях та інших заходах, організованих школою?

Керівництво шкіл не має права наполягати або організовувати молитви на випускних церемоніях або інших заходах, що проводяться школою. Перевага або неприйняття релігійних поглядів не можуть впливати на вибір учнів для виступів на випускних церемоніях, зборах учнів та позанавчальних заходах, таких як спортивні змагання.

Згідно з керівництвом, виданим Департаментом освіти США, «якщо учні, які виступають, відбираються на основі дійсно нейтральних з точки зору змісту, неупереджених критеріїв і зберігають основний контроль над змістом своїх виступів, то ці виступи не можуть бути віднесені до прерогатив школи і, отже, не можуть бути обмежені через їх релігійний (або антирелігійний) зміст і можуть включати молитву.

Навпаки, якщо шкільні посадові особи визначають або істотно контролюють зміст виступу, такий виступ відноситься до прерогатив школи і не може включати молитву або інший конкретно релігійний (або антирелігійний) зміст.

religious (or anti-religious) content.

To avoid any mistaken perception that a school endorses student speech that is not in fact attributable to the school, school officials may make appropriate, neutral disclaimers to clarify that such speech (whether religious or nonreligious) is the speaker's and not the school's speech."

To be clear, this answer addresses speech or prayer from the podium directed at people in attendance, not the private speech of individual students or discrete groups of students engaging in prayer in a nondisruptive fashion by themselves.

Can students express their religious beliefs in classroom discussions and assignments?

Yes. Students can express their religious views during class discussions, in written assignments, or in art projects if their speech is relevant to the discussion and meets the requirements of the assignment.

Teachers

should allow students to express their views about religion but should draw the line if a student invites the class to participate in a religious practice.

Щоб уникнути помилкового сприйняття того, що школа затверджує виступи учнів, що насправді не є функцією школи, шкільні посадові особи можуть робити відповідні нейтральні заяви, щоб пояснити, що подібні виступи (релігійні або нерелігійні) є самовираженням того, хто виступає, а не школи».

Щоб було зрозуміло, ця відповідь стосується виступів або молитов з трибуни, адресованих присутнім, а не приватних виступів окремих учнів або окремих груп учнів, які моляться самостійно, не заважаючи іншим.

Чи можуть учні виражати свої релігійні переконання під час дискусій і виконання завдань у класі?

Так. Учні можуть висловлювати свої релігійні погляди під час дискусій у класі, у письмових завданнях або в художніх проектах, якщо їх висловлювання мають відношення до обговорюваної теми і відповідають вимогам завдання.

Вчителі мають дозволяти учням висловлювати свої погляди на релігію, але повинні встановлювати межі, якщо учень запрошує клас взяти участь у релігійній практиці.

Can students distribute religious literature in a public school?

Yes. Students have the right to distribute religious literature to their schoolmates on the same terms as they are permitted to distribute other literature that is unrelated to the school curriculum. School officials, however, may impose reasonable [time, place and manner restrictions](#)

on student distribution of nonschool literature. School officials may, for example, specify when and where the distribution may occur.

School officials may not prohibit literature simply because it is considered offensive by some. However, they may prohibit distribution when school officials can show that the content is likely to cause a substantial disruption or invade the rights of others.

Materials that may violate the rights of others include literature that is libelous, invades the privacy of others or infringes on copyright.

Other examples of materials that can be barred from distribution are literature that is obscene, lewd or sexually explicit and commercial materials that advertise products unsuitable for minors.

Чи можуть учні розповсюджувати релігійну літературу в державній школі?

Так. Учні мають право поширювати релігійну літературу серед своїх однокласників на тих самих умовах, на яких їм дозволено поширювати інші матеріали, не пов'язані зі шкільною програмою.

Однак керівництво шкіл має право накладати розумні [обмеження щодо часу, місця та способу](#) розповсюдження учнями літератури, не пов'язаної зі школою. Наприклад, шкільна влада може вказати, коли і де може відбуватися таке поширення.

Шкільна влада не має права забороняти літературу тільки тому, що деякі вважають її неприйнятною. Однак вони можуть заборонити поширення, якщо шкільні власті можуть довести, що зміст літератури може викликати істотні порушення або посягати на права інших.

Матеріали, які можуть порушувати права інших осіб, включають літературу, яка є наклепницькою, втручається в приватне життя інших осіб або порушує авторські права. Інші приклади матеріалів, які можуть бути заборонені до поширення, включають літературу, яка є непристойною, вульгарною або відверто сексуальною, а також комерційні матеріали, що рекламують продукти, які не підходять для неповнолітніх.

Can students form religious clubs in secondary public schools?

Yes, under specific conditions.

The Equal Access Act enacted by Congress in 1984 requires secondary schools to permit students to form religious and political clubs if the school allows other student clubs that are not directly related to the curriculum.

Although schools do not have to allow any extracurricular clubs, once they do, they have created what is called “a limited open forum” (limited because it applies only to students) and may not exclude a student group because of the content of its speech, including religious speech.

Under the EAA, student religious clubs must be initiated and led by students. Nonschool people may attend some meetings but may not direct, conduct or regularly attend activities of student religious groups.

Teachers and staff may be present as monitors as is often required for insurance purposes, but they may not participate in religious student meetings.

School officials have the authority to establish reasonable time, place and manner regulations for extracurricular clubs, as long as all clubs included in the limited open forum are treated in the same way. For example, schools may designate meeting days, assign rooms, and maintain order and discipline during meetings.

Чи можуть учні створювати релігійні клуби в державних середніх школах?

Так, за певних умов. Закон про рівний доступ (далі ЕАА), прийнятий Конгресом у 1984 році, вимагає від середніх шкіл дозволяти учням створювати релігійні та політичні клуби, якщо школа дозволяє створення інших студентських клубів, не пов'язаних безпосередньо з навчальною програмою.

Хоча школи не зобов'язані дозволяти створення будь-яких позакласних клубів, як тільки вони це роблять, вони створюють так званий «обмежений відкритий форум» (обмежений, тому що він застосовується тільки до учнів) і не можуть виключати групу учнів через зміст їх висловлювань, включаючи релігійні.

Відповідно до ЕАА, релігійні клуби учнів повинні створюватися і очолюватися учнями. Особи, не пов'язані зі школою, можуть відвідувати деякі збори, але не можуть керувати, проводити або регулярно відвідувати заходи релігійних груп учнів.

Вчителі та співробітники можуть бути присутніми в якості спостерігачів, як це часто потрібно з метою підстраховки, але вони не можуть брати участь у релігійних зборах учнів.

Шкільне керівництво має право встановлювати розумні правила щодо часу, місця та порядку проведення позакласних клубів, за умови, що до всіх клубів, включених в обмежений відкритий форум, застосовуються однакові правила.

Наприклад, школи можуть призначати дні зустрічей, виділяти приміщення та підтримувати порядок і дисципліну під час зустрічей.

Student religious clubs must be given the same access to the public address system, school newspaper, bulletin board and other school media as other extracurricular student groups.

As a matter of good practice, schools should consider including disclaimers on notices about extracurricular club meetings, noting that they are not organized by the school and that involvement by students is completely voluntary.

Are public school students below the secondary level permitted to form religious clubs?

The Equal Access Act applies only to secondary schools.

It does not apply to public schools not defined as secondary by state law.

During congressional consideration of the act, many lawmakers expressed doubt that younger students could initiate and lead religious or political clubs. For this and other reasons, Congress declined to apply the EAA below the secondary level.

Nevertheless, some lower courts have held that the First Amendment's free speech clause protects the rights of upper elementary and middle school students, including in states where middle schools are not designated as secondary, to form religious or political clubs if students in those grades are permitted to form other

Студентські релігійні клуби повинні мати такий самий доступ до системи гучного зв'язку, шкільної газети, дошки оголошень та інших шкільних засобів масової інформації, як і інші позакласні студентські групи.

В якості доброї практики школи повинні розглянути можливість включення в повідомлення про збори позашкільних клубів заяв про відмову від відповідальності, в яких зазначається, що ці збори не організуються школою і що участь в них є виключно добровільною.

Чи дозволено учням державних шкіл початкових і середніх класів створювати релігійні клуби?

Закон про рівний доступ застосовується тільки до середніх шкіл. Він не застосовується до державних шкіл, які не визначені як середні за законом штату. Під час розгляду закону в Конгресі багато законодавців висловили сумнів у тому, що учні початкової школи можуть створювати і очолювати релігійні або політичні клуби. З цієї та інших причин Конгрес відмовився застосовувати ЕАА до шкіл нижче середнього рівня.

Проте, деякі нижчі суди постановили, що положення Першої поправки про свободу слова захищають права учнів старших класів початкової школи, а також середніх класів (зазвичай 6-8 класи), в тому числі в штатах, де середні класи не відносяться до середньої освіти, на створення релігійних або політичних клубів, якщо учням цих класів дозволено створювати

extracurricular clubs.

U.S. Department of Education guidance on issues concerning religion in public schools states that students may organize religious clubs to the same extent that students are permitted to organize other noncurricular student groups.

The guidance does not specify grade levels and makes no distinction between older and younger students.

Although the law on this question is not entirely settled, recent U.S. Supreme Court rulings on free exercise of religion likely mean that elementary school principals who allow students to form extracurricular clubs may not bar students from organizing religious and political clubs.

Note that under current law, school districts are required to allow religious community groups to meet after school at elementary and middle schools if the district allows nonreligious community groups such as the Girl Scouts and Boy Scouts or other youth groups to meet on school property immediately after school.

(See Question 20)

інші позашкільні клуби.

У керівництві Департаменту освіти США з питань, що стосуються релігії в державних школах, йдеться про те, що учні можуть організувати релігійні клуби в тій же мірі, в якій їм дозволено організувати інші позашкільні групи учнів.

У керівництві не вказані класи і не проводиться розрізнення між старшими і молодшими учнями.

Хоча законодавство з цього питання не є повністю врегульованим, нещодавні постанови Верховного суду США про свободу віросповідання, ймовірно, означають, що директори початкових шкіл, які дозволяють учням створювати позакласні клуби, не можуть забороняти учням організувати релігійні та політичні клуби.

Зверніть увагу, що відповідно до чинного законодавства шкільні округи зобов'язані дозволяти релігійним громадським групам проводити збори після уроків у початкових і середніх школах, якщо округ дозволяє нерелігійним громадським групам, таким як скаути і бойскаути або інші молодіжні групи, проводити збори на території школи відразу після уроків. (Див. питання 20)

BACCALAUREATE SERVICES

Are religious baccalaureate services during graduation weekend constitutional?

Yes, when religious baccalaureate services celebrating graduates are privately sponsored, they are constitutional.

Under the establishment clause, public schools are prohibited from sponsoring religious baccalaureate services.

Parents, religious groups and community organizations are free to organize religious baccalaureate ceremonies for students who wish to attend.

Schools may not organize or help run religious baccalaureates and may neither encourage nor discourage students from attending. Schools may announce the baccalaureate in the same way it informs students of other community events.

As a matter of good practice, schools should consider including disclaimers on notices of community-sponsored religious baccalaureate ceremonies, noting that they are not organized by the school and that involvement by students is completely voluntary.

If the school allows community groups to rent or otherwise use school facilities during nonschool hours, then a privately sponsored baccalaureate may be held on campus under the same terms offered to any private group.

БОГОСЛУЖІННЯ

Чи є богослужіння під час випускних церемоній конституційними?

Так, коли релігійні церемонії вручення дипломів випускникам проводяться за приватного спонсорства, вони є конституційними.

Відповідно до положень про розділення церкви і держави, державним школам заборонено спонсорувати релігійні церемонії вручення дипломів.

Батьки, релігійні групи та громадські організації можуть вільно організовувати релігійні церемонії вручення дипломів для учнів, які бажають у них брати участь.

Школи не можуть організовувати або допомагати в проведенні релігійних церемоній і не можуть ні заохочувати, ні перешкоджати участі в них учнів. Школи можуть оголошувати про богослужіння так само, як вони інформують учнів про інші громадські заходи.

В якості доброї практики школи повинні розглянути можливість включення в повідомлення про спонсоровані громадськістю релігійні церемонії заяв про відмову від відповідальності, в яких зазначається, що вони не організовуються школою і що участь в них учнів є повністю добровільною.

Якщо школа дозволяє громадським групам орендувати або іншим чином використовувати шкільні приміщення в нешкільний час, то приватне богослужіння може проводитися на території школи на тих же умовах, що і для будь-якої приватної групи.

School officials are free to participate in a religious baccalaureate in their personal capacity as individual members of the community. Students may choose to attend but may not be required by the school to do so.

ACCOMMODATION OF STUDENT RELIGIOUS NEEDS AND REQUIREMENTS

Can students be excused from parts of the curriculum for religious reasons?

Subject to state laws, public schools have substantial discretion to excuse individual students from lessons or activities that are objectionable to the students and parents on religious grounds.

Most public school teachers and administrators try to accommodate opt-out requests from parents and students when focused on specific class discussions, assignments or activities.

Such targeted, limited accommodations are routinely granted in most schools in an effort to strike a balance between a family's religious freedom and the school's interest in providing a well-rounded education.

Under current First Amendment law, public schools may not be required to grant opt-out requests for religious reasons unless students are excused for other, nonreligious reasons.

Співробітники школи можуть вільно брати участь у релігійній церемонії в особистій якості як окремі члени спільноти. Учні можуть взяти участь у церемонії за своїм бажанням, але школа не може зобов'язувати їх це робити.

ВРАХУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ПОТРЕБ І ВИМОГ УЧНІВ

Чи можуть учні бути звільнені від частини навчальної програми з релігійних причин?

Відповідно до законів штату, державні школи мають значну свободу дій щодо звільнення окремих учнів від уроків або заходів, які викликають заперечення у учнів та батьків з релігійних мотивів.

Більшість вчителів і адміністраторів державних шкіл намагаються задовольнити прохання батьків і учнів про відмову від участі, коли йдеться про конкретні класні дискусії, завдання або заходи.

Такі цілеспрямовані, обмежені поступки зазвичай надаються в більшості шкіл з метою досягнення балансу між релігійною свободою сім'ї та інтересами школи в наданні всебічної освіти.

Відповідно до чинних правових положень Першої поправки, державні школи не зобов'язані задовольняти прохання про відмову від участі з релігійних причин, за винятком випадків, коли учні звільняються від участі на інших, нерелігійних підставах.

In many states, however, religious freedom laws and state constitutional provisions may require schools to excuse students if:

Specific lessons, readings or activities substantially burden the student's free exercise of religion.

The school cannot demonstrate a compelling state interest that it cannot otherwise achieve except by requiring participation with no possibility of a religious opt out.

For example, if a family requests that their child be excused from reading a couple of stories in the assigned reader because the content deeply offends their faith, refusing to accommodate may constitute a substantial burden on the family's free exercise of religion. Although the school clearly has a compelling state interest in teaching children to read, the school may be able to accomplish that interest without requiring that the child read every story in the book.

When parental requests to be excused from portions of the curriculum are extensive—for example, asking for their children to opt out from a wide range of readings or discussions because the content runs counter to their religious beliefs—school officials may decide that granting the opt out would deprive the student of core educational content mandated by state law.

Однак у багатьох штатах закони про релігійну свободу та положення конституції штату можуть вимагати від шкіл звільняти учнів від участі, якщо:

Конкретні уроки, читання або заходи істотно обмежують свободу віросповідання учня.

Школа не може продемонструвати вагому державну зацікавленість, яку вона не була б спроможною реалізувати в інший спосіб, окрім як наполягаючи на участі учнів без можливості відмови з релігійних мотивів.

Наприклад, якщо сім'я просить звільнити їхню дитину від читання декількох оповідань із заданого до прочитання збірника, тому що їхній зміст глибоко ображає їхню віру, відмова задовольнити це прохання може становити істотне обмеження вільного сповідання релігії даною сім'єю.

Хоча школа явно має вагомими державні інтереси в навчанні дітей читанню, вона може досягти цієї мети, не вимагаючи від дитини читання всіх оповідань із зазначеного збірника.

Коли прохання батьків про звільнення від частини навчальної програми носять широкий характер — наприклад, прохання про звільнення їхніх дітей від широкого спектру матеріалів для читання або обговорень, оскільки їхній зміст суперечить їхнім релігійним переконанням, шкільні органи влади можуть вирішити, що задоволення прохання про виключення позбавить учня основного освітнього змісту, передбаченого законом штату.

The school may also conclude that accommodating an extensive excusal request is too burdensome and disruptive for teachers.

Lower courts have generally deferred to the judgment of educators in cases when school officials have refused to allow students to opt out of significant portions of the required curriculum.

When students and parents request accommodation for religious practices during the school day, how should administrators respond?

Public schools may, and in some circumstances must, accommodate students who wish to practice their faith during the school day.

School accommodation for student free exercise of religion is permissible under the First Amendment's establishment clause if school officials do so in ways that do not convey school endorsement of religion or interfere with the rights of others. Accommodation also provides students with the important civics lesson that all students' religious beliefs and practices are to be respected whether or not they understand or agree with religious beliefs.

Most public schools offer a range of religious exemptions or accommodations on a regular basis.

Школа також може дійти висновку, що задоволення широкого прохання про виключення є занадто обтяжливим і втручається в роботу вчителів.

Суди нижчих інстанцій, як правило, покладаються на судження фахівців у галузі освіти у справах, в яких шкільні органи влади відмовляють учням у виключенні зі значної частини обов'язкової навчальної програми.

Як шкільне керівництво має реагувати, коли учні та батьки просять про надання умов для здійснення релігійних обрядів під час навчального дня?

Державні школи можуть, а в деяких випадках і повинні, надавати умови учням, які бажають відправляти свої релігійні обряди під час навчального дня.

Надання школою умов для вільного сповідання релігії учнями допускається відповідно до положень Першої поправки, якщо шкільні органи влади роблять це таким чином, що не виражає підтримку релігії з боку школи і не утискає права інших.

Надання таких умов також дає учням важливий урок громадянськості: релігійні переконання та обряди всіх учнів повинні поважатися, незалежно від того, чи розуміють вони ці релігійні переконання і чи згодні з ними.

Більшість державних шкіл регулярно надають ряд винятків або створюють особливі умови, беручи до уваги релігійні потреби учнів.

Muslim students, for example, often request permission to fulfill their prayer obligations during their free time in the school day.

If space is available, schools uphold religious freedom by routinely accommodating this practice.

Of course, school officials must then treat other student requests for prayer space in the same way.

However, under the establishment clause, school officials may not organize the prayers or in other ways sponsor or endorse the religious activity.

In some instances, accommodation may involve exempting religious students from school policies.

For example, many high schools do not allow students to wear head coverings as part of efforts to combat gang activity in schools.

But to uphold religious freedom, most schools routinely grant exemptions to students required by their faith to cover their heads.

Some religious parents, Jehovah's Witnesses for example, ask that their children be excused from birthday parties and holiday activities because participation in these celebrations would violate their faith. Schools routinely accommodate these requests by arranging for these students to participate in an alternative activity or spend time in the school library.

Наприклад, учні-мусульмани часто просять дозволу виконувати свої молитовні обов'язки у вільний час протягом шкільного дня.

Якщо є місце, школи підтримують релігійну свободу, регулярно надаючи умови для цієї практики.

Звичайно, шкільне керівництво повинне тоді однаково ставитися до прохань інших учнів про надання місця для молитви.

Однак відповідно до положень про розділення церкви і держави шкільне керівництво не може організовувати молитви або іншим чином спонсорувати чи підтримувати релігійну діяльність.

У деяких випадках адаптація може включати звільнення релігійних учнів від шкільних правил.

Наприклад, багато середніх шкіл не дозволяють учням носити головні убори в рамках протидії поширенню символіки організованих молодіжних банд у школах.

При цьому, для дотримання релігійної свободи, більшість шкіл регулярно надають винятки учням, яким їхня віра вимагає покривати голову.

Деякі релігійні батьки, наприклад, Свідки Єгови, просять звільнити їхніх дітей від участі в днях народження та святкових заходах, оскільки участь у цих урочистостях суперечить їхній вірі. Школи зазвичай задовольняють ці прохання, організовуючи для таких учнів альтернативні заняття або надаючи їм можливість провести час у шкільній бібліотеці.

Public schools should not, however, accommodate parents who ask school officials to make sure their children adhere to religious practices such as a special diet or clothing while at school.

Enforcement of religious requirements is the responsibility of parents, not teachers and administrators.

Schools may, and in some states must, release students for religious education programs off campus during the school day. (See Question 23)

Where should public schools draw the line on religious accommodations?

Under current First Amendment law, schools may not be required to give students religious exemptions or accommodations unless they are giving other students exemptions for nonreligious reasons.

In more than half the states, however, religious freedom laws and state constitutional provisions may mandate a higher level of accommodation for free exercise of religion than is currently required under the First Amendment.

In these states, when religious beliefs or practices of families are substantially burdened by school policy, school officials must offer an accommodation unless the school can demonstrate that it is acting in furtherance of a compelling state interest

Разом з тим, державним школам не рекомендується задовольняти прохання батьків, які просять шкільну адміністрацію забезпечити дотримання їхніми дітьми релігійних обрядів, таких як спеціальна дієта або носіння певного одягу, під час перебування в школі. Відповідальність за дотримання релігійних вимог лежить на батьках, а не на вчителів і адміністрації.

Школи можуть, а в деяких штатах повинні, звільняти учнів для участі в програмах релігійної освіти за межами школи протягом навчального дня. (Див. питання 23)

Де державні школи повинні встановлювати межу щодо необхідності підлаштовуватися під релігійні вимоги?

Відповідно до чинного закону про Першу поправку, школи не можуть бути зобов'язані надавати учням релігійні винятки або умови, якщо вони не надають іншим учням винятки з нерелігійних причин.

Однак у більш ніж половині штатів закони про свободу віросповідання та положення конституцій штатів можуть вимагати більш високого рівня умов для вільного відправлення релігійних обрядів, ніж це наразі передбачається відповідно до Першої поправки.

У цих штатах, коли релігійні переконання або практики сімей істотно обмежуються правилами школи, адміністрація повинна піти на поступки, якщо тільки школа не може довести, що вона діє в інтересах штату (наприклад, в інтересах освіти або благополуччя дітей) і переслідує ці інтереси

(e.g., education or welfare of children) and is pursuing that interest in a way that is the least restrictive, or the least burdensome, to free exercise of religion.

For example, public schools may have a compelling state interest in teaching students how to prevent the spread of sexually transmitted diseases, but the school may be able to carry out this interest without requiring participation by students from families with strong religious or moral objections to certain curriculum content.

That is why policies in many states allow excusal from all or portions of the sex-education curriculum for religious or moral reasons.

RIGHTS AND RESPONSIBILITIES OF TEACHERS AND ADMINISTRATORS

Can teachers and administrators express their faith during their contract day?

As state employees, public school officials are subject to the establishment clause. The U.S. Supreme Court has held that the establishment clause requires teachers and administrators, when acting in those capacities, to remain neutral in their treatment of religion, neither inculcating nor denigrating religion.

способом, який найменше обмежує або мінімально обтяжує вільне сповідання релігії.

Наприклад, державні школи можуть ставити на перше місце нагальні інтереси штату в навчанні учнів тому, як запобігти поширенню захворювань, що передаються статевим шляхом, але при цьому школа може реалізовувати ці інтереси без участі учнів із сімей, які мають сильні релігійні або моральні заперечення проти певного змісту навчальної програми. Саме тому нормативні положення в багатьох штатах допускають звільнення від усього або частини курсу статевого виховання з релігійних або моральних причин.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ВЧИТЕЛІВ І АДМІНІСТРАЦІЇ

Чи можуть вчителі та представники адміністрації школи виражати свої релігійні переконання під час навчального дня?

Як державні службовці, співробітники державних шкіл підпадають під дію положення про встановлення релігії.

Верховний суд США постановив, що положення про заснування релігії вимагає від вчителів та адміністраторів, які виконують свої службові обов'язки, зберігати нейтралітет щодо релігії, не насаджуючи і не принижуючи її значення.

They must be neutral among religions and between religion and nonreligion.

By neutrality, the Supreme Court does not mean hostility toward religion, nor does it mean ignoring religion. Under the establishment clause, neutrality by school officials means avoiding school endorsement or promotion of religion while simultaneously recognizing and upholding the religious liberty rights of all students.

When acting in their official capacities, teachers, administrators and other school employees are prohibited by the establishment clause from participating with students in prayer or other religious practices.

That said, the Supreme Court rules in 2022 that school employees retain some free speech and free exercise protections when on school property.

In that case, the court held that the establishment clause did not prohibit a coach who was a school employee from praying publicly in the middle of the football field after games.

This means that teachers and administrators may express their faith when it is clear from the context that such expression is private and personal. Teachers, for example, may bow their heads and say grace in the lunchroom or read scriptures at their desk during teachers' free time.

Teachers and administrators are also free to meet with a group of colleagues for

Вони повинні бути нейтральними по відношенню до релігій, а також займати нейтральну позицію між релігією і нерелігійністю.

Під нейтралітетом Верховний суд не має на увазі ворожість щодо релігії, або ж ігнорування релігії. Відповідно до положень про свободу віросповідання, нейтралітет посадових осіб шкіл означає відмову від підтримки або просування релігії в школі при одночасному визнанні та захисті прав усіх учнів на свободу віросповідання.

Під час виконання своїх службових обов'язків вчителі, адміністратори та інші співробітники шкіл не мають права брати участь разом з учнями в молитвах або інших релігійних обрядах.

При цьому Верховний суд у 2022 році постановив, що співробітники шкіл зберігають деякі захисні механізми свого права на свободу слова і свободу віросповідання, коли знаходяться на території школи.

У цьому випадку суд постановив, що положення про розділення церкви і держави не забороняють тренеру, який є співробітником школи, публічно молитися на футбольному полі після матчів.

Це означає, що вчителі та адміністратори можуть висловлювати свою віру, коли з контексту ясно, що таке вираження є приватним і особистим.

Наприклад, вчителі можуть схилити голови і промовити молитву в їдальні або читати священні писання за своїм столом у вільний від уроків час.

Вчителі та адміністратори також можуть вільно збиратися з групою колег для молитви або

prayer or scripture study in the faculty lounge or other free space if the activity does not interfere with their duties.

Teachers and administrators may wear religious jewelry, such as a cross or Star of David. They should also be allowed to wear religious headgear, such as hijabs, turbans and yarmulkes.

How should teachers respond when students ask about their religious affiliation during a class discussion?

Teachers may answer the question briefly being sure to indicate that they are expressing their personal beliefs, not the beliefs of the school or government. Some teachers choose not to answer the question either to keep class discussion focused on the topic or to avoid appearing to favor one religion over another, especially in subjects that include teaching about a variety of religious traditions. Other teachers may choose to give a brief and straightforward answer in the interest of transparency.

вивчення Святого Письма в учительській або іншому вільному приміщенні, якщо ця діяльність не заважає виконанню їхніх службових обов'язків.

Вчителі та адміністратори можуть носити релігійні прикраси, такі як хрест або зірка Давида. Їм також має бути дозволено носити релігійні головні убори, такі як хіджаби, тюрбани та кіпи.

Як вчителям слід реагувати на питання учнів про їхню релігійну приналежність під час класних бесід?

Вчителі можуть відповісти на це питання коротко, обов'язково вказавши, що вони висловлюють свої особисті переконання, а не переконання школи чи уряду.

Деякі вчителі вважають за краще не відповідати на це питання, щоб не відволікати увагу класу від основної теми уроку або щоб не створювати враження, що вони віддають перевагу одній релігії перед іншою, особливо в предметах, які включають в себе вивчення різних релігійних традицій. Інші вчителі можуть дати коротку і пряму відповідь в інтересах прозорості.

TEACHING ABOUT RELIGION

Is it constitutional to teach about religion in public schools?

Yes. In the 1960s, the U.S. Supreme Court held that the establishment clause prohibits public schools from sponsoring prayers or devotional Bible reading.

In those decisions, however, the court made it clear that the public-school curriculum may and, indeed, should include academic teaching about religion as distinguished from teaching religion in a devotional manner. Writing for the majority in *School District of Abington Township, Pennsylvania v. Schempp* (1963), Associate Justice Tom Clark wrote:

“It might well be said that one’s education is not complete without a study of comparative religion or the history of religion and its relationship to the advancement of civilization.

It certainly may be said that the Bible is worthy of study for its literary and historic qualities. Nothing we have said here indicates that such study of the Bible or of religion, when presented objectively as part of a secular program of education, may not be effected consistently with the First Amendment.”

ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЇ

Чи є конституційним викладання релігії в державних школах?

Так. У 1960-х роках Верховний суд США постановив, що положення про розділення церкви і держави забороняють державним школам спонсорувати молитви або читання Біблії.

Однак у цих рішеннях суд чітко вказав, що навчальна програма державних шкіл може і навіть повинна включати академічне викладання про релігію, яке відрізняється від викладання релігії в молитовній формі. Виступаючи від імені більшості у справі «Шкільний округ Абінгтон Тауншип, Пенсільванія, проти Шемппа» (1963), суддя ВС Том Кларк зазначив:

«Можна з упевненістю стверджувати, що освіта людини не може вважатися повною без вивчення порівняльного релігієзнавства або історії релігії та її зв'язку з прогресом цивілізації.

Безумовно, можна сказати, що Біблія заслуговує на вивчення завдяки своїм літературним та історичним якостям.

Ніщо з того, що ми тут сформулювали, не вказує на те, що подібне вивчення Біблії або релігії, коли воно представлено об'єктивно в рамках світської освітньої програми, не може здійснюватися відповідно до Першої поправки».

Why is it important for public school students to learn about religions?

Through the academic study of religions, students gain religious literacy: the ability to understand how different religious traditions impact society and how society impacts religious traditions. Understanding the beliefs, practices and history of religions is an essential component of the study of history, literature, art, music and other subjects where religious issues and ideas naturally arise.

Religious literacy is also important for promoting understanding across religious divides and countering intolerance and discrimination.

Religious freedom depends not only on the law; it also depends on the willingness of citizens to uphold the rights of others, including those of different faiths and beliefs.

Religious literacy, therefore, is a necessary condition for sustaining and expanding religious freedom for all.

What is the difference between teaching about religion and religious indoctrination?

Under the First Amendment, public schools must distinguish between religious indoctrination or faith formation, which is unconstitutional in a public school, and teaching about religion, which

Чому учням державних шкіл важливо вивчати різні релігії?

Завдяки академічному вивченню релігій учні набувають релігійної грамотності: здатності розуміти, як різні релігійні традиції впливають на суспільство і як суспільство впливає на релігійні традиції.

Розуміння вірувань, обрядів та історії релігій є важливою складовою вивчення історії, літератури, мистецтва, музики та інших предметів, в яких природним чином виникають релігійні питання та ідеї.

Релігійна грамотність також важлива для сприяння взаєморозумінню між представниками різних релігій та протидії нетерпимості та дискримінації.

Релігійна свобода залежить не тільки від правових положень, але й від готовності громадян захищати права інших, у тому числі представників інших віросповідань і переконань. Таким чином, релігійна грамотність є необхідною умовою для підтримки та розширення релігійної свободи для всіх.

У чому різниця між викладанням релігії та релігійною індоктринацією?

Відповідно до Першої поправки державні школи повинні проводити розмежування між релігійною індоктринацією або формуванням віри, що є неконституційним у державній школі, та викладанням про релігію, що допускається

is constitutionally permissible.

The distinction may be summarized this way:

The public school's approach to the study of religion must be academic, not devotional.

Public schools strive for student awareness of religion's role in history and society but do not press for student acceptance or rejection of any religion.

Public schools sponsor study of religion, not the practice of religion.

Public schools expose students to a wide range of religious views but do not impose any particular view.

The public school curriculum educates about a variety of religions but does not promote or denigrate any religion.

Public school teachers inform students about various religious and nonreligious beliefs but do not seek to make students conform to or reject any particular belief.

Classroom discussions concerning religion must be conducted in a learning environment free of advocacy on the part of the teacher. When teaching about religions, teachers should guard carefully against injecting personal bias. Students, however, are free to express their own religious or nonreligious views if such

Конституцією.

Цю різницю можна резюмувати таким чином:

Підхід державної школи до вивчення релігії повинен бути академічним, а не релігійним.

Державні школи прагнуть до того, щоб учні усвідомлювали роль релігії в історії та суспільстві, але не наполягають на тому, щоб учні приймали або відкидали будь-яку релігію.

Державні школи спонсорують вивчення релігії, а не практику релігії.

Державні школи знайомлять учнів з широким спектром релігійних поглядів, але не нав'язують їм будь-які конкретні погляди.

Навчальна програма державних шкіл надає учням інформацію про різні релігії, але не пропагує і не очорнює будь-яку віру.

Вчителі державних шкіл інформують учнів про різні релігійні та нерелігійні вірування, але не прагнуть переконати учнів прийняти або відкинути будь-яке конкретне вірування.

Обговорення релігії в класі повинні проводитися в навчальному середовищі, вільному від пропаганди з боку вчителя.

При викладанні релігій вчителі повинні ретельно стежити за тим, щоб не вносити в урок свої особисті упередження.

Однак учні можуть вільно висловлювати свої релігійні або нерелігійні погляди, якщо таке

expression is relevant to the topic under discussion.

Can teachers invite outside speakers to help teach about religion?

Yes. If the school district has a policy permitting guest speakers in classrooms, teachers may use outside speakers as a teaching resource on the same terms as with outside speakers on nonreligious topics.

Religious studies faculty from local colleges and universities can be good resources for scholarly presentations about religious traditions.

Local religious leaders may also be a resource for introducing students to religious beliefs and practices of religious groups under discussion in the classroom.

Religious leaders may inform students about the beliefs and practices of their religion but may not try to persuade students to change their religious beliefs or invite students to engage in any religious activity.

Invited speakers should be informed of these parameters in advance and agree to them as a condition of speaking at the school.

висловлювання має відношення до обговорюваної теми.

Чи можуть вчителі запрошувати лекторів ззовні для допомоги в презентації інформації на релігійні теми?

Так. Якщо правила даного шкільного округу дозволяють запрошувати гостей-лекторів до класів, вчителі можуть використовувати зовнішніх лекторів як навчальний ресурс на тих самих умовах, що й зовнішніх лекторів з нерелігійних тем.

Викладачі релігієзнавства з місцевих коледжів та університетів можуть бути хорошим ресурсом для наукових презентацій про релігійні традиції. Місцеві релігійні лідери також можуть служити інформаційним ресурсом для ознайомлення учнів з релігійними віруваннями та практиками релігійних груп, що обговорюються в класі.

Релігійні лідери можуть інформувати учнів про вірування та практики своєї релігії, але не можуть намагатися переконати учнів змінити свої релігійні переконання або запрошувати учнів брати участь у будь-якій релігійній діяльності.

Запрошені доповідачі повинні бути заздалегідь поінформовані про ці обмеження і погодитися з ними як з пердумовою для виступу в школі.

How should teachers acknowledge religious holidays in the classroom?

Religious holidays can serve as opportunities to teach students about some of the religious traditions represented in the classroom and community, especially in the elementary grades.

Older students can learn about religious holy days in the context of studying history or geography, courses that include considerable study of the world's religions.

However, teachers must be mindful of the distinction between teaching about religious holidays, which is constitutional, and celebrating religious holidays, which is not. Recognition of religious holidays should focus on how and when they are celebrated, their origins, histories and the variety of meanings within religious traditions. The use of religious symbols to teach about holidays is permissible as teaching aids or resources. They may be temporarily displayed in the classroom to illustrate the tradition being studied.

Teachers may also use art, drama, music and literature drawn from religious traditions to enrich the study of various religions.

These resources should be selected for their academic or aesthetic value but may not be used as a vehicle for promoting religious beliefs or practices.

Як вчителям слід згадувати релігійні свята в класі?

Релігійні свята можуть служити можливістю для навчання учнів деяким релігійним традиціям, представленим у класі та в місцевій громаді, особливо в початкових класах.

Старші учні можуть дізнатися про релігійні свята в контексті вивчення історії або географії, а також навчальних курсів, які включають в себе значне вивчення світових релігій.

Однак вчителі повинні пам'ятати про різницю між викладанням про релігійні свята, що є конституційним, і святкуванням релігійних свят, що таким не є.

Згадка про релігійні свята повинна зосереджуватися на тому, як і коли вони відзначаються, їх походженні, історії та різноманітності значень у релігійних традиціях. Використання релігійних символів для викладання про свята допустиме в якості навчальних посібників або ресурсів. Вони можуть бути тимчасово виставлені в класі для ілюстрації традиції, що вивчається.

Вчителі також можуть використовувати мистецтво, театральні постановки, музику та літературу, взяті з релігійних традицій, для збагачення вивчення різних релігій.

Ці ресурси повинні вибиратися за їх академічною або естетичною цінністю, але не можуть використовуватися як засіб просування релігійних вірувань або практик.

What should public schools do during the december holiday season?

The December holiday season has historically been a time of controversy in many school districts due to classroom activities and school assemblies that promote a religious message in violation of the First Amendment.

To avoid conflict and uphold the law, public schools should focus on educating students about religious holidays in December and at various times of the year and avoid celebrating or promoting religious messages.

This means that school-sponsored concerts in December should expose students to a variety of seasonal music, sacred and secular, in a way that is educational, not devotional. Traditional Christmas carols, for example, may be included if religious music does not dominate the program.

In December, or in other months of the school year, the academic study of music, art, drama and literature in public schools should include learning about religious works in each of those subjects. After all, much music, art, drama and literature throughout history has been derived from religious ideas and images.

But such study of religion in any subject must be done objectively and fairly without either promoting or denigrating religion.

Що слід робити державним школам у грудні в період низки свят?

Грудневий святковий сезон історично був суперечливим аспектом у багатьох шкільних округах через заняття в класах і шкільні збори, які просувають релігійні ідеї в порушення Першої поправки.

Щоб уникнути конфліктів і дотримуватися закону, державні школи повинні зосередитися на навчанні учнів про релігійні свята в грудні та в іншу пору року і уникати святкування або просування релігійних ідей.

Це означає, що концерти, організовані школою в грудні, повинні знайомити учнів з різноманітною музикою святкового сезону, як духовної, так і світської, в освітніх цілях, а не в релігійних. Наприклад, традиційні різдвяні колядки можуть бути включені в програму, якщо релігійна музика не домінує в ній.

У грудні або в інші місяці навчального року академічне вивчення музики, мистецтва, театру та літератури в державних школах повинно включати вивчення релігійних творів у кожному з цих предметів.

Зрештою, більша частина музики, мистецтва, драми та літератури протягом всієї історії була заснована на релігійних ідеях та образах.

Але таке вивчення релігії в будь-якому предметі повинно проводитися об'єктивно і справедливо, без просування або приниження релігії.

Can teachers refuse to teach certain topics in the curriculum because the material offends their religious beliefs?

Generally, teachers are subject to the school authorities in matters of curriculum and class instruction.

A teacher who objects to specific parts of the curriculum may request accommodation from school authorities (e.g., having another teacher cover a specific lesson) or, if no resolution is found, seek legal relief under the federal law known as Title VII of the Civil Rights Act of 1964, which prohibits discrimination against employees based on race, color, religion, sex or national origin, or pertinent state law provisions that govern religious accommodations.

Such a teacher may also seek relief under state and federal constitutional guarantees against compelled speech or burdening religion.

The law in this arena is far from settled, however, and the operating assumption should be that the school normally has ultimate control over classroom teaching.

Чи можуть вчителі відмовлятися викладати певні теми в рамках навчальної програми, якщо матеріал ображає їхні релігійні переконання?

Як правило, вчителі підпорядковані шкільній адміністрації в питаннях навчальної програми та викладання.

Вчитель, який заперечує проти певних частин навчальної програми, може звернутися до шкільної адміністрації з проханням про надання йому пільг (наприклад, про те, щоб інший вчитель провів певний урок) або, якщо рішення не буде знайдено, звернутися за правовим захистом відповідно до федерального закону, відомого як Розділ VII Закону про громадянські права 1964 року, який забороняє дискримінацію співробітників за ознакою раси, кольору шкіри, релігії, статі або національної приналежності, або відповідно до положень відповідного закону штату, що регулює релігійні пільги.

Такий вчитель може також звернутися за захистом відповідно до конституційних гарантій штату та федерального уряду проти примусових висловлювань або утисків релігійних прав.

Однак законодавство в цій галузі далеко не врегульоване, і слід виходити з того, що школа зазвичай контролює зміст того, що викладається в класі.

ACCESS OF RELIGIOUS GROUPS TO PUBLIC SCHOOL FACILITIES

Can public school facilities be used by religious groups during nonschool hours?

Yes. Although public schools are not required to open their facilities to any community group, once they do, all groups—including those with a religious viewpoint—must be treated the same.

School officials may impose reasonable restrictions such as when meetings may be held, how long they may last, whether they may continue during periods when school is not in session, what maintenance fee must be paid, and what insurance might be required, as long as these restrictions apply to both religious and nonreligious groups.

Public schools may also limit the use of school facilities to community nonprofits, as long as they do not engage in viewpoint discrimination by excluding nonprofits with a religious viewpoint.

Do religious groups in the community have the right to distribute their materials to students on campus?

Allowing outside adults to distribute religious literature to students on campus is likely to violate the establishment clause.

ДОСТУП РЕЛІГІЙНИХ ГРУП ДО ПРИМІЩЕНЬ ДЕРЖАВНИХ ШКІЛ

Чи можуть релігійні групи використовувати приміщення державних шкіл у позаурочний час?

Так. Хоча державні школи не зобов'язані відкривати свої приміщення для будь-яких громадських груп, якщо вони це роблять, підхід до всіх груп, включаючи групи з релігійними поглядами, повинен бути однаковим.

Керівництво школи може вводити розумні обмеження, такі як час проведення зборів, їх тривалість, можливість їх проведення в позашкільний час, розмір плати за обслуговування і необхідне страхування, за умови, що ці обмеження застосовуються як до релігійних, так і до нерелігійних груп.

Державні школи також можуть обмежувати використання шкільних приміщень громадськими некомерційними організаціями, за умови, що вони не допускають дискримінації за релігійними переконаннями, виключаючи некомерційні релігійні організації.

Чи мають релігійні групи з місцевої громади право розповсюджувати свої матеріали серед учнів на території шкільного кампусу?

Дозвіл стороннім дорослим поширювати релігійну літературу серед учнів на території кампусу, швидше за все, порушує положення про розділення церкви і держави.

This restriction applies to school property but not to public sidewalks, streets or private property bordering school property.

However, some lower courts have upheld passive distribution of materials to students by religious and other community groups. In this approach, outside groups, religious and secular, leave materials on a table for students to browse and take only if they wish to do so.

The school posts a disclaimer explaining that the school does not endorse these materials.

Can religious groups in the community distribute flyers to students about events or programs for youth?

Yes. If a public school allows outside groups to send informational flyers about their programs home with students (including permission slips), schools may not deny that privilege to religious groups. Public schools may also announce community events and meetings of religious and other community groups.

All these groups must receive the same treatment.

The school should make it clear, however, that it does not sponsor or endorse religious meetings or events.

Це обмеження застосовується до шкільної території, але не до громадських тротуарів, вулиць або приватної власності, що межує зі шкільною територією.

Однак деякі суди нижчої інстанції підтримали пасивну роздачу матеріалів учням релігійними та іншими громадськими групами.

При такому підході сторонні групи, релігійні та світські, залишають матеріали на столі, щоб учні могли їх переглядати і брати тільки за бажанням. Школа розміщує заяву про відмову від відповідальності, в якій пояснюється, що школа не підтримує поширення цих матеріалів або їх зміст.

Чи можуть релігійні групи в громаді розповсюджувати серед учнів листівки про заходи або програми для молоді?

Так. Якщо державна школа дозволяє зовнішнім групам надсилати інформаційні буклети про свої програми на адресу учнів (включаючи бланки, на яких батьки повинні розписатися, що вони не заперечують), школи не можуть позбавляти релігійні групи цього привілею.

Державні школи також можуть оголошувати про громадські заходи та збори релігійних та інших громадських груп. Ставлення шкіл до всіх цих груп має бути однаковим. Однак школа повинна чітко вказати, що вона не спонсорує і не схвалює релігійні збори або заходи.

RELEASED-TIME PROGRAMS

Can public school students be released for off-campus religious instruction during the school day?

Yes. If the school district has a policy allowing for a released-time program, students who have parental permission may attend off-campus religious instruction during the school day.

Note that a school district is not required by the First Amendment to allow released time, but it may do so without violating the First Amendment.

Some states have laws requiring public schools to release students for released-time programs with parental permission, while other states have laws permitting but not requiring the release of students, and some states do not address released time.

When a public school creates a released-time option, the program must take place off campus and must be entirely organized and run by the religious or community groups sponsoring the classes.

Schools may designate a specific day of the week for released time and may limit the time allotted for the program.

School officials may neither encourage nor discourage participation by students or in any way penalize students who do not attend.

Teachers should ensure that students not participating have meaningful schoolwork

ПРОГРАМИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД УРОКІВ

Чи можна учнів державних шкіл відпустити на позашкільне релігійне навчання протягом навчального дня?

Так. Якщо шкільний округ встановив правила, що дозволяють програми звільнення від уроків, учні, які мають дозвіл батьків, можуть відвідувати релігійні заняття поза школою протягом навчального дня.

Зверніть увагу, що Перша поправка не зобов'язує шкільний округ дозволяти звільнення від занять, але він має право робити це, не порушуючи Першу поправку.

У деяких штатах діють закони, що зобов'язують державні школи звільняти учнів для участі в програмах звільнення від уроків з дозволу батьків, тоді як в інших штатах діють закони, що дозволяють, але не зобов'язують звільняти учнів, а в деяких штатах питання звільнення від занять не регулюється.

Коли державна школа створює програму звільнення від уроків, вона повинна проводитися за межами школи і повністю організовуватися і здійснюватися релігійними або громадськими групами, які спонсорують ці заняття. Школи можуть призначити певний день тижня для звільнення від занять і обмежити час, виділений для даної програми.

Співробітники школи не можуть ані заохочувати, ані перешкоджати участі учнів, ні будь-яким чином карати учнів, які не відвідують заняття. Вчителі повинні забезпечити, щоб учні, які не беруть участі в програмі, мали значущу шкільну роботу, поки їх однокласники перебувають поза

while their classmates are off campus.

U. S. SUPREME COURT DECISIONS INVOLVING RELIGION AND PUBLIC SCHOOLS

[Minersville School District v. Gobitis](#)

(1940) A Pennsylvania state regulation requiring public school students to salute the flag and recite the Pledge of Allegiance is ruled constitutional.

All students, including those with religious objections, must participate in the flag salute. (Overruled by *West Virginia State Board of Education v. Barnette*)

[West Virginia State Board of Education v. Barnette](#)

(1943) Requiring compulsory flag salute and recitation of the Pledge of Allegiance in public schools violates the free speech clause of the First Amendment. (This decision overturned *Gobitis*.)

[Everson v. Board of Education of the Township of Ewing](#)

(1947) The establishment clause does not prohibit a state from spending tax funds to pay for bus transportation for parochial school pupils as part of a general program under which it pays for transportation of pupils attending public schools. Although not a case involving religion and public schools, *Everson* was the first Supreme Court decision to apply the establishment clause

територією школи.

РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ США, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕЛІГІЄЮ ТА ДЕРЖАВНИМИ ШКОЛАМИ

[Шкільний округ Майнерсвілля проти Гобітіса](#)

(1940) Постанова штату Пенсільванія, що зобов'язує учнів державних шкіл вітати прапор і промовляти клятву вірності, визнана конституційною. Усі учні, включаючи тих, хто має релігійні заперечення, повинні брати участь у вшануванні прапора США. (Скасовано постановою у справі *Рада з освіти штату Західна Вірджинія проти Барнетта*)

[Справа «Рада з питань освіти штату Західна Вірджинія проти Барнетта»](#)

(1943) Вимога обов'язкового вітання прапора і проголошення присяги на вірність у державних школах порушує положення Першої поправки про свободу слова. (Це рішення скасувало рішення у справі «Гобітіс»).

[Справа «Еверсон проти Ради з питань освіти муніципалітету Юїнг»](#)

(1947) Положення про заснування церкви не забороняє штату витратити податкові кошти на оплату автобусного транспорту для учнів парафіяльних шкіл в рамках загальної програми, за якою він оплачує транспорт для учнів, які відвідують державні школи.

Хоча ця справа не стосувалася релігії та державних шкіл, справа *Еверсона* була першим рішенням Верховного суду, в якому положення

to the states through the due process clause of the 14th Amendment (“nor shall any State deprive any person of life, liberty, or property, without due process of law”). By applying the First Amendment guarantee of religious freedom to the states, the court opened the door to the many religion and school cases that followed.

[McCullum v. Board of Education](#) (1948)

The practice of having religious instructors from different faiths enter public schools to offer religious lessons during the school day to students whose parents requested them is unconstitutional.

[Zorach v. Clauson](#) (1952) An arrangement by which public schools excused students during the school day so they could attend religious classes away from school property is constitutional.

[Engel v. Vitale](#) (1962) The establishment clause is violated when public schools write prayers for students to recite, even if students may opt out.

[School District of Abington Township, Pennsylvania v. Schempp](#) (1963) Public schools violate the establishment clause if they include devotional Bible reading and prayer in the curriculum.

However, teaching about religion in history, music, art or other classes is permissible.

про свободу віросповідання були застосовані до штатів через положення про належну правову процедуру 14-ї поправки («жоден штат не має права позбавляти кого-небудь життя, свободи або власності без належної правової процедури»). Застосувавши гарантії свободи віросповідання Першої поправки до штатів, суд відкрив дорогу для багатьох наступних справ, що стосуються релігії та шкіл.

[Макколум проти Ради з освіти](#) (1948)

Практика запрошення релігійних викладачів різних конфесій до державних шкіл для проведення уроків релігії протягом навчального дня для учнів, батьки яких про це просили, є неконституційною.

[Зорак проти Клаусона](#) (1952) Домовленість, за якою державні школи звільняють учнів від занять протягом навчального дня, щоб вони могли відвідувати уроки релігії за межами шкільної території, є конституційною.

[Енгел проти Віталє](#) (1962) Положення про розділення церкви і держави порушується, коли державні школи укладають молитви для учнів, навіть якщо учні можуть відмовитися від їх читання.

[Шкільний округ Абінгтон Тауншип, Пенсільванія, проти Шемппа](#) (1963) Державні школи порушують положення про розділення церкви і держави, якщо включають в навчальну програму читання Біблії і молитви. Однак викладання релігії в рамках уроків історії, музики, мистецтва або інших предметів є допустимим.

[Epperson v. Arkansas](#) (1968) A state cannot prohibit teachers in state-supported schools and universities from teaching or using a textbook that teaches the theory of evolution.

[Stone v. Graham](#) (1980) A Kentucky law requiring all public schools to post a copy of the Ten Commandments is unconstitutional.

[Edwards v. Aguillard](#) (1987) A law prohibiting teaching the theory of evolution in public schools unless it's accompanied by instruction in creation science violates the establishment clause.

[Board of Education of Westside Community Schools v. Mergens by and through Mergens](#) (1990) The Equal Access Act of 1984 is constitutional. It requires public secondary schools to permit religious and political student extracurricular clubs if the school allows other extracurricular clubs.

[Lee v. Weisman](#) (1992) A school-sponsored prayer led by an invited clergyman at a public middle school commencement violates the establishment clause.

[Еперсон проти штату Арканзас](#) (1968) Штат не може забороняти вчителям у державних школах і університетах викладати або використовувати підручники, в яких викладено теорію еволюції.

[Стоун проти Грема](#) (1980) Закон штату Кентуккі, який вимагає від усіх державних шкіл вивішувати текст Десяти заповідей, є неконституційним.

[Едвардс проти Агілларда](#) (1987) Закон, що забороняє викладання теорії еволюції в державних школах, якщо воно не супроводжується викладом креаціоністської теорії про створення світу, порушує положення про розділення церкви і держави.

[Рада з питань освіти шкіл Вестсайда проти Мергенса від імені та за дорученням Мергенса](#) (1990) Закон про рівний доступ 1984 року є конституційним. Він вимагає, щоб державні середні школи дозволяли створення релігійних і політичних позашкільних клубів, якщо школа дозволяє створення інших позашкільних клубів.

[Лі проти Вейсмана](#) (1992) Молитва, що проводиться запрошеним священнослужителем на випускній церемонії державної середньої школи, порушує положення про свободу віросповідання.

[Lamb's Chapel v. Center Moriches Union Free School District](#) (1993) A law banning a religious group from using a public school on the same terms as other outside groups violates the free speech clause.

[Santa Fe Independent School District v. Doe](#) (2000) The establishment clause prohibits public schools from sponsoring student-recited prayer at high school football games.

[Good News Club v. Milford Central School](#) (2001) The free speech clause of the First Amendment prohibits an elementary school from excluding an evangelical Christian program for children from meeting on school property on the same basis as other community after-school activities.

[Kennedy v. Bremerton School District](#) (2022) In a case involving a football coach praying publicly in the middle of the football field after games, the court held that the free exercise and free speech clauses protect school employees engaging in a personal religious observance at a school event from government reprisal. The Constitution neither mandates nor permits the government to suppress such religious expression.

[Лембс Чепел проти Центрального шкільного округу Морічес](#) (1993) Закон, що забороняє релігійній групі використовувати державну школу на тих самих умовах, що й іншим зовнішнім групам, порушує положення про свободу слова.

[Незалежний шкільний округ Санта-Фе проти Дюу](#) (2000) Положення про встановлення релігії забороняє державним школам спонсорувати молитви, що промовляються учнями на футбольних матчах середньої школи.

[Клуб «Блага звістка» проти Центральної школи Мілфорда](#) (2001) Положення про свободу слова Першої поправки забороняє початковій школі забороняти євангельській християнській програмі для дітей проводити збори на території школи на тих самих умовах, що й інші позашкільні громадські заходи.

[Кеннеді проти шкільного округу Бремертон](#) (2022) У справі, що стосувалася футбольного тренера, який публічно молився посеред футбольного поля після матчів, суд постановив, що положення про свободу віросповідання і свободу слова захищають шкільних співробітників, які беруть участь в особистих релігійних обрядах на шкільних заходах, від санкцій з боку уряду. Конституція не зобов'язує і не дозволяє уряду перешкоджати подібним проявам релігійності.

WHERE THE SECULAR AND THE SACRED MEET: THE CHANGING RELATIONSHIP BETWEEN RELIGION AND HIGHER EDUCATION

By Dr. Frank Boyd

October 31, 2025

A Long and Intertwined History of Faith and Higher Education

The history of religion and higher education have been intertwined in the United States since long before the country's founding.

In fact, many elite institutions trace their origins to religious groups, including Puritans (Harvard), Congregationalists (Yale), and Baptists (Brown), and there are

ПЕРЕСІЧЕННЯ СВІТСЬКОГО І РЕЛІГІЙНОГО: ЗМІНИ У ВІДНОСИНАХ МІЖ РЕЛІГІЄЮ І ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

Автор: Д-р Френк Бойд

31 жовтня 2025 р.

Довга і переплетена історія віри і вищої освіти

Історія релігії та вищої освіти в Сполучених Штатах переплітається з моменту заснування країни.

Фактично, багато елітних навчальних закладів ведуть свою історію від релігійних груп, включаючи пуритан (Гарвардський університет), конгрегаціоналістів (Єльський університет) і

hundreds more institutions that either have a mission that is informed by a religious doctrine or have an historical relationship with a faith tradition. Given this long and rich history, an understanding of contemporary higher education would be difficult without a grasp of the cultural and legal issues that bind these two institutions—religion and higher education—to one another.

The relationship between higher education and religion continues to evolve even today, and two dimensions continue to be important.

The first dimension encompasses the long-standing legal debates about religious practice on college campuses, and the intersection with religion and other constitutionally-protected rights.

Rather than an area of settled law, there has been a series of significant decisions that expands the area of remit for religious institutions and for the free exercise of religion on all campuses, public or private. A second dimension is the expanding engagement of the federal government and non-profit sector with faith-informed initiatives.

The discussion below illustrates well how these two dimensions (and others) constitute a broad trend that will affect private institutions—whether religious or not—and the public, as well.

Numerous legal and political signs point to more engagement between faith-informed institutions and government, and

баптистів (Університет Браун), а також існують сотні інших навчальних закладів, які або керуються релігійною доктриною, або мають історичні зв'язки з релігійними традиціями.

З огляду на цю довгу і багату історію, зрозуміти сучасну вищу освіту було б складно без розуміння культурних і правових питань, які пов'язують ці дві інституції — релігію і вищу освіту — одна з одною.

Відносини між вищою освітою і релігією продовжують розвиватися і сьогодні, і ці два аспекти як і раніше зберігають свою значимість.

Перший вимір охоплює давні правові дебати про релігійну практику в університетських кампусах і перетин релігії з іншими правами, захищеними Конституцією.

Замість усталеного законодавства було створено серію важливих судових прецедентів, які розширюють сферу компетенції релігійних установ і свободу віросповідання в усіх кампусах, як державних, так і приватних.

Другий вимір — це розширення участі федерального уряду та некомерційного сектора в ініціативах, заснованих на вірі.

Наведене нижче обговорення добре ілюструє, як ці два аспекти (та інші) складають загальну тенденцію, яка вплине як на приватні установи — релігійні та нерелігійні — так і на громадськість.

Численні правові та політичні ознаки вказують на більш тісну взаємодію між релігійними установами та урядом, а також на збільшення

there will be more public and private resources invested in faith-based schools and initiatives.

Today's leaders in higher education will either engage with these issues or be engaged by them.

[Legal Debates and the Free Exercise of Religion on College Campuses](#)

Religion has always occupied a Janus-faced position in higher education, in part because of the diverse missions of colleges and universities in the United States.

Public institutions are more constrained by some legal strictures of the Constitution, specifically the [First Amendment](#), that prohibits state-sponsored religious activity while simultaneously protecting the free exercise of religion.

These schools must grapple with the tension inherent in the familiar section that reads, "Congress shall make no law respecting an establishment of religion or prohibiting the free exercise thereof."

[Thomas Jefferson's metaphor](#) of the "wall of separation between church and state" is often cited as the framer's goal for the First Amendment, and as any basic civics lesson explains, the tension between these two codicils is meant to guarantee religious freedom for all.

обсягу державних і приватних ресурсів, що інвестуються в релігійні навчальні заклади та ініціативи.

Сьогоднішні лідери у сфері вищої освіти або будуть займатися цими питаннями, або будуть залучені до них.

[Правові дебати і свобода визнання релігії в університетських кампусах](#)

Як якийсь Янус, релігія завжди виступала в двох іпостасях у сфері вищої освіти, частково через різноманітні місії коледжів та університетів у Сполучених Штатах. Державні установи більшою мірою обмежені деякими юридичними стримуючими механізмами Конституції, зокрема [Першою поправкою](#), яка забороняє спонсоровану державою релігійну діяльність і одночасно захищає вільне сповідання релігії. Ці навчальні заклади повинні справлятися з напруженістю, притаманною добре відомому положенню Конституції, яке проголошує: «Конгрес не має права приймати закони, що стосуються встановлення релігії або забороняють вільне сповідання релігії». [Метафора Томаса Джефферсона](#) про «стіну, що розділяє церкву і державу» часто цитується як мета авторів Першої поправки, і, як пояснюється в будь-якому базовому уроці з суспільствознавства, напруженість між цими двома положеннями покликана гарантувати релігійну свободу для всіх.

Education has always been at the center of this debate and remains the focal point of several contemporary legal debates. Historically, [one-third of the Supreme Court cases](#) involving religious freedom have involved issues in education.

For nearly one-half century, jurists adjudicated whether government engagement with religious institutions was consistent with federal law by using the three-part test established by *Lemon v. Kurtzman*.

The Supreme Court formally abandoned the long-maligned Lemon Test in 2022, after two decades of repeated challenges steadily weakened it.

Kennedy v. Bremerton School District [established a new standard](#) that centers on permissible and impermissible displays of religion based on history and on the intentions of the founding fathers.

Kennedy establishes a more amorphous legal standard that significantly strengthens the “free exercise” part of the First Amendment vis-à-vis the “establishment clause at public institutions.”

Private institutions have long been given greater leeway by the courts to engage in a more prescriptive exercise of religious beliefs, but *Kennedy* indicates that the free exercise of religion is being expanded at public colleges and universities.

There are some concerns that private schools might face additional restrictions on their religious practice, perhaps as an

Освіта завжди була в центрі цієї дискусії і залишається об'єктом низки сучасних правових дебатів.

Історично [третина справ Верховного суду](#), що стосуються свободи віросповідання, були пов'язані з питаннями освіти.

Протягом майже півстоліття юристи вирішували, чи відповідає взаємодія уряду з релігійними установами федеральному законодавству, використовуючи тричастинний тест, встановлений у справі «Лемон проти Куртцмана» (*Lemon v. Kurtzman*).

У 2022 році Верховний суд офіційно відмовився від давно критикованого тесту Лемона, після того як два десятиліття повторюваних апеляцій неухильно послаблювали його.

Справа «Кеннеді проти шкільного округу Бремертон» [встановила новий стандарт](#), який зосереджений на допустимих і недопустимих проявах релігії, заснованих на історії та намірах батьків-засновників.

Справа *Кеннеді* встановлює більш аморфний правовий стандарт, який значно посилює частину Першої поправки, що стосується «вільного сповідання», по відношенню до «положення про встановлення релігії в державних установах».

Приватні установи вже давно отримують від судів більшу свободу дій щодо ніби то рекомендованого сповідання релігійних переконань, але справа *Кеннеді* вказує на те, що вільне сповідання релігії розширюється в державних коледжах і університетах.

Існують деякі побоювання, що приватні школи можуть зіткнутися з додатковими обмеженнями щодо релігійної практики, можливо, як

unintended consequence of the Trump Administration's efforts to eliminate what it defines as illegal diversity, equity, and inclusion (DEI) initiatives.

The experience of Georgetown is instructive.

The Executive Order issued on the first day of President Trump's presidency mandated the elimination of these programs, and on February 17 Georgetown University Law School received a letter from Interim US Attorney Ed Martin directing them to remove elements of DEI from their coursework and programming.

In response, [the Dean of Georgetown School of Law, William Treanor, wrote](#) that Martin's letter requested that they desist in activities that are a "moral and ethical imperative" for Catholics.

According to Dean Treanor, the so-called DEI activities detailed by Martin are protected under the First Amendment's free exercise clause, protections that were expanded by the Supreme Court under Kennedy.

This raises the specter of an interesting legal debate in higher education: [can schools use religious liberty under the free exercise clause to resist the elimination of DEI programs?](#)

Time will tell. There is an obvious paradox in which the expansion of free exercise protections for religion at public institutions is proceeding at the same time that some

ненавмисний наслідок зусиль адміністрації Трампа щодо ліквідації того, що вона визначає як незаконні ініціативи в галузі різноманітності, рівності та інклюзивності (далі - DEI). Досвід Джорджтауна повчальний.

Указ, виданий у перший день президентства Трампа, передбачав ліквідацію цих програм, і 17 лютого юридичний факультет Джорджтаунського університету отримав лист від тимчасового прокурора США Еда Мартіна з вказівкою видалити елементи DEI зі своїх курсів і програм.

У відповідь [декан юридичного факультету Джорджтаунського університету Вільям Тренор написав](#), що в листі Мартіна містилося прохання припинити діяльність, яка є «моральним і етичним імперативом» для католиків.

За словами декана Тренора, так звані заходи DEI, детально описані Мартіном, захищені положеннями Першої поправки про свободу віросповідання, які були розширені Верховним судом відповідно до встановленого прецеденту у справі Кеннеді.

Це викликає цікаву юридичну дискусію в сфері вищої освіти: [чи можуть навчальні заклади використовувати свободу віросповідання відповідно до положень про свободу віросповідання, щоб протистояти ліквідації програм DEI?](#)

Час покаже. Існує очевидний парадокс, який полягає в тому, що розширення захисту свободи віросповідання в державних установах відбувається одночасно з тим, що деякі

advocates might invoke those same legal principles to defend value-based DEI initiatives.

If nothing else, the ongoing debates over the religious underpinnings of DEI, the implications of Kennedy, and other emerging legal questions will continue to ensure the job security of attorneys working in higher education and that institutional leaders develop at least a working fluency with these issues.

[The Expansion of Faith-Informed Initiatives in Higher Education](#)

Besides changes in the legal grounding of these institutions, there has been in recent years a slowly expanding engagement of the federal government with faith-informed schools and initiatives.

The Trump [Administration established the White House Faith Office \(WHFO\)](#) in February of 2025, along with another [Executive Order that seeks to eradicate “anti-Christian bias” in the federal workplace.](#)

On May 1, the Trump Administration established the [Religious Liberty Commission](#) that would advise the White House Faith office on the policies and programs that would help preserve religious liberty in the United States.

Perhaps because the notice of the White House Faith Office was followed so closely by other Christian-focused announcements,

захисники можуть посилатися на ті ж правові принципи для захисту заснованих на цінностях ініціатив DEI.

Принаймні, триваючі дебати про релігійні основи DEI, правові наслідки справи Кеннеді та інші правові питання, що виникають, і надалі забезпечуватимуть гарантії зайнятості юристів, які працюють у сфері вищої освіти, а також сприятимуть тому, що керівники навчальних закладів розвиватимуть, принаймні, робоче володіння цими питаннями.

[Розширення ініціатив, заснованих на вірі, у вищій освіті](#)

Крім змін у правовій основі цих установ, в останні роки спостерігається поступове розширення взаємодії федерального уряду зі школами та ініціативами, заснованими на вірі.

[Адміністрація Трампа заснувала Управління Білого дому з питань віри \(WHFO\)](#) в лютому 2025 року, а також прийняла інший [указ, спрямований на викорінення «антихристиянських забобонів» на федеральному рівні.](#)

1 травня адміністрація Трампа заснувала [Комісію з питань релігійної свободи](#), яка буде консультувати Управління Білого дому з питань віри щодо політики та програм, що сприяють збереженню релігійної свободи в Сполучених Штатах.

Можливо, через те, що за оголошенням про створення Управління з питань віри при Білому домі послідували інші заяви, орієнтовані на

many analysts failed to note that President Trump's WHFO is the latest iteration of similar offices established by previous administrations, both Republican and Democratic.

Similar offices were part of the administrative structures for President Biden ([White House Office of Faith-Based and Neighborhood Partnerships](#)), Trump I ([White House Faith and Opportunity Initiative](#)), Obama ([White House Office of Faith-Based and Neighborhood Partnerships](#)), and George W. Bush ([Office of Faith Based and Community Partnerships](#)).

The areas of emphasis have varied, to be sure, but there has been a clear secular trend of engagement by the Executive Branch with faith-informed interests.

The Role of Nonprofits and Religious Associations

That trend has extended to non-profit groups in higher education, where there are a number of associations who advocate for faith-based schools, such as the [Council for Christian Colleges & Universities \(CCCU\)](#), the [Association of Catholic Colleges and Universities \(ACCU\)](#), and [the Network of ELCA Colleges and Universities \(NECU\)](#) that serves Lutheran institutions. These associations have long served to encourage collaboration among member

християн, багато аналітиків не помітили, що WHFO президента Трампа є останньою версією аналогічних управлінь, створених попередніми адміністраціями, як республіканськими, так і демократичними.

Аналогічні офіси входили до адміністративних структур президента Байдена ([Офіс Білого дому з питань віри та партнерства з місцевими громадами](#)), Трампа I ([Ініціатива Білого дому з питань віри та можливостей](#)), Обама ([Офіс Білого дому з питань віри та партнерства з місцевими громадами](#)) і Джорджа Буша ([Офіс з питань віри та партнерства з місцевими громадами](#)).

Безумовно, області, на яких робився акцент, відрізнялися, але спостерігалася чітка світська тенденція залучення виконавчої влади до інтересів, що базуються на вірі.

Роль некомерційних і релігійних об'єднань

Ця тенденція поширилася на некомерційні групи у сфері вищої освіти, де існує низка асоціацій, які захищають інтереси релігійних навчальних закладів, таких як [Рада християнських коледжів і університетів \(CCCU\)](#), [Асоціація католицьких коледжів та університетів \(ACCU\)](#) та [Мережа коледжів та університетів ELCA \(NECU\)](#), яка обслуговує лютеранські установи.

Ці асоціації давно служать для заохочення співпраці між установами-членами і в багатьох

institutions, and in many cases they advocate on behalf of the collective interests of their member institutions to the federal government.

The groups enumerated here are representative of a much larger group of religious associations in higher education serving a similar function for specific denominational groups.

[Interfaith Collaboration as a Strategic Imperative](#)

Besides efforts to organize colleges from a specific faith tradition, there have been other efforts to support debate about the place of religious activity in higher education. One noteworthy example is [The ACE Commission on Faith-Based Colleges and Universities](#), established in 2024 by the [American Council on Education \(ACE\)](#). The Commission's goal is to both enhance the visibility of faith-based institutions and to catalyze collaboration between those institutions and schools that have no religious affiliation.

[The stated vision of this inter-faith effort](#) is to facilitate inter-faith collaboration among leaders of these institutions and to share their collective experiences with the higher education community.

[The president of ACE, Ted Mitchell](#), noted that faith-based institutions create a sense of belonging on their campuses, which is a goal of every school seeking to retain and graduate their students.

випадках відстоюють колективні інтереси своїх установ-членів перед федеральним урядом. Перераховані тут групи є представниками набагато більшої групи релігійних асоціацій у сфері вищої освіти, які виконують аналогічну функцію для конкретних конфесійних груп.

[Міжконфесійна співпраця як стратегічний імператив](#)

Крім зусиль з організації коледжів, заснованих на конкретній релігійній традиції, були зроблені й інші спроби підтримати дискусію про місце релігійної діяльності у вищій освіті. Одним із примітних прикладів є [Комісія АСЕ з релігійних коледжів та університетів](#), заснована в 2024 році [Американською радою з освіти \(АСЕ\)](#). Мета Комісії полягає в тому, щоб підвищити впізнаваність релігійних установ і стимулювати співпрацю між цими установами та навчальними закладами, що не мають релігійної приналежності.

[Заявлена мета цієї міжконфесійної ініціативи](#) — сприяти міжконфесійній співпраці між керівниками цих установ і ділитися їхнім колективним досвідом із спільнотою вищої освіти.

[Президент АСЕ Тед Мітчелл](#) зазначив, що релігійні установи створюють на своїх кампусах почуття приналежності, що є метою кожного ВНЗ, який прагне утримати своїх студентів і забезпечити їх випуск.

Now What?

What does the future hold for higher education and faith traditions?

A nomothetic explanation of what might happen next is tempting, especially for a recovering political scientist.

However, that will be difficult given the ongoing stream of legal rulings, political developments, and cultural trends that taken alone don't have a clear predictive value. For instance, the Supreme Court's decision in *Kennedy* advocates using "history and tradition" as a guide for future cases and for legislation, which will inevitably lead to an extended conversation about history and how it should inform today's higher education landscape.

As suggested in the introduction, there are some certainties in the relationship between religion and higher education.

One is that the conversation will continue and another will be that institutional leaders will be engaging in these issues, either through acts of volition or not.

For their part, religious institutions are likely to have access to more government funding than in the past, and there are widespread signs that public institutions will no longer be able to hold these issues at arms-length.

Що далі?

Що чекає на вищу освіту і релігійні традиції в майбутньому?

Номотетичне пояснення того, що може статися в подальшому, дуже привабливе, особливо для політолога в пошуках нових шляхів.

Однак це буде складно, з огляду на постійний потік судових рішень, політичних подій і культурних тенденцій, які самі по собі не мають чіткої прогностичної цінності.

Наприклад, рішення Верховного суду у справі *Кеннеді* рекомендує використовувати «історію і традиції» як орієнтир для вирішення майбутніх справ і законодавства, що неминуче призведе до тривалої дискусії про історію і про те, як вона повинна впливати на сучасну ситуацію в сфері вищої освіти.

Як було зазначено у вступі, у відносинах між релігією та вищою освітою є деякі визначеності. Одна з них полягає в тому, що дискусія триватиме, а інша — в тому, що керівники навчальних закладів займатимуться цими питаннями, за своєю волею чи ні.

Зі свого боку, релігійні установи, ймовірно, отримають доступ до більшого обсягу державного фінансування, ніж у минулому, і є багато ознак того, що державні установи більше не зможуть триматися від цих питань осторонь.

**CRS EXAMINES
RESTRICTIONS ON
CHURCHES' POLITICAL
CAMPAIGNING ACTIVITIES**

Congressional Research Service
<https://www.everycrsreport.com/>

Erika Lunder and L. Paige Whitaker
Legislative Attorneys
American Law Division

Churches and Campaign Activity:
Analysis under Tax and Campaign
Finance Laws

**ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
КОНГРЕСУ США РОЗГЛЯДАЄ
ОБМЕЖЕННЯ НА УЧАСТЬ ЦЕРКОВ У
ВИБОРЧИХ КАМПАНІЯХ**

Дослідницька служба Конгресу США (CRS)
<https://www.everycrsreport.com/>

Еріка Ландер і Л. Пейдж Вітакер
Юридичні консультанти з питань законодавства
Відділ американського права

Церкви та виборчі кампанії: аналіз у контексті
норм податкового права та законодавства про
фінансування виборчих кампаній

Churches and other houses of worship qualify for tax-exempt status as Internal Revenue Code § 501(c)(3) organizations. One qualification for § 501(c)(3) status is that these organizations may not participate in political campaign activity. They are permitted under the tax laws to engage in other political activities (e.g., distribute voter guides and invite candidates to speak at church functions) so long as such activity does not support or oppose a candidate.

Additionally, church leaders may engage in campaign activity in their capacity as private individuals without negative tax consequences to the church.

The tax code's political campaign prohibition is sometimes referred to as the "Johnson Amendment," after then-Senator Lyndon Johnson, who introduced the provision as an amendment to the Revenue Act of 1954. While some have argued the prohibition violates churches' free exercise and free speech rights under the First Amendment, the two federal courts of appeals to address the issue have reached the opposite conclusion.

Separate from the prohibition in the tax code, the Federal Election Campaign Act (FECA) may also restrict the ability of churches to engage in electioneering activities.

Legislation introduced in the 110th Congress, H.R. 2275, would repeal the political campaign prohibition in the

Церкви та інші релігійні установи мають право на статус організацій, звільнених від оподаткування відповідно до § 501(c)(3) Податкового кодексу США (IRC).

Однією з умов отримання статусу за § 501(c)(3) є неучасть таких організацій у виборчих кампаніях. Податкове законодавство допускає їх активність в інших видах політичної діяльності (наприклад, поширення довідкових матеріалів для виборців і запрошення кандидатів для виступу на церковних заходах), за умови, що така діяльність не спрямована на підтримку/протидію обранню будь-якого кандидата. Крім того, лідери церков мають право брати участь у виборчих кампаніях як приватні особи без негативних податкових наслідків для церкви.

Заборона на участь у виборчих кампаніях, що міститься в Податковому кодексі, іноді називають «поправкою Джонсона» – на честь сенатора Ліндона Джонсона, який запропонував це положення як поправку до Закону про оподаткування 1954 року.

Хоча висловлюються думки, що ця заборона порушує права церков на свободу віросповідання і свободу слова, закріплені в Першій поправці, два федеральних апеляційних суди, які розглядали це питання, дійшли протилежного висновку.

Крім заборони, передбаченої Податковим кодексом, Федеральний закон про виборчі кампанії (FECA) також може накладати обмеження на можливість церков брати участь у передвиборчих заходах.

Законопроект H.R. 2275, внесений на розгляд Конгресу 110-го скликання, передбачає скасування заборони на участь у виборчих кампаніях, що

tax code.

If this bill were enacted into law, churches could engage in campaign activities without jeopardizing their tax-exempt status, but they would still be subject to applicable campaign finance laws.

This report examines the restrictions imposed on campaign activity by churches under tax and campaign finance laws, discusses recent IRS inquiries into such activity, and analyzes H.R. 2275.

Churches and Campaign Activity: Analysis Under Tax and Campaign Finance Laws

Both tax and campaign finance laws are relevant in analyzing whether churches¹ may engage in campaign activity.

Under the tax laws, churches that benefit from § 501(c)(3) tax-exempt status may not participate in such activity.

Churches are also subject to applicable restrictions under campaign finance laws.

This report discusses these laws, recent IRS inquiries into church political activity, and legislation to repeal the tax code's prohibition.

міститься в Податковому кодексі.

У разі прийняття даного законопроекту церкви зможуть брати участь у виборчих кампаніях, не ставлячи під загрозу свій статус звільнення від податків, проте на них, як і раніше, поширюватимуться норми законодавства про фінансування виборчих кампаній.

У цьому звіті розглядаються обмеження, що накладаються нормами податкового права та законодавства про фінансування виборчих кампаній на участь церков у виборчих кампаніях, обговорюються нещодавні податкові запити Податкової служби США (далі -IRS) у зв'язку з такою діяльністю, а також наводиться аналіз законопроекту H.R. 2275.

Церкви і виборчі кампанії: аналіз в контексті норм податкового права і законодавства про фінансування виборчих кампаній

Як норми податкового права, так і закони про фінансування виборчих кампаній мають значення при аналізі питання про те, чи можуть церкви брати участь у виборчих кампаніях.

Відповідно до податкового законодавства, церкви, що мають статус звільнення від податків за § 501(c)(3), не мають права брати участь у такій діяльності. Церкви також підпадають під дію відповідних обмежень, передбачених законами про фінансування виборчих кампаній.

У цьому звіті розглядаються дані закони, нещодавні податкові запити IRS щодо політичної діяльності церков, а також законодавчі ініціативи щодо скасування заборони, передбаченої Податковим кодексом.

Tax Law

Churches are among the organizations described in § 501(c)(3) of the Internal Revenue Code (IRC).

As such, they are exempt from federal income taxes and eligible to receive tax-deductible contributions.

In return, they may not "participate in, or intervene in (including the publishing or distributing of statements), any political campaign on behalf of (or in opposition to) any candidate for public office."

This is an absolute prohibition.

A church that engages in any amount of campaign activity may have its § 501(c)(3) status revoked. It may also, either in addition to or in lieu of revocation, be taxed on its political expenditures.

In 2002, the IRS indicated that only two churches have lost their § 501(c)(3) status due to campaign intervention.

One of these is the Church at Pierce Creek in Binghamton, New York, which took out newspaper advertisements opposing a presidential candidate four days before the 1992 election.

The identity of the second church is not clear. Several non-church religious organizations have had their § 501(c)(3) status revoked, including Christian Echoes National Ministry. Reportedly, The Way International, Christian

Податкове законодавство

Церкви входять до числа організацій, описаних в § 501(c)(3) Податкового кодексу США (IRC).

В силу цього вони звільняються від федерального прибуткового податку і мають право на отримання пожертвувань, що вираховуються з оподаткованої бази.

При цьому їм забороняється «брати участь або втручатися (в тому числі шляхом публікації або поширення заяв) в будь-які виборчі кампанії на підтримку будь-якого кандидата на державну посаду (або проти нього)».

Це абсолютна заборона.

У церкви, яка бере участь у передвиборній діяльності навіть у мінімальному обсязі, статус за § 501(c)(3) може бути відкликаний.

Крім того, крім або замість відкликання статусу, її витрати на політичні цілі можуть оподатковуватися.

У 2002 році IRS повідомило, що тільки у двох церков було відкликано статус за § 501(c)(3) через втручання у виборчу кампанію.

Однією з них є церква в Пірс-Крік (Бінгемтон, штат Нью-Йорк), яка за чотири дні до виборів 1992 року розмістила в газетах оголошення, спрямовані проти одного з кандидатів у президенти.

Назва другої церкви точно не відома. Статус за § 501(c)(3) був відкликаний також у декількох нецерковних релігійних організацій, у тому числі у Christian Echoes National Ministry.

Повідомляється, що The Way International, Christian Broadcasting Network і Old Time Gospel

Broadcasting Network, and Old Time Gospel Hour came to settlement agreements with the IRS under which their exempt status was revoked for certain years, and the Christian Coalition was denied § 501(c)(3) status due to its political activities.

The prohibition was introduced by then-Senator Lyndon Johnson as a floor amendment to the Revenue Act of 1954. He analogized it to the lobbying limitation, enacted in 1934, under which "no substantial part" of a § 501(c)(3) organization's activities may be lobbying; however, he mischaracterized the limitation by saying organizations that lobbied were denied tax-exempt status, as opposed to only those that substantially lobbied.

The act's legislative history has no further discussion of the provision.

It has been suggested he proposed it either as a way to get back at an organization that supported an opponent or as an alternative to a proposal denying tax-exempt status to organizations making grants to subversive entities and individuals.

Hour уклали мирові угоди з IRS, відповідно до яких їх статус звільнення від податків був відкликаний за певні роки, а організації Christian Coalition було відмовлено в статусі за § 501(c)(3) через її політичну діяльність.

Заборона була ініційована тодішнім сенатором Ліндоном Джонсоном як поправка до Закону про оподаткування 1954 року, внесена під час пленарного засідання. Він провів аналогію з введеним у 1934 році обмеженням на ведення лобістської діяльності, відповідно до якого лобіювання не повинно становити «істотну частину» діяльності організації за § 501(c)(3); проте він спотворив суть цього обмеження, заявивши, що в статусі звільнення від податків було відмовлено організаціям, які займалися лобіюванням, тоді як це стосувалося тільки тих організацій, у яких лобіювання становило істотну частину діяльності.

У матеріалах з історії прийняття закону це положення більше не обговорюється. Було висловлено припущення, що він запропонував цю норму або як спосіб звести рахунки з організацією, яка підтримувала його опонента, або як альтернативу пропозиції позбавляти статусу звільнення від податків ті організації, які надають гранти структурам і особам, що ведуть підривну діяльність.

Prohibited Activities.

IRC § 501(c)(3) only prohibits campaign intervention. Other types of political activities are permitted.

The line between what is prohibited and what is permitted can be difficult to discern.

Clearly, churches may not make statements that endorse or oppose a candidate, publish or distribute campaign literature, or make any type of monetary or other contribution to a campaign.

On the other hand, they may conduct political activities not related to elections, such as issue advocacy and supporting or opposing appointments to nonelective offices.

In many situations, the activity is permissible unless it is structured or conducted in a way that shows bias towards or against a candidate.

Some biases can be subtle and whether an activity is campaign intervention will depend on the facts and circumstances of each case.

For example, churches may create and distribute voter education materials that do not indicate a preference towards any candidate.

There are, however, numerous ways in which the material could show bias, such as by not including all candidates on an equal basis, supporting a slate of candidates (even if the criteria are nonpartisan and objective), comparing the church's position on issues with those

Заборонені види діяльності.

§ 501(c)(3) Податкового кодексу США (IRC) забороняє лише втручання у виборчі кампанії. Інші види політичної діяльності дозволені. Розмежувати те, що заборонено, і те, що дозволено, буває непросто.

Очевидно, що церкви не мають права робити заяви на підтримку або проти будь-якого кандидата, публікувати або поширювати передвиборчі матеріали, а також вносити грошові або інші пожертви на користь виборчої кампанії.

З іншого боку, вони можуть вести політичну діяльність, не пов'язану з виборами – наприклад, відстоювати позиції з суспільних питань, а також підтримувати або виступати проти призначень на невиборні посади.

У багатьох ситуаціях така діяльність є допустимою, якщо тільки вона не організована або не проводиться таким чином, який демонструє упередженість на користь якогось кандидата або проти нього. Деякі прояви упередженості можуть бути важко вловимими, і висновок про те, чи є та чи інша діяльність втручанням у виборчу кампанію, буде залежати від фактів і обставин кожного конкретного випадку. Наприклад, церкви мають право створювати і поширювати довідкові матеріали для виборців, в яких не висловлюється перевага щодо будь-якого кандидата.

Однак існує безліч способів, за допомогою яких у таких матеріалах може проявлятися упередженість – наприклад, якщо в них не представлені всі кандидати на рівних засадах; якщо вони підтримують певний список кандидатів (навіть за безпартійних і об'єктивних критеріїв відбору); якщо порівнюють позицію церкви з певних питань

of the candidates, or covering only those issues important to the church.

Other factors that may be important in a specific factual situation include the timing of the material's distribution and to whom it is distributed.

Churches may invite candidates to appear at services and other functions so long as no bias for or against a candidate is exhibited.

If an individual appears as a candidate, factors that may indicate the activity was permissible include the following: other candidates were provided an equal opportunity to speak; the church made clear it was not supporting or opposing any candidate; and no fundraising occurred. If the individual appears in a role other than as a candidate, relevant factors may include the following: he or she was chosen to speak for non-candidacy reasons and spoke solely in that capacity; no campaign activity occurred in connection with the event; the church maintained a nonpartisan atmosphere at the event; and the event's announcement indicated the non-candidate capacity in which the individual was appearing and did not mention the candidacy or election.

It should be emphasized that even if these factors are met, the appearance could still be impermissible because bias was exhibited in some other way.

з позиціями кандидатів; або якщо висвітлюються лише ті питання, які важливі для церкви.

Іншими факторами, які можуть мати значення з урахуванням фактичних обставин конкретної справи, можуть бути терміни поширення матеріалів і коло осіб, серед яких вони поширюються.

Церкви мають право запрошувати кандидатів на богослужіння та інші заходи за умови, що не проявляється упередженість ані на користь, ані проти будь-якого кандидата.

Якщо особа виступає в якості кандидата, ознаки допустимості заходу можуть включати наступне: іншим кандидатам була надана рівна можливість виступити; церква чітко зазначила, що вона не підтримує і не виступає проти будь-якого кандидата; і при цьому не проводився збір коштів.

Якщо особа виступає не в якості кандидата, про допустимість такого заходу можуть свідчити такі фактори: цю людину було запрошено з причин, не пов'язаних з її висуненням, і її виступ – це була промова приватної особи;

у зв'язку із заходом не велася передвиборча діяльність;

атмосфера заходу мала непартійний характер;

а в оголошенні зазначалося, що особа виступає не як кандидат, без згадки про її кандидатуру або вибори.

Слід підкреслити, що навіть при дотриманні перерахованих факторів виступ все одно може бути визнаний неприпустимим, якщо упередженість проявилася в інший спосіб.

The tax laws do not prohibit religious leaders from participating in campaign activity as individuals. Religious leaders may endorse or oppose candidates in speeches, advertisements, etc., in their capacity as private citizens. A leader may be identified as being from a specific church, but there should be no intimation that he or she is speaking as a representative of the church. The church may not support the activity in any way. Thus, a leader may not make campaign-related statements in the church's publications, at its events, or in a manner that uses its assets. This is true even if the leader pays the costs of the publication or event.

Church Tax Inquiries and Examinations.

IRS inquiry into a church's tax status and examination of its records and activities raise concerns under the First Amendment's Free Exercise Clause, which states that "Congress shall make no law prohibiting the free exercise [of religion]. . . ." Due to this issue, IRC § 7611 provides special rules for church tax inquiries and examinations.

These rules apply when the IRS looks into whether a church has engaged in campaign activity.

In order for the IRS to begin such an inquiry, an appropriate high-level Treasury official must reasonably believe, on the basis of written facts and

Податкове законодавство не забороняє релігійним лідерам брати участь у виборчих кампаніях як приватним особам. Релігійні лідери мають право підтримувати або виступати проти кандидатів у промовах, рекламних оголошеннях тощо, діючи в особистій якості.

Може бути вказано, що лідер належить до конкретної церкви, проте не повинно створюватися враження, що він виступає як представник цієї церкви.

Церква не має права будь-яким чином підтримувати таку діяльність. Таким чином, лідер не має права робити заяви, пов'язані з виборчою кампанією, в публікаціях церкви, на її заходах або з використанням її активів.

Це вірно навіть у тому випадку, якщо лідер оплачує витрати на публікацію або захід.

Податкові запити та аудити церков.

Податкові запити IRS щодо податкового статусу церкви, а також аудит її документів і діяльності викликають питання у зв'язку з положенням Першої поправки про вільне віросповідання, яке гласить, що «Конгрес не має права видавати закон, що забороняє вільне сповідання [релігії]...».

У зв'язку з цим § 7611 Податкового кодексу США (IRC) передбачає спеціальні правила проведення податкових запитів та аудитів щодо церков.

Ці правила застосовуються, коли IRS перевіряє, чи брала церква участь у виборчих кампаніях.

Для того щоб IRS могло розпочати процедуру такого запиту, уповноважена високопоставлена посадова особа Міністерства фінансів США повинна мати обгрунтовані підстави вважати,

circumstances, that the church may no longer qualify for § 501(c)(3) status. The IRS must then provide written notice to the church that includes an explanation of the inquiry's general subject matter and the concerns that gave rise to it, among other things. If the church's response does not sufficiently address the IRS's concerns and the agency decides to proceed to an examination of the church's records and religious activities, the IRS must provide a second written notice to the church. This notice must include a copy of the inquiry notice, a description of the records and activities the IRS seeks to examine, an offer for a conference to discuss and resolve concerns, and copies of IRS documents collected or prepared for the examination that are subject to disclosure under the Freedom of Information Act and tax laws.

In general, the inquiry and examination must be completed within two years after the examination notice was sent. The appropriate IRS counsel must approve any revocation of § 501(c)(3) status, notice of deficiency, or tax assessment and determine that the § 7611 requirements were met. The IRS is limited on further inquiries and examinations occurring within a five-year period.

виходячи з письмово викладених фактів і обставин, що церква втратила право на статус за § 501(c)(3).

Потім IRS зобов'язане надіслати церкві письмове повідомлення, що містить, крім іншого, роз'яснення предмета запиту та причин занепокоєння IRS.

Якщо відповідь церкви не дає достатніх роз'яснень щодо питань, що виникли у IRS, і IRS вирішує перейти до аудиту документів та релігійної діяльності церкви, IRS зобов'язане надіслати церкві друге письмове повідомлення.

Це повідомлення повинно містити копію повідомлення про податковий запит, опис документів та видів діяльності, що запитуються для аудиту, пропозицію про проведення наради для обговорення та вирішення питань, що виникли, а також копії документів IRS, зібраних або підготовлених для аудиту, які підлягають розкриттю відповідно до Закону про свободу інформації та податкового законодавства.

Як правило, запит і аудит повинні бути завершені протягом двох років після відправлення повідомлення про початок аудиту.

Будь-яке рішення про відкликання статусу за § 501(c)(3), направлення повідомлення про недоїмку або нарахування податку повинно бути затверджене відповідним юрисконсультутом IRS, який також повинен встановити, що вимоги § 7611 були дотримані.

IRS обмежене в проведенні подальших запитів і аудитів протягом п'яти років.

Constitutionality of the Prohibition.

Some have argued that the political campaign prohibition violates the free exercise and free speech rights of churches. The Supreme Court has not addressed this issue, but two U.S. Courts of Appeals have upheld the prohibition against First Amendment challenges.

In 1972, the Tenth Circuit Court of Appeals examined the issue in *Christian Echoes National Ministry, Inc. v. United States*.

The IRS had revoked a non-church religious organization's § 501(c)(3) status for violating the lobbying and campaign activity restrictions. One issue was whether the restrictions violated the organization's First Amendment rights. The district court held they were unconstitutional, reasoning that the First Amendment did not allow the government to examine the organization's activities, which were based on sincere religious belief, to determine whether they were religious or political.

The Tenth Circuit flatly rejected that reasoning because it "is tantamount to the proposition that the First Amendment right of free exercise of religion, ipso facto, assures no restraints, no limitations and, in effect, protects those exercising the right to do so unfettered."

Конституційність заборони.

Висловлюються думки про те, що заборона на участь у виборчих кампаніях порушує права церков на свободу віросповідання і свободу слова. Верховний суд не розглядав це питання, але два федеральних апеляційних суди підтримали заборону, відхиливши спроби оскаржити її конституційність на підставі Першої поправки.

У 1972 році Федеральний апеляційний суд десятого округу розглянув це питання у справі *Christian Echoes National Ministry, Inc. v. United States*.

IRS відкликало у нецерковної релігійної організації статус § 501(c)(3) за порушення обмежень, що стосуються лобіювання та участі у виборчих кампаніях.

Одне з питань полягало в тому, чи порушують ці обмеження права організації, гарантовані Першою поправкою.

Окружний суд першої інстанції постановив, що вони є неконституційними, мотивуючи це тим, що Перша поправка не дозволяє уряду перевіряти діяльність організації, засновану на щирих релігійних переконаннях, з метою визначення того, чи є вона релігійною або політичною. Федеральний апеляційний суд десятого округу категорично відхилив цю аргументацію, оскільки вона «рівнозначна твердженню, що право на вільне сповідання релігії, закріплене в Першій поправці, ipso facto гарантує відсутність стримувань і обмежень і, по суті, захищає тих, хто реалізує це право, дозволяючи їм діяти абсолютно вільно».

The court said such analysis would "compell[] [it] to hold that Congress is constitutionally restrained from withholding the privilege of tax exemption whenever it enacts legislation relating to a nonprofit religious organization."

Instead, the Tenth Circuit held the lobbying and campaign activity limitations did not violate the First Amendment.

The court stated that the Free Exercise Clause "is restrained [by the limitations] only to the extent of denying tax exempt status and then only in keeping with an overwhelming and compelling Governmental interest: That of guarantying that the wall separating church and state remain high and firm." Stating the maxim that a "tax exemption is a privilege, a matter of grace rather than right," the court also found that the limitations did not violate the organization's free speech rights, reasoning that the organization was free to choose whether it would limit its activities in exchange for the benefits of tax-exempt status.

The court ended by explaining that:

The Congressional purposes evidenced by the 1934 and 1954 amendments are clearly constitutionally justified in keeping with the separation and neutrality principles particularly applicable in this case and, more succinctly, the principle that government

Суд зазначив, що подібна логіка «змусила б його визнати, що Конгрес конституційно обмежений у праві відмовляти в привілеї звільнення від податків щоразу, коли він приймає закони, що стосуються некомерційної релігійної організації».

Навпаки, Федеральний апеляційний суд десятого округу постановив, що обмеження на лобістську діяльність і участь у виборчих кампаніях не порушують Першу поправку.

Суд дійшов висновку, що дія Положення про вільне віросповідання «обмежується [цими обмеженнями] лише в тій мірі, в якій це виражається у відмові в статусі звільнення від податків, і тільки в інтересах нагальної державної необхідності – гарантувати, що стіна, яка розділяє церкву і державу, залишиться високою і міцною».

Посилаючись на максимум про те, що «звільнення від податків – це привілей, питання милості, а не право», суд також дійшов висновку, що обмеження не порушують права організації на свободу слова, виходячи з того, що організація була вільна у виборі – обмежувати чи свою діяльність в обмін на переваги статусу звільнення від податків.

На закінчення суд пояснив, що:

«Цілі Конгресу, підтверджені поправками 1934 і 1954 років, явно виправдані з конституційної точки зору відповідно до принципів поділу і нейтралітету, особливо застосовних у даному випадку, і, якщо говорити по суті, з принципом, згідно з яким уряд не повинен прямо або опосередковано субсидувати ті організації, істотна

shall not subsidize, directly or indirectly, those organizations whose substantial activities are directed toward the accomplishment of legislative goals or the election or defeat of particular candidates.

In 2000, the Court of Appeals for the D.C. Circuit held in *Branch Ministries v. Rossotti* that the revocation of a church's tax-exempt status for campaign intervention did not violate its free exercise and free speech rights.

In 1992, four days before the presidential election, the church placed advertisements in *USA Today* and the *Washington Times* advocating against then-candidate Bill Clinton and soliciting tax-deductible donations.

The IRS revoked the church's § 501(c)(3) status. After the district court granted summary judgment in favor of the IRS, the church appealed, alleging the revocation violated its rights under the First Amendment and the Religious Freedom Restoration Act (RFRA), among other things.

The D.C. Circuit Court of Appeals found that the church had failed to show, as required under law, that its right to freely exercise its religion had been substantially burdened.

According to the court, the revocation's only burden on the church was less money for its religious activities and such burden "[wa]s not constitutionally significant."

частина діяльності яких спрямована на досягнення законодавчих цілей або на обрання чи поразку конкретних кандидатів».

У 2000 році Федеральний апеляційний суд округу Колумбія у справі *Branch Ministries v. Rossotti* постановив, що позбавлення церкви статусу звільнення від податків за втручання у виборчу кампанію не порушує її права на свободу віросповідання та свободу слова.

У 1992 році, за чотири доби до президентських виборів, церква розмістила в газетах *USA Today* і *The Washington Times* рекламні оголошення, в яких виступала проти тодішнього кандидата Білла Клінтона і закликала до внесення пожертвувань, що вираховуються з оподаткованої бази. IRS відкликало у церкви статус організації, звільненої від оподаткування за § 501(c)(3). Після того як окружний суд виніс рішення в порядку спрощеного судочинства на користь IRS, церква подала апеляцію, стверджуючи, що відкликання статусу порушило, серед іншого, її права, закріплені в Першій поправці, і права згідно із Законом про відновлення свободи віросповідання (RFRA).

Федеральний апеляційний суд округу Колумбія постановив, що церква не змогла довести (як того вимагає закон), що її право на вільне сповідання релігії було істотно обтяжене.

На думку суду, єдиним тягарем для церкви в результаті відкликання статусу стало скорочення обсягу коштів на її релігійну діяльність, і такий тягар «не є конституційно значущим».

Also rejecting the church's claim that it was substantially burdened because it had no other means to communicate its opinions about candidates, the court explained that it was constitutionally sufficient that the church could set up a related § 501(c)(4) social welfare organization that could then establish a political action committee (PAC).

The court brushed aside the fact that the church could not give the tax-deductible contributions it received to the PAC, reasoning that the Supreme Court "has consistently held that, absent invidious discrimination, 'Congress has not violated [an organization's] First Amendment rights by declining to subsidize its First Amendment activities.'"

The court also rejected the church's claim that the IRS had committed viewpoint discrimination, thus violating its free speech rights. The court reasoned that the campaign prohibition was viewpoint neutral because all § 501(c)(3) organizations were subject to it, "regardless of candidate, party, or viewpoint."

Також відхиливши твердження церкви про те, що вона зазнала істотного обтяження, оскільки втратила інші засоби для вираження своєї думки про кандидатів, суд пояснив: з конституційної точки зору достатньо того, що церква могла створити пов'язану з нею організацію суспільного блага (відповідно до § 501(c)(4)), яка потім могла б заснувати комітет політичної дії (РАС).

Суд визнав несуттєвим той факт, що церква не могла передавати РАС отримані нею кошти від пожертв, що вираховуються з оподаткованої бази. Суд мотивував це тим, що Верховний суд «послідовно дотримувався позиції, що за відсутності зловмисної дискримінації Конгрес не порушує права [організації] за Першою поправкою, відмовляючись субсидувати її діяльність, захищену Першою поправкою».

Суд також відхилив твердження церкви про те, що IRS допустило дискримінацію залежно від висловлюваних поглядів, тим самим порушивши її права на свободу слова. Суд обґрунтував це тим, що заборона на участь у виборчих кампаніях є нейтральною щодо поглядів, оскільки вона поширюється на всі організації, що підпадають під § 501(c)(3), «незалежно від кандидата, партії або точки зору».

Campaign Finance Law

The Federal Election Campaign Act (FECA), which regulates the raising and spending of campaign funds, is separate and distinct from the tax code.

FECA prohibits corporations from using treasury funds to make contributions and expenditures in connection with federal elections, but does not prohibit unincorporated organizations from making such contributions and expenditures.

FECA also requires regular filing of disclosure reports by candidate and political committees of contributions and expenditures, and by persons making independent expenditures that aggregate more than \$250 in a calendar year. Under FECA, the term "political committee" is defined to include any committee, club, association, or other group of persons that receives contributions or makes expenditures aggregating in excess of \$1,000 during a calendar year.

As a result of a 2002 amendment to FECA, corporations, including tax-exempt corporations, are further prohibited from funding "electioneering communications."

These are defined as broadcast communications made within 60 days of a general election or 30 days of a primary that "refer" to a federal office candidate.

Federal Election Commission (FEC)

Законодавство про фінансування виборчих кампаній

Федеральний закон про виборчі кампанії (FECA), який регулює збір і витрачання коштів на виборчі кампанії, є самостійним нормативним актом, відмінним від Податкового кодексу.

FECA забороняє корпораціям використовувати власні кошти для внесення пожертв і здійснення витрат, пов'язаних з федеральними виборами, але не забороняє робити це неінкорпорованим організаціям.

FECA також вимагає регулярного подання звітів про розкриття інформації: кандидатами та політичними комітетами – щодо отриманих пожертв та здійснених витрат; а також особами, які здійснюють незалежні витрати, – щодо таких витрат, якщо їх сукупний розмір перевищує 250 доларів США в календарному році.

Відповідно до FECA, термін «політичний комітет» включає будь-який комітет, клуб, асоціацію або іншу групу осіб, яка отримує пожертви або здійснює витрати на загальну суму понад 1000 доларів США протягом календарного року.

В результаті поправки до FECA, прийнятої в 2002 році, корпораціям (в тому числі тим, що мають статус звільнення від податків) додатково заборонено фінансувати «повідомлення, пов'язані з виборами».

Такі повідомлення визначаються як повідомлення, що передаються через засоби мовлення протягом 60 днів до загальних виборів або 30 днів до попередніх партійних виборів (праймеріз), в яких згадується кандидат на федеральну посаду.

Нормативні акти Федеральної виборчої комісії

regulations provide an exception to this prohibition for "qualified nonprofit corporations," but such term would not include churches.

In *McConnell v. FEC*, the Supreme Court upheld the constitutionality of FECA's prohibition on corporate treasury funds being spent for electioneering communications.

More recently, however, the Court in *Wisconsin Right to Life, Inc. v. FEC (WRTL II)* found that this prohibition was unconstitutional as applied to ads that Wisconsin Right to Life, Inc. sought to run.

While not expressly overruling its decision in *McConnell v. FEC*, which upheld the provision against a First Amendment facial challenge, the Court limited the law's application. Specifically, it ruled that advertisements that may reasonably be interpreted as something other than as an appeal to vote for or against a specific candidate are not the functional equivalent of constitutionally protected express advocacy and therefore cannot be regulated.

(FEC) передбачають виключення з цієї заборони для «некомерційних корпорацій, що відповідають встановленим критеріям», але до цього поняття не входять церкви.

У справі *McConnell v. FEC* Верховний суд підтвердив конституційність передбаченої FECA заборони на використання власних коштів корпорації для оплати пов'язаних з виборами повідомлень.

Однак пізніше у справі *Wisconsin Right to Life, Inc. v. FEC (WRTL II)* Верховний суд постановив, що ця заборона є неконституційною стосовно рекламних матеріалів, які планувала розмістити організація Wisconsin Right to Life, Inc.

Не скасовуючи прямо своє рішення у справі *McConnell v. FEC*, в якій дана норма була визнана конституційною при оскарженні конституційності закону як такого на підставі Першої поправки, Верховний суд обмежив сферу його застосування.

Зокрема, суд постановив: рекламні оголошення, які можуть бути обґрунтовано витлумачені інакше, ніж як заклик голосувати за або проти конкретного кандидата, не є функціональним еквівалентом прямого здійснення права на свободу самовираження, що знаходиться під захистом Конституції, і, отже, не підлягають регулюванню.

IRS Political Activity Compliance Initiative

The IRS developed the political activity compliance initiative in 2004 due to concerns that § 501(c)(3) organizations were violating the campaign prohibition. It consists of two parts:

(1) IRS public outreach to inform organizations about the prohibition and
(2) a fast-track procedure to review allegations of campaign activity, with safeguards to ensure the § 7611 requirements are met.

The IRS first used the expedited review procedure in 2004, where 132 cases, 63 of which involved churches, were selected for review. Twenty-two of the cases, including 16 church cases, were determined not to merit examination. Of the remaining 110 cases, 47 involved churches. As of March 30, 2007, the IRS has closed 46 of the church cases. In four of them, the IRS determined that the church did not violate the campaign prohibition. In the other 42 cases, the IRS issued a written advisory. This meant the IRS determined the church had engaged in campaign activity but did not impose a penalty because there were mitigating factors. Impermissible activity included the distribution of church bulletins and inserts supporting or opposing candidates, church officials supporting or opposing candidates during

Ініціатива IRS щодо контролю за дотриманням законодавства у сфері політичної діяльності

У 2004 році IRS розробило ініціативу щодо контролю за дотриманням законодавства у сфері політичної діяльності у зв'язку з побоюваннями, що організації, які підпадають під дію § 501(c)(3), порушують заборону на участь у виборчих кампаніях.

Вона складається з двох частин: (1) проведення роз'яснювальної роботи серед організацій щодо даної заборони та (2) прискорена процедура розгляду заяв про потенційну участь у виборчих кампаніях, що передбачає гарантії дотримання вимог § 7611.

IRS вперше застосувало прискорену процедуру розгляду в 2004 році, коли для аналізу було відібрано 132 справи, 63 з яких стосувалися церков. Двадцять дві справи, в тому числі 16 справ, що стосуються церков, були визнані такими, що не потребують проведення аудиту. З решти 110 справ 47 стосувалися церков. Станом на 30 березня 2007 року IRS закрило 46 справ, пов'язаних з церквами. У чотирьох з них IRS визначило, що церква не порушила заборону на участь у виборчих кампаніях. В інших 42 справах IRS направило письмові застереження. Це означало наступне: IRS встановило, що церква брала участь у виборчих кампаніях, але не стало застосовувати санкцій, оскільки були пом'якшувальні обставини.

До неприпустимої діяльності належало: поширення інформаційних листівок та вкладишів до них на підтримку або проти кандидатів; підтримка або критика кандидатів офіційними представниками церкви під час служб або

services or church functions, candidates being allowed to use church facilities, and distribution of biased voter guides and candidate ratings.

While the 2004 initiative was proceeding, reports in various media outlets raised the question of whether the IRS had been politically motivated in looking at organizations so close to the 2004 election. In response, the IRS Commissioner asked the Treasury Inspector General for Tax Administration (TIGTA) to investigate whether the IRS had engaged in any improper activities while conducting the project.

In 2005, TIGTA released a report concluding that the IRS had used appropriate, consistent procedures during the initiative.

In 2006, the IRS selected 100 cases for examination, 44 of which involved churches. As of March 30, 2007, the IRS has closed 14 of the church cases, issuing written advisories in four of them and not finding substantiated campaign activity in the other 10.

The types of campaign activity were similar to those found in 2004.

The IRS also looked at state campaign finance databases to determine whether § 501(c)(3) organizations had made campaign contributions from 2003 to 2005. The IRS found 269 apparent incidences of contributions, of which 87 involved church contributions totaling \$45,151. As of March 30, 2007, 86 of the

церковних заходів; надання кандидатам можливості використовувати церковні приміщення; а також поширення довідкових матеріалів для виборців та рейтингів кандидатів, що мають упереджений характер.

В ході реалізації ініціативи 2004 року в різних засобах масової інформації піднімалося питання про те, чи не були дії IRS політично мотивованими, враховуючи проведення перевірок в період, настільки близький до виборів 2004 року. У відповідь на це Глава IRS звернувся до Генерального ревізора Мінфіну, який курирує IRS (TIGTA), з проханням розслідувати, чи не допускало IRS будь-яких неправомірних дій під час реалізації проекту.

У 2005 році Генеральний ревізор опублікував звіт, в якому містився висновок, що IRS використовувало належні та єдині процедури в ході реалізації ініціативи.

У 2006 році IRS відібрало для аудиту 100 справ, 44 з яких стосувалися церков. Станом на 30 березня 2007 року IRS закрило 14 справ, що стосувалися церков, направивши письмові застереження щодо чотирьох з них і не виявивши підтверджених фактів участі у виборчих кампаніях в інших десяти.

Види діяльності, пов'язані з виборами, були аналогічні тим, які були виявлені в 2004 році. IRS також вивчило бази даних штатів щодо фінансування виборчих кампаній, щоб визначити, чи здійснювали організації, що підпадають під § 501(c)(3), пожертви на виборчі кампанії в період з 2003 по 2005 рік. IRS виявило 269 випадків, що мають ознаки внесення пожертвувань, з яких 87 стосувалися пожертвувань церков на загальну суму 45 151 долар США. Станом на 30 березня

church cases remain open; the IRS determined one case did not merit examination.

Examples of Church Inquiries

The IRS may not release the names of organizations it is investigating, but the organizations themselves sometimes make this information public.

In recent years, two church inquiries have received public attention after the churches revealed the IRS was looking into whether they had violated the campaign prohibition.

All Saints Church.

One of the churches is All Saints Church in Pasadena, California. The IRS notified the church in June 2005 that the agency was looking into whether a sermon delivered by a guest pastor on October 31, 2004, titled "If Jesus Debated Sen. Kerry and President Bush," had violated the campaign prohibition. The IRS indicated its concerns were based on a newspaper article about political activity in several churches.

The church maintained the sermon was permissible issue advocacy against the war in Iraq and refused to answer the IRS's questions.

It also challenged whether the § 7611 "reasonable belief" standard was met and provided examples of what it considered to be § 501(c)(3) organizations engaging

2007 року 86 справ, пов'язаних з церквами, залишаються відкритими; IRS визначило, що одна справа не вимагає проведення аудиту.

Приклади податкових запитів щодо церков

IRS не має права розголошувати назви організацій, щодо яких воно проводить перевірку, але самі організації іноді оприлюднюють цю інформацію.

В останні роки два випадки направлення податкових запитів щодо церков привернули увагу громадськості після того, як церкви повідомили, що IRS вивчає питання про можливе порушення ними заборони на участь у виборчих кампаніях.

Церква Всіх Святих (All Saints Church).

Однією з таких церков є Церква Всіх Святих у Пасадені (штат Каліфорнія).

У червні 2005 року IRS повідомило церкву про те, що перевіряє, чи не порушила проповідь, виголошена запрошеним пастором 31 жовтня 2004 року під назвою «Якби Ісус брав участь у дебатах із сенатором Керрі та президентом Бушем», заборону на участь у виборчих кампаніях. IRS вказало, що підставою для занепокоєння стала газетна стаття, присвячена політичній діяльності ряду церков.

Церква стверджувала, що проповідь була допустимою діяльністю з обговорення суспільно значущих питань (війни в Іраку), і відмовилася відповідати на питання IRS.

Вона також оскаржила дотримання стандарту «розумних підстав вважати», передбаченого § 7611, і навела приклади організацій, які, на її думку, підпадають під § 501(c)(3) і займаються

in similar activities.

In September 2006, the church decided not to comply with an IRS summons for church representatives to meet with the agency.

In September 2007, the IRS informed the church of its determination that the church had violated the political campaign prohibition but that it would not lose its tax-exempt status.

The IRS stated that the incident appeared to be a one-time occurrence and the church had policies to ensure it would comply with the prohibition in the future. The IRS advised the church to tell guest speakers about its policies and to be careful when posting information referring to candidates on its website. In response, the church sent letters to the IRS and the Treasury Inspector General for Tax Administration, raising concerns about how the inquiry was conducted.

These included whether the § 7611 "reasonable belief" standard was met; whether the IRS unlawfully shared the church's tax return information with the Department of Justice (DOJ); whether DOJ political appointees played an improper role in the inquiry; and the sufficiency of the IRS letter closing the inquiry.

аналогічною діяльністю.

У вересні 2006 року церква відмовилася виконати вимогу IRS про явку представників церкви.

У вересні 2007 року IRS повідомило церкві про свій висновок: церква порушила заборону на участь у виборчих кампаніях, проте її статус звільнення від податків не буде відкликаний.

IRS заявило, що інцидент, мабуть, мав поодинокий характер і що церква має внутрішні правила, які забезпечують дотримання заборони в майбутньому.

IRS рекомендувало церковному керівництву інформувати запрошених виступаючих про свої правила і проявляти обережність при розміщенні на своєму веб-сайті матеріалів, що містять згадки про кандидатів.

У відповідь церква направила листи в IRS і TIGTA, в яких висловила занепокоєння з приводу того, як проводилася процедура запиту.

Зокрема, вона підняла такі питання: чи було дотримано стандарт «розумних підстав вважати», передбачений § 7611; чи не була незаконною передача IRS відомостей з податкової декларації церкви Міністерству юстиції; чи не відігравали політичні призначенці в Мін'юсті неналежної ролі в процедурі запиту; чи був лист IRS про закриття перевірки достатнім.

United Church of Christ.

On February 20, 2008, the IRS informed the United Church of Christ (UCC) that it was beginning a church tax inquiry into whether the UCC had violated the campaign prohibition. The agency indicated its concerns are based on articles posted on several websites including the church's which state that United States Presidential Candidate Senator Barack Obama addressed nearly 10,000 church members gathered at the United Church of Christ's biennial General Synod at the Hartford Civic Center, on June 3, 2007. In addition, 40 Obama volunteers staffed campaign tables outside the center to promote his candidacy.

According to an article on the UCC's website, Senator Obama, who is a UCC member, was "one of 60 diverse speakers representing the arts, media, academia, science, technology, business and government . . . asked to reflect on the intersection of their faith and their respective vocations or fields of expertise." The article states the invitation was extended one year before Senator Obama became a presidential candidate, a church official told attendees that the appearance was not a campaign event and no electioneering was allowed, and no campaign paraphernalia was permitted in the venue.

Об'єднана церква Христа (United Church of Christ).

20 лютого 2008 року IRS повідомило Об'єднану церкву Христа (UCC) про початок податкового запиту з метою з'ясувати, чи не порушила UCC заборону на участь у виборчих кампаніях.

IRS вказало, що його занепокоєння ґрунтується на статтях, розміщених на декількох веб-сайтах (в тому числі на сайті церкви), в яких йдеться про те, що кандидат у президенти США сенатор Барак Обама виступив перед майже 10 000 членів церкви, які зібралися на дворічному Генеральному синоді Об'єднаної церкви Христа в громадському центрі Хартфорда 3 червня 2007 року.

Крім того, 40 волонтерів Обама обслуговували столи виборчої кампанії, розміщені біля будівлі центру, просуваючи його кандидатуру.

Згідно зі статтею на веб-сайті UCC, сенатор Обама (який є членом UCC) був «одним з 60 доповідачів, що представляють найрізноманітніші сфери: мистецтво, ЗМІ, науку, технології, бізнес і уряд... яким було запропоновано поділитися роздумами про те, як їхня віра перетинається з їхньою професійною діяльністю або сферою знань».

У статті вказується, що запрошення було надіслано за рік до того, як сенатор Обама став кандидатом у президенти.

Крім того, зазначається, що представник церкви повідомив учасникам: захід не є передвиборчим, ведення передвиборчої діяльності заборонено, а використання передвиборчої атрибутики на території проведення заходу не допускається.

Legislation in the 110th Congress

H. R. 2275.

H.R. 2275 would repeal the political campaign prohibition in IRC § 501(c)(3), but "not invalidate or limit any provision" in FECA.

Although the bill would affect all § 501(c)(3) organizations, the following discussion is limited to its impact on churches.

If H.R. 2275 were enacted into law, it appears churches would be able to engage in all types of campaign activity without jeopardizing their tax-exempt status.

It appears the sole tax code restriction on the amount of such activity would be that it could not be a church's primary activity. Churches would continue to be subject to campaign finance laws.

Churches and their managers would still be subject to tax on the church's political expenditures under existing IRC § 4955. For the church, this tax is equal to 10% of the expenditures, which is increased to 100% if the church does not take timely actions to recover the expenditures and establish policies preventing future ones; managers are taxed at a reduced rate.

Thus, while the bill would allow churches to engage in campaign activity without risking their tax-exempt status, so long as it was not their primary

Законодавчі ініціативи в Конгресі 110-го скликання

Законопроект H.R. 2275.

Законопроект H.R. 2275 передбачає скасування заборони на участь у виборчих кампаніях, що міститься в IRC § 501(c)(3), але при цьому «не позбавляє юридичної сили і не обмежує жодних положень» Федерального закону про виборчі кампанії (FECA).

Хоча законопроект стосується всіх організацій, що підпадають під § 501(c)(3), подальше обговорення обмежується розглядом його впливу на церкви.

Якщо законопроект H.R. 2275 набуде чинності, видається, що церкви зможуть здійснювати будь-які види передвиборчої діяльності, не ставлячи під загрозу свій статус звільнення від податків. Здається, що єдиним обмеженням

Податкового кодексу щодо обсягу такої діяльності буде вимога про те, що вона не повинна бути основною діяльністю церкви. При цьому церкви, як і раніше, підпадатимуть під дію законів про фінансування виборчих кампаній.

Церкви та їх керівники, як і раніше, будуть зобов'язані сплачувати податок на витрати церкви на політичні цілі відповідно до чинного IRC § 4955. Для самої церкви ставка цього податку становить 10% від суми витрат. Якщо ж церква не вживе своєчасних заходів щодо повернення витрачених коштів і не затвердить правила, що запобігають подібним витратам у майбутньому, ставка зростає до 100%. Для керівників передбачено оподаткування за зниженою ставкою. Таким чином, хоча законопроект дозволить церквам брати участь у виборчих кампаніях без ризику втрати статусу звільнення від податків (за умови, що це не є їх основною діяльністю),

activity, the § 4955 tax could provide a disincentive to engage in activities involving taxable expenditures.

Another effect of the bill would be that churches could establish § 527 separate segregated funds to conduct election-related activities.

For the § 501(c) organizations permitted to engage in electioneering (e.g., § 501(c)(4) social welfare organizations, § 501(c)(5) labor unions, and § 501(c)(6) trade associations), these funds are a lawful way to avoid the tax otherwise imposed by IRC § 527 for making certain political expenditures.

Churches may not establish such funds under current law because it would be an indirect way to get around the § 501(c)(3) campaign prohibition. While it appears the bill would allow churches to set up these funds, they could still be subject to tax on amounts transferred to the funds.

The bill would not change existing reporting requirements. Churches, unlike most tax-exempt organizations, are not required to file an annual information return (Form 990) with the IRS. Other tax-exempt organizations, including those permitted to engage in campaign activity, must generally file the Form 990; however the information regarding political activity is cursory.

These reporting requirements can be contrasted with those imposed on tax-exempt § 527 political organizations.

податок за § 4955 може стати стримуючим фактором для участі в діяльності, що тягне за собою оподатковувані витрати.

Ще одним наслідком прийняття законопроекту стане можливість для церков створювати відокремлені фонди за § 527 для ведення діяльності, пов'язаної з виборами.

Для організацій, зазначених у § 501(c), яким дозволено брати участь у передвиборних заходах (наприклад, організації громадського блага за § 501(c)(4), профспілки за § 501(c)(5) і професійні об'єднання за § 501(c)(6)), такі фонди є законним способом не сплачувати податок, який в іншому випадку підлягав би сплаті згідно з § 527 IRC за здійснення певних витрат на політичні цілі.

В даний час церкви не можуть створювати подібні фонди, оскільки це розцінювалося б як непряме обходження заборони на участь у виборчих кампаніях, передбаченої § 501(c)(3). Хоча законопроект, судячи з усього, відкриє церквам шлях до створення таких фондів, кошти, що перераховуються ними в ці фонди, як і раніше, можуть підлягати оподаткуванню.

Законопроект не змінить існуючі вимоги до звітності. Церкви, на відміну від більшості організацій, що мають статус звільнення від податків, не зобов'язані подавати щорічну інформаційну декларацію (форма 990) до IRS. Інші організації, що мають статус звільнення від податків (у тому числі ті, яким дозволено брати участь у виборчих кампаніях), як правило, зобов'язані подавати форму 990; проте відомості про політичну діяльність у ній зазначаються лише в загальних рисах. Ці вимоги до звітності можна порівняти з вимогами, що пред'являються до політичних організацій за § 527, які мають статус

They are generally subject to periodic, detailed reporting requirements regarding their contributors and expenditures.

звільнення від податків. Щодо останніх, як правило, діють вимоги про регулярне подання докладних звітів про своїх донорів і витрати.

**DEPARTMENT OF JUSTICE –
FEDERAL LAW PROTECTIONS
FOR RELIGIOUS LIBERTY**

<https://www.justice.gov/crt/page/file/1006786/dl>

**MEMORANDUM FOR ALL
EXECUTIVE DEPARTMENTS AND
AGENCIES FROM: THE ATTORNEY
GENERAL**

The President has instructed me to issue guidance interpreting religious liberty protections in federal law, as appropriate. Exec. Order No. 13798 § 4, 82 Fed. Reg. 21675 (May 4, 2017).

Consistent with that instruction, I am issuing this memorandum and appendix to guide all administrative agencies and executive departments in the execution of federal law.

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ —
ЗАХИСТ
СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ
ФЕДЕРАЛЬНИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ**

<https://www.justice.gov/crt/page/file/1006786/dl>

**МЕМОРАНДУМ ГЕНЕРАЛЬНОГО
ПРОКУРОРА США ДЛЯ ВСІХ ОРГАНІВ
ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ**

Своїм виконавчим указом №13798 § 4, 82 Fed. Reg. 21675 від 4 травня 2017 р. Президент доручив мені підготувати рекомендації щодо тлумачення положень федерального законодавства, що стосуються захисту свободи віросповідання. Відповідно до цього доручення представляю цей меморандум та додаток до нього як рекомендації для всіх адміністративних органів і установ щодо виконання федерального законодавства.

Principles of Religious Liberty

Religious liberty is a foundational principle of enduring importance in America, enshrined in our Constitution and other sources of federal law.

As James Madison explained in his Memorial and Remonstrance Against Religious Assessments, the free exercise of religion “is in its nature an unalienable right” because the duty owed to one’s Creator “is precedent, both in order of time and in degree of obligation, to the claims of Civil Society.”

Religious liberty is not merely a right to personal religious beliefs or even to worship in a sacred place. It also encompasses religious observance and practice.

Except in the narrowest circumstances, no one should be forced to choose between living out his or her faith and complying with the law. Therefore, to the greatest extent practicable and permitted by law, religious observance and practice should be reasonably accommodated in all government activity, including employment, contracting, and programming.

The following twenty principles should guide administrative agencies and executive departments in carrying out this task.

These principles should be understood and interpreted in light of the legal analysis set forth in the appendix to this memorandum.

Принципи свободи віросповідання

Свобода віросповідання є для Америки основоположним принципом, що має незмінне значення і закріплений в нашій Конституції та інших джерелах федерального права. Як пояснив Джеймс Медісон у своєму «Меморандумі та протесті проти релігійних податків», вільне сповідання релігії «є невід’ємним правом за своєю природою», оскільки обов’язок перед Творцем «має першочерговість перед вимогами громадянського суспільства як за часом, так і за ступенем обов’язковості».

Свобода віросповідання — це не просто право на особисті релігійні переконання і навіть на поклоніння в святих місцях. Вона включає в себе також дотримання релігійних обрядів і релігійну практику. Крім виняткових обставин, ніхто не повинен бути змушений вибирати між життям відповідно до своєї віри та дотриманням закону. Тому, наскільки це можливо і дозволено законом, для дотримання релігійних обрядів і практик має бути знайдено розумне компромісне рішення у всіх сферах діяльності уряду, включаючи працевлаштування, укладення договорів і розробку програм.

Нижченаведені двадцять принципів мають служити керівництвом для адміністративних органів та установ при виконанні цього завдання. Ці принципи мають розумітися і тлумачитися з урахуванням правового аналізу, викладеного в додатку до цього меморандуму.

The freedom of religion is a fundamental right of paramount importance, expressly protected by federal law.

Religious liberty is enshrined in the text of our Constitution and in numerous federal statutes. It encompasses the right of all Americans to exercise their religion freely, without being coerced to join an established church or to satisfy a religious test as a qualification for public office.

It also encompasses the right of all Americans to express their religious beliefs, subject to the same narrow limits that apply to all forms of speech. In the United States, the free exercise of religion is not a mere policy preference to be traded against other policy preferences.

It is a fundamental right.

The free exercise of religion includes the right to act or abstain from action in accordance with one's religious beliefs.

The Free Exercise Clause protects not just the right to believe or the right to worship; it protects the right to perform or abstain from performing certain physical acts in accordance with one's beliefs. Federal statutes, including the Religious Freedom Restoration Act of 1993 ("RFRA"), support that protection, broadly defining the exercise of religion to encompass all aspects of observance and practice, whether or not

Свобода віросповідання є одним з фундаментальних прав, що мають першорядне значення і прямо захищені федеральним законодавством.

Свобода віросповідання закріплена в тексті нашої Конституції та в багатьох федеральних законах. Вона включає в себе право всіх американців вільно сповідувати свою віру без спроб примусити їх присьднатися до будь-якої офіційної церкви або пройти релігійну перевірку як умову для зайняття державної посади. Вона включає в себе також право всіх американців висловлювати свої релігійні переконання — з урахуванням тих самих суворих обмежень, що застосовуються до всіх видів висловлювань. У Сполучених Штатах вільне сповідання релігії — не просто політична преференція, яку можна обміняти на інші політичні преференції. Це — фундаментальне право.

Свобода віросповідання включає в себе право діяти або утримуватися від дій відповідно до своїх релігійних переконань.

Положення про свободу віросповідання захищає не тільки право вірити або право висловлювати свою віру; воно захищає право вчиняти певні фізичні дії або утримуватися від їх вчинення відповідно до своїх переконань. Федеральні закони, в тому числі Закон про відновлення свободи віросповідання 1993 року (RFRA), підтримують цей захист, широко визначаючи сповідання релігії як таке, що включає всі

central to, or required by, a particular religious faith.

The freedom of religion extends to persons and organizations.

The Free Exercise Clause protects not just persons, but persons collectively exercising their religion through churches or other religious denominations, religious organizations, schools, private associations, and even businesses.

Americans do not give up their freedom of religion by participating in the marketplace, partaking of the public square, or interacting with government.

Constitutional protections for religious liberty are not conditioned upon the willingness of a religious person or organization to remain separate from civil society.

Although the application of the relevant protections may differ in different contexts, individuals and organizations do not give up their religious-liberty protections by providing or receiving social services, education, or healthcare; by seeking to earn or earning a living; by employing others to do the same; by receiving government grants or contracts; or by otherwise interacting with federal, state, or local governments.

аспекти дотримання і практики, незалежно від того, чи є вони головними або обов'язковими для конкретної віри.

Свобода віросповідання поширюється на окремих осіб та організації.

Положення про свободу сповідання захищає не тільки окремих осіб, але й осіб, які колективно сповідують свою релігію через церкви або інші релігійні конфесії, релігійні організації, школи, приватні об'єднання і навіть підприємства.

Американці не відмовляються від своєї свободи віросповідання, беручи участь у ринковій діяльності та суспільному житті або взаємодіючи з урядом.

Конституційний захист релігійної свободи не залежить від бажання релігійної особи або релігійної організації існувати окремо від громадянського суспільства.

Хоча застосування відповідних заходів захисту може відрізнятись в різних контекстах, фізичні особи та організації не відмовляються від захисту своєї релігійної свободи, надаючи або отримуючи соціальні послуги, освіту або медичну допомогу; шукаючи заробіток і заробляючи на життя; наймаючи для цього інших осіб та організації; отримуючи державні гранти або контракти; або іншим чином взаємодіючи з федеральними, штатними або місцевими органами влади.

Government may not restrict acts or abstentions because of the beliefs they display.

To avoid the very sort of religious persecution and intolerance that led to the founding of the United States, the Free Exercise Clause of the Constitution protects against government actions that target religious conduct.

Except in rare circumstances, government may not treat the same conduct as lawful when undertaken for secular reasons but unlawful when undertaken for religious reasons.

For example, government may not attempt to target religious persons or conduct by allowing the distribution of political leaflets in a park but forbidding the distribution of religious leaflets in the same park.

Government may not target religious individuals or entities for special disabilities based on their religion.

Much as government may not restrict actions only because of religious belief, government may not target persons or individuals because of their religion.

Government may not exclude religious organizations as such from secular aid programs, at least when the aid is not being used for explicitly religious activities such as worship or proselytization.

For example, the Supreme Court has held that if government provides reimbursement for

Уряд не може обмежувати дії або утримання від дій через релігійні переконання, що стоять за ними.

Щоб уникнути саме того роду релігійних переслідувань і нетерпимості, які викликали необхідність створення Сполучених Штатів, положення Конституції про свободу віросповідання захищають від дій уряду, спрямованих проти релігійної поведінки. За винятком рідкісних випадків, уряд не може розглядати ту саму поведінку як законну, коли вона здійснюється зі світських причин, і незаконну, коли вона здійснюється з релігійних причин. Наприклад, уряд не може виділяти віруючих або релігійну поведінку як цільову групу, дозволяючи розповсюдження в громадському парку політичних листівок, але забороняючи розповсюдження релігійних листівок у тому ж парку.

Уряд не може переслідувати релігійних осіб або організації, накладаючи на них особливі обмеження на підставі їхньої релігії.

Так само як уряд не може обмежувати дії тільки через релігійні переконання, він не може переслідувати організації та людей через їхню релігію. Уряд не може виключати релігійні організації як такі зі світських програм допомоги, принаймні, коли ця допомога не використовується для явно релігійних цілей, таких як богослужіння або прозелітизм.

Наприклад, Верховний суд постановив, що якщо уряд надає компенсацію за утилізацію

scrap tires to replace child playground surfaces, it may not deny participation in that program to religious schools.

Nor may government deny religious schools—including schools whose curricula and activities include religious elements—the right to participate in a voucher program, so long as the aid reaches the schools through independent decisions of parents.

Government may not target religious individuals or entities through discriminatory enforcement of neutral, generally applicable laws.

Although government generally may subject religious persons and organizations to neutral, generally applicable laws—e.g., across-the-board criminal prohibitions or certain time, place, and manner restrictions on speech—government may not apply such laws in a discriminatory way.

For instance, the Internal Revenue Service may not enforce the Johnson Amendment—which prohibits 501(c)(3) non-profit organizations from intervening in a political campaign on behalf of a candidate—against a religious non-profit organization under circumstances in which it would not enforce the amendment against a secular non-profit organization.

Likewise, the National Park Service may not require religious groups to obtain permits to hand out fliers in a park if it does not require similarly situated secular groups to do so, and no federal agency tasked with issuing permits

старих шин для заміни покриття дитячих ігрових майданчиків, він не може відмовити релігійним школам в участі в цій програмі. Уряд також не може позбавляти релігійні школи, зокрема школи, чії навчальні програми та діяльність включають релігійні елементи, права на участь у програмі ваучерів, якщо допомога надається школам на підставі незалежних рішень батьків.

Уряд не може переслідувати релігійних діячів або організації шляхом дискримінаційного застосування нейтральних, загальноприйнятих законів.

Хоча уряд, як правило, може піддавати релігійних осіб та організації дії нейтральних, загальноприйнятих законів — наприклад, загальних кримінальних заборон або певних обмежень за часом, місцем і способом висловлювання — він не може застосовувати такі закони в дискримінаційний спосіб. Наприклад, Податкова служба не може застосовувати поправку Джонсона, яка забороняє некомерційним організаціям 501(c)(3) втручатися в політичну кампанію від імені кандидата, по відношенню до релігійної некомерційної організації в тих випадках, коли не застосовує цю поправку щодо світських НКО. Аналогічно, Служба національних парків не може вимагати від релігійних груп отримання дозволів на роздачу листівок у парку, якщо вона не вимагає цього від світських груп в аналогічній ситуації, і жодне федеральне відомство, уповноважене видавати дозволи на

for land use may deny a permit to an Islamic Center seeking to build a mosque when the agency has granted, or would grant, a permit to similarly situated secular organizations or religious groups.

Government may not officially favor or disfavor particular religious groups.

Together, the Free Exercise Clause and the Establishment Clause prohibit government from officially preferring one religious group to another. This principle of denominational neutrality means, for example, that government cannot selectively impose regulatory burdens on some denominations but not others.

It likewise cannot favor some religious groups for participation in the Combined Federal Campaign over others based on the groups' religious beliefs.

Government may not interfere with the autonomy of a religious organization.

Together, the Free Exercise Clause and the Establishment Clause also restrict governmental interference in intra-denominational disputes about doctrine, discipline, or qualifications for ministry or membership.

For example, government may not impose its nondiscrimination rules to require Catholic seminaries or Orthodox Jewish yeshivas to

використання земельних ділянок, не може відмовити у видачі дозволу ісламському центру, який бажає побудувати мечеть, якщо воно видало або видало б дозвіл в аналогічній ситуації світським організаціям або релігійним групам.

Уряд не може офіційно сприяти або не сприяти певним релігійним групам.

Сукупно положення про свободу віросповідання і про заборону встановлення державної релігії забороняють уряду офіційно віддавати перевагу одній релігійній групі перед іншою. Цей принцип конфесійної нейтральності означає, наприклад, що уряд не може вибірково накладати регулятивні обмеження на одні конфесії, не накладаючи їх на інші. Він також не може надавати перевагу одним релігійним групам перед іншими в участі в Об'єднаній федеральній кампанії сприяння працевлаштуванню на підставі релігійних переконань цих груп.

Уряд не може втручатися в автономію релігійної організації.

Сукупно положення про свободу віросповідання і про заборону встановлення державної релігії також обмежують втручання уряду у внутрішньоконфесійні суперечки про доктрину, дисципліну або відповідність нормам служіння чи членства.

Наприклад, уряд не може нав'язувати свої правила про недискримінацію, вимагаючи від католицьких семінарій або ортодоксальних

accept female priests or rabbis.

The Religious Freedom Restoration Act of 1993 prohibits the federal government from substantially burdening any aspect of religious observance or practice, unless imposition of that burden on a particular religious adherent satisfies strict scrutiny.

RFRA prohibits the federal government from substantially burdening a person's exercise of religion, unless the federal government demonstrates that application of such burden to the religious adherent is the least restrictive means of achieving a compelling governmental interest.

RFRA applies to all actions by federal administrative agencies, including rulemaking, adjudication or other enforcement actions, and grant or contract distribution and administration.

RFRA's protection extends not just to individuals, but also to organizations, associations, and at least some for-profit corporations.

RFRA protects the exercise of religion by individuals and by corporations, companies, associations, firms, partnerships, societies, and joint stock companies. For example, the Supreme Court has held that Hobby Lobby, a

юдейських єшив приймати жінок-священників або жінок-раввінів.

Закон про відновлення свободи віросповідання 1993 року забороняє федеральному уряду істотно обмежувати будь-який аспект релігійного обряду або практики, за винятком випадків, коли накладення такого обмеження на конкретного віруючого відповідає стандартам суворої перевірки.

RFRA забороняє федеральному уряду істотно обмежувати сповідання релігії будь-якою особою, за винятком випадків, коли федеральний уряд може довести, що застосування такого обмеження до віруючого є найменш обмежувальним засобом забезпечення нагального державного інтересу. RFRA застосовується до всіх дій федеральних адміністративних органів, включаючи нормотворчість, винесення судових рішень та інші заходи щодо забезпечення дотримання законів, а також розподіл та адміністрування грантів і контрактів.

Захист RFRA поширюється не тільки на фізичних осіб, але й на організації, асоціації та як мінімум деякі комерційні корпорації.

RFRA захищає свободу віросповідання фізичних осіб, а також корпорацій, компаній, асоціацій, фірм, товариств, спілок та акціонерних компаній. Наприклад, Верховний суд ухвалив рішення, що Hobby Lobby,

closely held, for-profit corporation with more than 500 stores and 13,000 employees, is protected by RFRA.

RFRA does not permit the federal government to second-guess the reasonableness of a religious belief.

RFRA applies to all sincerely held religious beliefs, whether or not central to, or mandated by, a particular religious organization or tradition.

Religious adherents will often be required to draw lines in the application of their religious beliefs, and government is not competent to assess the reasonableness of such lines drawn, nor would it be appropriate for government to do so. Thus, for example, a government agency may not second-guess the determination of a factory worker that, consistent with his religious precepts, he can work on a line producing steel that might someday make its way into armaments but cannot work on a line producing the armaments themselves.

Nor may the Department of Health and Human Services second-guess the determination of a religious employer that providing contraceptive coverage to its employees would make the employer complicit in wrongdoing in violation of the organization's religious precepts.

закрита комерційна корпорація з більш ніж 500 магазинами та 13 000 співробітників, перебуває під захистом RFRA.

RFRA не дозволяє федеральному уряду ставити під сумнів обґрунтованість релігійних переконань.

RFRA застосовується до всіх щирих релігійних переконань незалежно від того, чи є вони головними або обов'язковими для конкретної релігійної організації або віровчення.

Віруючим часто доведеться проводити межі в практичному застосуванні своїх релігійних переконань, і уряд не компетентний оцінювати обґрунтованість таких меж (що було б також недоречно).

Так, наприклад, державна установа не може ставити під сумнів рішення заводського робітника, що він, відповідно до своїх релігійних приписів, може працювати в цеху з виробництва сталі, яка колись може бути використана для виробництва зброї, але не в цеху з виробництва самої зброї.

Міністерство охорони здоров'я та соціальних служб також не може ставити під сумнів рішення релігійного роботодавця, що надання його співробітникам страхового покриття покупки контрацептивних засобів зробить роботодавця співучасником діяння, що порушує релігійні приписи організації.

A governmental action substantially burdens an exercise of religion under RFRA if it bans an aspect of an adherent's religious observance or practice, compels an act inconsistent with that observance or practice, or substantially pressures the adherent to modify such observance or practice.

Because the government cannot second-guess the reasonableness of a religious belief or the adherent's assessment of the religious connection between the government mandate and the underlying religious belief, the substantial burden test focuses on the extent of governmental compulsion involved.

In general, a government action that bans an aspect of an adherent's religious observance or practice, compels an act inconsistent with that observance or practice, or substantially pressures the adherent to modify such observance or practice, will qualify as a substantial burden on the exercise of religion.

For example, a Bureau of Prisons regulation that bans a devout Muslim from growing even a half-inch beard in accordance with his religious beliefs substantially burdens his religious practice.

Likewise, a Department of Health and Human Services regulation requiring employers to provide insurance coverage for contraceptive drugs in violation of their religious beliefs or face significant fines substantially burdens their religious practice, and a law that conditions receipt of significant government

Дія уряду істотно обмежує сповідання релігії відповідно до RFRA, якщо забороняє будь-який аспект релігійного обряду або практики віруючого, примушує до дії, несумісної з цим обрядом або практикою, або чинить істотний тиск на віруючого з метою змінити такий обряд або практику.

Оскільки уряд не може ставити під сумнів обґрунтованість релігійних переконань або оцінку віруючими релігійного зв'язку між урядовим розпорядженням та релігійними переконаннями, що спричинилися до його видання, перевірка на істотне обмеження звертає найбільшу увагу на ступінь примусу з боку уряду. В цілому, дія уряду, яка забороняє будь-який аспект релігійного обряду або практики віруючого, або змушує віруючого вчиняти дії, несумісні з цим обрядом чи практикою, або чинить на нього істотний тиск з метою змінити такий обряд або практику, буде кваліфікуватися як істотне обмеження сповідання релігії.

Наприклад, правило Федерального бюро в'язниць, яке забороняє правовірному мусульманину відрощувати бороду навіть довжиною ½ дюйма, істотно обмежує його релігійну практику. Аналогічно, постанова Міністерства охорони здоров'я та соціальних служб, що зобов'язує роботодавців усупереч їхнім релігійним переконанням надавати страхове покриття покупки протизаплідних препаратів або платити істотні штрафи, є істотним обмеженням їхньої релігійної практики, а закон, що узалежнює отримання

benefits on willingness to work on Saturday substantially burdens the religious practice of those who, as a matter of religious observance or practice, do not work on that day.

But a law that infringes, even severely, an aspect of an adherent's religious observance or practice that the adherent himself regards as unimportant or inconsequential imposes no substantial burden on that adherent.

And a law that regulates only the government's internal affairs and does not involve any governmental compulsion on the religious adherent likewise imposes no substantial burden.

The strict scrutiny standard applicable to RFRA is exceptionally demanding.

Once a religious adherent has identified a substantial burden on his or her religious belief, the federal government can impose that burden on the adherent only if it is the least restrictive means of achieving a compelling governmental interest.

Only those interests of the highest order can outweigh legitimate claims to the free exercise of religion, and such interests must be evaluated not in broad generalities but as applied to the particular adherent.

Even if the federal government could show the necessary interest, it would also have to show that its chosen restriction on free exercise is the least restrictive means of achieving that interest.

значних державних пільг від готовності працювати в суботу, — для релігійної практики тих, хто відповідно до своїх релігійних обрядів або практики не працює в цей день.

Однак закон, що порушує, навіть істотно, той аспект релігійного обряду або практики, що його сам віруючий вважає неважливим або несуттєвим, не накладає на нього істотного обмеження.

Аналогічно, закон, який регулює тільки внутрішні справи уряду і не передбачає будь-якого примусу з боку уряду щодо віруючого, також не є істотним обмеженням.

Суворий стандарт перевірки, що застосовується до RFRA, є надзвичайно вимогливим.

Як тільки віруючий визначив істотне обмеження для своїх релігійних переконань, федеральний уряд може накласти це обмеження на віруючого тільки в тому випадку, якщо це є найменш обмежувальним засобом забезпечення нагальних державних інтересів. Тільки інтереси вищого порядку можуть переважити законні вимоги вільного сповідання релігії, і такі інтереси повинні оцінюватися не в загальних рисах, а в застосуванні до конкретного віруючого. Навіть якщо федеральний уряд зможе продемонструвати наявність інтересів, що роблять дане обмеження необхідним, він також повинен буде довести, що обране ним обмеження вільного сповідання релігії є

That analysis requires the government to show that it cannot accommodate the religious adherent while achieving its interest through a viable alternative, which may include, in certain circumstances, expenditure of additional funds, modification of existing exemptions, or creation of a new program.

RFRA applies even where a religious adherent seeks an exemption from a legal obligation requiring the adherent to confer benefits on third parties.

Although burdens imposed on third parties are relevant to RFRA analysis, the fact that an exemption would deprive a third party of a benefit does not categorically render an exemption unavailable.

Once an adherent identifies a substantial burden on his or her religious exercise, RFRA requires the federal government to establish that denial of an accommodation or exemption to that adherent is the least restrictive means of achieving a compelling governmental interest.

найменш обмежувальним засобом забезпечення цих інтересів. Такий аналіз вимагає, щоб уряд довів, що не може знайти для проблеми віруючого компромісне рішення, забезпечуючи при цьому власні інтереси за допомогою реальної альтернативи, яка в певних обставинах може включати витрачання додаткових коштів, зміну існуючих звільнень або створення нової програми.

RFRA застосовується навіть у тих випадках, коли віруючий домагається звільнення від юридичного зобов'язання, що вимагає від нього надання вигоди третім особам.

Хоча обмеження, що накладаються на третіх осіб, мають значення для аналізу в рамках RFRA, той факт, що звільнення позбавить третю особу якоїсь вигоди, не обов'язково робить звільнення недоступним.

Як тільки віруючий виявить істотне обмеження для здійснення ним віросповідання, RFRA вимагає, щоб федеральний уряд встановив факт того, що відмова в компромісному рішенні або звільненні для цього віруючого є найменш обмежувальним засобом забезпечення нагальних державних інтересів.

Title VII of the Civil Rights Act of 1964, as amended, prohibits covered employers from discriminating against individuals on the basis of their religion.

Employers covered by Title VII may not fail or refuse to hire, discharge, or discriminate against any individual with respect to compensation, terms, conditions, or privileges of employment because of that individual's religion.

Such employers also may not classify their employees or applicants in a way that would deprive or tend to deprive any individual of employment opportunities because of the individual's religion.

This protection applies regardless of whether the individual is a member of a religious majority or minority.

But the protection does not apply in the same way to religious employers, who have certain constitutional and statutory protections for religious hiring decisions.

Титул VII Закону про громадянські права 1964 року (зі змінами) забороняє роботодавцям, на яких поширюється дія цього закону, дискримінувати фізичних осіб за ознакою їхньої релігії.

Роботодавці, на яких поширюється дія Титулу VII, не мають права відмовляти у прийнятті на роботу, звільняти або дискримінувати будь-яку особу щодо винагороди, умов або привілеїв працевлаштування з причини її релігії.

Такі роботодавці не мають також права класифікувати своїх співробітників або кандидатів на роботу таким чином, який позбавляє або може позбавити особу можливості працевлаштування через її релігію.

Цей захист застосовується незалежно від того, чи є дана особа членом релігійної більшості або меншини.

Однак цей захист не поширюється тією ж мірою на релігійних роботодавців, які мають певні конституційні та законодавчі гарантії щодо рішень про прийняття на роботу з релігійних мотивів.

Title VII's protection extends to discrimination on the basis of religious observance or practice as well as belief, unless the employer cannot reasonably accommodate such observance or practice without undue hardship on the business.

Title VII defines “religion” broadly to include all aspects of religious observance or practice, except when an employer can establish that a particular aspect of such observance or practice cannot reasonably be accommodated without undue hardship to the business.

For example, covered employers are required to adjust employee work schedules for Sabbath observance, religious holidays, and other religious observances, unless doing so would create an undue hardship, such as materially compromising operations or violating a collective bargaining agreement.

Title VII might also require an employer to modify a no-head-coverings policy to allow a Jewish employee to wear a yarmulke or a Muslim employee to wear a headscarf.

An employer who contends that it cannot reasonably accommodate a religious observance or practice must establish undue hardship on its business with specificity; it cannot rely on assumptions about hardships that might result from an accommodation.

Захист, передбачений Титулом VII, поширюється на дискримінацію за ознакою здійснюваних релігійних обрядів або практик, а також віросповідання, за винятком випадків, коли роботодавець не може знайти розумний компроміс для дотримання таких обрядів або практик без невиправданих труднощів для бізнесу.

Титул VII дає широке визначення «релігії», яке включає всі аспекти дотримання релігійних обрядів або практик, за винятком випадків, коли роботодавець може довести, що неможливо знайти розумний компроміс для того чи іншого аспекту дотримання таких обрядів або практик без невиправданих труднощів для бізнесу. Наприклад, роботодавці, на яких поширюється дія закону, зобов'язані коригувати графік роботи співробітників з урахуванням дотримання суботи, релігійних свят та інших релігійних обрядів, за винятком випадків, коли це створює невиправдані труднощі, такі як матеріальні збитки для діяльності або порушення колективного трудового договору. Титул VII може також вимагати від роботодавця зміни правил, що забороняють носіння традиційного головного убору, щоб дозволити співробітнику-єврею носити кіпу, а співробітницю-мусульманці — традиційну хустку. Роботодавець, який стверджує, що не може знайти розумне компромісне рішення для дотримання тих чи інших релігійних обрядів або практик, зобов'язаний показати існування конкретних невиправданих труднощів для свого бізнесу; він не може

The Clinton Guidelines on Religious Exercise and Religious Expression in the Federal Workplace provide useful examples for private employers of reasonable accommodations for religious observance and practice in the workplace.

President Clinton issued Guidelines on Religious Exercise and Religious Expression in the Federal Workplace (“Clinton Guidelines”) explaining that federal employees may keep religious materials on their private desks and read them during breaks; discuss their religious views with other employees, subject to the same limitations as other forms of employee expression; display religious messages on clothing or wear religious medallions; and invite others to attend worship services at their churches, except to the extent that such speech becomes excessive or harassing.

The Clinton Guidelines have the force of an Executive Order, and they also provide useful guidance to private employers about ways in which religious observance and practice can reasonably be accommodated in the workplace.

спиратися лише на припущення про труднощі, які можуть виникнути в результаті такого компромісу.

Керівні принципи Клінтона з питань відправлення релігійних обрядів та проявів релігійної приналежності на федеральних робочих місцях містять приклади розумного компромісу в питаннях дотримання релігійних обрядів і практик на робочому місці, які можуть бути корисними приватним роботодавцям.

Президент Клінтон видав Керівні принципи з питань відправлення релігійних обрядів та проявів релігійної приналежності на федеральних робочих місцях («Керівні принципи Клінтона»), в яких пояснюється, що федеральні службовці можуть тримати релігійні матеріали на своїх особистих столах і читати їх під час перерв; обговорювати свої релігійні погляди з іншими службовцями, з урахуванням тих же обмежень, що і для інших форм самовираження службовців; демонструвати на одязі релігійні символи, носити релігійні медальйони; а також запрошувати інших відвідувати богослужіння у своїх церквах, за винятком випадків, коли такі звертання стають надмірними або носять характер переслідування.

Керівні принципи Клінтона мають силу виконавчого указу і містять також корисні рекомендації для приватних роботодавців про те, як знайти розумний компроміс у питаннях дотримання релігійних обрядів і практик на робочому місці.

Religious employers are entitled to employ only persons whose beliefs and conduct are consistent with the employers' religious precepts.

Constitutional and statutory protections apply to certain religious hiring decisions.

Religious corporations, associations, educational institutions, and societies—that is, entities that are organized for religious purposes and engage in activity consistent with, and in furtherance of, such purposes—have an express statutory exemption from Title VII's prohibition on religious discrimination in employment.

Under that exemption, religious organizations may choose to employ only persons whose beliefs and conduct are consistent with the organizations' religious precepts.

For example, a Lutheran secondary school may choose to employ only practicing Lutherans, only practicing Christians, or only those willing to adhere to a code of conduct consistent with the precepts of the Lutheran community sponsoring the school.

Indeed, even in the absence of the Title VII exemption, religious employers might be able to claim a similar right under RFRA or the Religion Clauses of the Constitution.

Релігійні роботодавці мають право наймати тільки тих осіб, чиї переконання і поведінка відповідають релігійним приписам роботодавців.

Конституційні та законодавчі гарантії захисту застосовуються до певних рішень про наймання на роботу з релігійних мотивів. Релігійні корпорації, асоціації, навчальні заклади та товариства, тобто організації, створені в релігійних цілях і здійснюють діяльність, що відповідає цим цілям і сприяє їх досягненню, мають пряме законодавче звільнення від заборони на релігійну дискримінацію в сфері зайнятості, передбаченої Титулом VII.

Відповідно до цього звільнення релігійні організації можуть наймати на роботу тільки тих осіб, чиї переконання і поведінка відповідають релігійним приписам даних організацій.

Наприклад, лютеранська середня школа може приймати на роботу тільки практикуючих лютеран, тільки практикуючих християн або тільки тих, хто готовий дотримуватися кодексу поведінки, що відповідає приписам лютеранської громади, яка виступає спонсором школи.

Більше того, навіть за відсутності винятку, передбаченого Титулом VII, релігійні роботодавці можуть претендувати на аналогічне право відповідно до RFRA або положень Конституції про релігію.

As a general matter, the federal government may not condition receipt of a federal grant or contract on the effective relinquishment of a religious organization's hiring exemptions or attributes of its religious character.

Religious organizations are entitled to compete on equal footing for federal financial assistance used to support government programs.

Such organizations generally may not be required to alter their religious character to participate in a government program, nor to cease engaging in explicitly religious activities outside the program, nor effectively to relinquish their federal statutory protections for religious hiring decisions.

У цілому, федеральний уряд не може висувати умовою отримання релігійною організацією федеральної субсидії або контракту її фактичну відмову від звільнень у сфері найму на роботу або від атрибутів її релігійного характеру.

Релігійні організації мають право на рівних умовах брати участь у конкурсах на отримання федеральної фінансової допомоги, використовуваної для фінансування програм уряду. Як правило, від таких організацій не може вимагатися зміна їх релігійного характеру для участі в державній програмі, припинення участі в явно релігійній діяльності поза програмою або фактична відмова від захисту, надаваного федеральним законодавством у зв'язку з рішеннями про наймання на роботу за релігійною ознакою.

Guidance for Implementing Religious Liberty Principles

Agencies must pay keen attention, in everything they do, to the foregoing principles of religious liberty.

Agencies As Employers

Administrative agencies should review their current policies and practices to ensure that they comply with all applicable federal laws and policies regarding accommodation for religious observance and practice in the federal workplace, and all agencies must observe such laws going forward.

In particular, all agencies should review the Guidelines on Religious Exercise and Religious Expression in the Federal Workplace, which President Clinton issued on August 14, 1997, to ensure that they are following those Guidelines.

All agencies should also consider practical steps to improve safeguards for religious liberty in the federal workplace, including through subject-matter experts who can answer questions about religious nondiscrimination rules, information websites that employees may access to learn more about their religious accommodation rights, and training for all employees about federal protections for religious observance and practice in the workplace.

Керівництво з реалізації принципів релігійної свободи

Державні органи зобов'язані приділяти пильну увагу вищезазначеним принципам релігійної свободи у всій своїй діяльності.

Державні органи як роботодавці

Державні органи повинні переглянути свої правила і практику, щоб забезпечити їхню відповідність усім федеральним законам і правилам щодо пошуку компромісних рішень з питання дотримання релігійних обрядів і практик на федеральних робочих місцях, і зобов'язані надалі виконувати такі закони. Зокрема, усі державні органи повинні знову розглянути Керівні принципи з питань дотримання релігійних обрядів і проявів релігійної приналежності на федеральних робочих місцях, видані президентом Клінтоном 14 серпня 1997 року, і переконатися, що вони дотримуються цього документа. Усі державні органи повинні також розглянути практичні заходи щодо посилення гарантій релігійної свободи на федеральних робочих місцях, зокрема, за допомогою експертів у цій галузі, які можуть відповісти на питання про правила недопущення дискримінації за релігійною ознакою, а також за допомогою інформаційних веб-сайтів, до яких співробітники можуть отримати доступ, щоб дізнатися більше про свої права на компромісні рішення з питань релігії, та ознайомлення всіх співробітників з різними

аспектами федерального захисту дотримання релігійних обрядів і практик на робочому місці.

Agencies Engaged in Rulemaking

In formulating rules, regulations, and policies, administrative agencies should also proactively consider potential burdens on the exercise of religion and possible accommodations of those burdens.

Agencies should consider designating an officer to review proposed rules with religious accommodation in mind or developing some other process to do so.

In developing that process, agencies should consider drawing upon the expertise of the White House Office of Faith-Based and Neighborhood Partnerships to identify concerns about the effect of potential agency action on religious exercise.

Regardless of the process chosen, agencies should ensure that they review all proposed rules, regulations, and policies that have the potential to have an effect on religious liberty for compliance with the principles of religious liberty outlined in this memorandum and appendix before finalizing those rules, regulations, or policies.

The Office of Legal Policy will also review any proposed agency or executive action upon which the Department's comments, opinion, or concurrence are sought, see, e.g., Exec. Order 12250 § 1-2, 45 Fed. Reg. 72995 (Nov. 2, 1980), to ensure that such action

Державні органи, що мають нормотворчі функції

При формулюванні правил, положень і внутрішньої політики державні органи повинні також враховувати потенційні обмеження на сповідування релігії і можливі рішення щодо їх зменшення.

Державні органи повинні розглянути можливість призначення посадової особи, яка оцінюватиме пропоновані правила з урахуванням зменшення обмежень, або розробити для цього іншу процедуру. При розробці такої процедури їм слід взяти до уваги досвід Управління Білого дому з роботи з релігійними та громадськими організаціями для виявлення проблем, пов'язаних з можливим впливом дій державних органів на реалізацію релігійних прав. Незалежно від обраної процедури, державні органи повинні забезпечити розгляд усіх пропонованих правил, положень і внутрішньої політики, які можуть вплинути на свободу віросповідання, на предмет відповідності принципам свободи віросповідання, викладеним у цьому меморандумі та додатку до нього, перед остаточним затвердженням цих правил, положень або внутрішньої політики. Управління правової політики Міністерства юстиції також розглядатиме будь-які пропоновані дії державних органів або виконавчої влади, щодо яких потрібні

complies with the principles of religious liberty outlined in this memorandum and appendix.

The Department will not concur in any proposed action that does not comply with federal law protections for religious liberty as interpreted in this memorandum and appendix, and it will transmit any concerns it has about the proposed action to the agency or the Office of Management and Budget as appropriate.

If, despite these internal reviews, a member of the public identifies a significant concern about a prospective rule's compliance with federal protections governing religious liberty during a period for public comment on the rule, the agency should carefully consider and respond to that request in its decision.

See *Perez v. Mortgage Bankers Ass'n*, 135 S. Ct. 1199, 1203 (2015).

In appropriate circumstances, an agency might explain that it will consider requests for accommodations on a case-by-case basis rather than in the rule itself, but the agency should provide a reasoned basis for that approach.

коментарі, думка чи згода Міністерства, див., наприклад, виконавчий указ № 12250 § 1-2, 45 Fed. Reg. 72995 від 2 листопада 1980 р., щоб переконатися, що такі дії відповідають принципам релігійної свободи, викладеним у цьому меморандумі та додатку. Міністерство не дасть згоди на будь-які пропоновані дії, що не відповідають федеральним законам про захист свободи віросповідання, як вони інтерпретуються в цьому меморандумі та додатку, і передаватиме всі свої побоювання щодо пропонованих дій до відповідного відомства або Адміністративно-бюджетного управління. Якщо, незважаючи на ці внутрішні перевірки, якийсь член громадськості протягом періоду громадського обговорення даного правила висловить серйозні сумніви щодо його відповідності федеральним нормам, що регулюють свободу віросповідання, державний орган повинен уважно розглянути цей запит і відповісти на нього у своєму рішенні. Див. *Perez v. Mortgage Bankers Ass'n*, 135 S. Ct. 1199, 1203 (2015). За відповідних обставин державний орган може пояснити, що розглядатиме запити про компромісні рішення в індивідуальному порядку, а не в самому правилі, але в будь-якому випадку він повинен надати обґрунтоване пояснення такого підходу.

Agencies Engaged in Enforcement Actions

Much like administrative agencies engaged in rulemaking, agencies considering potential enforcement actions should consider whether such actions are consistent with federal protections for religious liberty.

In particular, agencies should remember that RFRA applies to agency enforcement just as it applies to every other governmental action.

An agency should consider RFRA when setting agency-wide enforcement rules and priorities, as well as when making decisions to pursue or continue any particular enforcement action, and when formulating any generally applicable rules announced in an agency adjudication.

Agencies should remember that discriminatory enforcement of an otherwise nondiscriminatory law can also violate the Constitution.

Thus, agencies may not target or single out religious organizations or religious conduct for disadvantageous treatment in enforcement priorities or actions.

The President identified one area where this could be a problem in Executive Order 13798, when he directed the Secretary of the Treasury, to the extent permitted by law, not to take any “adverse action against any individual, house of worship, or other religious organization on the basis that such individual or organization speaks or has spoken about moral or political issues from a religious perspective, where speech of similar

Правозастосовні органи

Подібно до державних органів, що мають нормотворчі функції, органи, які розглядають ті чи інші правозастосовні заходи, повинні враховувати, чи відповідають вони федеральним заходам захисту релігійної свободи. Зокрема, органи повинні пам’ятати, що RFRA застосовується до забезпечення дотримання законів міністерствами та відомствами так само, як і до всіх інших дій уряду. Державні органи повинні враховувати RFRA при встановленні внутрішніх правил і пріоритетів, а також при прийнятті рішень про будь-які конкретні заходи щодо забезпечення дотримання і при формулюванні будь-яких загальноприйнятих правил, на які вони посилаються в ході правових суперечок. Державні органи повинні пам’ятати, що дискримінаційне застосування закону, який сам по собі не є дискримінаційним, також може порушувати Конституцію. Таким чином, вони не можуть виділяти ті чи інші релігійні організації або форми релігійної поведінки для дискримінаційного ставлення у своїх пріоритетах або заходах щодо забезпечення дотримання закону. Президент визначив одну сферу, в якій це може стати проблемою, у виконавчому указі №13798, коли доручив міністру фінансів не вживати — де це дозволено законом — жодних «дій проти будь-якої особи, місця відправлення культу або іншої релігійної організації на тій підставі, що така особа або організація висловлюється або висловлювалася з моральних або політичних питань з релігійної

character” from a non-religious perspective has not been treated as participation or intervention in a political campaign.

Exec. Order No. 13798, § 2, 82 Fed. Reg. at 21675. But the requirement of nondiscrimination toward religious organizations and conduct applies across the enforcement activities of the Executive Branch, including within the enforcement components of the Department of Justice.

Agencies Engaged in Contracting and Distribution of Grants

Agencies also must not discriminate against religious organizations in their contracting or grant-making activities.

Religious organizations should be given the opportunity to compete for government grants or contracts and participate in government programs on an equal basis with nonreligious organizations.

Absent unusual circumstances, agencies should not condition receipt of a government contract or grant on the effective relinquishment of a religious organization’s Section 702 exemption for religious hiring practices, or any other constitutional or statutory protection for religious organizations. In particular, agencies should not attempt through conditions on grants or contracts to meddle in the internal governance affairs of religious organizations or to limit those organizations’ otherwise protected activities.

точки зору, якщо висловлювання аналогічного характеру» з нерелігійної точки зору не розглядалися як участь або втручання в політичну кампанію (виконавчий указ № 13798, § 2, 82 Fed. Reg., at 21675). Однак вимога про недискримінацію щодо релігійних організацій та поведінки застосовується до всіх правозастосовних дій виконавчої гілки влади, у тому числі до правозастосовних підрозділів Міністерства юстиції.

Державні органи, що укладають контракти та розподіляють гранти

Релігійні організації також не повинні зазнавати дискримінації при укладанні контрактів або наданні грантів. Релігійним організаціям має бути надана можливість на рівних умовах з нерелігійними організаціями брати участь у конкурсах на отримання державних грантів або контрактів і брати участь у державних програмах. За звичайних обставин державні органи не повинні висувати умовою отримання державного контракту або гранту фактичну відмову релігійної організації від звільнення, передбаченого розділом 702, щодо практики найму на роботу за релігійною ознакою, або від будь-якого іншого конституційного або законодавчого захисту релігійних організацій. Зокрема, державні органи не повинні намагатися за допомогою умов надання грантів або укладення контрактів втручатися у внутрішні справи або обмежувати діяльність релігійних організацій, яка в інших

Any questions about this memorandum or the appendix should be addressed to the Office of Legal Policy, U.S. Department of Justice, 950 Pennsylvania Avenue N.W., Washington, D.C. 20530, phone (202) 514-4601.

APPENDIX

Although not an exhaustive treatment of all federal protections for religious liberty, this appendix summarizes the key constitutional and federal statutory protections for religious liberty and sets forth the legal basis for the religious liberty principles described in the foregoing memorandum.

Constitutional Protections

The people, acting through their Constitution, have singled out religious liberty as deserving of unique protection.

In the original version of the Constitution, the people agreed that “no religious Test shall ever be required as a Qualification to any Office or public Trust under the United States.”

U.S. Const., art. VI, cl. 3. The people then amended the Constitution during the First Congress to clarify that “Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise

випадках захищена законом.

Будь-які питання щодо цього меморандуму та додатка до нього слід надсилати до Управління з питань правової політики Міністерства юстиції США: Office of Legal Policy, U.S. Department of Justice, 950 Pennsylvania Avenue N.W., Washington, D.C. 20530, tel. (202) 514-4601.

ДОДАТОК

Хоча в цьому додатку не наводиться вичерпний опис усіх федеральних заходів захисту свободи віросповідання, у ньому узагальнено основні конституційні та федеральні законодавчі заходи захисту свободи віросповідання та викладено правову основу принципів свободи віросповідання, описаних у наведеному вище меморандумі.

Конституційні заходи захисту

Народ Сполучених Штатів, діючи через свою Конституцію, виділив релігійну свободу як таку, що заслуговує на особливий захист.

Уже в первинній версії Конституції американський народ погодився з тим, що «для зайняття будь-якої посади або офіційного поста, заснованих Сполученими Штатами, не може бути умовою жодне підтвердження релігійних переконань» (Конституція США, ст. VI, п. 3). Згодом народ вніс поправку до Конституції під час Першого Конгресу, щоб уточнити, що «Конгрес не повинен видавати жодних

thereof.”

A. Free Exercise Clause

The Free Exercise Clause recognizes and guarantees Americans the “right to believe and profess whatever religious doctrine [they] desire[.]”

Government may not attempt to regulate religious beliefs, compel religious beliefs, or punish religious beliefs.

It may not lend its power to one side in intra-denominational disputes about dogma, authority, discipline, or qualifications for ministry or membership.

It may not discriminate against or impose special burdens upon individuals because of their religious beliefs or status.

And with the exception of certain historical limits on the freedom of speech, government may not punish or otherwise harass churches, church officials, or religious adherents for speaking on religious topics or sharing their religious beliefs.

The Constitution’s protection against government regulation of religious belief is absolute; it is not subject to limitation or balancing against the interests of the government. (“If there is any fixed star in our constitutional constellation, it is that no official, high or petty, can prescribe what shall be orthodox in politics, nationalism, religion, or other matters of opinion or force citizens to confess by word or act their faith therein.”).

законів, що передбачають встановлення релігії або забороняють вільне її сповідання».

A. Положення про вільне сповідання

Положення про свободу віросповідання визнає і гарантує американцям «право вірити і сповідувати будь-яке релігійне вчення, яке вони бажають».

Держава не може регулювати релігійні переконання, примушувати до релігійних переконань і карати за них.

Держава не може надавати свою владу одній зі сторін у міжконфесійних суперечках про догми, авторитет, дисципліну або підстави для служіння чи членства.

Вона не може дискримінувати або накладати особливі обмеження на окремих осіб через їхні релігійні переконання або статус.

За винятком певних історичних обмежень свободи слова, держава не може карати або іншим чином переслідувати церкви, церковних посадових осіб або прихильників релігії за висловлювання на релігійні теми або поширення своїх релігійних переконань. Захист Конституції від державного регулювання релігійних переконань є абсолютним; він не може бути обмежений або виправданий інтересами уряду. («Якщо в нашому конституційному сузір’ї і є якась постійна зірка, то це те, що жоден чиновник, високопоставлений чи дрібний, не має права приписувати, що є ортодоксальним у політиці, націоналізмі, релігії чи інших питаннях думки, або примушувати громадян вірити в це словом чи ділом»).

The Free Exercise Clause protects beliefs rooted in religion, even if such beliefs are not mandated by a particular religious organization or shared among adherents of a particular religious tradition.

As the Supreme Court has repeatedly counseled, “religious beliefs need not be acceptable, logical, consistent, or comprehensible to others in order to merit First Amendment protection.”

Importantly, the protection of the Free Exercise Clause also extends to acts undertaken in accordance with such sincerely-held beliefs.

That conclusion flows from the plain text of the First Amendment, which guarantees the freedom to “exercise” religion, not just the freedom to “believe” in religion.

Moreover, no other interpretation would actually guarantee the freedom of belief that Americans have so long regarded as central to individual liberty.

Many, if not most, religious beliefs require external observance and practice through physical acts or abstention from acts.

The tie between physical acts and religious beliefs may be readily apparent (e.g., attendance at a worship service) or not (e.g., service to one’s community at a soup kitchen or a decision to close one’s business on a particular day of the week).

The “exercise of religion” encompasses all aspects of religious observance and practice. And because individuals may act collectively through associations and organizations, it

Положення про свободу віросповідання захищає переконання, вкорінені в релігії, навіть якщо вони не оголошені конкретною релігійною організацією як обов’язкові або не поділяються прихильниками конкретної релігійної традиції. Як неодноразово заявляв Верховний суд, «релігійні переконання не обов’язково повинні бути прийнятними, логічними, послідовними або зрозумілими для інших, щоб заслуговувати захисту з боку Першої поправки».

Важливо зазначити, що захист положення про свободу віросповідання поширюється також на дії, що вчиняються відповідно до таких щирих переконань.

Цей висновок впливає з тексту Першої поправки, яка гарантує свободу сповідувати релігію, а не тільки свободу вірити.

Більше того, жодне інше тлумачення не гарантувало б свободу віросповідання, що її американці стільки років вважають ключовим елементом індивідуальної свободи. Багато, якщо не більшість, релігійних переконань вимагають зовнішнього дотримання і практики за допомогою фізичних дій або утримання від них.

Зв’язок між фізичними діями та релігійними переконаннями може бути очевидним (наприклад, відвідування богослужінь) або ні (наприклад, служіння своїй громаді в благодійній їдальні або рішення закрити свій магазин в певний день тижня). «Визнання релігії» охоплює всі аспекти дотримання і практики релігії.

А що люди можуть діяти колективно через

encompasses the exercise of religion by such entities as well.

As with most constitutional protections, however, the protection afforded to Americans by the Free Exercise Clause for physical acts is not absolute, *Smith*, 491 U.S. at 878–79, and the Supreme Court has identified certain principles to guide the analysis of the scope of that protection.

First, government may not restrict “acts or abstentions only when they are engaged in for religious reasons, or only because of the religious belief that they display,” *id.* at 877, nor “target the religious for special disabilities based on their religious status,”

The Free Exercise Clause protects against “indirect coercion or penalties on the free exercise of religion” just as surely as it protects against “outright prohibitions” on religious exercise.

Because a law cannot have as its official “object or purpose . . . the suppression of religion or religious conduct,” courts must “survey meticulously” the text and operation of a law to ensure that it is actually neutral and of general applicability.

Church of the Lukumi Babalu Aye, 508 U.S. at 533–34.

A law is not neutral if it singles out particular religious conduct for adverse treatment; treats the same conduct as lawful when undertaken for secular reasons but unlawful when undertaken for religious reasons; visits “gratuitous restrictions on religious conduct”;

об’єднання і організації, воно охоплює також визнання релігії такими колективами.

Однак, як і у випадку з більшістю конституційних гарантій, захист, що надається американцям положеннями про свободу віросповідання щодо фізичних дій, не є абсолютним (*Smith*, 491 U.S. at 878–79), і Верховним судом сформульовано певні принципи, що служать орієнтиром при аналізі сфери дії цього захисту. По-перше, уряд не може обмежувати «дії або утримання від дій тільки тоді, коли вони здійснюються з релігійних мотивів або тільки через релігійні переконання, що стоять за ними» (*id.* at 877), а також «виділяти релігійних осіб через особливі обмеження з огляду на їхній релігійний статус». Положення про свободу віросповідання захищає від «непрямого примусу або покарань за вільне сповідання релігії» так само, як і від «прямих заборон» на сповідання релігії.

Оскільки закон не може мати своєю офіційною «метою або завданням... придушення релігії або релігійної поведінки», суди повинні «ретельно вивчити» текст і дію закону, щоб переконатися, що він дійсно є нейтральним і має загальне застосування (*Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 533–34).

Закон не є нейтральним, якщо він виділяє певні релігійні дії для дискримінаційного поводження; розглядає ту саму поведінку як законну, коли вона має світські причини, і незаконну, коли вона має релігійні причини; накладає «необґрунтовані обмеження на

or “accomplishes . . . a ‘religious gerrymander,’ an impermissible attempt to target [certain individuals] and their religious practices.”

“Neutrality and general applicability are interrelated, . . . [and] failure to satisfy one requirement is a likely indication that the other has not been satisfied.”

For example, a law that disqualifies a religious person or organization from a right to compete for a public benefit—including a grant or contract—because of the person’s religious character is neither neutral nor generally applicable.

Likewise, a law that selectively prohibits the killing of animals for religious reasons and fails to prohibit the killing of animals for many nonreligious reasons, or that selectively prohibits a business from refusing to stock a product for religious reasons but fails to prohibit such refusal for myriad commercial reasons, is neither neutral, nor generally applicable.

See *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 533–36, 542–45.

Nonetheless, the requirements of neutral and general applicability are separate, and any law burdening religious practice that fails one or both must be subjected to strict scrutiny..

Second, even a neutral, generally applicable law is subject to strict scrutiny under this Clause if it restricts the free exercise of religion and another constitutionally protected liberty, such as the freedom of speech or association, or the right to control the

релігійну діяльність»; або «вчиняє... релігійні маніпуляції», неприпустимі спроби виділити [певних осіб] та їхні релігійні практики».

«Нейтральність і загальне застосування взаємопов’язані, ... [і] невиконання однієї вимоги, швидше за все, вказує на те, що іншу вимогу також не виконано». Наприклад, закон, що позбавляє віруючого або релігійну організацію через їхній релігійний характер права брати участь у конкурсі на отримання від держави будь-яких благ, включаючи грант або контракт, не є ні нейтральним, ні загальноприйнятним.

Аналогічно, закон, який вибірково забороняє вбивство тварин з релігійних мотивів і не забороняє вбивство тварин з цілого ряду нерелігійних причин, або який вибірково забороняє підприємствам відмовлятися від закупівлі будь-якого товару з релігійних мотивів, але не забороняє таку відмову з безлічі комерційних причин, не є ні нейтральним, ні загальноприйнятним (*Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 533–36, 542–45). Проте вимоги нейтральності та загального застосування є різними вимогами, і будь-який закон, що обмежує релігійну практику і не відповідає одній або обом вимогам, повинен бути підданий суворій перевірці.

По-друге, навіть нейтральний, загальноприйнятний закон підлягає суворій перевірці відповідно до цієї статті, якщо він обмежує вільне сповідання релігії та інші конституційно захищені свободи, такі як свобода слова або асоціацій, або право

upbringing of one's children.

See *Smith*, 494 U.S. at 881–82; *Axson-Flynn v. Johnson*, 356 F.3d 1277, 1295–97 (10th Cir. 2004). Many Free Exercise cases fall in this category.

For example, a law that seeks to compel a private person's speech or expression contrary to his or her religious beliefs implicates both the freedoms of speech and free exercise.

See, e.g., *Wooley v. Maynard*, 430 U.S. 705, 707–08 (1977) (challenge by Jehovah's Witnesses to requirement that state license plates display the motto "Live Free or Die"); *Axson-Flynn*, 356 F.3d at 1280 (challenge by Mormon student to University requirement that student actors use profanity and take God's name in vain during classroom acting exercises).

A law taxing or prohibiting door-to-door solicitation, at least as applied to individuals distributing religious literature and seeking contributions, likewise implicates the freedoms of speech and free exercise. *Murdock v. Pennsylvania*, 319 U.S. 105, 108–09 (1943) (challenge by Jehovah's Witnesses to tax on canvassing or soliciting); *Cantwell*, 310 U.S. at 307 (same).

A law requiring children to receive certain education, contrary to the religious beliefs of their parents, implicates both the parents' right to the care, custody, and control of their children and to free exercise.

контролювати виховання своїх дітей (*Smith*, 494 U.S. at 881–82; *Axson-Flynn v. Johnson*, 356 F.3d 1277, 1295–97 (10th Cir. 2004)). Багато судових справ, пов'язаних зі свободою віросповідання, підпадають під цю категорію. Наприклад, закон, який прагне примусити людину висловлюватися або в інший спосіб виражати свої думки всупереч її релігійним переконанням, зачіпає як свободу слова, так і свободу віросповідання. Тут можна згадати справу *Wooley v. Maynard*, 430 U.S. 705, 707–08 (1977) (оскарження свідками Єгови вимоги, щоб на номерних знаках у Нью-Гемпширі відображався девіз штату «Живи вільно або помри»); або справу *Axson-Flynn*, 356 F.3d at 1280, коли студент-мормон виступив проти вимоги університету, щоб студенти під час акторських вправ у класі повторювали богохульства і вимовляли Боже ім'я всує). Там, де це стосується осіб, що поширюють релігійну літературу і збирають пожертви, закон, який оподатковує або забороняє ходіння «від дверей до дверей» з метою збору грошей, також зачіпає свободу слова і свободу віросповідання, як було показано на процесах *Murdock v. Pennsylvania*, 319 U.S. 105, 108–09 (1943) (оскарження свідками Єгови застосування податку на агітацію «від дверей до дверей» або збір пожертв; і те саме у справі *Cantwell*, 310 U.S. at 307). Закон, який зобов'язує дітей отримувати певну освіту, що суперечить релігійним переконанням їхніх батьків, зачіпає як право батьків на турботу, опіку та контроль над своїми дітьми, так і право на вільне сповідання релігії (справа *Yoder*, 406

Yoder, 406 U.S. at 227–29 (challenge by Amish parents to law requiring high school attendance).

Strict scrutiny is the “most rigorous” form of scrutiny identified by the Supreme Court. *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 546; (“Requiring a State to demonstrate a compelling interest and show that it has adopted the least restrictive means of achieving that interest is the most demanding test known to constitutional law.”).

It is the same standard applied to governmental classifications based on race, and restrictions on the freedom of speech.

Of course, even when a law is neutral and generally applicable, government may run afoul of the Free Exercise Clause if it interprets or applies the law in a manner that discriminates against religious observance and practice.

See, e.g., *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 537 (government discriminatorily interpreted an ordinance prohibiting the unnecessary killing of animals as prohibiting only killing of animals for religious reasons); *Fowler v. Rhode Island*, 345

U.S. 67, 69–70 (1953) (government discriminatorily enforced ordinance prohibiting meetings in public parks against only certain religious groups).

U.S. at 227–29: оскарження батьками-амішами закону, що зобов’язує відвідувати середню школу).

Суворі перевірки є «найбільш вимогливою» формою контролю, визначеною Верховним судом у справі *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 546; («Вимога, щоб штат продемонстрував наявність нагального інтересу й показав, що вжив найменш обмежувальних заходів для забезпечення цього інтересу, є найсуворішим тестом, відомим конституційному праву»). Це той самий стандарт, який застосовується до класифікації (поділу на категорії) за расовою ознакою та обмежень свободи слова, що проводиться урядовими установами.

Звичайно, навіть якщо закон є нейтральним і загальноприйнятним, уряд може порушувати положення про свободу віросповідання, коли інтерпретує або застосовує закон таким чином, що дискримінує релігійні обряди та практики. Див., наприклад, справу *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 537 (уряд дискримінаційно витлумачив постанову, що забороняє вбивство тварин без потреби, як заборону тільки на вбивство тварин з релігійних мотивів); або справу *Fowler v. Rhode Island*, 345

U.S. 67, 69–70 (1953) (уряд дискримінаційно застосовував постанову, що забороняє зібрання в громадських парках, тільки стосовно певних релігійних груп).

B. Establishment Clause

The Establishment Clause, too, protects religious liberty.

It prohibits government from establishing a religion and coercing Americans to follow it.

It restricts government from interfering in the internal governance or ecclesiastical decisions of a religious organization.

And it prohibits government from officially favoring or disfavoring particular religious groups as such or officially advocating particular religious points of view.

Indeed, “a significant factor in upholding governmental programs in the face of Establishment Clause attack is their neutrality towards religion.”

That “guarantee of neutrality is respected, not offended, when the government, following neutral criteria and evenhanded policies, extends benefits to recipients whose ideologies and viewpoints, including religious ones, are broad and diverse.” Id.

Thus, religious adherents and organizations may, like nonreligious adherents and organizations, receive indirect financial aid through independent choice, or, in certain circumstances, direct financial aid through a secular-aid program.

V. Положення про встановлення релігії

Положення про встановлення релігії також захищає релігійну свободу. Воно забороняє уряду встановлювати будь-яку релігію як державну і примушувати американців дотримуватися її. Воно обмежує втручання уряду у внутрішнє управління або церковні рішення релігійних організацій і забороняє уряду офіційно сприяти або не сприяти певним релігійним групам саме як релігійним і офіційно відстоювати певні релігійні точки зору.

Справді, «важливим фактором у підтримці урядових програм перед обличчям нападок на положення про свободу віросповідання є їхній нейтралітет щодо релігії».

Ця «гарантія нейтралітету поважається, а не порушується, коли уряд, дотримуючись нейтральних критеріїв і неупередженої політики, надає пільги тим одержувачам, ідеології та погляди яких, включаючи релігійні, відрізняються широтою та багатогранністю» (Id.).

Таким чином, прихильники релігій і релігійні організації можуть, як і прихильники нерелігійних вчень і нерелігійні організації, отримувати непряму фінансову допомогу на основі незалежного вибору або, за певних обставин, пряму фінансову підтримку в рамках світських програм допомоги.

C. Religious Test Clause

Finally, the Religious Test Clause, though rarely invoked, provides a critical guarantee to religious adherents that they may serve in American public life.

The Clause reflects the judgment of the Framers that a diversity of religious viewpoints in government would enhance the liberty of all Americans.

And after the Religion Clauses were incorporated against the States, the Supreme Court shared this view, rejecting a Tennessee law that “establishe[d] as a condition of office the willingness to eschew certain protected religious practices.”

(“[T]he American experience provides no persuasive support for the fear that clergymen in public office will be less careful of anti-establishment interests or less faithful to their oaths of civil office than their unordained counterparts.”).

Statutory Protections

Recognizing the centrality of religious liberty to our nation, Congress has buttressed these constitutional rights with statutory protections for religious observance and practice.

These protections can be found in, among other statutes, the Religious Freedom Restoration Act of 1993; the Religious Land Use and Institutionalized Persons Act, Title VII of the Civil Rights Act of 1964, 42 U.S.C.

C. Положення про підтвердження релігії

Нарешті, положення про підтвердження релігії, хоча до нього звертаються рідко, дає прихильникам різних вірувань важливу гарантію того, що вони можуть обіймати державні посади. Це положення відображає думку авторів Конституції про те, що присутність в уряді людей різних релігійних поглядів лише зміцнить свободу всіх американців. А після того, як положення про релігію були включені до Конституції стосовно штатів, Верховний суд поділив цю точку зору, відхиливши закон штату Теннессі, який «встановлював як умову для обіймання посади готовність відмовитися від певних захищених релігійних практик». («Американський досвід не дає переконливих підстав для побоювань, що священнослужителі, які отримали державну посаду, будуть менш уважні до питання невстановлення державної релігії або менш вірні своїй громадянській присязі, ніж їхні невисвячені колеги»).

Законодавчий захист

Визнаючи ключову роль релігійної свободи для нашої країни, Конгрес підкріпив ці конституційні права законодавчим захистом релігійних обрядів і практик.

Ці заходи захисту містяться, серед іншого, у Законі про відновлення свободи віросповідання 1993 року (RFRA); Законі про землекористування для релігійних організацій і свободу віросповідання для ув'язнених

§§ 2000e et seq.; and the American Indian Religious Freedom Act, 42 U.S.C. § 1996.

Such protections ensure not only that government tolerates religious observance and practice, but that it embraces religious adherents as full members of society, able to contribute through employment, use of public accommodations, and participation in government programs.

The considered judgment of the United States is that we are stronger through accommodation of religion than segregation or isolation of it.

A. Religious Freedom Restoration Act of 1993 (RFRA)

The Religious Freedom Restoration Act of 1993 (RFRA), 42 U.S.C. § 2000bb et seq., prohibits the federal government from “substantially burden[ing] a person’s exercise of religion” unless “it demonstrates that application of the burden to the person

(1) is in furtherance of a compelling governmental interest;

(2) and (2) is the least restrictive means of furthering that compelling governmental interest.”

The Act applies even where the burden arises out of a “rule of general applicability” passed without animus or discriminatory intent.

It applies to “any exercise of religion, whether or not compelled by, or central to, a

(Титул VII Закону про громадянські права 1964 року, 42 U.S.C. §§ 2000e et seq.); та Законі про свободу віросповідання американських індіанців (42 U.S.C. § 1996). Такі заходи захисту гарантують не тільки терпимість держави щодо релігійних обрядів і практик, але й те, що держава приймає прихильників релігії як повноправних членів суспільства, здатних робити свій внесок за рахунок своєї праці, користування місцями громадського призначення і транспортом та участі в державних програмах. На зважену думку Сполучених Штатів, компроміси щодо релігії роблять нас сильнішими, ніж її сегрегація або ізоляція.

A. Закон про відновлення свободи віросповідання 1993 року (RFRA)

Закон про відновлення свободи віросповідання 1993 року (RFRA), 42 U.S.C. § 2000bb et seq., забороняє федеральному уряду «істотно обмежувати сповідання релігії будь-якою особою», якщо тільки «не буде доведено, що застосування такого обмеження до цієї особи

(1) служить забезпеченню нагальних державних інтересів; і (2) є найменш обмежувальним засобом їх забезпечення».

Закон застосовується навіть у тих випадках, коли обмеження випливає з «правила загального застосування», прийнятого без упередження або дискримінаційних намірів. Він застосовується до «будь-якого сповідання релігії, незалежно від того, чи є воно

system of religious belief,” and covers “individuals” as well as “corporations, companies, associations, firms, partnerships, societies, and joint stock companies,” 1 U.S.C. § 1, including for-profit, closely-held corporations like those involved in Hobby Lobby, 134 S. Ct. at 2768.

Subject to the exceptions identified below, a law “substantially burden[s] a person’s exercise of religion,” if it bans an aspect of the adherent’s religious observance or practice, compels an act inconsistent with that observance or practice, or substantially pressures the adherent to modify such observance or practice, see *Sherbert*, 374 U.S. at 405–06.

The “threat of criminal sanction” will satisfy these principles, even when, as in *Yoder*, the prospective punishment is a mere \$5 fine. And the denial of, or condition on the receipt of, government benefits may substantially burden the exercise of religion under these principles. *Sherbert*, 374 U.S. at 405–06; see also *Hobbie v. Unemployment Appeals Comm’n of Fla.*, 480 U.S. 136, 141 (1987); *Thomas*, 450 U.S. at 717–18.

But a law that infringes, even severely, an aspect of an adherent’s religious observance or practice that the adherent himself regards as unimportant or inconsequential imposes no substantial burden on that adherent.

And a law that regulates only the government’s internal affairs and does not involve any governmental compulsion on the religious adherent likewise imposes no

обов’язковим або головним у системі релігійних переконань», і охоплює «фізичних осіб», а також «корпорації, компанії, асоціації, фірми, партнерства, товариства та акціонерні компанії», 1 U.S.C. § 1, включаючи комерційні закриті корпорації, такі як ті, що брали участь у справі *Hobby Lobby* (134 S. Ct. at. 2768).

З урахуванням винятків, зазначених нижче, закон «істотно обмежує сповідування релігії будь-якою особою», якщо забороняє якийсь аспект релігійного обряду або практики віруючого, примушує до дії, несумісної з цим обрядом або практикою, або істотно тисне на віруючого, щоб той змінив такий обряд або практику (*Sherbert*, 374 U.S. at 405–06).

«Загрози кримінального покарання» достатньо для поважання цих принципів, навіть якщо, як у справі *Yoder*, передбачуване покарання становить лише 5 доларів штрафу. А відмова в наданні державних пільг або встановлення умов для їх отримання може істотно обмежувати сповідування релігії відповідно до цих принципів (*Sherbert*, 374 U.S. at 405–06; див. також *Hobbie v. Unemployment Appeals Comm’n of Fla.*, 480 U.S. 136, 141 (1987); *Thomas*, 450 U.S. at 717–18). Однак закон, який порушує, навіть істотно, будь-який аспект релігійного обряду або практики, якщо його сам віруючий вважає за неважливий чи незначний, не накладає істотного обмеження на цього віруючого. І закон, який регулює тільки внутрішні справи уряду і не передбачає будь-якого примусу з боку держави щодо віруючого, також не

substantial burden.

As with claims under the Free Exercise Clause, RFRA does not permit a court to inquire into the reasonableness of a religious belief, including into the adherent's assessment of the religious connection between a belief asserted and what the government forbids, requires, or prevents. *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2778.

If the proffered belief is sincere, it is not the place of the government or a court to second-guess it.. A good illustration of the point is *Thomas v. Review Board of Indiana Employment Security Division*—one of the *Sherbert* line of cases, whose analytical test Congress sought, through RFRA, to restore, 42 U.S.C. § 2000bb.

There, the Supreme Court concluded that the denial of unemployment benefits was a substantial burden on the sincerely held religious beliefs of a Jehovah's Witness who had quit his job after he was transferred from a department producing sheet steel that could be used for military armaments to a department producing turrets for military tanks. *Thomas*, 450 U.S. at 716–18.

In doing so, the Court rejected the lower court's inquiry into "what [the claimant's] belief was and what the religious basis of his belief was," noting that no one had challenged the sincerity of the claimant's religious beliefs and that "[c]ourts should not undertake to dissect religious beliefs because the believer admits that he is struggling with his position or because his beliefs are not articulated with the clarity and precision that

накладає істотного обмеження.

Як і у випадку з позовами на підставі положення про свободу віросповідання, RFRA не дозволяє суду вивчати обґрунтованість релігійних переконань, у тому числі оцінку віруючим релігійного зв'язку між декларованим переконанням і тим, що забороняє, чого вимагає або чому перешкоджає уряд (*Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2778). Якщо деклароване переконання є щирим, то ні уряд, ні суд не мають права ставити його під сумнів. Гарною ілюстрацією є справа *Thomas v. Review Board of Indiana Employment Security Division* — одна із справ серії *Sherbert*, аналітичну перевірку (тест) якої Конгрес прагнув відновити за допомогою RFRA (42 U.S.C. § 2000bb).

У цій справі Верховний суд дійшов висновку, що відмова у виплаті допомоги по безробіттю була істотним обмеженням для щирих релігійних переконань свідка Єгови, який звільнився після того, як його перевели з цеху листового прокату, який міг використовуватися для виробництва озброєння, до цеху з виробництва башт танків (*Thomas*, 450 U.S. at 716–18).

При цьому суд відхилив запит суду нижчої інстанції про те, «у чому полягали переконання [заявника] і яка була релігійна основа його переконань», зазначивши, що ніхто не заперечував щирість релігійних переконань заявника і що «суди не повинні препарувати релігійні переконання віруючого тільки тому, що він визнає наявність сумнівів через свою позицію або що його переконання не сформульовані з тією ясністю і точністю,

a more sophisticated person might employ.”

The Court likewise rejected the lower court’s comparison of the claimant’s views to those of other Jehovah’s Witnesses, noting that “[i]ntrafaith differences of that kind are not uncommon among followers of a particular creed, and the judicial process is singularly ill equipped to resolve such differences.”

Id. at 715. The Supreme Court reinforced this reasoning in *Hobby Lobby*, rejecting the argument that “the connection between what the objecting parties [were required to] do (provide health-insurance coverage for four methods of contraception that may operate after the fertilization of an egg) and the end that they [found] to be morally wrong (destruction of an embryo) [wa]s simply too attenuated.”

The Court explained that the plaintiff corporations had a sincerely-held religious belief that provision of the coverage was morally wrong, and it was “not for us to say that their religious beliefs are mistaken or insubstantial.”

Government bears a heavy burden to justify a substantial burden on the exercise of religion. “[O]nly those interests of the highest order . . . can overbalance legitimate claims to the free exercise of religion.” Thomas, 450 U.S. at 718 (quoting *Yoder*, 406 U.S. at 215). Such interests include, for example, the “fundamental, overriding interest in eradicating racial discrimination in education—discrimination that prevailed, with official approval, for the first 165 years

яку могла би продемонструвати освіченіша людина». Суд також відхилив порівняння судом нижчої інстанції поглядів позивача з поглядами інших свідків Єгови, зазначивши, що «внутрішньоконфесійні відмінності такого роду не є рідкістю серед послідовників віровчень, і судовий процес явно не здатний вирішити такі розбіжності» (Id. at 715). Верховний суд підтримав цю аргументацію у справі *Hobby Lobby*, відхиливши твердження, що «зв’язок між тим, що [були зобов’язані] зробити сторони, які висловили заперечення (надати медичну страховку, що покриває чотири методи контрацепції, які можуть діяти після запліднення яйцеклітини), і метою, яку вони [вважали] морально неправильною (знищення ембріона), був просто занадто слабким».

Суд пояснив, що корпорації-позивачі мали щире переконання, що надання страхового покриття було морально неправильним, і «не нам виносити судження, що їхні релігійні переконання є помилковими або необґрунтованими».

Уряд несе важкий тягар обґрунтування істотного обмеження свободи віросповідання. «Тільки інтереси вищого порядку... можуть переважити законні вимоги свободи віросповідання» (Thomas, 450 U.S. 718 (цитуючи справу *Yoder*, 406 U.S. на стор. 215)). До таких інтересів належать, наприклад, «фундаментальний, превалюючий інтерес у викоріненні расової дискримінації в освіті — дискримінації, яка з офіційного схвалення існувала і домінувала протягом перших 165

of this Nation’s history,” *Bob Jones Univ. v. United States*, 461 U.S. 574, 604 (1983), and the interest in ensuring the “mandatory and continuous participation” that is “indispensable to the fiscal vitality of the social security system,” *United States v. Lee*, 455 U.S. 252, 258–59 (1982). But “broadly formulated interests justifying the general applicability of government mandates” are insufficient.

Gonzales v. O Centro Espirita Beneficente Uniao do Vegetal, 546 U.S. 418, 431 (2006). The government must establish a compelling interest to deny an accommodation to the particular claimant.

For example, the military may have a compelling interest in its uniform and grooming policy to ensure military readiness and protect our national security, but it does not necessarily follow that those interests would justify denying a particular soldier’s request for an accommodation from the uniform and grooming policy.

See, e.g., *Secretary of the Army, Army Directive 2017-03, Policy for Brigade-Level Approval of Certain Requests for Religious Accommodation (2017)* (recognizing the “successful examples of Soldiers currently serving with” an accommodation for “the wear of a hijab; the wear of a beard; and the wear of a turban or under-turban/patka, with uncut beard and uncut hair” and providing for a reasonable accommodation of these practices in the Army).

The military would have to show that it has a compelling interest in denying that particular

років історії нашої країни» (*Bob Jones Univ. v. United States*, 461 U.S. 574, 604) (1983), а також інтерес у забезпеченні «обов’язкової та безперервної участі», «потрібної для фінансової життєздатності системи соціального забезпечення» (*United States v. Lee*, 455 U.S. 252, 258–59) (1982). А ось «широко сформульованих інтересів, що виправдовують загальну застосовність урядових мандатів», недостатньо (*Gonzales v. O Centro Espirita Beneficente Uniao do Vegetal*, 546 U.S. 418, 431) (2006). Уряд зобов’язаний встановити наявність нагального інтересу, щоб відмовити конкретному заявникові в компромісному рішенні.

Наприклад, військові можуть мати такий інтерес у забезпеченні статутних правил носіння уніформи та зовнішнього вигляду для підтримки боєготовності та захисту національної безпеки, але з цього не випливає, що даний інтерес виправдовує відмову конкретному солдату в проханні про компромісне рішення щодо уніформи та зовнішнього вигляду. Див., наприклад, наказ міністра сухопутних військ № 2017-03 «Правила задоволення на рівні бригади певних прохань про компромісне рішення з питань релігії» (2017), що визнає «наявність успішних прикладів, коли солдати продовжили службу» після винесення компромісних рішень з питання «носіння хіджабу; носіння бороди; та носіння тюрбана або шапочки-хустки з нестриженою бородою і нестриженим волоссям» і передбачає розумні компромісні рішення для цих практик в армії. Військові повинні були б

accommodation.

An asserted compelling interest in denying an accommodation to a particular claimant is undermined by evidence that exemptions or accommodations have been granted for other interests.

See *O Centro*, 546 U.S. at 433, 436–37; see also *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2780.

The compelling-interest requirement applies even where the accommodation sought is “an exemption from a legal obligation requiring [the claimant] to confer benefits on third parties.” *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2781 n.37.

Although “in applying RFRA ‘courts must take adequate account of the burdens a requested accommodation may impose on nonbeneficiaries,’” the Supreme Court has explained that almost any governmental regulation could be reframed as a legal obligation requiring a claimant to confer benefits on third parties.

Id. (quoting *Cutter v. Wilkinson*, 544 U.S. 709, 720 (2005)).

As nothing in the text of RFRA admits of an exception for laws requiring a claimant to confer benefits on third parties, and such an exception would have the potential to swallow the rule, the Supreme Court has rejected the proposition that RFRA accommodations are categorically unavailable for laws requiring claimants to confer benefits on third parties.

Hobby Lobby, 134 S. Ct. at 2781 n.37.

продемонструвати свій нагальний інтерес у відмові винести таке компромісне рішення. Твердження про наявність нагального інтересу як підстави для відмови конкретному заявникові втрачає вагу, якщо подібні звільнення або компромісні рішення раніше надавалися з інших причин (*O Centro*, 546 U.S. at 433, 436–37; див. також *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2780).

Вимога про наявність нагального інтересу застосовується навіть у тих випадках, коли бажаний компроміс являє собою «звільнення від юридичного зобов’язання, що вимагає [від заявника] надання пільг третім особам» (*Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2781 n.37).

Хоча «при застосуванні RFRA «суди повинні належним чином враховувати обмеження, що їх бажаний компроміс може накладати на осіб, які не є бенефіціарами», Верховний суд пояснив, що практично будь-яке державне регулювання може бути переформульоване як юридичне зобов’язання, що вимагає від заявника надання пільг третім особам (*Id.*, цитуючи *Cutter v. Wilkinson*, 544 U.S. 709, 720 (2005)).

Оскільки ніщо в тексті RFRA не допускає винятків для законів, що вимагають від позивача надання пільг третім особам — а такий виняток міг би скасувати саме правило, — Верховний суд відхилив пропозицію про категоричне недопущення компромісних рішень RFRA для законів, що вимагають від позивачів надання пільг третім особам (*Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2781 n.37).

Even if the government can identify a compelling interest, the government must also show that denial of an accommodation is the least restrictive means of serving that compelling governmental interest.

This standard is “exceptionally demanding.” *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2780.

It requires the government to show that it cannot accommodate the religious adherent while achieving its interest through a viable alternative, which may include, in certain circumstances, expenditure of additional funds, modification of existing exemptions, or creation of a new program.

Indeed, the existence of exemptions for other individuals or entities that could be expanded to accommodate the claimant, while still serving the government’s stated interests, will generally defeat a RFRA defense, as the government bears the burden to establish that no accommodation is viable.

Religious Land Use and Institutionalized Persons Act of 2000 (RLUIPA)

Although Congress’s leadership in adopting RFRA led many States to pass analogous statutes, Congress recognized the unique threat to religious liberty posed by certain categories of state action and passed the Religious Land Use and Institutionalized Persons Act of 2000 (RLUIPA) to address them. RLUIPA extends a standard analogous to RFRA to state and local government actions regulating land use and

Навіть якщо уряд зможе довести свій нагальний інтерес, він повинен також продемонструвати, що відмова в компромісі є найменш обмежувальним засобом забезпечення цього нагального державного інтересу. Даний стандарт є «виключно вимогливим» (*Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2780). Він вимагає від уряду доказів, що він не може піти назустріч віруючому і забезпечити при цьому свої інтереси за допомогою реальної альтернативи, яка в певних обставинах може включати витрачання додаткових коштів, зміну існуючих звільнень або створення нової програми. І справді, існування звільнень для інших осіб або організацій, які могли б бути розширені для компромісного рішення на користь заявника і при цьому забезпечували заявлені інтереси уряду, в цілому зводить нанівець захист на підставі RFRA, оскільки уряд зобов’язаний продемонструвати відсутність реальних компромісних рішень (Закон про землекористування для релігійних організацій і свободу віросповідання для ув’язнених 2000 р., скор. RLUIPA)

Хоча лідерство Конгресу в прийнятті RFRA спонукало багато штатів прийняти аналогічні закони, Конгрес визнав існування унікальної загрози релігійній свободі, створюваної певними діями штатів, і прийняв Закон RLUIPA для її усунення. RLUIPA поширює стандарт, аналогічний RFRA, на дії штатних і місцевих органів влади з регулювання землекористування та на осіб, які перебувають у в’язниці, у випадках, коли

institutionalized persons where “the substantial burden is imposed in a program or activity that receives Federal financial assistance” or “the substantial burden affects, or removal of that substantial burden would affect, commerce with foreign nations, among the several States, or with Indian tribes.”

RLUIPA’s protections must “be construed in favor of a broad protection of religious exercise, to the maximum extent permitted by [RLUIPA] and the Constitution.”

RLUIPA applies to “any exercise of religion, whether or not compelled by, or central to, a system of religious belief,” and treats “[t]he use, building, or conversion of real property for the purpose of religious exercise” as the “religious exercise of the person or entity that uses or intends to use the property for that purpose.”

Like RFRA, RLUIPA prohibits government from substantially burdening an exercise of religion unless imposition of the burden on the religious adherent is the least restrictive means of furthering a compelling governmental interest.

That standard “may require a government to incur expenses in its own operations to avoid imposing a substantial burden on religious exercise.”

With respect to land use in particular, RLUIPA also requires that government not “treat[] a religious assembly or institution on less than equal terms with a nonreligious assembly or institution,” “impose or implement a land use regulation that

«істотне обмеження накладається в рамках програми або діяльності, що отримує федеральну фінансову допомогу» або «істотне обмеження впливає — або його усунення впливало б — на торгівлю з іноземними державами, між штатами або з індіанськими племенами».

Захист, що надається RLUIPA, слід «тлумачити на користь широкого захисту сповідання релігії максимальною мірою, що допускається [RLUIPA] і Конституцією». RLUIPA застосовується до «будь-якого сповідання релігії, незалежно від того, чи є воно обов’язковим або головним в системі релігійних переконань», і розглядає «використання, будівництво або переобладнання нерухомого майна для цілей сповідання релігії» як «сповідання релігії особою або організацією, які використовують або мають намір використовувати дане майно з цією метою». Як і RFRA, RLUIPA забороняє уряду істотно обмежувати сповідання релігії, крім тих випадків, коли накладення обмежень на віруючих є найменш обмежувальним засобом просування нагальних державних інтересів.

Цей стандарт «може вимагати від уряду додаткових витрат, якщо він не хоче істотних обмежень на сповідання релігії».

Зокрема, щодо землекористування RLUIPA також вимагає, щоб уряд не «ставив релігійні громади або установи та світські об’єднання та установи в нерівні умови», не «встановлював і не застосовував правил землекористування, що дискримінують будь-

discriminates against any assembly or institution on the basis of religion or religious denomination,” or “impose or implement a land use regulation that

(A) totally excludes religious assemblies from a jurisdiction; or (B) unreasonably limits religious assemblies, institutions, or structures within a jurisdiction,” A claimant need not show a substantial burden on the exercise of religion to enforce these antidiscrimination and equal terms provisions listed in § 2000cc(b). Although most RLUIPA cases involve places of worship like churches, mosques, synagogues, and temples, the law applies more broadly to religious schools, religious camps, religious retreat centers, and religious social service facilities.

Letter from U.S. Dep’t of Justice Civil Rights Division to State, County, and Municipal Officials re: The Religious Land Use and Institutionalized Persons Act (Dec. 15, 2016).

B. Other Civil Rights Laws

To incorporate religious adherents fully into society, Congress has recognized that it is not enough to limit governmental action that substantially burdens the exercise of religion.

It must also root out public and private discrimination based on religion.

Religious discrimination stood alongside discrimination based on race, color, and

які громади або установи на підставі віри або релігійної конфесії» і не «встановлював і не застосовував правил землекористування, які (A) повністю виключають релігійні громади з юрисдикції або (B) необґрунтовано обмежують релігійні громади, установи або споруди в межах юрисдикції». Позивач не зобов’язаний доводити істотне обмеження свободи віросповідання для застосування положень про недопущення дискримінації та рівні умови, перерахованих у § 2000cc(b). Хоча більшість справ, що розглядаються в рамках RLUIPA, стосуються місць відправлення культу, таких як церкви, мечеті, синагоги та храми, закон застосовується в ширшому сенсі до релігійних шкіл, релігійних таборів, будинків відпочинку релігійних організацій та релігійних установ з надання соціальних послуг (лист відділу цивільних прав Міністерства юстиції США штатним, окружним та муніципальним посадовим особам щодо Закону про землекористування для релігійних організацій та свободу віросповідання для ув’язнених від 15 грудня 2016 р.

V. Інші закони про громадянські права

За визнанням Конгресу, щоб повністю інтегрувати віруючих у суспільство, недостатньо обмежувати дії уряду, що накладають істотні обмеження на сповідування релігії. Необхідно також викоринити публічну і приватну дискримінацію за релігійною ознакою. Закон про громадянські права 1964 року визнав

national origin, as an evil to be addressed in the Civil Rights Act of 1964, and Congress has continued to legislate against such discrimination over time.

Today, the United States Code includes specific prohibitions on religious discrimination in places of public accommodation, in public facilities, in public education, in employment, in the sale or rental of housing, in the provision of certain real-estate transaction or brokerage services, in federal jury service, in access to limited open forums for speech, and in participation in or receipt of benefits from various federally-funded programs.

Invidious religious discrimination may be directed at religion in general, at a particular religious belief, or at particular aspects of religious observance and practice.

See, e.g., *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 532–33.

A law drawn to prohibit a specific religious practice may discriminate just as severely against a religious group as a law drawn to prohibit the religion itself.

No one would doubt that a law prohibiting the sale and consumption of Kosher meat would discriminate against Jewish people.

True equality may also require, depending on the applicable statutes, an awareness of, and willingness reasonably to accommodate,

релігійну дискримінацію, поряд з дискримінацією за расовою ознакою, кольором шкіри та національним походженням, злом, з яким потрібно боротися, і Конгрес продовжує приймати закони, спрямовані проти такої дискримінації. Сьогодні Кодекс законів США містить конкретні заборони на релігійну дискримінацію в місцях громадського користування (включаючи громадський транспорт), в державних установах, у сфері державної освіти, у сфері зайнятості, при продажу або оренді житла, при наданні певних послуг з операцій з нерухомістю або брокерських послуг, при виконанні обов'язків присяжного у федеральному суді, при доступі до обмежених відкритих форумів для виступів, а також під час участі в різних програмах, що фінансуються з федерального бюджету, або отриманні від них вигоди.

Неправомірна релігійна дискримінація може бути спрямована проти релігії в цілому, проти конкретних релігійних переконань або проти певних аспектів релігійних обрядів і практик. Див., наприклад, *Church of the Lukumi Babalu Aye*, 508 U.S. at 532–33.

Закон, спрямований на заборону конкретної релігійної практики, може дискримінувати релігійну групу не гірше від закону, спрямованого на заборону самої релігії. Ніхто не засумнівається в тому, що закон про заборону продажу і споживання кошерного м'яса, дискримінує євреїв.

Справжня рівність може також вимагати, залежно від чинних законів, розуміння суті релігійних обрядів і практик та готовності до

religious observance and practice.

Indeed, the denial of reasonable accommodations may be little more than cover for discrimination against a particular religious belief or religion in general and is counter to the general determination of Congress that the United States is best served by the participation of religious adherents in society, not their withdrawal from it.

1) Employment

i. Protections for Religious Employees

Protections for religious individuals in employment are the most obvious example of Congress's instruction that religious observance and practice be reasonably accommodated, not marginalized.

In Title VII of the Civil Rights Act, Congress declared it an unlawful employment practice for a covered employer to (1) "fail or refuse to hire or to discharge any individual, or otherwise . . . discriminate against any individual with respect to his compensation, terms, conditions, or privileges of employment, because of such individual's . . . religion," as well as (2) to "limit, segregate, or classify his employees or applicants for employment in any way which would deprive or tend to deprive any individual of employment opportunities or otherwise adversely affect his status as an employee, because of such individual's . . . religion."

The protection applies "regardless of whether

розумних компромісів.

Адже відмова йти на розумні поступки може бути нічим іншим, як прикриттям для дискримінації щодо конкретного віросповідання або релігії в цілому, і суперечити загальному рішення Конгресу, що найкраще інтересам Сполучених Штатів слугуватиме, якщо віруючі братимуть участь у житті суспільства, а не залишать його.

1) Питання зайнятості

i. Захист релігійних працівників

Захист релігійних осіб у сфері зайнятості є найбільш очевидним прикладом настанови Конгресу шукати розумний компроміс, а не маргіналізувати релігійні обряди і практики. У Титулі VII Закону про громадянські права Конгрес оголосив незаконною практикою у сфері зайнятості з боку роботодавця, на якого поширюється закон, (1) «неприйняття на роботу, відмову у прийнятті на роботу або звільнення будь-якої особи, або іншу дію... дискримінацію будь-якої особи щодо її заробітної плати, умов або пільг через її... релігію», а також (2) «обмеження, сегрегація або поділ на категорії працівників або претендентів на посаду в будь-який спосіб, що позбавляє або може позбавити будь-яку особу можливостей працевлаштування або іншим чином негативно вплинути на її статус працівника через її... релігію».

Захист застосовується «незалежно від того, чи спрямована дискримінація проти [членів релігійної] більшості чи меншин» (Trans

the discrimination is directed against [members of religious] majorities or minorities.” *Trans World Airlines, Inc. v. Hardison*, 432 U.S. 63, 71–72 (1977).

After several courts had held that employers did not violate Title VII when they discharged employees for refusing to work on their Sabbath, Congress amended Title VII to define “[r]eligion” broadly to include “all aspects of religious observance and practice, as well as belief, unless an employer demonstrates that he is unable to reasonably accommodate to an employee’s or prospective employee’s religious observance or practice without undue hardship on the conduct of the employer’s business.”

42 U.S.C. § 2000e(j); *Hardison*, 432 U.S. at 74 n.9. Congress thus made clear that discrimination on the basis of religion includes discrimination on the basis of any aspect of an employee’s religious observance or practice, at least where such observance or practice can be reasonably accommodated without undue hardship.

Title VII’s reasonable accommodation requirement is meaningful. As an initial matter, it requires an employer to consider what adjustment or modification to its policies would effectively address the employee’s concern, for “[a]n ineffective modification or adjustment will not accommodate” a person’s religious observance or practice, within the ordinary meaning of that word. See *U.S. Airways, Inc. v. Barnett*, 535 U.S. 391, 400 (2002)

World Airlines, Inc. v. Hardison, 432 U.S. 63, 71–72 (1977).

Після того як кілька судів ухвалили рішення, що роботодавці не порушили Титулу VII, звільнивши працівників за відмову працювати в шабат, Конгрес вніс поправки до Титулу VII, щоб дати широке визначення «релігії», яке включає «всі аспекти релігійних обрядів і практик, а також віросповідання, якщо роботодавець не доведе, що не може знайти розумний компроміс з питання релігійних обрядів або практики співробітника/потенційного співробітника без невинуватених труднощів для ведення бізнесу» (42 U.S.C. § 2000e(j); *Hardison*, 432 U.S. at 74 n.9). Таким чином, Конгрес чітко дав зрозуміти, що дискримінація за ознакою релігії включає дискримінацію за ознакою будь-якого аспекту релігійних обрядів або практики працівника, принаймні в тих випадках, коли компромісне вирішення питання можна знайти без невинуватених труднощів.

Вимога розумного компромісу, що міститься в Титулі VII, має велике значення. У першу чергу, вона вимагає від роботодавця розглянути, які поправки або зміни його внутрішніх правил ефективно вирішать проблему працівника, оскільки «неефективні поправки або зміни не дадуть компромісного рішення» в питанні релігійних обрядів або практики людини у звичайному розумінні цього слова (*U.S. Airways, Inc. v. Barnett*, 535 U.S. 391, 400 (2002) (з урахуванням

(considering the ordinary meaning in the context of an ADA claim).

Although there is no obligation to provide an employee with his or her preferred reasonable accommodation, see *Ansonia Bd. of Educ. v. Philbrook*, 479 U.S. 60, 68 (1986), an employer may justify a refusal to accommodate only by showing that “an undue hardship [on its business] would in fact result from each available alternative method of accommodation.”

“A mere assumption that many more people, with the same religious practices as the person being accommodated, may also need accommodation is not evidence of undue hardship.” *Id.*

Likewise, the fact that an accommodation may grant the religious employee a preference is not evidence of undue hardship as, “[b]y definition, any special ‘accommodation’ requires the employer to treat an employee . . . differently, i.e., preferentially.”

V. S. Airways, 535 U.S. at 397; see also *E.E.O.C. v. Abercrombie & Fitch Stores, Inc.*, 135 S. Ct. 2028, 2034 (2015)

W. (“Title VII does not demand mere neutrality with regard to religious practices—that they may be treated no worse than other practices. Rather, it gives them favored treatment.”).

звичайного значення в контексті позовів за Законом про американців з інвалідністю, ADA). Хоча не існує зобов’язання, за яким роботодавець зобов’язаний знаходити розумний компроміс відповідно до уподобань співробітника (*Ansonia Bd. of Educ. v. Philbrook*, 479 U.S. 60, 68) (1986), він може виправдати свою відмову в наданні співробітнику компромісного рішення, тільки якщо доведе, що «як наслідок кожного доступного альтернативного рішення [для його бізнесу] справді виникнуть не виправдані труднощі». «Просте припущення, що набагато більше людей, які сповідують ту ж релігію, що і особа, якій надається компромісне рішення, також можуть потребувати такого рішення, не є доказом не виправданих труднощів» (*Id.*). Аналогічним чином, не є доказом не виправданих труднощів те, що надання компромісного рішення може поставити релігійного працівника в привілейоване становище, оскільки «будь-які особливі «компромисні рішення» за визначенням вимагають від роботодавця... особливого ставлення до працівника, тобто створюють преференцію» (*U.S. Airways*, 535 U.S. at 397; див. також *E.E.O.C. v. Abercrombie & Fitch Stores, Inc.*, 135 S. Ct. 2028, 2034) (2015) («Титул VII не вимагає простої нейтральності щодо релігійних обрядів — щоб до них ставилися не гірше, ніж до інших практик. Навпаки, він передбачає для них преференційне ставлення»).

Title VII does not, however, require accommodation at all costs.

As noted above, an employer is not required to accommodate a religious observance or practice if it would pose an undue hardship on its business.

An accommodation might pose an “undue hardship,” for example, if it would require the employer to breach an otherwise valid collective bargaining agreement, see, e.g., *Hardison*, 432 U.S. at 79, or carve out a special exception to a seniority system, *id.* at 83; see also *U.S. Airways*, 535 U.S. at 403. Likewise, an accommodation might pose an “undue hardship” if it would impose “more than a de minimis cost” on the business, such as in the case of a company where weekend work is “essential to [the] business” and many employees have religious observances that would prohibit them from working on the weekends, so that accommodations for all such employees would result in significant overtime costs for the employer.

In general, though, Title VII expects positive results for society from a cooperative process between an employer and its employee “in the search for an acceptable reconciliation of the needs of the employee’s religion and the exigencies of the employer’s business.”

The area of religious speech and expression is a useful example of reasonable accommodation.

Where speech or expression is part of a person’s religious observance and practice, it falls within the scope of Title VII.

Однак Титул VII не вимагає компромісу за будь-яку ціну. Як зазначено вище, роботодавець не зобов’язаний йти на компроміс щодо релігійних обрядів або практик, якщо це створить невинуваті труднощі для його бізнесу.

Компроміс може створити «невиправдані труднощі», наприклад, якщо вимагатиме від роботодавця порушення чинного колективного трудового договору (*Hardison*, 432 U.S. at 79) або спеціального виключення з системи старшинства (*id.* at 83); див. також *U.S. Airways*, 535 U.S. at 403. Аналогічно, компромісне рішення може створити «невиправдані труднощі», якщо спричинить «більш ніж мінімум витрат», як, наприклад, у випадку компанії, де робота у вихідні дні «потрібна для бізнесу», а багато співробітників дотримуються релігійних обрядів, які забороняють їм працювати в ці дні, тож компромісне рішення для всіх таких співробітників призведе до значних витрат роботодавця на виплату понаднормових.

В цілому, однак, Титул VII передбачає позитивні результати для суспільства від спільних зусиль роботодавця і співробітника «щодо знаходження прийняттого компромісу між потребами релігії співробітника і вимогами бізнесу роботодавця».

Свобода слова і самовираження у сфері релігії є корисним прикладом знаходження розумного компромісу. Якщо висловлювання або інші форми вираження є частиною релігійних обрядів і практик людини, вони підпадають під дію Титулу VII. Щодо

Speech or expression outside of the scope of an individual's employment can almost always be accommodated without undue hardship to a business.

Speech or expression within the scope of an individual's employment, during work hours, or in the workplace may, depending upon the facts and circumstances, be reasonably accommodated.

The federal government's approach to free exercise in the federal workplace provides useful guidance on such reasonable accommodations.

For example, under the Guidelines issued by President Clinton, the federal government permits a federal employee to "keep a Bible or Koran on her private desk and read it during breaks"; to discuss his religious views with other employees, subject "to the same rules of order as apply to other employee expression"; to display religious messages on clothing or wear religious medallions visible to others; and to hand out religious tracts to other employees or invite them to attend worship services at the employee's church, except to the extent that such speech becomes excessive or harassing.

Guidelines on Religious Exercise and Religious Expression in the Federal Workplace, § 1(A), Aug. 14, 1997 (hereinafter "Clinton Guidelines").

висловлювань та інших форм вираження, що виходять за рамки трудової діяльності людини, майже завжди можна знайти рішення без невиправданих труднощів для бізнесу. Щодо висловлювань та інших форм вираження в рамках трудової діяльності людини, у робочий час або на робочому місці можна, залежно від фактів і обставин, знайти розумний компроміс.

Підхід федерального уряду до вільного сповідання релігії на федеральних робочих місцях подає корисний приклад. Наприклад, відповідно до Керівних принципів, виданих за президентства Клінтона, федеральний уряд дозволяє федеральним службовцям «тримати Біблію або Коран на своєму особистому робочому столі і читати їх під час перерв»; обговорювати свої релігійні погляди з іншими співробітниками, за умови «дотримання тих самих правил порядку, які застосовуються до інших форм самовираження співробітників»; демонструвати на одязі релігійні символи, носити релігійні медальйони, видимі іншим особам; а також запрошувати інших відвідувати богослужіння у своїх церквах, за винятком випадків, коли такі звертання стають надмірними або носять характер переслідування («Керівні принципи Клінтона з питань відправлення релігійних обрядів і проявів релігійної приналежності на федеральних робочих місцях», § 1(A), 14 серпня 1997 р. (далі — «Керівні принципи Клінтона»)).

The Clinton Guidelines have the force of an Executive Order. See Legal Effectiveness of a Presidential Directive, as Compared to an Executive Order, 24 Op. O.L.C. 29, 29 (2000) (“[T]here is no substantive difference in the legal effectiveness of an executive order and a presidential directive that is styled other than as an executive order.”); see also Memorandum from President William J. Clinton to the Heads of Executive Departments and Agencies (Aug. 14, 1997) (“All civilian executive branch agencies, officials, and employees must follow these Guidelines carefully.”).

The successful experience of the federal government in applying the Clinton Guidelines over the last twenty years is evidence that religious speech and expression can be reasonably accommodated in the workplace without exposing an employer to liability under workplace harassment laws.

Time off for religious holidays is also often an area of concern.

The observance of religious holidays is an “aspect[] of religious observance and practice” and is therefore protected by Title VII. 42 U.S.C. §§ 2000e, 2000e-2. Examples of reasonable accommodations for that practice could include a change of job assignments or lateral transfer to a position whose schedule does not conflict with the employee’s religious holidays, a voluntary work schedule swap with another employee, or a flexible scheduling scheme that allows

Керівні принципи Клінтона мають силу виконавчого указу. Див. «Правова сила президентського указу в порівнянні з виконавчим указом», 24 Op. O.L.C. 29, 29 (2000) («[Н]е існує істотної різниці в правовій силі виконавчого указу і президентського указу, який оформлений інакше, ніж виконавчий указ»); див. також Меморандум президента Вільяма Дж. Клінтона главам міністерств і відомств виконавчої влади (14 серпня 1997 р.) («Всі органи цивільної виконавчої влади, їхні посадові особи та співробітники повинні ретельно дотримуватися цих Керівних принципів»).

Успішний досвід федерального уряду в застосуванні Керівних принципів Клінтона за останні двадцять років свідчить, що для релігійних висловлювань та інших проявів релігійності на роботі може бути знайдений розумний компроміс замість піддавати роботодавця відповідальності за законами про переслідування на роботі.

Відпустка в дні релігійних свят також часто викликає занепокоєння. Дотримання релігійних свят є «аспектом релігійних обрядів і практик» і, отже, захищається Титулом VII. 42 U.S.C. §§ 2000e, 2000e-2. Приклади розумних рішень у цій сфері можуть включати зміну посадових обов’язків або переведення на таку ж посаду, графік роботи на якій не суперечить релігійним святам співробітника, добровільний обмін графіком роботи з іншим співробітником або гнучкий графік, який дозволить співробітникам приходити або йти раніше,

employees to arrive or leave early, use floating or optional holidays for religious holidays, or make up time lost on another day. Again, the federal government has demonstrated reasonable accommodation through its own practice:

Congress has created a flexible scheduling scheme for federal employees, which allows employees to take compensatory time off for religious observances, and the Clinton Guidelines make clear that “[a]n agency must adjust work schedules to accommodate an employee’s religious observance—for example, Sabbath or religious holiday observance—if an adequate substitute is available, or if the employee’s absence would not otherwise impose an undue burden on the agency,” Clinton Guidelines § 1(C).

If an employer regularly permits accommodation in work scheduling for secular conflicts and denies such accommodation for religious conflicts, “such an arrangement would display a discrimination against religious practices that is the antithesis of reasonableness.”

Except for certain exceptions discussed in the next section, Title VII’s protection against disparate treatment, is implicated any time religious observance or practice is a motivating factor in an employer’s covered decision.

That is true even when an employer acts without actual knowledge of the need for an accommodation from a neutral policy but with “an unsubstantiated suspicion” of the same.

використовувати переносні або додаткові вихідні для релігійних свят або компенсувати втрачений час в інший день.

Знову ж таки, федеральний уряд продемонстрував розумні варіанти рішень на власному прикладі: Конгрес створив схему гнучкого графіка для федеральних співробітників, яка дозволяє брати компенсаційну відпустку для дотримання релігійних обрядів, а в Керівних принципах Клінтона чітко зазначено, що «відомство повинно коригувати графіки роботи з урахуванням релігійних обрядів співробітника, наприклад, дотримання суботи або релігійних свят — якщо є адекватна заміна або якщо відсутність співробітника не створить необґрунтованого навантаження на відомство» (Керівні принципи Клінтона, § 1(C)). Якщо роботодавець регулярно дозволяє адаптувати графік зі світських причин і відмовляє в таких рішеннях на релігійних підставах, «такий порядок свідчить про дискримінацію щодо релігійних практик, що суперечить розумному підходу».

Крім деяких винятків, що обговорюються в наступному розділі, захист від нерівного поводження, передбачений Титулом VII, може бути застосований у будь-якому випадку, коли дотримання релігійних обрядів або практик є мотивуючим фактором у рішенні роботодавця, на яке поширюється дія закону. Це справедливо навіть у тому випадку, коли роботодавець діє, не знаючи, а лише підозрюючи, що закон вимагає знайти розумне компромісне рішення замість щоб дотримуватися нейтральної позиції.

ii. Protections for Religious Employers

Congress has acknowledged, however, that religion sometimes is an appropriate factor in employment decisions, and it has limited Title VII's scope accordingly.

Thus, for example, where religion “is a bona fide occupational qualification reasonably necessary to the normal operation of [a] particular business or enterprise,” employers may hire and employ individuals based on their religion.

Likewise, where educational institutions are “owned, supported, controlled or managed, [in whole or in substantial part] by a particular religion or by a particular religious corporation, association, or society” or direct their curriculum “toward the propagation of a particular religion,” such institutions may hire and employ individuals of a particular religion.

Id. And “a religious corporation, association, educational institution, or society” may employ “individuals of a particular religion to perform work connected with the carrying on by such corporation, association, educational institution, or society of its activities.”

Id. § 2000e-1(a); *Corp. of Presiding Bishop of Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints v. Amos*, 483 U.S. 327, 335–36 (1987).

Because Title VII defines “religion” broadly to include “all aspects of religious observance and practice, as well as belief,” these exemptions include decisions “to employ only

ii. Захист релігійних роботодавців

Конгрес визнає, однак, що іноді доречно приймати рішення про найм за релігійною ознакою, і відповідно обмежує сферу дії Титулу VII.

Так, наприклад, якщо релігія «справді є фактором визначення професійної придатності, логічно необхідним для нормальної діяльності [певного бізнесу або підприємства]», роботодавці можуть приймати на роботу на підставі релігії найманих осіб. Аналогічним чином, якщо навчальні заклади «належать, підтримуються, контролюються або керуються [повністю чи значною мірою] конкретною конфесією або конкретною релігійною корпорацією, асоціацією або товариством» або ж орієнтують свою навчальну програму «на поширення конкретної релігії», такі установи можуть наймати і використовувати осіб конкретної релігії (Id.). А «релігійна корпорація, асоціація, освітня установа або товариство» може наймати «осіб, які сповідують конкретну релігію, для виконання роботи, пов'язаної із здійсненням такою корпорацією, асоціацією, освітньою установою або товариством своєї діяльності» (Id.) § 2000e-1(a); (*Corp. of Presiding Bishop of Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints v. Amos*, 483 U.S. 327, 335–36) (1987).

Оскільки в Титулі VII «релігія» визначається широко і включає «всі аспекти релігійних обрядів і практик, а також віросповідання», у ці винятки входять рішення «наймати тільки

persons whose beliefs and conduct are consistent with the employer's religious precepts.”

For example, in *Little*, the Third Circuit held that the exemption applied to a Catholic school's decision to fire a divorced Protestant teacher who, though having agreed to abide by a code of conduct shaped by the doctrines of the Catholic Church, married a baptized Catholic without first pursuing the official annulment process of the Church.

Section 702 broadly exempts from its reach religious corporations, associations, educational institutions, and societies.

The statute's terms do not limit this exemption to non-profit organizations, to organizations that carry on only religious activities, or to organizations established by a church or formally affiliated therewith.

See Civil Rights Act of 1964, § 702(a), codified at 42 U.S.C. § 2000e-1(a); see also *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. at 2773–74; *Corp. of Presiding Bishop*, 483 U.S. at 335–36.

The exemption applies whenever the organization is “religious,” which means that it is organized for religious purposes and engages in activity consistent with, and in furtherance of, such purposes.

Br. of Amicus Curiae the U.S. Supp. Appellee, Spencer v. World Vision, Inc., No. 08-35532 (9th Cir. 2008).

осіб, чії переконання і поведінка відповідають релігійним приписам роботодавця».

Наприклад, у справі *Little* Третій окружний апеляційний суд постановив, що такий виняток застосовується до рішення католицької школи звільнити розлученого протестантського вчителя, який, хоча і погодився дотримуватися кодексу поведінки, сформованого доктринами католицької церкви, одружився з хрещеною католичкою, не пройшовши спочатку офіційну процедуру анулювання свого шлюбу в церкві.

Розділ 702 виключає зі своєї дії широкий спектр релігійних корпорацій, асоціацій, освітніх установ і товариств. Умови закону не обмежують це виключення некомерційними організаціями, організаціями, що здійснюють тільки релігійну діяльність, та організаціями, створеними церквою або офіційно пов'язаними з нею (див. Закон про громадянські права 1964 року, § 702(a), кодифікований в 42 U.S.C. § 2000e-1(a); див. також *Hobby Lobby*, 134 S. Ct. на 2773–74; *Corp. of Presiding Bishop*, 483 U.S. на 335–36. Виняток застосовується у всіх випадках, коли організація є «релігійною», тобто створена з релігійною метою і провадить діяльність, що відповідає цим ційм і сприяє її досягненню

(*Br. of Amicus Curiae the U.S. Supp. Appellee, Spencer v. World Vision, Inc.*, No. 08-35532) (9th Cir. 2008).

Thus, the exemption applies not just to religious denominations and houses of worship, but to religious colleges, charitable organizations like the Salvation Army and World Vision International, and many more.

In that way, it is consistent with other broad protections for religious entities in federal law, including, for example, the exemption of religious entities from many of the requirements under the Americans with Disabilities Act.

(explaining that “[t]he ADA’s exemption of religious organizations and religious entities controlled by religious organizations is very broad, encompassing a wide variety of situations”).

In addition to these explicit exemptions, religious organizations may be entitled to additional exemptions from discrimination laws. See, e.g., *Hosanna-Tabor*, 565 U.S. at 180, 188–90. For example, a religious organization might conclude that it cannot employ an individual who fails faithfully to adhere to the organization’s religious tenets, either because doing so might itself inhibit the organization’s exercise of religion or because it might dilute an expressive message. Cf. *Boy Scouts of Am. v. Dale*, 530 U.S. 640, 649–55 (2000). Both constitutional and statutory issues arise when governments seek to regulate such decisions.

As a constitutional matter, religious organizations’ decisions are protected from governmental interference to the extent they relate to ecclesiastical or internal governance

Отже, виняток застосовується не тільки до релігійних конфесій і культових споруд, але й до релігійних коледжів, благодійних організацій, таких як Армія Спасіння і World Vision International, та багатьох інших. Таким чином, це відповідає іншим широким заходам захисту релігійних організацій, передбаченим федеральним законодавством, включаючи, наприклад, звільнення релігійних організацій від багатьох вимог, передбачених Законом про американців з інвалідністю (ADA) (з поясненням, що «звільнення релігійних організацій та релігійних установ, керованих релігійними організаціями, від вимог ADA є дуже широким і охоплює найрізноманітніші ситуації»).

На додаток до цих очевидних винятків, релігійні організації можуть мати право на додаткові винятки із законів про дискримінацію (див., наприклад, *Hosanna-Tabor*, 565 U.S. at 180, 188–90). Наприклад, релігійна організація може вирішити, що не може найняти людину, яка не дотримується її релігійних принципів, оскільки такий крок або завадить організації сповідувати свою віру, або знизить переконливість її настанов (див. *Boy Scouts of Am. v. Dale*, 530 U.S. 640, 649–55) (2000). Коли уряд намагається регулювати такі рішення, виникають як конституційні, так і законодавчі проблеми.

З конституційної точки зору, рішення релігійних організацій захищені від втручання уряду тією мірою, якою вони стосуються церковних або внутрішніх питань

matters.

Hosanna-Tabor, 565 U.S. at 180, 188–90. It is beyond dispute that “it would violate the First Amendment for courts to apply [employment discrimination] laws to compel the ordination of women by the Catholic Church or by an Orthodox Jewish seminary.” Id. at 188.

The same is true for other employees who “minister to the faithful,” including those who are not themselves the head of the religious congregation and who are not engaged solely in religious functions. *Spencer v. World Vision, Inc.*, No. 08-35532 (9th Cir. 2008) (noting that the First Amendment protects “the right to employ staff who share the religious organization’s religious beliefs”).

Even if a particular associational decision could be construed to fall outside this protection, the government would likely still have to show that any interference with the religious organization’s associational rights is justified under strict scrutiny.

See *Roberts v. U.S. Jaycees*, (1984) (infringements on expressive association are subject to strict scrutiny); *Smith*, 494 U.S. at 882 (“[I]t is easy to envision a case in which a challenge on freedom of association grounds would likewise be reinforced by Free Exercise Clause concerns.”).

The government may be able to meet that standard with respect to race discrimination, but may not be able to with respect to other forms of discrimination. For example, at least one court has held that forced inclusion of

управління (*Hosanna-Tabor*, 565 U.S. at 180, 188–90). Немає сумніву, що «застосування судами законів [про дискримінацію в сфері зайнятості] з метою примусити католицьку церкву або ортодоксальну єврейську семінарію до висвячення жінок на сан» порушило б Першу поправку (Id. at 188). Те саме стосується й інших співробітників, які «несуть служіння», включаючи тих, хто не є главою релігійної громади і не виконує виключно релігійні функції (*Spencer v. World Vision, Inc.*, No. 08-35532) (9th Cir. 2008) (зазначимо, що Перша поправка захищає «право наймати співробітників, які поділяють релігійні переконання релігійної організації»).

Навіть якщо конкретне рішення про об’єднання може бути витлумачено як таке, що не підпадає під цей захист, уряд, ймовірно, все одно повинен буде довести, що будь-яке втручання в права релігійної організації на об’єднання виправдане згідно з принципом суворої перевірки

(*Roberts v. U.S. Jaycees*), (1984) (порушення права на об’єднання для вираження спільних переконань підлягають суворій перевірці); *Smith*, 494 U.S. at 882 («Легко уявити собі випадок, в якому позов на підставі свободи асоціації буде так само підкріплений міркуваннями, пов’язаними з положеннями про свободу віросповідання»).

Уряд може відповідати цьому стандарту щодо расової дискримінації, але не щодо інших її форм.

Наприклад, принаймні один суд постановив, що примусове включення жінок до релігійних

women into a mosque's religious men's meeting would violate the freedom of expressive association. *Donaldson v. Farrakhan*.

The Supreme Court has also held that the government's interest in addressing sexual-orientation discrimination is not sufficiently compelling to justify an infringement on the expressive association rights of a private organization.

Boy Scouts, 530 U.S. at 659.

As a statutory matter, RFRA too might require an exemption or accommodation for religious organizations from anti-discrimination laws.

For example, "prohibiting religious organizations from hiring only coreligionists can 'impose a significant burden on their exercise of religion, even as applied to employees in programs that must, by law, refrain from specifically religious activities.'"

Application of the Religious Freedom Restoration Act to the Award of a Grant Pursuant to the Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act, (quoting Direct Aid to Faith-Based Organizations Under the Charitable Choice Provisions of the Community Solutions Act of 2001.);

see also *Corp. of Presiding Bishop*, (noting that it would be "a significant burden on a religious organization to require it, on pain of substantial liability, to predict which of its activities a secular court w[ould] consider religious" in applying a nondiscrimination provision that applied only to secular, but not religious, activities).

зібрань чоловіків у мечеті порушило б свободу вираження асоціацій (*Donaldson v. Farrakhan*).

Верховний суд також постановив, що інтерес уряду у вирішенні проблеми дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації не є достатньо нагальним, щоб виправдати порушення прав приватної організації на об'єднання для вираження спільних переконань (*Boy Scouts*, 530 U.S. at 659).

З юридичної точки зору, RFRA також може вимагати звільнення релігійних організацій від дії антидискримінаційних законів або компромісних рішень для них у цій сфері. Наприклад, «заборона релігійним організаціям наймати тільки одновірців може «накласти значне обмеження на сповідування ними релігії, навіть якщо це застосовується до співробітників програм, які за законом повинні утримуватися від конкретно релігійної діяльності» («Застосування Закону про відновлення свободи віросповідання до надання гранту згідно із Законом про ювенальну юстицію та запобігання правопорушенням серед неповнолітніх», цитується документ «Пряма допомога релігійним організаціям згідно з положеннями про благодійний вибір Закону про рішення громад 2001 року»; див. також *Corp. of Presiding Bishop*, при цьому зазначимо, що при застосуванні положення про недискримінацію, яке застосовується тільки до світських, але не до релігійних видів діяльності, «значним обмеженням для релігійної організації була б вимога, під

If an organization establishes the existence of such a burden, the government must establish that imposing such burden on the organization is the least restrictive means of achieving a compelling governmental interest.

That is a demanding standard and thus, even where Congress has not expressly exempted religious organizations from its antidiscrimination laws—as it has in other contexts, see, e.g., 42 U.S.C. §§ 3607 (Fair Housing Act), 12187 (Americans with Disabilities Act)—RFRA might require such an exemption.

2. Government Programs

Protections for religious organizations likewise exist in government contracts, grants, and other programs.

Recognizing that religious organizations can make important contributions to government programs, see, e.g., 22 U.S.C. § 7601(19), Congress has expressly permitted religious organizations to participate in numerous such programs on an equal basis with secular organizations.

Where Congress has not expressly so provided, the President has made clear that “[t]he Nation’s social service capacity will benefit if all eligible organizations, including faith-based and other neighborhood

загрозою серйозної відповідальності, визначити, які з її видів діяльності світський суд вважатиме релігійними»). Якщо організація доведе наявність такого обмеження, уряд зобов’язаний встановити, що його накладення на організацію є найменш обмежувальним засобом забезпечення нагального державного інтересу. Це вимогливий стандарт, і тому навіть у тих випадках, коли Конгрес конкретно не звільнив релігійні організації від дії антидискримінаційних законів — як він зробив це в інших випадках, див., наприклад, 42 U.S.C. §§ 3607 (Закон про заборону дискримінації при продажу житла і здачі його в оренду) і 12187 (Закон про американців з інвалідністю) — RFRA може вимагати такого звільнення.

2. Державні програми

Захист релігійних організацій передбачений також у державних контрактах, грантах та інших програмах. Визнаючи, що релігійні організації можуть зробити важливий внесок у державні програми (див., наприклад, 22 U.S.C. § 7601(19)), Конгрес прямо дозволив релігійним організаціям брати участь у цілій низці таких програм на рівних умовах зі світськими організаціями.

У тих випадках, коли Конгрес не передбачив цього явно, президент чітко вказав, що «сфера соціальних послуг країни виграє, якщо всі правомочні організації, включаючи релігійні та інші громадські організації, зможуть на

organizations, are able to compete on an equal footing for Federal financial assistance used to support social service programs.”

To that end, no organization may be “discriminated against on the basis of religion or religious belief in the administration or distribution of Federal financial assistance under social service programs.”

“Organizations that engage in explicitly religious activities (including activities that involve overt religious content such as worship, religious instruction, or proselytization)” are eligible to participate in such programs, so long as they conduct such activities outside of the programs directly funded by the federal government and at a separate time and location.

The President has assured religious organizations that they are “eligible to compete for Federal financial assistance used to support social service programs and to participate fully in the social services programs supported with Federal financial assistance without impairing their independence, autonomy, expression outside the programs in question, or religious character.”

See *id.*; see also 42 U.S.C. § 290kk-1(e) (similar statutory assurance).

Religious organizations that apply for or participate in such programs may continue to carry out their mission, “including the definition, development, practice, and

рівних умовах конкурувати за федеральну фінансову допомогу, яка фінансує програми соціальних послуг».

При цьому жодна організація не повинна піддаватися «дискримінації за ознакою релігії або релігійних переконань при адмініструванні або розподілі федеральної фінансової допомоги в рамках програм соціальних послуг».

«Організації, які провадять явно релігійну діяльність (включаючи діяльність явно релігійного змісту, таку як богослужіння, релігійне навчання або прозелітизм)», мають право брати участь у таких програмах за умови, що вони здійснюють таку діяльність поза програмами, що фінансуються безпосередньо федеральним урядом, а також здійснюють її в окремий час і в окремому місці.

Президент запевнив релігійні організації, що вони «мають право брати участь у конкурсах на отримання федеральної фінансової допомоги, що використовується для підтримки програм соціальних послуг, і повною мірою брати участь у програмах соціальних послуг, що мають федеральне фінансування, без шкоди для їхньої незалежності, автономії, вираження переконань поза рамками таких програм, їх релігійного характеру» (*id.*; див. також 42 U.S.C. § 290kk-1(e) (аналогічна законодавча гарантія).

Релігійні організації, які подають заявки на участь або беруть участь у таких програмах, можуть і далі виконувати свої завдання, «зокрема, формулювання, розвиток, практику

expression of . . . religious beliefs,” so long as they do not use any “direct Federal financial assistance” received “to support or engage in any explicitly religious activities” such as worship, religious instruction, or proselytization. Exec. Order No. 13559, § 1.

They may also “use their facilities to provide social services supported with Federal financial assistance, without removing or altering religious art, icons, scriptures, or other symbols from these facilities,” and they may continue to “retain religious terms” in their names, select “board members on a religious basis, and include religious references in . . . mission statements and other chartering or governing documents.”

With respect to government contracts in particular, Executive Order 13279, 67 Fed. Reg. 77141 (Dec. 12, 2002), confirms that the independence and autonomy promised to religious organizations include independence and autonomy in religious hiring.

Specifically, it provides that the employment nondiscrimination requirements in Section 202 of Executive Order 11246, which normally apply to government contracts, do “not apply to a Government contractor or subcontractor that is a religious corporation, association, educational institution, or society, with respect to the employment of individuals of a particular religion to perform work

і вираження ... релігійних переконань», за умови, що вони не використовуватимуть отриману «пряму федеральну фінансову допомогу» «для підтримки або участі в будь-яких явно релігійних заходах», таких як богослужіння, релігійне навчання або прозелітизм (виконавчий указ № 13559, § 1). Вони можуть також «використовувати свої приміщення для надання соціальних послуг, що підтримуються федеральною фінансовою допомогою, не прибираючи і не змінюючи предмети релігійного мистецтва, ікони, написи та інші символи в цих приміщеннях» і «зберігати релігійні терміни» у своїх назвах, обирати «членів правління за релігійною ознакою та включати висловлювання і посилення релігійного характеру в ... заяви про свою місію та інші статутні або керівні документи».

Що стосується державних контрактів, зокрема, виконавчий указ № 13279, 67 Fed. Reg. 77141 (12 грудня 2002 р.) підтверджує, що незалежність і автономія, обіцяні релігійним організаціям, включають незалежність і автономію в питаннях найму на роботу за релігійною ознакою.

Зокрема, указ передбачає, що вимоги про недискримінацію у сфері зайнятості, що містяться в розділі 202 виконавчого указу № 11246, які зазвичай застосовуються до державних контрактів, «не застосовуються до державних підрядників або субпідрядників, які є релігійними корпораціями, асоціаціями, навчальними закладами або товариствами, щодо найму осіб певної релігії для виконання

connected with the carrying on by such corporation, association, educational institution, or society of its activities.”

Because the religious hiring protection in Executive Order 13279 parallels the Section 702 exemption in Title VII, it should be interpreted to protect the decision “to employ only persons whose beliefs and conduct are consistent with the employer’s religious precepts.” Little, 929 F.2d at 951.

That parallel interpretation is consistent with the Supreme Court’s repeated counsel that the decision to borrow statutory text in a new statute is “strong indication that the two statutes should be interpreted *pari passu*.”

It is also consistent with the Executive Order’s own usage of discrimination on the basis of “religion” as something distinct and more expansive than discrimination on the basis of “religious belief.”

See, e.g., Exec. Order No. 13279, § 2(c) (“No organization should be discriminated against on the basis of religion or religious belief . . . “ (emphasis added));

id. § 2(d) (“All organizations that receive Federal financial assistance under social services programs should be prohibited from discriminating against beneficiaries or potential beneficiaries of the social services programs on the basis of religion or religious belief.

роботи, пов’язаної із здійсненням такою корпорацією, асоціацією, навчальним закладом або товариством своєї діяльності».

Оскільки захист найму на роботу за релігійною ознакою у виконавчому указі № 13279 аналогічний звільненню, передбаченому розділом 702 Титулу VII, він повинен тлумачитися як захист рішення «наймати тільки осіб, чиї переконання і поведінка відповідають релігійним приписам роботодавця» (Little, 929 F.2d at 951).

Таке паралельне тлумачення узгоджується з неодноразово висловленим Верховним судом нагадуванням про те, що рішення запозичити текст закону в новому законі є «яскраво вираженою вказівкою, що ці два закони повинні тлумачитися *pari passu* (як рівнозначні)».

Дане тлумачення узгоджується також із згадкою в указі про дискримінацію за ознакою «релігії» як щось окреме й ширше, ніж дискримінація за ознакою «релігійних переконань» (див., наприклад, виконавчий указ № 13279, § 2(c)

(«Жодна організація не повинна піддаватися дискримінації за ознакою релігії або релігійних переконань...» (виділено автором)); там само, § 2(d) («Всім організаціям, що отримують федеральну фінансову допомогу в рамках програм соціальних послуг, має бути заборонено дискримінувати бенефіціарів або потенційних бенефіціарів програм соціальних послуг за ознакою релігії або релігійних переконань.

Accordingly, organizations, in providing services supported in whole or in part with Federal financial assistance, and in their outreach activities related to such services, should not be allowed to discriminate against current or prospective program beneficiaries on the basis of religion, a religious belief, a refusal to hold a religious belief, or a refusal to actively participate in a religious practice.”).

Indeed, because the Executive Order uses “on the basis of religion or religious belief” in both the provision prohibiting discrimination against religious organizations and the provision prohibiting discrimination “against beneficiaries or potential beneficiaries,” a narrow interpretation of the protection for religious organizations’ hiring decisions would lead to a narrow protection for beneficiaries of programs served by such organizations.

It would also lead to inconsistencies in the treatment of religious hiring across government programs, as some program-specific statutes and regulations expressly confirm that “[a] religious organization’s exemption provided under section 2000e-1 of this title regarding employment practices shall not be affected by its participation, or receipt of funds from, a designated program.”

Even absent the Executive Order, however, RFRA would limit the extent to which the government could condition participation in a federal grant or contract program on a religious organization’s effective

Відповідно, організаціям, що надають послуги повністю або частково за рахунок федеральної фінансової допомоги, а також провадять роботу з населенням, пов’язану з такими послугами, не повинно бути дозволено дискримінувати бенефіціарів або потенційних бенефіціарів програм за ознакою релігії, релігійних переконань, відмови від релігійних переконань або відмови від активної участі в релігійній практиці»). Оскільки в указі використано формулювання «на підставі релігії або релігійних переконань» — як у положенні, що забороняє дискримінацію релігійних організацій, так і в положенні, що забороняє дискримінацію «бенефіціарів або потенційних бенефіціарів» — вузьке тлумачення захисту рішень релігійних організацій про найм звузило б до вузького захисту бенефіціарів програм, що обслуговуються такими організаціями.

Воно також призвело б до невідповідностей у ставленні до найму на роботу за релігійною ознакою в рамках державних програм, оскільки деякі закони та нормативні акти, що стосуються конкретних програм, прямо підтверджують, що «звільнення релігійної організації, передбачене розділом 2000e-1 цього титулу щодо практики найму на роботу, не впливає на її участь у певній програмі або на отримання коштів від неї».

Однак навіть за відсутності виконавчого указу RFRA обмежує міру, якою уряд може обумовлювати участь у федеральній програмі грантів або контрактів фактичною відмовою релігійної організації від свого звільнення від

relinquishment of its Section 702 exemption. RFRA applies to all government conduct, not just to legislation or regulation, and the Office of Legal Counsel has determined that application of a religious nondiscrimination law to the hiring decisions of a religious organization can impose a substantial burden on the exercise of religion.

Application of the Religious Freedom Restoration Act to the Award of a Grant, 31 Op. O.L.C. at 172; Direct Aid to Faith-Based Organizations. Given Congress's "recognition that religious discrimination in employment is permissible in some circumstances," the government will not ordinarily be able to assert a compelling interest in prohibiting that conduct as a general condition of a religious organization's receipt of any particular government grant or contract.

Application of the Religious Freedom Restoration Act to the Award of a Grant, 31 Op. of O.L.C. at 186.

The government will also bear a heavy burden to establish that requiring a particular contractor or grantee effectively to relinquish its Section 702 exemption is the least restrictive means of achieving a compelling governmental interest.

The First Amendment also "supplies a limit on Congress' ability to place conditions on the receipt of funds." *Agency for Int'l Dev. v. All. for Open Soc'y Int'l, Inc.* Although Congress may specify the activities that it wants to subsidize, it may not "seek to

відповідальності відповідно до розділу 702. RFRA застосовується до всіх дій уряду, а не тільки до законодавства або нормативних актів, і Офіс юридичного радника Міністерства юстиції визначив, що застосування закону про недискримінацію за релігійною ознакою до рішень релігійної організації про найм співробітників може накласти істотне обмеження на сповідання релігії (Застосування Закону про відновлення свободи віросповідання до надання гранту, 31 Op. O.L.C. at 172; Пряма допомога релігійним організаціям). З огляду на «визнання Конгресом того, що релігійна дискримінація у сфері зайнятості є допустимою за певних обставин», уряд у більшості випадків не зможе заявити про наявність нагального інтересу у забороні такої поведінки як загальної умови отримання релігійною організацією будь-якого конкретного державного гранту або контракту (Застосування Закону про відновлення свободи віросповідання до надання гранту, 31 Op. of O.L.C. at 186).

Уряду також доведеться довести, що вимога, щоб конкретний підрядник або грантоотримувач фактично відмовився від свого звільнення від зобов'язань за розділом 702, є найменш обмежувальним засобом забезпечення нагальних інтересів уряду.

Перша поправка також «обмежує можливість Конгресу встановлювати умови для отримання коштів» (*Agency for Int'l Dev. v. All. for Open Soc'y Int'l, Inc.*). Хоча Конгрес може визначати види діяльності, які він бажає субсидувати, він не має права

leverage funding” to regulate constitutionally protected conduct “outside the contours of the program itself.” Thus, if a condition on participation in a government program—including eligibility for receipt of federally backed student loans—would interfere with a religious organization’s constitutionally protected rights.

Finally, Congress has provided an additional statutory protection for educational institutions controlled by religious organizations who provide education programs or activities receiving federal financial assistance.

Such institutions are exempt from Title IX’s prohibition on sex discrimination in those programs and activities where that prohibition “would not be consistent with the religious tenets of such organization[s].”

Although eligible institutions may “claim the exemption” in advance by “submitting in writing to the Assistant Secretary a statement by the highest ranking official of the institution, identifying the provisions . . . [that] conflict with a specific tenet of the religious organization,” they are not required to do so to have the benefit of it.

«використовувати фінансування» для регулювання поведінки, захищеної Конституцією, «поза самою програмою». Тобто, якщо якась із умов участі в державній програмі, зокрема, право на отримання федеральних студентських позик, утискає конституційно захищені права релігійної організації.

Нарешті, Конгрес надає додатковий законодавчий захист освітнім установам, керованим релігійними організаціями, що надають освітні програми або заходи з федеральною фінансовою допомогою.

Такі установи звільняються від заборони Титулу IX на дискримінацію за статевою ознакою в тих програмах і заходах, де ця заборона «не відповідає релігійним принципам таких організацій».

Хоча відповідні установи можуть «заявити про своє право на виняток» заздалегідь, «направивши помічнику міністра письмову заяву від імені вищої посадової особи установи із зазначенням положень, ... що суперечать конкретному принципу релігійної організації», вони не зобов’язані цього робити, щоб скористатися цим правом.

3. Government Mandates

Congress has undertaken many similar efforts to accommodate religious adherents in diverse areas of federal law.

For example, it has exempted individuals who, “by reason of religious training and belief,” are conscientiously opposed to war from training and service in the armed forces of the United States.

It has exempted “ritual slaughter and the handling or other preparation of livestock for ritual slaughter” from federal regulations governing methods of animal slaughter.

It has exempted “private secondary school[s] that maintain[] a religious objection to service in the Armed Forces” from being required to provide military recruiters with access to student recruiting information.

It has exempted federal employees and contractors with religious objections to the death penalty from being required to “be in attendance at or to participate in any prosecution or execution.”

It has allowed individuals with religious objections to certain forms of medical treatment to opt out of such treatment.

It has created tax accommodations for members of religious faiths conscientiously opposed to acceptance of the benefits of any private or public insurance, and for members of religious orders required to take a vow of poverty.

3. Постанови уряду

Конгрес доклав чимало зусиль, щоб врахувати інтереси віруючих у різних сферах федерального законодавства.

Наприклад, він звільнив від навчання і служби в збройних силах США осіб, які «через релігійне виховання і переконання» свідомо виступають проти війни.

Він звільнив «ритуальний забій та підготовку до нього тварин» від федеральних правил, що регулюють методи забою тварин.

Він звільнив «приватні середні школи, що підтримують відмову від служби в збройних силах з релігійних мотивів», від обов'язку надавати військовим вербувальникам призовні дані учнів.

Він звільнив федеральних службовців і підрядників, які мають релігійні заперечення проти смертної кари, від обов'язку «бути присутніми або брати участь у будь-якому судовому переслідуванні або страті».

Він дозволив особам, які мають релігійні заперечення проти певних форм медичного лікування, відмовлятися від такого лікування.

Він створив податкові пільги для прихильників релігійних вчень, які свідомо відмовляються від отримання вигоди від будь-якого приватного або державного страхування, а також для членів релігійних орденів, які дають обітницю бідності.

Congress has taken special care with respect to programs touching on abortion, sterilization, and other procedures that may raise religious conscience objections.

For example, it has prohibited entities receiving certain federal funds for health service programs or research activities from requiring individuals to participate in such program or activity contrary to their religious beliefs.

It has prohibited discrimination against health care professionals and entities that refuse to undergo, require, or provide training in the performance of induced abortions; to provide such abortions; or to refer for such abortions, and it will deem accredited any health care professional or entity denied accreditation based on such actions.

It has also made clear that receipt of certain federal funds does not require an individual “to perform or assist in the performance of any sterilization procedure or abortion if [doing so] would be contrary to his religious beliefs or moral convictions” nor an entity to “make its facilities available for the performance of” those procedures if such performance “is prohibited by the entity on the basis of religious beliefs or moral convictions,” nor an entity to “provide any personnel for the performance or assistance in the performance of” such procedures if such performance or assistance “would be contrary to the religious beliefs or moral convictions of such personnel.”

Конгрес приділяє особливу увагу програмам, що стосуються абортів, стерилізації та інших процедур, які можуть викликати заперечення з боку віруючих.

Наприклад, він заборонив організаціям, які отримують певні федеральні кошти на програми медичного обслуговування або науково-дослідну діяльність, вимагати від фізичних осіб участі в таких програмах або діяльності, якщо ті суперечать їхнім релігійним переконанням. Він заборонив дискримінацію медичних працівників та організацій, які відмовляються проходити, запитувати або провадити навчання з виконання штучних абортів, здійснювати їх або направляти на такі процедури, і буде вважати акредитованими будь-яких медичних працівників або організацій, яким було відмовлено в акредитації на підставі таких дій.

Конгрес також чітко вказав, що отримання певних федеральних коштів не зобов’язує фізичну особу «виконувати або сприяти виконанню будь-якої процедури стерилізації або абортів, якщо [це] суперечить її релігійним переконанням або моральним принципам», а організацію — «надавати приміщення для виконання» таких процедур, якщо вони «заборонені організацією на підставі релігійних переконань або моральних принципів», і не вимагає від організації «надавати персонал для проведення або сприяння в проведенні» таких процедур, якщо вони «суперечать релігійним переконанням або моральним принципам персоналу».

Finally, no “qualified health plan[s] offered through an Exchange” may discriminate against any health care professional or entity that refuses to “provide, pay for, provide coverage of, or refer for abortions.”

Congress has also been particularly solicitous of the religious freedom of American Indians. In 1978, Congress declared it the “policy of the United States to protect and preserve for American Indians their inherent right of freedom to believe, express, and exercise the traditional religions of the American Indian, Eskimo, Aleut, and Native Hawaiians, including but not limited to access to sites, use and possession of sacred objects, and the freedom to worship through ceremonials and traditional rites.”

Consistent with that policy, it has passed numerous statutes to protect American Indians’ right of access for religious purposes to national park lands, Scenic Area lands, and lands held in trust by the United States.

It has specifically sought to preserve lands of religious significance and has required notification to American Indians of any possible harm to or destruction of such lands. Finally, it has provided statutory exemptions for American Indians’ use of otherwise regulated articles such as bald eagle feathers and peyote as part of traditional religious

Нарешті, жоден «zareєстрований план медичного страхування, пропонується на біржі», не може дискримінувати фахівця в галузі охорони здоров’я або організацію, які відмовляються «здійснювати, оплачувати, надавати страхове покриття або направляти на аборти».

Конгрес також приділяє особливу увагу релігійній свободі американських індіанців. У 1978 році він проголосив «політику Сполучених Штатів щодо захисту і збереження за американськими індіанцями їхнього невід’ємного права на свободу віросповідання, вираження і сповідання традиційних вірувань американських індіанців, ескімосів, алеутів і корінних гавайців, включаючи, зокрема, доступ до священних місць, використання і володіння священними предметами, а також свободу відправлення культу шляхом церемоній і традиційних обрядів». Відповідно до цієї політики Конгрес прийняв цілу низку законів, що захищають право американських індіанців на доступ у релігійних цілях до земель національних парків, земель з національного переліку мальовничих ландшафтів і земель, що перебувають у довірчому управлінні Сполучених Штатів.

Конгрес цілеспрямовано прагне зберегти землі, що мають релігійне значення, і вимагає повідомляти американських індіанців про будь-яку можливу шкоду або небезпеку знищення таких земель. Нарешті, Конгресом передбачені законодавчі винятки, щоб американські індіанці могли використовувати такі предмети, як пір’я білоголового орлана та

practice.

The depth and breadth of constitutional and statutory protections for religious observance and practice in America confirm the enduring importance of religious freedom to the United States.

They also provide clear guidance for all those charged with enforcing federal law:

The free exercise of religion is not limited to a right to hold personal religious beliefs or even to worship in a sacred place.

It encompasses all aspects of religious observance and practice.

To the greatest extent practicable and permitted by law, such religious observance and practice should be reasonably accommodated in all government activity, including employment, contracting, and programming.

See *Zorach v. Claiborn*, 343 U.S. 306, 314 (1952) (“[Government] follows the best of our traditions . . . [when it] respects the religious nature of our people and accommodates the public service to their spiritual needs.”).

мескалін, які в інших випадках підлягають регулюванню, у рамках традиційної релігійної практики.

Глибина і широта конституційного та законодавчого захисту релігійних обрядів і практик в Америці підтверджують незмінну важливість релігійної свободи для Сполучених Штатів.

Вони також дають чіткі вказівки всім, хто відповідає за виконання федерального законодавства: вільне сповідання релігії не закінчується правом мати особисті релігійні переконання і навіть поклонятися в священному місці, а охоплює всі аспекти релігійних обрядів і практик.

Потрібно максимально можливою й дозволеною законом мірою знаходити для таких релігійних обрядів і практик розумні компромісні рішення у всіх сферах діяльності уряду, включаючи зайнятість населення, укладення контрактів та розробку програм

(*Zorach v. Claiborn*, 343 U.S. 306, 314 (1952) («[Уряд] дотримується наших найкращих традицій... [коли він] поважає релігійність нашого народу і знаходить рішення, щоб узгодити державні послуги з його духовними потребами»)).

HOW RELIGIOUS ARE AMERICANS?

GALLOP

<https://news.gallup.com/poll/358364/religious-americans.aspx>

March 29, 2024

THE SHORT ANSWER

WASHINGTON, D.C. -- The vast majority of Americans have a religious preference -- predominantly a Christian one -- though that percentage is declining. At the same time, much smaller proportions of Americans say religion is "very important" to them, that they belong to a church or that they regularly attend religious services.

НАСКІЛЬКИ РЕЛІГІЙНИМИ Є АМЕРИКАНЦІ?

ІНСТИТУТ ГЕЛЛАПА

<https://news.gallup.com/poll/358364/religious-americans.aspx>

29 березня 2024 р.

КОРОТКА ВІДПОВІДЬ

ВАШИНГТОН, округ Колумбія – Переважна більшість американців вважають, що належать до певної релігійної конфесії (переважно християнської), проте ця частка скорочується. Водночас значно менша частина американців вважає релігію «дуже важливою» для себе, належить до якоїсь релігійної громади або регулярно відвідує богослужіння.

Most Americans Identify With a Religion

According to an average of all 2023 Gallup polling, about three in four Americans said they identify with a specific religious faith.

By far the largest proportion, 68%, identify with a Christian religion, including 33% who are Protestant, 22% Catholic and 13% who identify with another Christian religion or simply as a "Christian."

Seven percent identify with a non-Christian religion, including 2% who are Jewish, 1% Muslim and 1% Buddhist, among others.

Twenty-two percent of Americans said they have no religious preference, and 3% did not answer the question.

Fifty years ago, in 1973, 87% of U.S. adults identified with a Christian religion, 6% were non-Christian or another religion, and 5% did not have a religious preference. Thus, much of the change in the U.S. has been a shift away from Christian religions to no religion at all.

Religion 'Very Important' to About Half of Americans

Forty-five percent of Americans say religion is "very important" in their life, with another 26% saying it is "fairly important" and 28% saying it's "not very important."

When Gallup first asked this question in 1965, 70% said religion was very important. That fell to 52% in a 1978 survey, but the percentage ticked up to nearly 60% between

Більшість американців зазначають свою приналежність до певної релігії

Згідно з усередненими даними всіх опитувань Геллапа за 2023 р., близько трьох чвертей американців зазначили, що ідентифікують себе в якості послідовників певного релігійного вірування. Найбільшу частку (68%) становлять християни: 33% – протестанти, 22% – католики і 13% – представники інших християнських конфесій або просто ті, хто називає себе «християнами».

Сім відсотків дотримуються нехристиянських релігій, у тому числі 2% – юдаїзму, 1% – ісламу і 1% – буддизму, серед інших.

Двадцять два відсотки американців зазначили, що не належать до жодної релігії, а 3% не надали відповіді на це питання.

П'ятдесят років тому, в 1973 році, 87% дорослих американців вважали себе послідовниками християнства, 6% – нехристиянських або інших релігій, а 5% не асоціювали себе із жодною релігією. Таким чином, зміни в США значною мірою пов'язані з відходом від християнства в бік повної відсутності релігійної приналежності.

Релігія є «дуже важливою» приблизно для половини американців

45% американців вважають, що релігія є «дуже важливою» в їхньому житті, ще 26% вважають її «досить важливою», а 28% – «не дуже важливою».

Коли Інститут Геллапа вперше поставив це питання в 1965 році, 70% респондентів відповіли, що релігія є дуже важливою. В опитуванні 1978 року цей показник знизився до 52%, але в період з

1990 and 2005. Over the past 20 years, a declining share of Americans have said religion is important, dropping below 50% for the first time in 2019.

Church Attendance Is Declining

Even though most Americans have a religious preference and say religion is at least fairly important to them, much smaller proportions regularly attend religious services.

Asked whether they personally had attended church, synagogue, mosque or temple in the past seven days, an average of 32% of U.S. adults in 2023 reported they had done so, either in person or virtually. In 2000, 44% had gone to church in the past seven days, and in 1958, 49% had.

The long-term [decline in church attendance](#) is linked to a drop in religious identification in general -- particularly for Protestant religions - - but also to decreasing weekly attendance among U.S. Catholics.

When describing their behavior more generally, 21% of Americans report they attend religious services "every week," with another 9% saying they do so "almost every week" and 11% saying they attend about once a month. That leaves the majority saying they "seldom" (26%) or "never" (31%) attend religious services.

Gallup trends on this measure of church attendance date back only to 1992, at which

1990 по 2005 рік він зріс майже до 60%. Протягом останніх 20 років частка американців, які вважають релігію важливим аспектом їхнього життя зменшувалася, і в 2019 році вперше знижилася до нижче 50%.

Відвідуваність богослужінь знижується

Незважаючи на те, що більшість американців зазначають свою приналежність до тієї чи іншої релігії і вважають віру принаймні досить важливим аспектом свого життя, значно менша їх частка регулярно відвідує богослужіння.

На запитання, чи відвідували вони особисто церкву, синагогу, мечеть або храм протягом останніх семи днів, у 2023 році в середньому 32% дорослих американців відповіли ствердно – маючи на увазі як особисту присутність, так і дистанційну (онлайн) участь. У 2000 році церкву протягом останніх семи днів відвідували 44%, а в 1958 році – 49%.

Невпинне [зниження відвідуваності богослужінь](#), пов'язане із загальним скороченням кількості людей, які відносять себе до певної релігії (особливо серед протестантів), а також зі зменшенням щотижневої відвідуваності серед американських католиків.

Описуючи свою поведінку в більш загальному плані, 21% американців повідомляють, що відвідують богослужіння «щотижня», ще 9% кажуть, що роблять це «майже щотижня», а 11% – приблизно раз на місяць. Таким чином більшість респондентів стверджують, що відвідують богослужіння «рідко» (26%) або «ніколи» (31%).

Інститут Геллапа веде статистику щодо цього показника лише з 1992 року; тоді про щотижневе відвідування богослужінь повідомляли 34%

time 34% of U.S. adults said they attended church every week. дорослих американців.

Steep Decline in U.S. Church Membership

Additionally, less than half of Americans, 45%, belong to a formal house of worship. Church membership has been below the majority level each of the past four years. When Gallup first asked the question in 1937, 73% were members of a church, and as recently as 1999, 70% were.

The [decline](#) in formal church membership has largely been driven by younger generations of Americans. Slightly more than one-third of U.S. young adults have no religious affiliation. Further, many young adults who do identify with a religion do not belong to a church. But even older adults who have a religious preference are less likely to belong to a church today than in the past.

Різке скорочення членства у релігійних громадах США

Крім того, менше половини американців (45%) є членами організованих молитовних зібрань. Показник членства у релігійних громадах протягом останніх чотирьох років залишався нижчим за 50%. Коли Інститут Геллапа вперше поставив це питання в 1937 році, членами громад були 73%, і ще в 1999 році цей показник становив 70%.

[Скорочення](#) кількості офіційних членів релігійних громад відбувається переважно за рахунок молодого покоління американців. Трохи більше третини молодих американців не відносять себе до жодної релігії. Крім того, багато молодих людей, які все ж таки вказують на свою приналежність до певної релігії, не є членами релігійних громад. Але навіть представники старшого покоління, які зазначають свою приналежність до певної релігії, сьогодні рідше є членами релігійних громад, ніж в минулому.

At the present time, do you think religion as a whole is increasing its influence on American life or losing its influence?

	Increasing its influence	Losing its influence	Same (vol.)	No opinion
	%	%	%	%
2023	22	75	1	2
2022	22	75	1	2
2021	21	78	1	1
2020	33	64	2	1
2019	19	79	1	1
2018	21	76	1	2
2017	24	73	1	1
2016	22	75	1	2
2015	20	76	1	2
2014	24	73	1	2
2013	21	76	1	2
2012	24	72	2	3
2011	26	71	1	2
2010	25	70	2	3
2009	25	70	2	3
2008	29	67	2	3
2007	33	62	2	3
2006	40	55	2	3
2005	47	48	2	2
2004	48	48	2	2
2003	39	56	2	3
2002	48	46	3	3
2001	55	39	3	3
2000	36	58	4	2
1999	36	58	3	3
1998	43	52	3	3
1997	36	58	3	3
1996	n/a	n/a	n/a	n/a
1995	37	57	3	3
1994	27	68	2	3
1993	27	62	6	5

	Increasing its influence	Losing its influence	Same (vol.)	No opinion
	%	%	%	%
1992	27	63	5	5

Based on yearly aggregates; (vol.)=volunteered response

GALLUP

Do you happen to be a member of a church or synagogue?

	Yes	No
	%	%
2023	45	55
2022	46	53
2021	47	53
2020	47	52
2019	51	49
2018	50	50
2017	54	46
2016	55	44
2015	54	46
2014	57	42
2013	59	41
2012	59	41
2011	59	41
2010	61	38
2009	63	36
2008	61	39
2007	61	39
2006	63	37
2005	64	36
2004	64	36
2003	65	35
2002	65	35
2001	66	34
2000	68	32
1999	70	30

	Yes	No
	%	%
1998	68	32
1997	67	33
1996	65	35
1995	69	31
1994	69	31
1993	69	31
1992	70	29
Based on yearly aggregates		
GALLUP		

Did you, yourself, happen to attend church or synagogue in the last seven days, or not?

	Yes	No
	%	%
2023	32	68
2022	30	70
2021	29	70
2020	30	69
2019	34	66
2018	32	68
2017	35	65
2016	36	64
2015	36	64
2014	36	63
2013	39	61
2012	40	60
2011	37	63
2010	39	61
2009	42	58
2008	38	62
2007	41	59
2006	40	60

	Yes	No
	%	%
2005	43	57
2004	44	56
2003	41	59
2002	44	56
2001	41	59
2000	44	56
1999	43	57
1998	40	60
1997	40	60
1996	38	62
1995	43	57
1994	42	58
1993	40	60
1992	40	59

Based on yearly aggregates; 2020 WORDING: Did you attend church, either in person or remotely, in the last seven days, or not?

GALLUP

How often do you attend church or synagogue -- every week, almost every week, about once a month, seldom or never?

	Every week	Almost every week	About once a month	Seldom	Never	No opinion
	%	%	%	%	%	%
2023	21	9	11	26	31	2
2022	20	10	11	26	31	1
2021	22	9	11	25	31	2
2020	24	9	11	25	29	3
2019	23	10	12	24	29	3
2018	22	10	11	25	28	3
2017	24	13	14	27	22	1
2016	26	12	13	28	20	1
2015	25	10	12	26	24	3

	Every week	Almost every week	About once a month	Seldom	Never	No opinion
	%	%	%	%	%	%
2014	27	10	12	24	23	4
2013	28	11	15	26	19	1
2012	30	10	13	24	20	2
2011	28	10	13	26	20	3
2010	29	10	12	25	20	4
2009	30	10	12	26	20	2
2008	29	11	12	27	19	2
2007	30	11	12	27	18	2
2006	30	11	13	26	18	2
2005	32	11	13	27	17	2
2004	31	11	13	28	16	1
2003	30	11	14	27	17	1
2002	32	11	14	27	15	1
2001	32	10	13	28	15	1
2000	32	14	13	27	13	1
1999	32	12	15	27	13	1
1998	32	13	17	28	10	1
1997	29	13	17	29	11	1
1996	29	12	15	32	11	1
1995	31	12	16	30	10	1
1994	32	13	16	28	10	1
1993	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
1992	34	10	14	27	14	1

2000-2023 based on yearly aggregates; 1992-1999 based on two polls in which full religion module was asked; * Less than 0.5%;
2020 WORDING: "How often do you usually attend church, synagogue or mosque...?"

GALLUP

Which of the following statements comes closest to describing your beliefs -- you are religious, you are spiritual but not religious, or you are neither?

	Religious	Spiritual but not religious	Neither	Both (vol.)	No opinion
	%	%	%	%	%
2023 Jul 3-27	47	33	18	2	1
2002 Jan 11-14	50	33	11	4	2
1999 Dec 9-12	54	30	9	6	1

(vol.) = volunteered response

GALLUP

For each of the following items I am going to read you, please tell me whether it is something you believe in, something you're not sure about, or something you don't believe in. First, ... Next, ... [RANDOM ORDER]?

	Believe in	Not sure about	Don't believe in	No opinion
	%	%	%	%
God				
2023 May 1-24	74	14	12	--
2016 May 4-8	79	10	11	1
2007 May 10-13 ^	86	8	6	*
2004 May 2-4 ^	90	5	4	1
2001 May 10-14	90	7	2	1
The devil				
2023 May 1-24	58	14	28	*
2016 May 4-8	61	12	27	*
2007 May 10-13 ^	70	8	21	1
2004 May 2-4 ^	70	10	19	1
2001 May 10-14	68	12	20	*
Angels				
2023 May 1-24	69	13	18	--
2016 May 4-8	72	12	16	*
2007 May 10-13 ^	75	11	14	*
2004 May 2-4 ^	78	11	10	1
2001 May 10-14	79	12	8	1
Heaven				
2023 May 1-24	67	15	18	--
2016 May 4-8	71	14	15	*
2007 May 10-13 ^	81	8	11	*

	Believe in	Not sure about	Don't believe in	No opinion
	%	%	%	%
2004 May 2-4 ^	81	10	8	1
2001 May 10-14	83	10	7	*
Hell				
2023 May 1-24	59	14	27	1
2016 May 4-8	64	13	22	1
2007 May 10-13 ^	69	8	22	1
2004 May 2-4 ^	70	12	17	1
2001 May 10-14	71	13	15	1
^ Asked of a half sample				
GALLUP				

(Asked of those dissatisfied with influence of organized religion) Would you like to see organized religion have more influence in this nation, less influence or keep its influence as it is now?

Combined responses: Satisfaction with influence of organized religion + follow-up of those dissatisfied

	Total satisfied	Dissatisfied, want more	Dissatisfied, want less	Dissatisfied, remain same	No opinion
	%	%	%	%	%
2020	59	5	27	6	2
2018	52	5	28	10	4
2017	56	7	23	8	6
2016	53	11	20	10	7
2015	53	8	22	9	7
2014	54	10	21	9	7
2013	53	12	20	9	5
2012	56	8	22	8	6
2011	58	8	22	6	6
2008	56	6	24	8	5
2007	56	6	23	10	5
2006	55	7	24	8	5
2005	55	9	25	8	3
2004	58	12	19	7	4
2003	59	9	18	10	4

	Total satisfied	Dissatisfied, want more	Dissatisfied, want less	Dissatisfied, remain same	No opinion
	%	%	%	%	%
2002	69	8	14	6	3
2001	64	10	12	10	4
GALLUP					

Would you describe yourself as a "born-again" or evangelical Christian?

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
2022	32	66	2
2021	36	62	2
2020	34	64	2
2019	37	60	2
2018	36	59	5
2017	42	54	4
2016	41	53	6
2015	38	56	6
2014	44	50	6
2013	41	53	6
2012	41	54	5
2011	42	53	5
2010	42	53	4
2009	n/a	n/a	n/a
2008	40	55	6
2007	41	54	5
2006	43	52	5
2005	41	53	6
2004	41	54	5
2003	42	54	4
2002	46	49	5
2001	44	49	7
2000	45	49	6

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
1999	46	47	7
1998	47	46	7
1997	44	49	7
1996	39	54	7
1995	41	53	6
1994	36	59	5
1993	42	54	4
1992	36	59	5

Based on yearly aggregates

GALLUP

When you were growing up, how often do you attend church, synagogue or mosque -- every week, almost every week, about once a month, seldom or never?

	Every week	Almost every week	About once a month	Seldom	Never	No opinion
	%	%	%	%	%	%
2022 Aug 1-23	48	19	10	15	9	*
2022 Jul 5-26	51	15	11	15	7	*
2017 Mar 9-29	51	18	8	13	8	1

GALLUP

As far as you know, how often did your parents attend church, synagogue, mosque or temple when they were growing up?

	Every week	Almost every week	About once a month	Seldom	Never	No opinion
	%	%	%	%	%	%
2022 Aug 1-23	49	18	10	13	8	2
2022 Jul 5-26	52	15	8	15	7	2
GALLUP						

How interested are you in exploring religion in the future -- very interested, moderately interested, a little interested or not interested at all?

Asked of those with no religious preference

	Very interested	Moderately interested	A little interested	Not interested at all	No opinion
	%	%	%	%	%
2022 Aug 1-23	4	6	14	77	--
2022 Jul 5-26	3	12	12	73	--
GALLUP					

Do you believe that religion can answer all or most of today's problems, or that religion is largely old-fashioned and out of date?

	Yes, can answer	No, largely out of date	Other (vol.)	No opinion
	%	%	%	%
2020	53	35	9	4
2019	53	37	7	3
2018	49	38	8	6
2017	55	34	6	5
2016	54	33	6	7
2015	52	33	9	6
2014	57	30	6	7
2013	56	30	9	5

	Yes, can answer	No, largely out of date	Other (vol.)	No opinion
	%	%	%	%
2012	55	31	8	7
2011	57	30	7	6
2010	58	27	9	6
2009	59	28	8	6
2008	57	27	10	6
2007	59	26	10	6
2006	60	25	10	5
2005	59	24	12	5
2004	59	24	10	7
2003	60	26	9	5
2002	62	22	10	6
2001	62	22	11	5
2000	65	19	12	4
1999	67	20	9	4
1998	65	20	--	15
1997	63	20	9	8
1996	n/a	n/a	n/a	n/a
1995	61	21	13	5
1994	62	21	10	7
1993	n/a	n/a	n/a	n/a
1992	n/a	n/a	n/a	n/a

Based on yearly aggregates; (vol.) = Volunteered response

GALLUP

How often do you pray to God outside of religious services? Would you say often, sometimes, hardly ever, only in times of crisis or never?

	2020 Apr 14-28	1990 May 1-Jun 30
	%	%
Often	58	49
Sometimes	17	28
Hardly ever	6	9
Only in times of crisis	3	4
Never	14	10
No opinion	1	1

GALLUP

Which of the following statements comes closest to describing your views about the Bible -- the Bible is the actual word of God and is to be taken literally, word for word, the Bible is the inspired word of God but not everything in it should be taken literally, or the Bible is an ancient book of fables, legends, history, and moral precepts recorded by man]?

	Actual word	Inspired word	Fables, legends	No opinion
	%	%	%	%
2022 May 2-22	20	49	29	1
2017 May 3-7	24	47	26	2
2014 May 8-11 ^	28	47	21	4
2011 May 5-8	30	49	17	3
2008 Dec 4-7	27	50	21	3
2008 May 8-11	30	46	22	3
2007 Dec 6-9	28	51	18	4
2007 May 10-13	32	45	21	2
2006 May 8-11	28	49	19	3
2005 May 2-5	32	47	18	3
2004 Nov 7-10	34	48	15	3
2002 Dec 9-10	30	52	15	3
2001 Feb 19-21	27	49	20	4
1998 Jun 22-23	33	47	17	3
1993 Jun 18-21	35	48	14	3
1991 Nov 21-23	32	49	16	3

	Actual word	Inspired word	Fables, legends	No opinion
	%	%	%	%
1984 Nov	40	41	12	7
1984 Sep	37	46	12	5
1983 May	37	43	11	9
1981 Dec 11-14	37	42	11	--
1980 Jul 29-Aug 2	40	45	10	6
1978 Apr 18-May 1	38	45	13	6
1976 Aug 24-27	38	45	13	5
^ Asked of a half sample				
GALLUP				

Do you believe in God?

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
2022 May 2-22	81	17	1
2017 May 3-7 ^	87	12	1
2016 Jun 14-23 ^	89	10	1
2014 May 8-11 ^	86	11	3
2013 May 2-7 ^	87	11	2
2011 May 5-8 ^	92	7	1
1967 Aug 24-29	98	1	*
1965 Nov	98	2	1
1954 Nov 11-16	98	1	1
1953 Mar 28-Apr 2	98	1	*
1947 Nov 7-12 #	94	3	2
1944 Nov 17-22 @	96	1	2
^Asked of a half sample; #WORDING: Do you, personally, believe in God?; @WORDING: Do you, personally, believe in a God?			
GALLUP			

(Asked of those who believe in God) Which comes closest to your view about God -- God hears your prayers, God hears your prayers and can intervene on your behalf, or God does neither of these?

	Hears prayers only	Hears prayers/Can intervene	Does neither	No opinion
	%	%	%	%
2022 May 2-22	35	51	13	1

GALLUP

Which comes closest to describing you -- [ROTATED: you are convinced that God exists, you think God probably exists, but you have a little doubt, you think God probably exists, but you have a lot of doubt, you think God probably does not exist, but you are not sure, (or) you are convinced that God does not exist]?

	Convinced God exists	Probably exists, have a little doubt	Probably exists, have a lot of doubt	Probably does not exist, but not sure	Convinced God does not exist	No opinion
	%	%	%	%	%	%
2017 May 3-7 ^	64	16	5	6	7	2
2010 Aug 5-8	72	12	4	5	4	3
2006 May 8-11	73	14	5	4	3	2
2005 Nov 17-20	78	12	4	4	1	1
2005 Oct 24-26	80	8	3	4	3	2

^ Asked of a half sample

GALLUP

Is each of the following a major factor, a minor factor or not a factor in why you attend church or a place of worship? How about -- [RANDOM ORDER]?

Based on adults who attend church monthly or more often

	Major factor	Minor factor	Not a factor	No opinion
	%	%	%	%
Sermons or talks that teach you more about scripture	76	16	8	*
Sermons or lectures that help you connect religion to your own life	75	16	8	1
Spiritual programs geared toward children and teenagers	64	21	15	1
Lots of community outreach and volunteer opportunities	59	27	13	1
Dynamic religious leaders who are interesting and inspiring	54	28	17	1
Social activities that allow you to get to know people in your community	49	36	14	*
A good choir, praise band, cantors or other spiritual music	38	36	25	1

2017 March 9-29; * Less than 0.5%

GALLUP

Please say whether each of the following is a major reason, a minor reason or not a reason why you [seldom / never] attend church or a place of worship. How about -- [RANDOM ORDER]?

Based on adults who seldom or never attend church but attended monthly or more often while growing up

	Major reason	Minor reason	Not a reason	No opinion
	%	%	%	%
You prefer to worship on your own	44	21	34	*
You don't like organized religion	36	25	37	1
You aren't very religious	33	32	33	2
You haven't found a church or other place of worship that you like	22	24	53	1
You don't have the time	19	28	52	1
You aren't sure what religion is right for you	17	23	59	1
You don't like being asked for money when you	16	29	55	*

	Major reason	Minor reason	Not a reason	No opinion
	%	%	%	%
attend				
Poor health or other problems prevent you from going	10	19	71	*
You don't feel welcome when you do attend	9	25	65	1

2017 March 9-29; * Less than 0.5%

GALLUP

Do you believe in God or a universal spirit?

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
2016 Jun 14-23 ^	89	9	2
2014 May 8-11 ^	86	12	2
2013 May 2-7 ^	90	9	1
2011 May 5-8 ^	91	8	1
1994 Dec 16-18	96	3	1
1988 Dec 21-22	95	5	1
1983	95	3	2
1978 Nov 10-13	94	4	2
1976 Jun	94	3	2

^Asked of a half sample

GALLUP

If more Americans were religious, would that be positive or negative for American society?

	Positive	Negative	Neither (vol.)	No opinion
	%	%	%	%
2013 May 2-7	75	17	4	4

(vol.)=volunteered response

GALLUP

Do you believe in heaven?

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
2011 May 5-8	85	14	1
1994 Dec 16-18 ^	90	9	2
1981 Jan-Dec #	84	11	5
1968 Jun 26-Jul 1 #	85	11	4

^"Which, if either, of the following do you believe in -- [ROTATED: heaven/hell]?; #Asked in rotation with other items

GALLUP

Do you believe in hell?

	Yes	No	No opinion
	%	%	%
2011 May 5-8	75	22	3
1994 Dec 16-18 ^	73	24	3
1981 Jan-Dec #	67	26	7
1968 Jun 26-Jul 1 #	66	29	6

^"Which, if either, of the following do you believe in -- [ROTATED: heaven/hell]?; #Asked in rotation with other items

GALLUP

Which of the following statements comes closest to your belief about God -- you believe in God, you don't believe in God, but you do believe in a universal spirit or higher power, or you don't believe in either?

	God	Universal spirit	Neither	Other (vol.)	No opinion
	%	%	%	%	%
2010 May 3-6	80	12	6	1	1
2008 May 8-11	78	15	6	*	1
2007 May 10-13 ^	78	14	7	*	1
2004 May 2-4 ^	81	13	5	*	1
1999 Dec 9-12	86	8	5	1	*

^Asked of a half sample; (vol.)=volunteered response; * Less than 0.5%

GALLUP

How do you personally feel about the Catholic religion -- very favorable, mostly favorable, mostly unfavorable or very unfavorable?

	Very favorable	Mostly favorable	Mostly unfavorable	Very unfavorable	No opinion
	%	%	%	%	%
2006 May 5-7	14	43	19	11	14
2002 Apr 22-24	14	38	25	14	9
2000 Mar 17-19 ^	18	46	19	8	9

^ Asked of a half sample

GALLUP

Як ви вважаєте, сьогодні релігія загалом посилює свій вплив на життя американського суспільства або втрачає його?

	Посилює вплив	Втрачає вплив	Без змін	
			(свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%
2023	22	75	1	2
2022	22	75	1	2
2021	21	78	1	1
2020	33	64	2	1
2019	19	79	1	1
2018	21	76	1	2
2017	24	73	1	1
2016	22	75	1	2
2015	20	76	1	2
2014	24	73	1	2
2013	21	76	1	2
2012	24	72	2	3
2011	26	71	1	2
2010	25	70	2	3
2009	25	70	2	3
2008	29	67	2	3
2007	33	62	2	3
2006	40	55	2	3
2005	47	48	2	2
2004	48	48	2	2
2003	39	56	2	3

	Без змін			
	Посилює вплив	Втрачає вплив	(свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%
2002	48	46	3	3
2001	55	39	3	3
2000	36	58	4	2
1999	36	58	3	3
1998	43	52	3	3
1997	36	58	3	3
1996	н/д	н/д	н/д	н/д
1995	37	57	3	3
1994	27	68	2	3
1993	27	62	6	5
1992	27	63	5	5

На основі зведених щорічних даних; (свій варіант) = відповідь надана з ініціативи респондента

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи є ви членом церкви або синагоги?

	Так	Ні
	%	%
2023	45	55
2022	46	53
2021	47	53
2020	47	52
2019	51	49
2018	50	50
2017	54	46
2016	55	44
2015	54	46
2014	57	42
2013	59	41
2012	59	41
2011	59	41
2010	61	38
2009	63	36
2008	61	39
2007	61	39
2006	63	37
2005	64	36
2004	64	36
2003	65	35
2002	65	35

	Так	Ні
	%	%
2001	66	34
2000	68	32
1999	70	30
1998	68	32
1997	67	33
1996	65	35
1995	69	31
1994	69	31
1993	69	31
1992	70	29

На основі зведених щорічних даних

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи відвідували ви церкву або синагогу протягом останніх семи днів?

	Так	Ні
	%	%
2023	32	68
2022	30	70
2021	29	70
2020	30	69
2019	34	66
2018	32	68
2017	35	65
2016	36	64
2015	36	64
2014	36	63
2013	39	61
2012	40	60
2011	37	63
2010	39	61
2009	42	58
2008	38	62
2007	41	59
2006	40	60
2005	43	57
2004	44	56
2003	41	59
2002	44	56

	Так	Ні
	%	%
2001	41	59
2000	44	56
1999	43	57
1998	40	60
1997	40	60
1996	38	62
1995	43	57
1994	42	58
1993	40	60
1992	40	59

На основі зведених щорічних даних; ФОРМУЛЮВАННЯ 2020 РОКУ: Чи відвідували ви церкву – особисто або дистанційно – протягом останніх семи днів?

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Як часто ви відвідуєте церкву або синагогу: щотижня, майже щотижня, приблизно раз на місяць, рідко або ніколи?

	Щотижня	Майже щотижня	Приблизно			Важко відповісти
			раз на місяць	Рідко	Ніколи	
	%	%	%	%	%	%
2023	21	9	11	26	31	2
2022	20	10	11	26	31	1
2021	22	9	11	25	31	2
2020	24	9	11	25	29	3
2019	23	10	12	24	29	3
2018	22	10	11	25	28	3
2017	24	13	14	27	22	1
2016	26	12	13	28	20	1
2015	25	10	12	26	24	3
2014	27	10	12	24	23	4
2013	28	11	15	26	19	1
2012	30	10	13	24	20	2
2011	28	10	13	26	20	3
2010	29	10	12	25	20	4
2009	30	10	12	26	20	2
2008	29	11	12	27	19	2
2007	30	11	12	27	18	2
2006	30	11	13	26	18	2
2005	32	11	13	27	17	2
2004	31	11	13	28	16	1

	Приблизно					
	Щотижня	Майже щотижня	раз на місяць	Рідко	Ніколи	Важко відповісти
	%	%	%	%	%	%
2003	30	11	14	27	17	1
2002	32	11	14	27	15	1
2001	32	10	13	28	15	1
2000	32	14	13	27	13	1
1999	32	12	15	27	13	1
1998	32	13	17	28	10	1
1997	29	13	17	29	11	1
1996	29	12	15	32	11	1
1995	31	12	16	30	10	1
1994	32	13	16	28	10	1
1993	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
1992	34	10	14	27	14	1

Дані за 2000-2023 рр. ґрунтуються на зведених щорічних показниках; за 1992-1999 рр. – на двох опитуваннях, що включали повний блок питань про релігію; * менше 0,5%. ФОРМУЛЮВАННЯ 2020 РОКУ: «Як часто ви зазвичай відвідуєте церкву, синагогу або мечеть...?»

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Яке з наведених тверджень найкраще характеризує ваші переконання: ви – релігійна людина; ви – духовна людина, але не релігійна; або ні те, ні інше?

	Релігійна	Духовна, але не релігійна	Ні те, ні інше	І те, і інше (свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%	%
3-27 липня 2023 р.	47	33	18	2	1
11-14 січня 2002 р.	50	33	11	4	2
9-12 грудня 1999 р.	54	30	9	6	1

(свій варіант) = відповідь надана з ініціативи респондента

ІНСТИТУТ Г'ЕЛЛАПА

Я називатиму вам низку понять, а ви скажіть про кожне: чи вірите ви в нього, сумніваєтеся чи не вірите. Перше... Далі, ... [У ВИПАДКОВОМУ ПОРЯДКУ]?

	Вірю	Сумніваюся	Не вірю	Важко відповісти
	%	%	%	%
Бог				
1-24 травня 2023 р.	74	14	12	--
4-8 травня 2016 р.	79	10	11	1
10-13 травня 2007 р.^	86	8	6	*
2-4 травня 2004 р.^	90	5	4	1
10-14 травня 2001 р.	90	7	2	1
Диявол				
1-24 травня 2023 р.	58	14	28	*
4-8 травня 2016 р.	61	12	27	*
10-13 травня 2007 р.^	70	8	21	1

	Вірю	Сумніваюся	Не вірю	Важко відповісти
	%	%	%	%
2-4 травня 2004 р.^	70	10	19	1
10-14 травня 2001 р.	68	12	20	*
Ангели				
1-24 травня 2023 р.	69	13	18	--
4-8 травня 2016 р.	72	12	16	*
10-13 травня 2007 р.^	75	11	14	*
2-4 травня 2004 р.^	78	11	10	1
10-14 травня 2001 р.	79	12	8	1
Рай				
1-24 травня 2023 р.	67	15	18	--
4-8 травня 2016 р.	71	14	15	*
10-13 травня 2007 р.^	81	8	11	*
2-4 травня 2004 р.^	81	10	8	1
10-14 травня 2001 р.	83	10	7	*
Пекло				
1-24 травня 2023 р.	59	14	27	1
4-8 травня 2016 р.	64	13	22	1
10-13 травня 2007 р.^	69	8	22	1
2-4 травня 2004 р.^	70	12	17	1
10-14 травня 2001 р.	71	13	15	1
^ Запитання ставили половині респондентів				
ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА				

Чи хотіли б ви, щоб організована релігія мала більший вплив на життя країни, менший вплив або зберегла свій вплив на поточному рівні?

Зведені результати: задоволеність впливом організованої релігії + відповіді незадоволених на уточнювальне запитання

	Загалом задоволені	Незадоволені, хочуть більшого впливу	Незадоволені, хочуть меншого впливу	Незадоволені, хочуть залишити без змін	Важко відповісти
	%	%	%	%	%
2020	59	5	27	6	2
2018	52	5	28	10	4
2017	56	7	23	8	6
2016	53	11	20	10	7
2015	53	8	22	9	7
2014	54	10	21	9	7
2013	53	12	20	9	5
2012	56	8	22	8	6
2011	58	8	22	6	6
2008	56	6	24	8	5
2007	56	6	23	10	5
2006	55	7	24	8	5
2005	55	9	25	8	3
2004	58	12	19	7	4
2003	59	9	18	10	4
2002	69	8	14	6	3
2001	64	10	12	10	4

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи вважаєте ви себе «народженим згори» християнином або євангельським християнином?

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
2022	32	66	2
2021	36	62	2
2020	34	64	2
2019	37	60	2
2018	36	59	5
2017	42	54	4
2016	41	53	6
2015	38	56	6
2014	44	50	6
2013	41	53	6
2012	41	54	5
2011	42	53	5
2010	42	53	4
2009	н/д	н/д	н/д
2008	40	55	6
2007	41	54	5
2006	43	52	5
2005	41	53	6
2004	41	54	5
2003	42	54	4
2002	46	49	5
2001	44	49	7

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
2000	45	49	6
1999	46	47	7
1998	47	46	7
1997	44	49	7
1996	39	54	7
1995	41	53	6
1994	36	59	5
1993	42	54	4
1992	36	59	5

На основі зведених щорічних даних

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

У дитинстві, як часто ви відвідували церкву, синагогу або мечеть – щотижня, майже щотижня, приблизно раз на місяць, рідко або ніколи?

	Щотижня	Майже щотижня	Приблизно раз на місяць	Рідко	Ніколи	Важко відповісти
	%	%	%	%	%	%
1-23 серпня 2022 р.	48	19	10	15	9	*
5-26 липня 2022 р.	51	15	11	15	7	*
9-29 березня 2017 р.	51	18	8	13	8	1

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Наскільки вам відомо, як часто ваші батьки відвідували церкву, синагогу, мечеть або храм, коли самі були дітьми?

	Щотижня	Майже щотижня	Приблизно раз на місяць	Рідко	Ніколи	Важко відповісти
	%	%	%	%	%	%
1-23 серпня 2022 р.	49	18	10	13	8	2
5-26 липня 2022 р.	52	15	8	15	7	2

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Наскільки ви зацікавлені в тому, щоб дізнатися більше про релігію в майбутньому – дуже зацікавлені, помірно зацікавлені, трохи зацікавлені або зовсім не зацікавлені?
 Запитання ставили респондентам, які не зараховують себе до жодної релігії

	Дуже зацікавлені	Помірно зацікавлені	Трохи зацікавлені	Зовсім не зацікавлені	Важко відповісти
	%	%	%	%	%
1-23 серпня 2022 р.	4	6	14	77	--
5-26 липня 2022 р.	3	12	12	73	--

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Як ви вважаєте, чи здатна релігія вирішити всі або більшість сучасних проблем, чи релігія значною мірою застаріла і не відповідає вимогам часу?

	Здатна вирішити	Значною мірою застаріла	Інше (свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%
2020	53	35	9	4
2019	53	37	7	3
2018	49	38	8	6
2017	55	34	6	5
2016	54	33	6	7
2015	52	33	9	6
2014	57	30	6	7
2013	56	30	9	5
2012	55	31	8	7
2011	57	30	7	6
2010	58	27	9	6
2009	59	28	8	6
2008	57	27	10	6
2007	59	26	10	6
2006	60	25	10	5
2005	59	24	12	5
2004	59	24	10	7
2003	60	26	9	5
2002	62	22	10	6
2001	62	22	11	5
2000	65	19	12	4
1999	67	20	9	4

	Здатна вирішити	Значною мірою застаріла	Інше (свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%
1998	65	20	--	15
1997	63	20	9	8
1996	н/д	н/д	н/д	н/д
1995	61	21	13	5
1994	62	21	10	7
1993	н/д	н/д	н/д	н/д
1992	н/д	н/д	н/д	н/д

На основі зведених щорічних даних; (свій варіант) = відповідь надана з ініціативи респондента

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Як часто ви молитесь Богу поза богослужіннями? Часто, іноді, майже ніколи, тільки в критичні моменти або ніколи?

	14-28 квітня 2020 р.	1 травня-30 червня 1990 р.
	%	%
Часто	58	49
Іноді	17	28
Майже ніколи	6	9
Тільки в критичні моменти	3	4
Ніколи	14	10
Важко відповісти	1	1

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Яке з наведених тверджень найкраще описує ваші погляди на Біблію: Біблія є справжнім словом Божим і її слід розуміти буквально, слово в слово; Біблія є богонатхненним словом Божим, але не все в ній слід розуміти буквально; Біблія – це стародавня збірка переказів, легенд, історичних фактів і моральних заповідей, записаних людьми?

	Справжнє слово	Богонатхненне слово	Перекази, легенди	Важко відповісти
	%	%	%	%
2-22 травня 2022 р.	20	49	29	1
3-7 травня 2017 р.	24	47	26	2
8-11 травня 2014 р.^	28	47	21	4
5-8 травня 2011 р.	30	49	17	3
4-7 грудня 2008 р.	27	50	21	3
8-11 травня 2008 р.	30	46	22	3
6-9 грудня 2007 р.	28	51	18	4
10-13 травня 2007 р.	32	45	21	2
8-11 травня 2006 р.	28	49	19	3
2-5 травня 2005 р.	32	47	18	3
7-10 листопада 2004 р.	34	48	15	3
9-10 грудня 2002 р.	30	52	15	3
19-21 лютого 2001 р.	27	49	20	4
22-23 червня 1998 р.	33	47	17	3
18-21 червня 1993 р.	35	48	14	3
21-23 листопада 1991 р.	32	49	16	3
Листопад 1984 р.	40	41	12	7
Вересень 1984 р.	37	46	12	5
Травень 1983 р.	37	43	11	9
11-14 грудня 1981 р.	37	42	11	--

	Справжнє слово	Богонатхненне слово	Перекази, легенди	Важко відповісти
	%	%	%	%
29 липня-2 серпня 1980 р.	40	45	10	6
18 квітня-1 травня 1978 р.	38	45	13	6
24-27 серпня 1976 р.	38	45	13	5

^ Запитання ставили половині респондентів

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Ви вірите в Бога?

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
2-22 травня 2022 р.	81	17	1
3-7 травня 2017 р.^	87	12	1
14-23 червня 2016 р.^	89	10	1
8-11 травня 2014 р.^	86	11	3
2-7 травня 2013 р.^	87	11	2
5-8 травня 2011 р.^	92	7	1
24-29 серпня 1967 р.	98	1	*
Листопад 1965 р.	98	2	1
11-16 листопада 1954 р.	98	1	1
28 березня-2 квітня 1953 р.	98	1	*
7-12 листопада 1947 р.#	94	3	2
17-22 листопада 1944 р.@	96	1	2

Так **Ні** **Важко відповісти**

% % %

^ Запитання ставили половині респондентів; #ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТАННЯ: Чи вірите ви особисто в Бога?;
@ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТАННЯ: Чи вірите ви особисто в якогось бога?

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

(Запитання ставили тим, хто вірить у Бога) Яке твердження про Бога найближче до ваших поглядів: Бог чує ваші молитви; Бог чує ваші молитви і може втрутитися в події заради вас; або Бог не робить нічого з перерахованого?

	Тільки чує молитви	Чує молитви/може втрутитися	Не робить нічого з перерахованого	Важко відповісти
--	-------------------------------	--	--	-----------------------------

	%	%	%	%
--	---	---	---	---

2-22 травня 2022 р.	35	51	13	1
------------------------	----	----	----	---

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Яке з наведених тверджень найкраще описує вас – [РОТАЦІЯ: ви переконані, що Бог існує; ви вважаєте, що Бог, ймовірно, існує, але маєте певні сумніви; ви вважаєте, що Бог, ймовірно, існує, але маєте серйозні сумніви; ви вважаєте, що Бога, ймовірно, не існує, але не впевнені до кінця; (або) ви переконані, що Бога не існує]?

	Переконаний, що Бог існує	Ймовірно, Бог існує, але маю певні сумніви	Ймовірно, Бог існує, але маю серйозні сумніви	Ймовірно, Бога не існує, але не впевнений до кінця	Переконаний, що Бога не існує	Важко відповісти
	%	%	%	%	%	%
3-7 травня 2017 р.^	64	16	5	6	7	2
5-8 серпня 2010 р.	72	12	4	5	4	3
8-11 травня 2006 р.	73	14	5	4	3	2
17-20 листопада 2005 р.	78	12	4	4	1	1
24-26 жовтня 2005 р.	80	8	3	4	3	2

^ Запитання ставили половині респондентів

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи є кожен з наведених пунктів важливим чинником, незначним чинником або не є чинником у вашому рішенні відвідувати церкву або інші місця організованих молитовних зібрань? Наступний пункт – [У ВИПАДКОВОМУ ПОРЯДКУ]?

На основі опитування дорослих респондентів, які відвідують церкву щомісяця або частіше

	Важливий чинник	Незначний чинник	Не є чинником	Важко відповісти
	%	%	%	%
Проповіді або бесіди, які допомагають вам краще зрозуміти Святе Письмо	76	16	8	*
Проповіді або лекції, які допомагають вам пов'язати релігію з вашим власним життям	75	16	8	1
Духовні програми для дітей та підлітків	64	21	15	1
Широкі можливості для допомоги суспільству та волонтерства	59	27	13	1
Яскраві, цікаві релігійні лідери, що надихають	54	28	17	1
Соціальні заходи, які дозволяють вам ближче пізнати людей у вашій громаді	49	36	14	*
Хороший хор, група прославлення, кантори або інша духовна музика	38	36	25	1

9-29 березня 2017 р.; * менше 0,5%

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи є кожен з наведених пунктів важливою причиною, незначною причиною або не є причиною того, що ви [рідко відвідуєте / не відвідуєте] церкву або інші місця організованих молитовних зібрань? Наступний пункт – [У ВИПАДКОВОМУ ПОРЯДКУ]?

На основі опитування дорослих респондентів, які рідко відвідують церкву або не відвідують її взагалі, але в дитинстві відвідували її щомісяця або частіше

	Важлива причина	Незначна причина	Не є причиною	Важко відповісти
	%	%	%	%
Ви волієте сповідувати віру самостійно	44	21	34	*
Вам не подобається організована релігія	36	25	37	1
Ви не дуже релігійні	33	32	33	2
Ви не знайшли церкву або інше місце організованих молитовних зібрань, яке б вам подобалося	22	24	53	1
У вас немає часу	19	28	52	1
Ви не впевнені, яка релігія вам підходить	17	23	59	1
Вам не подобається, коли в церкві вас просять про пожертви	16	29	55	*
Погане здоров'я або інші проблеми заважають вам відвідувати церкву	10	19	71	*
Ви не відчуваєте привітного прийому, коли відвідуєте церкву	9	25	65	1

9-29 березня 2017 р.; * менше 0,5%

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Чи вірите ви в Бога або вселенський дух?

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
14-23 червня 2016 р.^	89	9	2
8-11 травня 2014 р.^	86	12	2
2-7 травня 2013 р.^	90	9	1
5-8 травня 2011 р.^	91	8	1
16-18 грудня 1994 р.	96	3	1
21-22 грудня 1988 р.	95	5	1
1983	95	3	2
10-13 листопада 1978 р.	94	4	2
Червень 1976 р.	94	3	2

^ Запитання ставили половині респондентів

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Якби більше американців були релігійними, це позначилося б позитивно чи негативно на американському суспільстві?

	Позитивно	Негативно	Ні те, ні інше (свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%
2-7 травня 2013 р.	75	17	4	4

(свій варіант) = відповідь надана з ініціативи респондента

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Ви вірите в рай?

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
5-8 травня 2011 р.	85	14	1
16-18 грудня 1994 р.^	90	9	2
Січень-грудень 1981 р.#	84	11	5
26 червня-1 липня 1968 р.#	85	11	4

^«Чи вірите ви в рай, в пекло, в те й інше або ні в що з цього [РОТАЦІЯ: рай/пекло]?»; #Запитання ставили у ротації з іншими пунктами

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Ви вірите в пекло?

	Так	Ні	Важко відповісти
	%	%	%
5-8 травня 2011 р.	75	22	3
16-18 грудня 1994 р.^	73	24	3
Січень-грудень 1981 р.#	67	26	7
26 червня-1 липня 1968 р.#	66	29	6

^«Чи вірите ви в рай, в пекло, в те й інше або ні в що з цього [РОТАЦІЯ: рай/пекло]?»; #Запитання ставили у ротації з іншими пунктами

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Яке з наведених тверджень найближче до вашого уявлення про Бога: ви вірите в Бога; ви не вірите в Бога, але вірите у вселенський дух або вищу силу; або ви не вірите ні в те, ні в інше?

	Бог	Вселенський дух	Ні те, ні інше	Інше (свій варіант)	Важко відповісти
	%	%	%	%	%
3-6 травня 2010 р.	80	12	6	1	1
8-11 травня 2008 р.	78	15	6	*	1
10-13 травня 2007 р. [^]	78	14	7	*	1
2-4 травня 2004 р. [^]	81	13	5	*	1
9-12 грудня 1999 р.	86	8	5	1	*

[^] Запитання ставили половині респондентів; (свій варіант) = відповідь надана з ініціативи респондента; * менше 0,5%

ІНСТИТУТ ҐЕЛЛАПА

Як ви особисто ставитеся до католицизму: дуже позитивно, здебільшого позитивно, здебільшого негативно чи дуже негативно?

	Дуже позитивно	Здебільшого позитивно	Здебільшого негативно	Дуже негативно	Важко відповісти
	%	%	%	%	%
5-7 травня 2006 р.	14	43	19	11	14
22-24 квітня 2002 р.	14	38	25	14	9
17-19 березня 2000 р. [^]	18	46	19	8	9

[^] Запитання ставили половині респондентів

FAITH ON THE HILL

PEW RESEARCH CENTER

JANUARY 2, 2025

The religious composition of the 119th Congress

BY [JEFF DIAMANT](#)

Members of the incoming 119th Congress will be sworn in at the U.S. Capitol on Jan. 3, 2025. (Cynthia Johnson/Getty Images)

How we did this

When the U.S. Congress convenes for its 119th session on Jan. 3, it will have marginally fewer Christians than it did in the previous session (2023-25), continuing a gradual, 10-year decline. **Christians will make up 87% of voting members in the Senate and House of Representatives, combined, in the 2025-27 congressional session. That's down from 88% in the last session and 92% a decade ago.**

ВІРА НА КАПІТОЛІЙСЬКОМУ ПАГОРБІ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЦЕНТР П'Ю

2 СІЧНЯ 2025 Р

Релігійний склад Конгресу 119-го скликання

Автор: [ДЖЕФ ДІАМАНТ](#)

Члени нового Конгресу 119-го скликання будуть приведені до присяги в Капітолії США 3 січня 2025 року. (Синтія Джонсон/Getty Images)

Як проводився цей аналіз

З початком роботи Конгресу 119-го скликання 3 січня кількість християн у його складі незначно скоротиться в порівнянні з попереднім скликанням (2023-2025 рр.), що стане продовженням тенденції до поступового зниження їх чисельності протягом останніх 10 років. У сукупному складі Сенату і Палати представників християни становитимуть **87% законодавців з правом голосу в період повноважень 2025-2027 років. Це менше, ніж 88% у минулому скликанні і 92% десять років тому.**

In 119th Congress, 87% are Christian

Religion	Number in Congress	% of Congress	% of U.S. adults
Christian	461	86.7	62
Protestant	295	55.5	40
Baptist	75	14.1	11
Methodist	26	4.9	3
Anglican/Episcopal	22	4.1	1
Presbyterian	26	4.9	2
Lutheran	19	3.6	3
Congregationalist	3	0.6	<1
Nondenominational	13	2.4	8
Pentecostal	2	0.4	4
Restorationist	4	0.8	1
Adventist	1	0.2	<1
Reformed	2	0.4	<1
Pietist	1	0.2	<1
Unspecified/other	101	19.0	6
Catholic	150	28.2	20
Latter-day Saint (Mormon)	9	1.7	1
Orthodox Christian	6	1.1	1
Messianic Jewish	1	0.2	<1
Jewish	32	6.0	2
Buddhist	3	0.6	1
Muslim	4	0.8	1
Hindu	4	0.8	1
Unitarian Universalist	3	0.6	<1
Humanist	1	0.2	<1
Unaffiliated	3	0.6	28
Something else	0	0	3
Don't know/refused	<u>21</u>	<u>3.9</u>	<u>2</u>
Total	532*	100	100

* Three seats were excluded from this analysis: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025.

Note: Figures may not add to 100% or to subtotals due to rounding.

Source: Figures for Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025. Figures for U.S. adults based on 2023 National Public Opinion Reference Survey (NPORS), conducted May 19-Sept. 5, 2023. Figures for Protestant subgroups, Messianic Jews, Unitarians and Humanists based on Center survey conducted Aug. 7-27, 2023. Jewish estimates are from survey of Jewish Americans conducted Nov. 19, 2019-June 3, 2020.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

Overall, there will be 461 Christian members of Congress when the 119th Congress meets, compared with 469 in the previous Congress and 491 during the 2015-17 session. It will be the lowest number of Christians since the start of the 2009-2011 congressional session, the first for which Pew Research Center conducted this analysis.¹

(This analysis does not include three vacant – or soon to be vacant – seats whose eventual occupants are unknown, including the Ohio Senate seat of Vice President-elect JD Vance.)

And yet, at 87%, **Christians still make up the lion's share of the Congress, far exceeding the Christian share of all U.S. adults**, which stands at 62% after several decades of decline.

In 2007, 78% of American adults were Christian, according to Pew Research Center's [Religious Landscape Study](#) from that year, and in the early 1960s more than nine-in-ten U.S. adults were Christian, according to [historical Gallup polling](#).

The new Congress is also more religious than the general population by another, related measure: Nearly three-in-ten Americans (28%) are religiously unaffiliated, meaning they are atheist or agnostic or say their religion is “nothing in particular.” But less than 1% of Congress falls into this category, with three religiously unaffiliated members: incoming Reps. Yassamin Ansari of Arizona and Emily Randall of Washington, both of whom are Democrats, and incoming Rep. Abraham Hamadeh of Arizona, a Republican.²

Загалом до початку роботи Конгресу 119-го скликання до його складу увійде 461 християнин (для порівняння: у попередньому складі їх було 469, а в період 2015-2017 рр. – 491).

Цей показник є найнижчим з часів Конгресу 2009-2011 років – першого скликання, за яким Дослідницький центр Pew підготував подібний аналіз.

(Даний аналіз не враховує три вакантних (або незабаром звільняються) місця, включаючи місце сенатора від штату Огайо, яке зараз займає обраний віце-президент Дж. Д. Венс; майбутні власники цих місць на даний момент невідомі).

Проте, при рівні в 87% **християни, як і раніше, складають переважну більшість членів Конгресу, що значно перевищує їх частку серед усього дорослого населення США**, яка після декількох десятиліть зниження становить 62%. Згідно з результатами проекту Дослідницького центру Pew [«Релігійний ландшафт» \(Religious Landscape Study\)](#), проведеного в 2007 році, частка християн серед дорослих американців становила 78%. На початку ж 1960-х років до християн себе відносили більше дев'яти з десяти дорослих жителів США ([за даними опитувань Gallup минулих років](#)).

Новий Конгрес також відрізняється від населення в цілому більш високим рівнем релігійної самоідентифікації: майже троє з десяти американців (28%) не мають релігійної приналежності, відносячи себе до атеїстів, агностиків або зазначають, що «не віддають перевагу будь-якій конкретній релігії». Однак у Конгресі до цієї категорії належать менше 1% законодавців – всього три особи: вперше обрані члени Палати представників Яссамін Ансарі від штату Арізона та Емілі Рендалл від штату Вашингтон (обидві – демократки), і республіканець від штату Арізона Абрахам Хамаде, також обраний до Палати представників вперше.

While the share of the U.S. public that is religiously unaffiliated – sometimes called “nones” – has risen rapidly in recent decades (from 16% in 2007 to 28% in our recent polling), the corresponding share of Congress has remained miniscule. Prior to the 119th session, the only member of Congress who was categorized as religiously unaffiliated in our analyses was Kyrsten Sinema, independent of Arizona, who served from 2013 through the Congress that is just ending. (She did not run for reelection in 2024.)³

Pew Research Center’s analysis is based on data from CQ Roll Call, a publisher in Washington, D.C., that has closely covered Congress for decades.

Breakdown by denomination

Of the 461 Christians in the 119th Congress, **295 are Protestant**, a decrease of eight from the previous session. Partial historical data suggests that Protestants had a much larger presence in Congress a few decades ago, including 398 members in 1961. But there have been fewer than 300 Protestants in six of the last nine sessions over the last decade and a half. That said, Protestants continue to make up a disproportionately high share of the 119th Congress (55% of members) when compared with the U.S. adult population (40%).

Baptists are the largest category of Protestants in the new Congress, with 75 members (14.1% of Congress). That’s eight *more* Baptists than in the prior session.

The next largest Protestant groups in the new Congress are Methodists (26 members), Presbyterians (26),

Хоча частка населення США, яка не має релігійної приналежності (цю категорію іноді називають «nones»), швидко зростала в останні десятиліття (з 16% у 2007 році до 28% згідно з нашими недавніми опитуваннями), відповідна частка в Конгресі залишається мінімальною. До 119-го скликання єдиним законодавцем, якого в наших аналізах відносили до цієї групи, була Кірстен Сінема, незалежна сенаторка від штату Арізона, яка обіймала свою посаду з 2013 року аж до завершення повноважень 118-го скликання (у 2024 році вона не балотувалася на переобрання).

Аналіз Дослідницького центру Pew базується на даних столичного видавництва CQ Roll Call, яке протягом десятиліть детально висвітлює діяльність Конгресу.

Конфесійний склад

З 461 християнина у складі Конгресу 119-го скликання **295 є протестантами**, що на вісім осіб менше порівняно з попереднім скликанням. Наявні відомості за минулі періоди свідчать про те, що кілька десятиліть тому присутність протестантів у Конгресі була значно ширшою: так, у 1961 році їх налічувалося 398 осіб. Однак за останні півтора десятиліття кількість протестантів була менше 300 у шести з дев'яти останніх скликань.

Проте протестанти продовжують складати непропорційно високу частку в Конгресі 119-го скликання (55% від загальної кількості членів), тоді як серед дорослого населення США цей показник становить 40%.

Найчисленнішою протестантською групою в новому Конгресі є баптисти: до них належать 75 законодавців (14,1% від загального складу). Це на вісім осіб більше, ніж у попередньому скликанні.

Наступними за чисельністю протестантськими деномінаціями в новому Конгресі є методисти (26 осіб), пресвітеріани (26), єпископали (22) і

Episcopalians (22) and Lutherans (19). These four groups have had shrinking U.S. memberships in recent decades and now have a considerably smaller presence in Congress than they used to. For example, in the 112th Congress of 2011-13, there were 51 Methodists, 45 Presbyterians, 41 Episcopalians and 26 Lutherans.

Of the 295 Protestants in Congress, 101 do not specify a particular denomination or denominational family, instead giving broad or vague answers such as “Protestant,” “Christian” or “evangelical Protestant.” This is six fewer who identify in those ways than in the last Congress, but the overall trend during the last decade has been for increasing numbers of U.S. representatives and senators to give these kinds of answers. By comparison, only 58 members said they were “just Christians” or gave nonspecific, Protestant descriptions of their religious affiliation at the start of the 114th Congress in 2015.

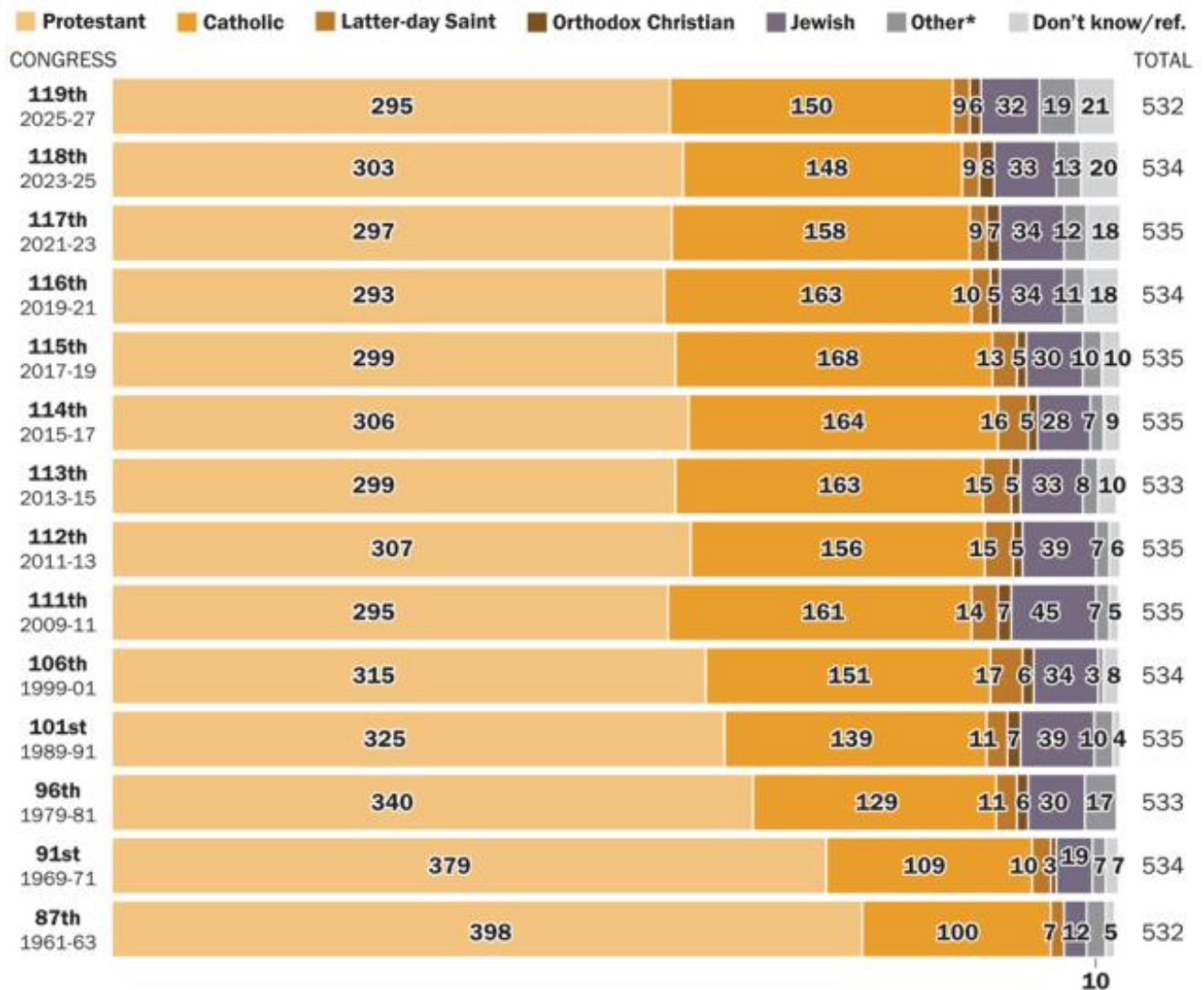
The new Congress also has **150 Catholics**, two more than in the last session. Still, that’s lower than the average number of Catholic members over the last decade and a half. More often than not, since the 2009-2011 session, congressional Catholics have numbered in the 160s.

лютерани (19). Кількість офіційно зареєстрованих членів у кожній з цих чотирьох деномінацій у США в останні десятиліття скорочувалася, і сьогодні їх представництво в Конгресі значно нижче, ніж раніше. Наприклад, у Конгресі 112-го скликання (2011-2013 рр.) засідали 51 методист, 45 пресвітеріан, 41 член єпископальної церкви і 26 лютеран.

З 295 протестантів у Конгресі 101 особа не вказує конкретну деномінацію або конфесійний напрямок, обмежуючись загальними або розмитими відповідями, такими як «протестант», «християнин» або «євангельський протестант». У порівнянні з минулим скликанням кількість законодавців, які обрали такі варіанти відповіді, скоротилася на шість осіб, але в цілому за останнє десятиліття спостерігається тенденція до збільшення кількості членів Палати представників і сенаторів, які дають подібні відповіді. Для порівняння: на початку роботи Конгресу 114-го скликання в 2015 році лише 58 членів Конгресу назвали себе «просто християнами» або використовували неконкретні характеристики своєї належності до протестантизму.

У новому Конгресі також налічується **150 католиків** – на дві особи більше, ніж у минулому скликанні. Проте це нижче середнього показника за останні півтора десятиліття. Починаючи зі скликання 2009-2011 років, кількість католиків у Конгресі найчастіше коливалася в межах 160-170 осіб.

Changes in the religious makeup of Congress (1961-2025)

* Includes Buddhists, Muslims, Hindus, Unitarian Universalists, humanists, the unaffiliated and other faiths, including other Christian subgroups. For example, the 119th Congress includes one member who identifies as a Messianic Jew.

Note: Members of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints are widely known as Mormons.

Source: 1961 data from the Library of Congress; other data from CQ Roll Call and Pew Research Center. Figures for 119th Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

Additionally, the new Congress will have nine members of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints (widely known as Mormons). That is the same number as in the last two Congresses.

Seventy-one members of Congress do not identify as Christians, including **32 who are Jewish**. Although that is one fewer Jewish member of Congress than in the last session, Jews continue to make up a higher share of Congress (6%) than of the overall adult population (2%).⁴

There will be **four Muslims** in the new House of Representatives – one more than in the last session – including three who won reelection in 2024 (André Carson, D-Ind., Ilhan Omar, D-Minn., and Rashida Tlaib, D-Mich.). The newest Muslim to enter the House will be Lateefah Simon, D-Calif.

На додаток, в новому Конгресі буде дев'ять членів Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів (у повсякденному житті відомих як мормони). Це те саме число, що і в двох останніх скликаннях.

Сімдесят один член Конгресу не відносить себе до християн, у тому **числі 32 юдеї**. Незважаючи на те, що в порівнянні з минулим скликанням число юдеїв скоротилося на одну особу, вони як і раніше представлені в Конгресі в більш високій пропорції (6%), ніж серед дорослого населення США в цілому (2%).

У новому складі Палати представників буде **чотири мусульмани** – на одного більше, ніж у минулому скликанні. Троє з них були переобрані в 2024 році: Андре Карсон (демократ від штату Індіана), Ільхан Омар (демократка від штату Міннесота) і Рашида Тлайб (демократка від штату Мічиган). З числа мусульман до складу Палати представників вперше увійде Латіфа Саймон (демократка від штату Каліфорнія).

119th Congress looks very similar to 118th

Religion	118th Congress		119th Congress		Change Number
	Number	%	Number	%	
Christian	469	87.8	461	86.7	-8
Protestant	303	56.7	295	55.5	-8
Baptist	67	12.5	75	14.1	+8
Methodist	31	5.8	26	4.9	-5
Anglican/Episcopal	22	4.1	22	4.1	0
Presbyterian	25	4.7	26	4.9	+1
Lutheran	22	4.1	19	3.6	-3
Congregationalist	3	0.6	3	0.6	0
Nondenom. Protestant	15	2.8	13	2.4	-2
Pentecostal	2	0.4	2	0.4	0
Restorationist	4	0.7	4	0.8	0
Adventist	2	0.4	1	0.2	-1
Reformed	2	0.4	2	0.4	0
Pietist	1	0.2	1	0.2	0
Unspecified/other	107	20	101	19.0	-6
Catholic	148	27.7	150	28.2	+2
Latter-day Saint (Mormon)	9	1.7	9	1.7	0
Orthodox Christian	8	1.5	6	1.1	-2
Messianic Jewish	1	0.2	1	0.2	0
Jewish	33	6.2	32	6.0	-1
Buddhist	2	0.4	3	0.6	+1
Muslim	3	0.6	4	0.8	+1
Hindu	2	0.4	4	0.8	+2
Unitarian Universalist	3	0.6	3	0.6	0
Humanist	1	0.2	1	0.2	0
Unaffiliated	1	0.2	3	0.6	+2
Don't know/refused	<u>20</u>	<u>3.7</u>	<u>21</u>	<u>3.9</u>	+1
Total	534*	100	532*	100	

* One seat was vacant at the beginning of the 118th Congress: Virginia's 4th District, due to the death of Rep. Donald McEachin. Three seats were excluded from analysis of the 119th Congress: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025.

Note: Figures may not add to 100% or to subtotals due to rounding.

Source: Figures for Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

There also will be **four Hindus** in the House – two more than in the previous session. Three won reelection in 2024 – Ro Khanna, D-Calif.; Raja Krishnamoorthi, D-Ill.; and Shri Thanedar, D-Mich. – and one, Suhas Subramanyam, D-Va., will be a freshman.

Three Buddhists are set to serve in the new Congress, an increase of one. They include incumbents Rep. Hank Johnson, D-Ga., and Sen. Mazie Hirono, D-Hawaii, and freshman Rep. Derek Tran, D-Calif.

In addition, there are **three members who identify as Unitarian Universalists**. All three are returning for another term: Reps. Deborah Ross, D-N.C., Ami Bera, D-Calif., and Judy Chu, D-Calif.

Twenty-one members of the new Congress are categorized as having unknown religious affiliation, meaning they declined to identify their religion; chose to identify as “unspecified”; or were unable to be reached. These are among the key findings of a Pew Research Center analysis of data from CQ Roll Call, which sends questionnaires to every new member of Congress and follows up as needed. The CQ questionnaire asked members of the incoming 119th Congress to identify their religion.⁵ It did not ask about their religious beliefs or practices. Pew Research Center categorized the data and compared the religious affiliations of members of Congress with the Center’s national surveys of the U.S. public.

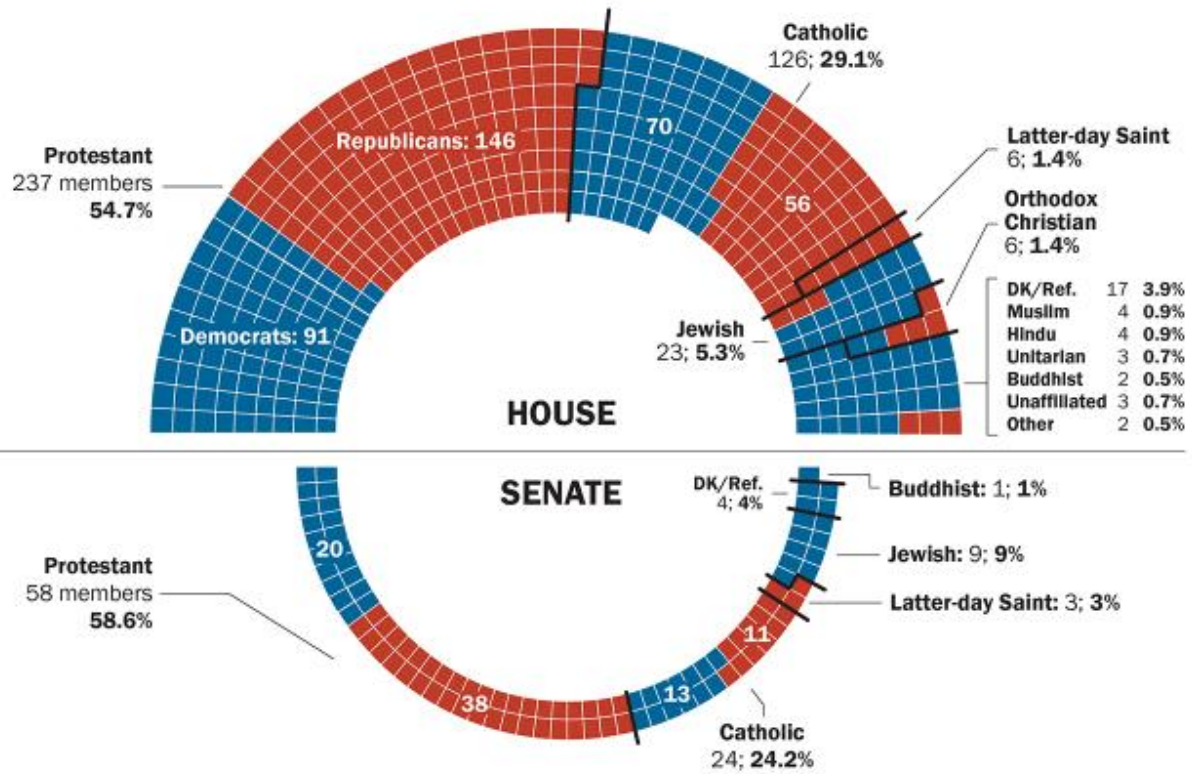
У Палаті представників також буде **чотири індуїсти** – на дві особи більше, ніж у попередньому скликанні. Троє з них були переобрані в 2024 році: Ро Ханна (демократ від штату Каліфорнія), Раджа Крішнамурті (демократ від штату Іллінойс) і Шрі Танедар (демократ від штату Мічиган), а Сухас Субраманьям (демократ від штату Вірджинія) обраний на свій перший термін.

У складі нового Конгресу будуть представлені **три буддисти**, що на одного більше, ніж раніше. Серед них — член Палати представників Хенк Джонсон (демократ від штату Джорджія) і сенаторка Мейзі Хіроно (демократка від штату Гаваї), які зберегли свої мандати, а також вперше обраний член Палати представників Дерек Тран (демократ від штату Каліфорнія).

Крім того, **три члени Конгресу відносять себе до унітаріїв-універсалістів**. Всі троє переобрані на новий термін: членкиня Палати представників Дебора Росс (демократка від штату Північна Кароліна), Амі Бера (демократка від штату Каліфорнія) і Джуді Чу (демократка від штату Каліфорнія).

Релігійна приналежність 21 члена нового Конгресу залишається невстановленою: ці законодавці відмовилися назвати свою конфесію, віддали перевагу варіанту «не вказано» або з ними не вдалося зв'язатися. Такі основні висновки аналізу даних Дослідницького центру Pew, отриманих від CQ Roll Call. Ця організація розсилає анкети кожному новому члену Конгресу і при необхідності проводить додаткові уточнення. В анкеті CQ законодавцям, які вступають у повноваження в рамках 119-го скликання, пропонувалося вказати свою релігійну приналежність. Питання про релігійні переконання або дотримання релігійних приписів в анкету не включалися. Дослідницький центр Pew систематизував цю інформацію і порівняв дані про релігійну приналежність членів Конгресу з результатами національних опитувань Центру серед населення США.

The religious makeup of the 119th Congress

Note: Figures may not add to 100% or to subtotals due to rounding. Three seats were excluded from the analysis of the 119th Congress: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025. Members of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints are widely known as Mormons.

Source: Figures for Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

Both chambers of the 119th Congress have Protestant majorities, unlike U.S. adults overall

Religion	—House—		—Senate—		U.S. adults
	Number	%	Number	%	%
Christian	376	86.8	85	85.9	62
Protestant	237	54.7	58	58.6	40
Baptist	63	14.5	12	12.1	11
Methodist	22	5.1	4	4.0	3
Anglican/Episcopal	16	3.7	6	6.1	1
Presbyterian	15	3.5	11	11.1	2
Lutheran	13	3.0	6	6.1	3
Congregationalist	1	0.2	2	2.0	<1
Nondenom. Protestant	10	2.3	3	3.0	8
Pentecostal	1	0.2	1	1.0	4
Restorationist	3	0.7	1	1.0	1
Adventist	1	0.2	0	0	<1
Reformed	2	0.5	0	0	<1
Pietist	1	0.2	0	0	<1
Unspecified/other	89	20.6	12	12.1	6
Catholic	126	29.1	24	24.2	20
Latter-day Saint (Mormon)	6	1.4	3	3.0	1
Orthodox Christian	6	1.4	0	0.0	1
Messianic Jewish	1	0.2	0	0.0	<1
Jewish	23	5.3	9	9.1	2
Buddhist	2	0.5	1	1.0	1
Muslim	4	0.9	0	0	1
Hindu	4	0.9	0	0	1
Unitarian Universalist	3	0.7	0	0	<1
Humanist	1	0.2	0	0	<1
Unaffiliated	3	0.7	0	0	28
Something else	0	0	0	0	3
Don't know/refused	<u>17</u>	<u>3.9</u>	<u>4</u>	<u>4.0</u>	<u>2</u>
Total	433*	100	99*	100.0	100

* Three seats were excluded from this analysis: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025.

Note: Figures may not add to 100% or to subtotals due to rounding. General public figures for Protestant subgroups do not sum to total indicated because the figures come from two different sources.

Source: Figures for Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025. Figures for U.S. adults based on 2023 National Public Opinion Reference Survey (NPORS), conducted May 19-Sept. 5, 2023. Figures for Protestant subgroups, Messianic Jews, Unitarians and Humanists based on Center survey conducted Aug. 7-27, 2023. Jewish estimates come from survey of Jewish Americans, conducted Nov. 19, 2019-June 3, 2020. "Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

<p>In the incoming 119th Congress, Protestants make up majorities of both the Senate (59%) and the House (55% of voting members).</p>	<p>У складі Конгресу 119-го скликання протестанти становлять більшість в обох палатах: 59% в Сенаті і 55% серед законодавців з правом голосу в Палаті представників.</p>
<p>Baptists, the largest Protestant subgroup, comprise a slightly higher share of the House than the Senate (15% vs. 12%).</p>	<p>Баптисти – найчисленніша протестантська група – представлені в Палаті представників у дещо більшій пропорції, ніж у Сенаті (15% проти 12%).</p>
<p>Presbyterians, on the other hand, make up a higher share of the Senate than the House (11% vs. 3%). The same is true for Episcopalians, Lutherans and Congregationalists.</p>	<p>Навпаки, пресвітеріани становлять більш значну частку в Сенаті, ніж у Палаті представників (11% проти 3%). Аналогічний розподіл характерний для представників єпископальної церкви, лютеран і конгрегаціоналістів.</p>
<p>Catholics are set to have a wider presence in the House than in the Senate (29% vs. 24%) during the 119th Congress, while all six Orthodox Christians in Congress are in the House.</p>	<p>У Конгресі 119-го скликання частка католиків у Палаті представників буде вищою, ніж у Сенаті (29% проти 24%); при цьому всі шість православних християн у нинішньому складі Конгресу є членами Палати представників.</p>
<p>Looking at non-Christians in Congress, Jews make up a higher share of the Senate (9%) than the House (5%). All the Muslims, Hindus and Unitarian Universalists in Congress are in the House, as is the sole member of Congress who identifies as a humanist, Jared Huffman, D-Calif.</p>	<p>Що стосується нехристиян, то частка юдеїв у Сенаті (9%) вища, ніж у Палаті представників (5%). Всі мусульмани, індуїсти та унітарії-універсалісти, що входять до складу Конгресу, є членами Палати представників; до неї ж належить і єдиний законодавець, який самовизначається як гуманіст, – Джаред Хаффман (демократ від штату Каліфорнія).</p>
<p>Of the 10 senators who identify with a non-Christian religion, nine are Jewish and one is Buddhist (Mazie Hirono of Hawaii, a Democrat).</p>	<p>З десяти сенаторів, які відносять себе до нехристиянських релігій, дев'ять є юдеями і один – буддистом (демократка від штату Гаваї Мейзі Хіроно).</p>

Most Democrats, nearly all Republicans in the 119th Congress identify as Christian

Religion	---Democrats---			---Republicans---		
	House number	Senate number	%	House number	Senate number	%
Christian	163	33	74.8	213	52	98.1
Protestant	91	20	42.4	146	38	68.1
Baptist	26	3	11.1	37	9	17.0
Methodist	15	1	6.1	7	3	3.7
Anglican/Episcopal	8	5	5.0	8	1	3.3
Presbyterian	7	4	4.2	8	7	5.6
Lutheran	6	2	3.1	7	4	4.1
Congregationalist	0	2	0.8	1	0	0.4
Nondenom. Protestant	3	0	1.1	7	3	3.7
Pentecostal	0	0	0	1	1	0.7
Restorationist	0	0	0	3	1	1.5
Adventist	1	0	0.4	0	0	0.0
Reformed	1	0	0.4	1	0	0.4
Pietist	0	0	0	1	0	0.4
Unspecified/other	24	3	10.3	65	9	27.4
Catholic	70	13	31.7	56	11	24.8
Latter-day Saint (Mormon)	0	0	0	6	3	3.3
Orthodox Christian	2	0	0.8	4	0	1.5
Messianic Jewish	0	0	0	1	0	0.4
Jewish	20	9	11.1	3	0	1.1
Buddhist	2	1	1.1	0	0	0
Muslim	4	0	1.5	0	0	0
Hindu	4	0	1.5	0	0	0
Unitarian Universalist	3	0	1.1	0	0	0
Humanist	1	0	0.4	0	0	0
Unaffiliated	2	0	0.8	1	0	0.4
Don't know/refused	<u>16</u>	<u>4</u>	<u>7.6</u>	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0.4</u>
Total	215	47	100	218*	52*	100

* Three seats were excluded from this analysis: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025.

Note: Figures may not add to 100% or to subtotals due to rounding. Figures for Democrats include independents who caucus with Democrats.

Source: Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

Nearly all Republicans in the 119th Congress (265 out of 270, or 98%) identify as Christian, compared with a smaller but still substantial majority of Democrats who are Christian (196 out of 262, or 75%). The congressional rosters of both parties are more heavily Christian than the U.S. population overall (62%).

Protestants make up a higher share of Republicans than Democrats in Congress (68% vs. 42%), while Catholics form a higher proportion of congressional Democrats than Republicans (32% vs. 25%). All nine Latter-day Saints in Congress are Republicans. The one member of Congress who identifies as a Messianic Jew, Rep. Anna Paulina Luna of Florida, is also a Republican.

Of the five congressional Republicans who are not Christian, three are Jewish (Reps. Craig Goldman of Texas, David Kustoff of Tennessee and Max Miller of Ohio). One is categorized as religiously unaffiliated, and one is categorized as “Don’t know/refused.”

Of the 66 congressional Democrats who are not Christian, 29 are Jewish, four are Muslim, four are Hindu, three are Unitarian Universalists, three are Buddhist, two are religiously unaffiliated (Reps. Yassamin Ansari of Arizona and Emily Randall of Washington), one self-identifies as a humanist (Rep. Jared Huffman of California), and 20 did not specify a religion.

Майже всі республіканці у складі Конгресу 119-го скликання (265 з 270 осіб, або 98%) відносять себе до християн; серед демократів ця частка дещо нижча, але також становить значну більшість (196 з 262 осіб, або 75%). В обох партійних фракціях християни представлені значно ширше, ніж серед населення США в цілому (62%)

Частка протестантів серед республіканців у Конгресі вища, ніж серед демократів (68% проти 42%), тоді як серед демократів вища частка католиків (32% проти 25%). Всі дев'ять членів Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів у Конгресі є республіканцями. Єдиний член Конгресу, який відносить себе до месіанських юдеїв (членкиня Палати представників від штату Флорида Анна Пауліна Луна), також є республіканкою.

З п'яти республіканців у Конгресі, які не є християнами, троє – юдеї (члени Палати представників Крейг Голдман від штату Техас, Девід Кустофф від штату Теннессі та Макс Міллер від штату Огайо). Один законодавець віднесений до категорії осіб, які не мають релігійної приналежності, а ще один – до категорії «не надав даних/відмова від відповіді».

Серед 66 демократів у Конгресі, які не є християнами, 29 є юдеями, четверо – мусульманами, четверо – індуїстами, троє – унітаріями-універсалістами і троє – буддистами. Двоє не мають релігійної приналежності (членкині Палати представників Яссамін Ансарі від штату Арізона та Емілі Рендалл від штату Вашингтон), один зараховує себе до гуманістів (член Палати представників Джаред Хаффман від штату Каліфорнія), а ще 20 осіб не вказали свою релігійну приналежність.

Newcomers to 119th Congress nearly as Christian as returning members

Religion	---Incumbents---		---Freshmen---	
	Number	%	Number	%
Christian	404	88.0	57	78.1
Protestant	261	56.9	34	46.6
Baptist	62	13.5	13	17.8
Methodist	24	5.2	2	2.7
Anglican/Episcopal	19	4.1	3	4.1
Presbyterian	24	5.2	2	2.7
Lutheran	17	3.7	2	2.7
Congregationalist	3	0.7	0	0
Nondenom. Protestant	12	2.6	1	1.4
Pentecostal	2	0.4	0	0.0
Restorationist	4	0.9	0	0.0
Adventist	1	0.2	0	0.0
Reformed	2	0.4	0	0.0
Pietist	1	0.2	0	0.0
Unspecified/other	90	19.6	11	15.1
Catholic	129	28.1	21	28.8
Latter-day Saint (Mormon)	7	1.5	2	2.7
Orthodox Christian	6	1.3	0	0.0
Messianic Jewish	1	0.2	0	0.0
Jewish	28	6.1	4	5.5
Buddhist	2	0.4	1	1.4
Muslim	3	0.7	1	1.4
Hindu	3	0.7	1	1.4
Unitarian Universalist	3	0.7	0	0.0
Humanist	1	0.2	0	0.0
Unaffiliated	0	0.0	3	4.1
Don't know/refused	15	3.3	6	8.2
Total*	459	100	73	100

* Three seats were excluded from this analysis: Florida's 1st District seat, due to the resignation of Matt Gaetz; Florida's 6th District seat, due to the announced resignation of Michael Waltz; and the Ohio Senate seat held by JD Vance, who is set to become vice president on Jan. 20, 2025.

Source: Figures for Congress based on Pew Research Center analysis of data collected by CQ Roll Call, reflecting voting members of Congress to be sworn in on Jan. 3, 2025.

"Faith on the Hill: The religious composition of the 119th Congress"

PEW RESEARCH CENTER

There are 73 newcomers to the 119th Congress, and they make up about one-seventh of the entire body. These newcomers are less likely than the returning members of Congress to be Christian (78% vs. 88%).

First-term members of Congress are also less likely than returning members to be Protestant (47% vs. 57%). And among Protestants in Congress, 15% of newcomers describe themselves in broad or vague terms as “Christian,” “Protestant,” “evangelical Christian” or “evangelical Protestant,” compared with a slightly higher share of returning members (20%) who are in this “Unspecified/other” Protestant category.

First-term members of Congress and returning members are about equally likely to be Catholic (29% vs. 28%). They are also equally likely to call themselves Episcopalian (4%).

No first-termers are Orthodox Christians. All six Orthodox Christians in the 119th Congress are returning members.

Looking at non-Christians, Jews make up about equal shares of newcomers and returning members to Congress.

Other non-Christian first-term members of Congress include one Buddhist (Rep. Derek Tran, D-Calif.), one Muslim (Rep. Lateefah Simon, D-Calif.), one Hindu (Rep. Suhas Subramanyam, D-Va.), and three “nones” (Democratic Reps. Yassamin Ansari of Arizona and Emily Randall of Washington, and Republican Rep. Abraham Hamadeh of Arizona).

У складі Конгресу 119-го скликання 73 нових законодавці, що становить приблизно одну сьому частину від його загальної чисельності. Частка християн серед нових членів Конгресу нижча, ніж серед тих, хто переобрався на новий термін (78% проти 88%).

Серед тих, хто обраний до Конгресу вперше, протестантів також менше, ніж серед їхніх колег, які зберегли мандати (47% проти 57%). При цьому 15% протестантів з числа нових осіб описують свою релігійну приналежність у загальних або невизначених формулюваннях («християнин», «протестант», «євангельський християнин» або «євангельський протестант»). Для порівняння: серед законодавців, які зберегли мандати, частка тих, хто входить до цієї ж категорії («протестанти без уточнення конфесії»), дещо вища – 20%. Частка католиків серед вперше обраних і переобраних членів Конгресу практично однакова (29% проти 28%). Те саме стосується і тих, хто називає себе єпископалами: до цієї церкви себе відносять по 4% представників кожної з двох груп. Серед вперше обраних законодавців немає православних християн: всі шість представників цієї конфесії у складі 119-го скликання є переобраними членами Конгресу. Що стосується нехристиян, то частка юдеїв приблизно однакова як серед нових, так і серед переобраних членів Конгресу. До числа інших нехристиян, яких було вперше обрано до складу Конгресу, входять один буддист (член Палати представників Дерек Тран, демократ від штату Каліфорнія), одна мусульманка (членкиня Палати представників Латіфа Саймон, демократка від штату Каліфорнія) і один індуїст (член Палати представників Сухас Субраманьям, демократ від штату Вірджинія). Також до їх числа входять три законодавці, які не мають релігійної приналежності (категорія «nones»): членкині Палати представників від Демократичної партії Яссамін Ансарі (штат Арізона) та Емілі Рендалл (штат Вашингтон), а також член Палати представників від Республіканської партії Абрахам Хамаде (штат Арізона).

